

INTRODUCCIÓ A LA LITERATURA CATALANA DEL SEGLES XIX, XX i XXI

⊕ Introducció

No sols ens referim a la feta al Principat sinó al País Valencià i les Illes Balears. La primera és la més moderna i la més industrial per això actua de màquina que arronsa els altres països. Cada territori té un situació diferent als àmbits polític, social i econòmic.

Els períodes de no escolarització en català i la disgregació administrativa han dificultat el conreu de la literatura.

El S.XIX destaca per la creació del moviment La Renaixença que es presenta com a restaurador de la llengua, de la literatura i la cultura catalana. És una manera de conscienciar la gent tal i com va fer el Romanticisme abans a finals del S.XVIII a Anglaterra i a Alemanya.

A partir del 1900 comença la modernització econòmica, la qual comporta l'auge i enfrontament de la burgesia i el proletariat.

Els moviments literaris del S.XX estan marcats pels posicionaments dels autors. L'escriptor reacciona de diferents maneres:

- 1.- Accepta l'adscripció a la massa proletària i assumeix el programa reivindicatiu- revolucionari contra la burgesia al poder.
- 2.- Pacta amb la burgesia, li aporta nivell intel·lectual a canvi de diners i recompensa social.
- 3.- Es nega a la proletarització del treball, la defensa de la superioritat intel·lectual del seu treball contra la burgesia i contra la massa.

El S. XX mostra una sèrie de dèficits pel que fa a la llengua:

- a) Situació social de diglòssia: Castellà llengua A (alta cultura, classes altes) i el Català és la llengua B (classes baixes i poble analfabet).
- b) Marginació del sistema docent.
- c) Absència de normativització. L'única solució a aquests problemes són els avanços polítics que permeten rescatar el català de la marginació. Aquest segle ha transcorregut en gran part sota règims dictatorials (Primo de Rivera 1923-1930- i Franco 1939-1975) que atacaven el

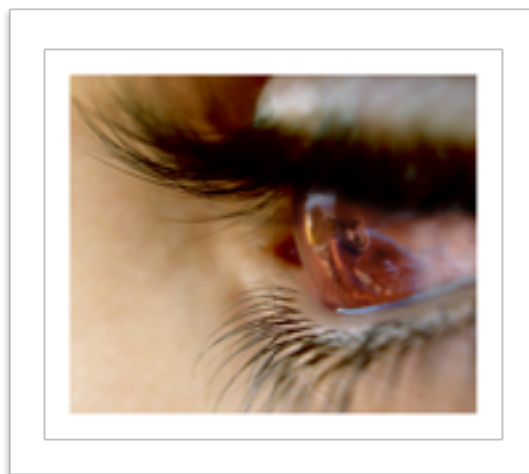
separatisme català i la llengua. per contra han hagut processos de recuperació que han estat tallats pels anteriors (1914-1925) i (1931-1939).

La normalització fou encapçalada per Pompeu Fabra: Normes ortogràfiques (1913), Gramàtica catalana (1918), i Diccionari General (1932). Foren acceptades al País Valencià el 1932 amb l'aprovació de les Normes de Castelló. Hi ha la consciència generalitzada de retard respecte a la literatura europea. Els nostres escriptors es fixen, sobretot, en la francesa. Només hi ha tres moviments (amb objectius i programa) al llarg del segle: Modernisme (1889-1892-1911), Noucentisme (1906-1923) i Avantguardisme (1916-1938). La resta són corrents i tendències literàries: Romanticisme, Realisme, Naturalisme, Simbolisme, Decadentisme, Postsimbolisme, Futurisme, Cubisme, Dadaisme i Surrealisme.

Alguns d'aquest corrents romanen vius durant la primera dècada del S.XXI amb totes les variants que això comporta. Apareixen les xarxes i els mass mèdia que ajuden a conèixer les obres literàries. Prolifera les editorials, els lectors lleument, la difusió i el marketing d'obres i escriptors. Tot i així encara és difícil que un escriptor sobrevisca si es dedica només a escriure.

Esperem que aquest apartat de literatura serveixi per connectar-vos amb la vida i fer-vos reflexionar sobre les diferents maneres de veure el món. L'alumnat aprendrà a comparar obres i a valorar-les. Val a dir que hi trobareu dificultats de comprensió lectora però això servirà per pensar sobre la llengua i per produir texts amb el lèxic après.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● L'alumne/a ha de llegir obres literàries amb guiatge, conèixer autors des de la Renaixença fins als autors del S.XX que encara vius. ● Han de saber que la literatura serveix per comprendre les altres persones i el món que ens envolta. ● Es coneixeran els autors més significatius d'aquests períodes tant de la literatura catalana com algun de la literatura universal. ● Expressa opinions raonades d'obres, tot identificant els gèneres, els tòpics i temes principals. 	<ul style="list-style-type: none"> ● L'estudiant llig alternant el guiatge amb la seua pròpia autonomia i de manera voluntària llegeix obres literàries que no són obligatòries. ● Relaciona autors i moviments estètics de la literatura catalana, castellana i universal. ● Coneix i connecta els trets principals dels períodes anteriors amb la seua època. ● Expressa opinions raonades sobre obres literàries, subgèneres i trets estètics i interpreta els recursos literaris emprats. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Llig de manera autònoma una obra literària significativa d'un d'aquests períodes literaris. ● Coneix autors clàssics i els contextualitza en el seu període històric, social, literari i estètic. ● Expressa opinions raonades sobre les obres literàries. les relaciona amb les seues pròpies vivències. ● Identifica els subgèneres, els eixos temàtics, tòpics literaris i els trets estètics per tal de interpretar-los.

Literatura instantània del S.XIX, S.XX i XXI			
Poesia			
Moviments literaris	Trets	Corrents// tendències literàries	Autors i obres
La Renaixença S'inicia amb l'oda La pàtria d'Aribau el 24-VIII-1833. Es tractava de la felicitació del seu patró.	Es restaura l'antiga festa dels Jocs Florals amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona el 1859. El lema era: "pàtria, fe i amor". Foren una fita important per a la normalització del català.	Començaren a sorgir poetes que anaren apartant-se del Romanticisme cada vegada més estantís.	Lo vot complet fou escrit per Pere Mata (1810-1877) i Teodor Llorente (1836-1911). Constantí Llopart (1848-1893) inicià els Jocs Florals a la Universitat de València. Jacint Verdaguer escrigué L'Atlàntida que el consagrà com el més gran poeta del període. És molt conegut el seu poemari Canigó.
Modernisme (1892-1911) S'oposà a la tradició jocfloralasca precedent deixant de banda el retoricisme i els temes renaixentistes.	Hi ha dos corrents: a) els partidaris d'una expressió sincera i un llenguatge senzill propers a Joan Maragall. b) els més innovadors connectats amb els corrents europeus, més artificiosos i amb una expressió més acurada coneguda amb l'etiqueta d'arbitrarisme (Gabriel Alomar).	(1892-1898) Rebuig pel vuitcentisme anacrònic. Cercaven la sinceritat com Apel·les Mestres .	Joan Maragall fou un referent de la poesia del S.XX. La seua obra és la més coherent i significativa. El primer poemari en català <i>Poesies</i> (1895) apareix la natura com a font fonamental de preocupació. Hi projecta la seua interpretació subjectiva. L'any (1900) <i>Visions-cants</i> prové a la burgesia de mites i símbols que reflectiren l'essència de la seua ideologia (El comte Arnau i Jaume I). La seua teoria de la paraula viva va servir de guia dels poetes centrats en els cicles de la natura i la poesia vitalista, que tenia com a eix central l'espontaneïtat.
		El Simbolisme renovà el llenguatge poètic.	Santiago Rusiñol es reorientà cap a moviment més estètic.
		(1898-1900) Trobem una actitud més compromesa amb la lluita social i la transformació de la realitat col·lectiva. Es defensa l'espontaneïtat i la llibertat de creació de l'artista.	
		El Prerrafaelisme se centrà a recuperar la puresa de l'art i de la vida. Conreà les personificacions d'elements abstractes (Amor, Vida, Mort...) en contradicció amb allò quotidià.	
		Escola mallorquina	Miquel Costa i Llobera i Joan Alcover

Literatura instantània del S.XIX, S.XX i XXI
Poesia

Moviments literaris	Trets	Corrents// tendències literàries	Autors i obres
<p>La poesia del Noucentisme (1906-1923) S'inicia des del moment que alguns poetes deixen de banda la línia maragalliana. La poesia noucentista fou hegemònica fins els anys vint. L'any 1906 és l'edició d'Horacianes de Costa i Llobera i <i>Els fruits saborosos</i> de Josep Carner. Els anys vint cada poeta anà evolucionant i té noves propostes.</p>	<p>Centrada en l'artifici, l'elaboració i el refinament, recerca del perfeccionisme i la fixació de la llengua literària culta, és a dir, contrària a la sinceritat i espontaneïtat del Modernisme. El Noucentisme poètic gira al voltant de l'ordre, l'equilibri, el rigor i la tècnica.</p>		<p>Josep Carner: de jove escrigué <i>Libre de poetes</i> (1904) on hi havia trets modernistes i la desaparició del subjectivisme i la introducció del marc urbà. La consolidació arribà amb <i>Els fruits saborosos</i> (1906): poemari on estableix semblances entre les etapes de la vida i els diferents fruits. Guerau de Liost escrigué <i>La muntanya d'ametistes</i> (1908) reflexiona sobre la condició del poeta. És un cant al Montseny. <i>La ciutat d'ivori</i> (1918) poemes noucentistes i íntims.</p>
<p>La poesia de l'Avantguardisme (1914/18-1936) París és l'epicentre de les novetats literàries i artístiques.</p>	<p>Els quatre moviments reaccionen contra les pautes no sols artístiques, sinó morals, vivencials de la burgesia dominant.</p>	<p>Cubisme (collage) Futurisme (maquinisme, velocitat, dinamisme, audàcia, heroisme, perill, lluita...) Dadaisme (negació de tot); Surrealisme (escriptura automàtica, l'humor, absurd, somnis...)</p>	<p>Joan Salvat-Papasseit escrigué <i>Poemes en ondes hertzianes</i> (1919) mostrà la crisi de l'ésser humà en la societat de la màquina. Emprà una expressió futurista. <i>L'irradiador del port i les gavines</i> (1921) contenia l'incendiari poema "Canto a la lluita". Té trets cubistes i confirmen la tendència futurista: cal·ligrames, els recursos visuals, les majúscules i els subratllats, per exemple ho demostren. El poema de la rosa als llavis (1923) fou un dels poemes eròtics de la poesia catalana. J.V. Foix creà <i>Sol i de dol</i> (1913-1936/ 1947) fou el seu primer poemari format per 70 sonets que giren al voltant de la crisi de la identitat personal i col·lectiva en un món on es condemna a la solitud. També va escriure <i>Les irrealis omegues</i> (1949) amb 13 poemes que invoquen Ramon Llull, els orígens de la llengua catalana i el desastre bèl·lic del 1936-39.</p>

Literatura instantània del S.XIX, S.XX i XXI
Poesia

Moviments literaris	Trets	Corrents// tendències literàries	Autors i obres
<p>La poesia de preguerra Van evolucionar els models existents, no sols els rupturistes com les avantguardes.</p>	<p>Hi ha la recerca de la puresa del llenguatge, la meditació sobre la creació poètica o d'un llenguatge autònom respecte a la realitat.</p>	<p>El Postsimbolisme va ser el corrent estètic més seguit. Centrat en la poesia pura com a font d'expressió interior i espiritual. Existeix la tendència de cercar formes expressives més pures i una clara voluntat investigadora.</p>	<p>Marià Manent (1898-1988) escrigué cinc poemaris que evolucionen des del Noucentisme al Postsimbolisme. Carles Riba (1893-1959). Tractem ací només des dels inicis fins la consolidació als anys trenta. Comença amb una lírica emotiva, la recerca d'identitat i el procés creador entre els anys 1912 i 1919. Destaca Primer llibre d'Estances (1919) on veiem el goig amb la seua estimada. Estances. Llibre segon (1930) s'apropà més Simbolisme.</p>
<p>La poesia des del 1939 fins a finals dels 70 El període inicial ve marcat per l'exili exterior i l'emudiment dels poetes que es van quedar. Fins l'any hi hagué la major repressió del règim franquista. La poesia esdevingué el gènere predominant, potser per ser la difosa en àmbits restringits</p>	<p>Les produccions fetes al nostre país van connectar amb les tendències d'abans de la guerra. Els temes principals foren Déu i la mort per servir d'arrelament o no de l'escriptor a la terra. Van predominar les tertúlies literàries en àmbits privats (Barcelona, València i Mallorca).</p>	<p>El postsimbolisme: (1939-1951) El poeta més conegut Carles Riba. Creem un llenguatge musical-sonor. El temes predominants són el destí de l'ésser humà i el pas del temps. És un corrent que estimula l'espiritualitat, la imaginació i els somnis. L'avantguardisme: Segueix el Surrealisme propi dels anys 20-30. Introdueix elements innovadors que deixen de banda la tradició. Destaquen Joan Perucho, Jordi Sarsanedas i J.V. Foix. El Realisme Compromés: Basat en el Neorealisme. El poeta vol influenciar en la societat tot denunciant les injustícies. Remarquem Pere Quart, Salvador Espriu i V.A Estellés.</p>	<p>En la dècada dels setanta sorgeixen joves poetes com Joan Navarro, Salvador Jàfer, Marc Granell, Manel Rodríguez- Castelló i Pere Gimferrer. La transgressió els porta a conrear el retoricisme i apareix també la intertextualitat.</p>

Literatura instantània del S.XIX, S.XX i XXI
Poesia

Moviments literaris	Trets	Corrents// tendències literàries	Autors i obres
<p>La poesia des dels 80 fins als nostres dies L'any 1968 és la inflexió entre la postguerra i l'etapa actual.</p>	<p>La poesia des dels 80 fins a l'actualitat. Destaca la pèrdua dels grans mestres de la postguerra: Esriu, Foix, Pere Quart i Vinyoli. A partir dels anys 80 hi ha una sèrie de suma d'individualitats. L'estètica s'assembla als 70 en quant a simplificació. A més hi ha un lirisme autobiogràfic de caràcter urbà. Cal remarcar dos corrents simultanis: la poesia experimental i el realisme líric.</p>	<p>De la poesia experimental cal dir que està molt relacionat amb les avantguardes. Són cabdals Josep Palau i Fabre amb <i>Poemes de l'alquimista</i> (2001) i sobretot Joan Brossa que influencià per la potència verbal, com a <i>Poesia rasa</i> (1970). Del realisme líric cal dir que es combinen una sèrie de trets en la figura de Joan Vinyoli que era el seu màxim representant. Carles Riba i l'existencialisme. Els temes de Vinyoli són: Al principi, amor, mort, naturalesa, paisatge urbà i món oníric. En plena maduresa s'orienta cap al pas del temps i la fragilitat de l'existència. Pel que fa a la dècada dels vuitanta els poetes mostren la seua interioritat i biografia. Continua el postsimbolisme i la transgressió. Es combina la llengua oral, el registre col·loquial i el llenguatge planer. Remarquem Joan Barceló. Durant aquesta dècada proliferen les antologies, i els blogs. Quant a la dècada dels noranta s'ha de remarcar que els poetes no tenen consciència d'ésser testimonis de la col·lectivitat. L'individualisme és el tret d'aquesta generació.</p>	<p>Els poetes valencians contemporanis es neguen a ser encorsetats amb etiquetes grupals i tenen la seua pròpia personalitat. No estan cohesionats com a grup i són, per tant, més dispersos. Escriuen amb més llibertat, són més sensuals i de vegades, empen la sàtira agressiva. A més s'apropen al món rural en vies d'extinció. Empren les imatges de la Mediterrània, el llast àrab i la poesia italiana. Els temes són: el consumisme, la fam, Iraq, Palestina, Afganistan i "el cas valencià". Continuen les tendències avantguardistes, la tradició clàssica i el postsimbolisme han arribat fins a la fi de la segona dècada del S. XXI.</p>

Literatura instantània del S.XIX, S.XX i XXI
Teatre

M o v i m e n t s literaris	Trets	Corrents / / tendències literàries	Autors i obres
Renaixença: El drama romàntic es presentà sobre dues tendències: el drama romàntic i el melodrama.			Eduard Vidal i Valenciano (1839-1899) barrejà el drama lacrimògen amb la comèdia de costums. Víctor Balaguer va escriure Don Juan de Serrallonga (1868) que era un drama històric.
Modernisme (1892-1911) Aquest gènere malda per incorporar-se als moviments europeus amb traduccions i adaptació des dels clàssics als avantguardistes.	També s'interessaren pels gèneres marginals: comèdia de màgia, mim, titelles i ombres xineses. La crítica adquirí la importància que no havia tingut fins ara.	Teatre esteticista, simbolista o maeterlinckià: la intenció era conmovre el públic amb suggeriments o impressions. Els personatges són vagues, idealitzats i dominats per la tristesa. El teatre regeneracionista, naturalista, vitalista o ibsenià: escenificà conflictes artista-societat i/o individu-massa sense apuntar solucions.	Santiago Rusiñol: és la figura més important (t.simbolista). Reflectí les tensions entre l'intel·lectual i la societat burgesa. Escrigué <i>L'alegria que passa</i> (1898) on demostra que els diners que li donen els vilatans no serveix com a paga pel seu treball. <i>Cigales i formigues</i> (1901): els poetes són les cigales dalt de la muntanya i el poble són les formigues. Després de la sequera la pluja és vista de forma diferents per cada grup. Adrià Gual és un altre autor simbolista. Ignasi Iglésias tingué tres fases: simbolista, naturalista i costumista. Jaume Brossa practicà el teatre de rebel·lió contra la burgesia en <i>Els sepulcres blancs</i> (1900).
Noucentisme (1906-1923) Sobreviuen autors de la generació precedent. Els posicionaments són menys radicals. Destaca les comèdies de costums o els drames rurals. Aquest gènere teatral no fou el prioritari.	Hi hagué molts esforços en la creació d'infraestructures teatrals. No hi havia empresaris ni organismes que fomentaren l'activitat amb normalitat. Alguns autors canviaren el teatre per la narrativa com Puig i Ferrer i Rusiñol o Iglésias canviaren amb el gust del públic.	L'ideal noucentista és una producció conservadora d'alta comèdia burgesa molt allunyat dels problemes de la realitat. Açò va ser ben acollit pel públic a finals dels anys 20 quan acabà aquest moviment.	Josep Carner escriví <i>Al vapor</i> (1901), després <i>El comte Arnau</i> (1906) i adaptacions com <i>Canigó</i> (1910). A la resta del domini lingüístic no hi hagué cap obra per destacar ja que no es va superar el Modernisme i les representacions seguien el esquema dels sainets còmics o els drames rurals del segle anterior.
L'Avantguardisme (1914/18-1936)			Joan Oliver publicà el 1929 <i>Gairebé un acte</i> o <i>Joan, Joana i Joanet</i> i <i>Allò que tal vegada s'esdevingué</i> (1933) acaba traient un experiment de teatre avantguardista tot i que forma part d'un teatre antiburgés.

EL TEATRE CATALÀ DEL S.XX			
Moviments literaris	Trets	Corrents / / tendències literàries	Autors i obres
<p>El teatre de preguerra Alguns dramaturgs intenten apropar-se als models europeus amb plantejaments nous.</p>	<p>No hi ha un plantejament especialment crític sobre la societat burgesa. Des de l'aparició de la República hi hagué un teatre alternatiu, revolucionari i crític contra les classes dirigents.</p>	<p>Apareix un teatre més aviat literari de comèdia burgesa (alta) apartat de l'interès i preocupacions de la massa social. Els empresaris des del Romea potenciaren l'alta comèdia</p>	<p>Destaca Josep Maria de Sagarra. Creà obres en poesia i en narrativa però el teatre el féu més popular i li aportà més ingressos econòmics de 1918 fins 1936 estrenà 37 obres: farses com La Llúcia i la Ramoneta, revistes musicals, drames com Les llàgrimes d'Angelina i sainets de costums com La Rambla de les floristes. Carles Soldevila escriuí Civilitzats, tanmateix (1921), <i>Els milions de l'oncle</i> (1927) i Bola de neu (1927). Al PV i a Mallorca segueixen el sainet i la comèdia de costums.</p>
<p>Del 1939 fins els anys 70 Durant la postguerra el teatre en català fou totalment bandejat dels escenaris. El 1946 començaren a representar-se obres dels clàssics allunyades de qualsevol crítica contra el règim i a partir de 1956 es permeteren alguns traduccions.</p>	<p>J.M. de Sagarra i Carles Soldevila continuaren estrenant amb una certa normalitat. Des dels cinquanta ho feren Espru, Oliver, Brossa i Pedrolo.</p>	<p>Va influenciar bastant Bertolt Brecht. Apareix a la fi dels anys seixanta el teatre independent que anava contra el teatre oficial i comercial. Es representava en sales alternatives i tenia com a tret principal l'aportació col·lectiva al guió.</p>	<p>Destaquen en l'última dècada dels setanta Josep Maria Benet i Jornet amb <i>Berenàveu a les fosques</i> (1972) i Jordi Teixidor amb <i>El retaule del flautista</i> (1970).</p>
<p>Dels 80 fins els nostres dies S'incorporen els gestos, el mim i la festa al carrer.</p>	<p>El teatre independent fou marcat per temptatives innovadores. També fou contrari al règim franquista i després al teatre oficial-comercial. Fou molt crític.</p>	<p>Hi ha la tendència a fer obres de fons històric. Unes altres es denominen de gènere col·lectiu com a fiants dels seixanta.</p>	<p>La Fura dels Baus creada el 1979 fou una companyia capdavantera. Els Comediants connectaren amb la tradició del carnestoltes per tal de girar l'ordre social. Sergi Belbel és el dramaturg contemporani amb més projecció internacional. Ha estat adaptat al cinema per Ventura Pons.</p>

La Renaixença (S. XIX)

♣ Pràctiques d'entrenament

a) Els estudiants cerquen a Internet el lèxic que se'ls demana a continuació per tal de familiaritzar-

se amb l'assumpte que es desenvoluparà:

- Revolució Francesa (1789)
- Revolució Industrial
- Xovinisme
- Llengua llemosina
- Xenofòbia
- Nacionalisme
- Societat de classes
- Nou sistema econòmic capitalista
- Rexurdimento gallec

b) Un cop s'han explicat aquests termes llegim la lletra d'aquesta cançó que es diu Renàixer i establim paral·lelismes entre la vida quotidiana i la història que hem pogut remarcar abans.

Lletra de Renàixer - La Fulla Kaduka

<https://youtu.be/1R6aY2yIWOM>

Aquells dies amb tu
que mai han existit
són la dura mentida
que encara m'alça del llit.

Tornem a començar
des de les arrels,
si s'alcen dies grisos
els pintarem de verd.

Escoltem
el so de la recambra als ulls
de cada xiquet
Cridarem
si ens mou la república
d'aquestos sentiments
Cada vers
memòria amuntegada de
sabates i barrets
Cada estel
Porta sang vessada

Aquells moments amb tu
que exhalen del meu pit,
són la tendra enyorança
que ara fa gust a verí.

Torne a recordar
cada llamp al cel.
Quan tronen els desitjos
arribarà l'anhel.

Escoltem
el so de la recambra als ulls
de cada xiquet
Cridarem
si ens mou la república
d'aquestos sentiments

Cada vers
memòria amuntegada de
sabates i barrets
Cada estel
Hui la sang vessada serà el
nostre aliment

Res ens tornarà
cada moment robat
d'ànimes perdudes
a l'asfalt de la ciutat.

Lluitem per retrobar,
velles sensacions
que renaixen lliures
a colp de vers.

Parlem de viure,
tinc ganes paganes de fer-te
somriure,
oblidar els errors passats
reconstruir els somnis
trencats.

Recordem i enyorem
moments
tornem enrere en el temps
tanquem els ulls, contem fins
a tres
busquem un nou límit amb el
cor desfet.

Pluja, suor i sang
barregen la terra i ens
omplen de fang.
Tu amb una màscara feta de
calç

jo amb unes cascades de
sal.

Crec en la lluita d'un temple
d'arraps
no en la farsa que han dit
llibertat.
Gàbies d'acer rovellat
fan bullir les artèries d'un
món desgastat.

Res ens tornarà
cada moment robat
d'ànimes perdudes
a l'asfalt de la ciutat.

Lluitem per retrobar,
velles sensacions
que renaixen lliures
a colp de vers.

Res ens tornarà
cada moment robat
d'ànimes perdudes
a l'asfalt de la ciutat.

Lluitem per retrobar,
velles sensacions
que renaixen lliures
dels murs del temps.

Si volem lluitar
trenquem el silenci
al tall del carrer.

- 1.- Què vol dir amb pintarem de verd els dies grisos?
- 2.- Com veu el passat?
- 3.- Hi ha la sensació del Carpe diem o del Tempus fugit?

⊗ Teoria pura i dura ⊗

No es pot parlar de Renaixença sense parlar de Romanticisme. Tots dos moviments coincideixen en l'espai i en el temps, però són diferents en el seu abast i els seus trets.

ROMANTICISME

El Romanticisme apareix a Alemanya i a Anglaterra al s. XVIII i a principis del S.XIX i s'estén per tot Europa. S'oposa a la rigidesa neoclàssica. Es caracteritza pel gust de les coses personals, un subjectivisme i individualisme absolut, un culte al "jo" fonamental i al caràcter nacional i l'augment de l'estudi de la literatura popular (romanç o balades anònimes, contes tradicionals, cobles, refranys). La preponderància de tot allò nacional i del nacionalisme va ésser una reacció a la cultura francesa del segle XVIII.

RENAIXENÇA

La Renaixença va ser un moviment de recuperació de la llengua i la literatura catalana entre els anys 1840 i 1880, que va prendre consciència progressiva de la identitat llengua-pàtria. Abasta tota la cultura (l'art, la història...) s'estudia com a moviment i no com a època i s'usa en un doble sentit:

* Per designar l'època de la nostra literatura compresa entre la Decadència i el Modernisme i més concretament entre 1833, data de publicació de l'oda La Pàtria i 1877, any que foren premiats Verdaguer i Guimerà en els Jocs Florals, durant el qual es restaura la llengua, la literatura i la cultura catalana.

1. La recuperació econòmica de la segona meitat del s.XVIII
2. La tasca dels il·lustrats catalans que s'havien preocupat per la història i la nostra llengua.
3. El fracàs de la revolució liberal a Espanya que va afavorir un estat d'opinió regionalista i catalanista i la necessitat de trobar una eixida ideològica vàlida.
4. La irrupció del Romanticisme que fomentarà el despertar dels sentiments nacionalistes sobretot de les nacions oprimides.

La Renaixença és un moviment cultural principalment burgès, per això arrelà sobretot en nuclis urbans i industrialitzats i dels quals el focus més important fou Barcelona. La projecció popular de la Renaixença s'aconseguí, en part amb la restauració dels Jocs Florals de Barcelona que van tenir un reconeixement públic molt important.

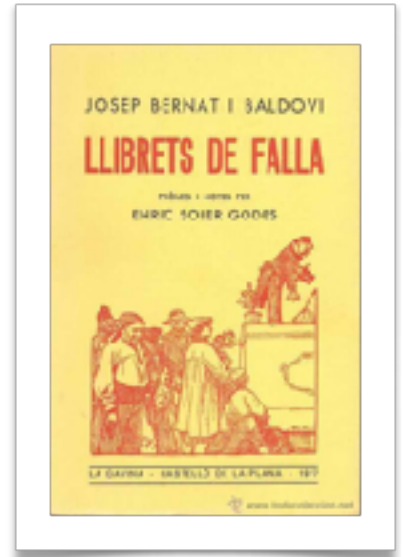
Pel que fa al model de llengua dels escriptors de la Renaixença hi havia dos models oposats:

⊙ Els cultistes, anomenats poetes de guant que es basaven en la llengua medieval.

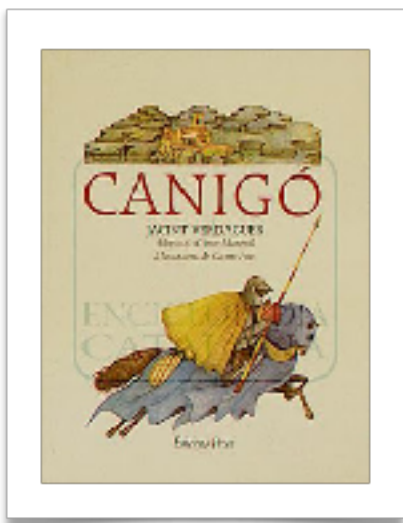
⊙ Els populistes eren els partidaris del “valencià que ara es parla” i se’ls coneixia amb l’etiqueta dels poetes d’espardenya.

 La reforma de la nostra llengua la portà a terme Pompeu Fabra a principis del S.XX (1914). El valencià Teodor Llorente adreça aquesta carta a Marià Aguiló el 1885. Fes-ne després de llegir-lo un escrit on li contestes

“Fóra bo això, han replicat alguns, si escriguéreu los versos en llengua que tots entengueren, en lo valencià que ara es parla; mes, de què aproten, si no és per a calfament de cap d’uns quants sabiondos filòlegs, eixes poesies anacròniques, empedrades de paraules estranyes, tretes de llibres que el poble no comprèn?

Observació és eixa digna de ser atesa i contestada. Teníem, ací en València, una llengua viva i una literatura morta; perquè, encara que mai s’ha deixat d’escriure en valencià, els populars autors de romanços i col·loquis, i els que demprés portaren esta llengua al teatro i al periodisme satíric i festiu, la usaren sens estudi ni poliment algú, corrompuda i rebordonida com la trobaren en los llavis de la gent indocta, i bàrbarament castellanitzada en la ciutat, on no ha pogut defendre’s, com en los pobles més retirats, de la invasió de l’idioma oficial. Una llengua en tal estat és impròpia de tota poesia que no siga completament familiar. Hi ha que relligar la tradició literària, i açò té dificultats: s’han d’adoptar de nou les paraules perdudes i oblidades? S’ha de renunciar, per por a no ser comprès, al nom valencià propi, quan aquest ha estat substituït per un altre castellà? ...”

 A continuació tens un fragment d’un dels poemes més representatius de la Renaixença: Canigó, de Jacint Verdaguer, el qual va aconseguir crear un gran poema de poemes; un llibre on es combinen tradicions sobre fades, història i aventura, religió i passió amorosa. Ací teniu un fragment del poema Els dos campanars:

Dels romàntics altars no en queda rastre,
del claustre bizantí no en queda res;
caigueren les imatges d'alabastre
i s'apagà sa llantia, com un astre
que en Canigó no s'encendrà mai més.

Com dos gegants d'una legió sagrada
sols encara hi ha drets dos campanars:
són los monjos darrers de l'encontrada,

que ans de partir, per última vegada,
contempen l'enderroc de sos altars.

Son dues formidables centinelles
que en lo Conflent posá l'eternitat;
semblan garrics los roures al peu d'elles;
les masies del pla semblen ovelles
al peu de llur pastor agegantat.

PROGRAMA DE LA RENAIXENÇA

○ Recuperar el nostre passat esplendorós, bàsicament l'Edat Mitjana, és a dir, l'època de la consolidació nacional del S.XII fins al XIV. L'objectiu era doncs descobrir i divulgar els clàssics medievals.

○ Recollir per tal de rescatar la literatura de caràcter popular de tradició oral (el folklore) que s'havia mantingut fidel a uns temes genuïnament autòctons i a la llengua pròpia, com per exemple, els cançoners, la rondallística, els costums...).

○ Normalitzar i normativitzar la llengua, sobretot pel que fa a l'ortografia, a la gramàtica i depurar el lèxic ple de castellanismes. Crear un model de llengua depurats (ortografia, lèxic, lleis gramaticals). Però a l'hora de buscar un model de llengua sorgiren dues tendències lingüístiques irreconciliables: una que propugnava el català "acadèmic" i una altra que defensava el català "que ara es parla".

○ Crear una nova literatura en tots els seus gèneres (líric, èpic i dramàtic); una premsa i unes editorials.

○ Potenciar les institucions que ja existien (Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona) i crear-ne de noves (Jocs Florals).

El Modernisme

⊗ Teoria pura i dura ⊗

La **Renaixença** va fer conèixer autors com Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà o Narcís Oller, els quals reincorporaren la nostra literatura al conjunt de la cultura europea després de tres segles d'absència de literatura culta. Malgrat açò s'ha de reconèixer que la producció dels Jocs Florals era poc valuosa i va caure en el tòpic i l'anacronisme.

El **Modernisme** fou un moviment cultural ampli produït a les nostres terres en el tombant del S. XIX i XX. Simultàniament a Europa va sorgir amb els noms de Art Nouveau (França), Jugendstil (Alemanya), Sezession (Àustria), Stile Liberty (Itàlia) o Modern Style (Anglaterra). En aquesta època els conceptes "modern" i "joventut" esdevenen pràcticament sinònims. S'acceptà indiscriminadament tot allò que era modern pel fet de ser-ho. També es pot aplicar per designar un estil decoratiu i arquitectònic. Després s'anà ampliant a altres camps com la música, la literatura i fins i tot posicions polítiques, ideològiques, de costums, indumentàries etc...

♣ Pràctiques d'entrenament

 Llegeix l'article un fragment de l'article que tens a continuació publicat al diari **Avui** i reflexiona sobre el paper de l'artista en ple S.XXI quines diferències podries avançar sobre els artistes de finals del S. XIX i inicis del S.XX. Creus que hui en dia poden viure només dedicant-se a l'art? Per què?

JOAN MATEU BAGARIA UN DELS PRINCIPALS PINTORS REALISTES DEL PAÍS, EXPOSA 'L'OBLIT DE LA FORMA' A LA CASA PASTORS

"Has de ser sincer amb tu mateix; si no, perds la identitat artística"

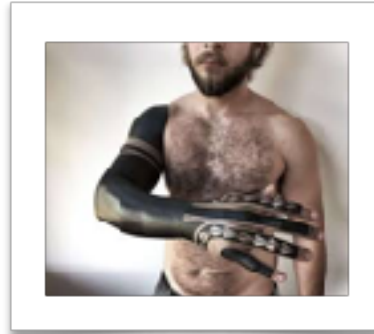
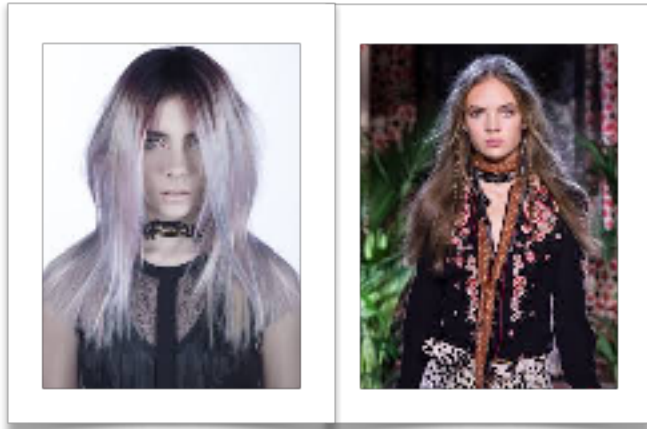
Dos anys de recerca, d'exploració, d'encerts i equivocacions, materialitzen un pas endavant en la seva trajectòria artística, que l'ha portat a explorar nous camins que l'allunyen de la figuració

Pocs artistes a la seua edat poden dir que es guanyen la vida pintant.

Abans no vaig acabar els estudis a La Llotja vaig tenir la sort d'exposar a la galeria El Claustre. Des d'aleshores, el 2002, tot ha anat rodant i no he parat de pintar. De companys d'estudis només n'hi ha dos que continuen fent-ho. Hi intervenen molts factors que no controlo. Tampoc hi ha una fórmula. Has de tenir sort en començar, i ja no et dic mantenir-te. Estic molt content de fer el que he volgut a cada moment.

És veritat que hi ha un galerista nord-americà que li va dir que fins als 40 anys ningú no es pot considerar artista?

Sí, és una persona que sempre li havia agradat el que feia, però devia percebre quelcom més no definitiu en mi. El temps li ha donat la raó: fa dos anys, quan vaig fer els 40, vaig iniciar el canvi de rumb. És un visionari. L'haurem de tornar a visitar!

 Tria un dels dos elements A (esquerra) o B (dreta) d'aquestes tres parelles que tens més amunt.

Els resultats són els següents: (0-7 punts) Algun dia tindràs una mica de gust i podràs aplicar-lo a la teua vida privada. De moment descarta l'objectiu d'exposar públicament les teues obres; (7-14 punts) Deus imaginar-te que podràs ser artesà però no artista. No et desmoralitzes. El camp de la ciència, les matemàtiques i la tecnologia conformen la teua àrea i podràs obtenir molts èxits; (14-21 punts) Ets un artista total. Tens aptituds artístiques innates. Posa-les en pràctica i tots gaudirem.

 Contesta la següent enquesta a fi de saber si ets una persona amb curiositats culturals o no.

Preguntes	Respostes (sí //no)
1. Anar a un concert	
2.- Llegir llibres voluntàriament	
3.- Visitar un parc natural	
4.- Viatjar	
5.- Viure una experiència gastronòmica	

Preguntes	Respostes (sí //no)
6.- Veure programes culturals al canal À punt mèdia	
7.- Jugar als videojocs	
8.- Visitar un museu//exposició.-	
9.- Assistisc a la festa major del meu barri o ciutat	
10.- Anar al teatre	

El filòsof Nietzsche deia que la funció de l'art era salvar vides. Açò es traduirà en la visió bohèmia com a forma de vida, una forma tràgica. L'art per l'art, l'art total, un art per als artistes.

El Modernisme afectà tot el món cultural: arquitectura (veieu la foto//ondulant//geomètrica); pintura, cartells, paper pintat, arts decoratives...

Oda a Espanya de Joan Maragall (1900) Cants de la guerra

Escolta, Espanya, - la veu d'un fill
que et parla en llengua - no castellana:
parlo en la llengua -que m'ha donat la terra aspra:
en aquesta llengua - pocs t'han parlat;
en l'altra, massa.

T'han parlat massa - dels saguntins
i dels que per la pàtria moren:
les teves glòries - i els teus records,
records i glòries - només de morts:
has viscut trista.

Jo vull parlar-te - molt altrament.
Per què vessar la sang inútil?
Dins de les venes - vida és la sang,
vida pels d'ara - i pels que vindran:
vessada és morta.

Massa pensaves - en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tràgica duies - a morts els fills,
te satisfieies - d'honres mortals,
i eren tes festes - els funerals,
oh trista Espanya!

Jo he vist els barcos - marxar replens
dels fills que duies - a que morissin:
sompriets marxaven - cap a l'atzar;
i tu cantaves - vora del mar
com una folia.

On són els barcos. - On són els fills?
Pregunta-ho al Ponent i a l'ona brava:
tot ho perderes, - no tens ningú.
Espanya, Espanya, - retorna en tu,
arrenca el plor de mare!

Salva't, oh!, salva't - de tant de mal;
que el plor et torni fecunda, alegre i viva;
pensa en la vida que tens entorn:
aixeca el front,
sompriu als set colors que hi ha en els núvols.

On ets, Espanya? - no et veig enlloc.
No sents la meua veu atronadora?
No entens aquesta llengua - que et parla entre perills?
Has desaprès d'entendre an els teus fills?
Adéu, Espanya!

Remarca i explica allò que se't demana:

- Mètrica i rima del poema.
- Quina actitud palesa Maragall davant d'Espanya. Quins consells li dóna i per què?
- Pot ser considerada aquesta Oda clau del regeneracionisme modernista?
- Pots relacionar la temàtica del poema amb l'actualitat?

El Comte Arnau és el producte de la tradició oral (la cançó -finals del S.XVI- i la llegenda). Des de les cançons tradicionals ha anat perfilant-se a mesura que el

manipulaven els diversos autors. Són els romàntics catalans qui el redescobreixen a causa de la por a què desaparegueren els mites. L'heroi anava acompanyat de gats, un dels quals es transforma en un bruixot per anar a l'aquellarre; serps (figura malèfica); galls -el seu cant a deshora porta l'anunci de la mort-; els gossos (que són els companys de cacera). Destaquem el seu cavall negre que simbolitza el color de la nit i que l'acompanyarà en la seua condemna. L'heroi ha aparegut com un malvat, totpoderós d'un univers obert i sense límits, mític i camaleònic. Esdevingué el símbol dels afanys, pors, misèries i desitjos del nostre poble.

Hi ha moltes versions sobre aquesta ànima en pena. En la cançó que presentem tot seguit el Comte és presentat també com una figura errant. De la versió de Jacint Verdaguer cal destacar l'elogi constant a la pròpia terra. Mossén Cinto l'acompanyà de dos cavalls (negre i blanc) i amb tota la simbologia que això comporta. Ell preferí el negre i anar a per les donzelles i abusar d'elles i dels pobres.

Escolteu aquest poema que és una lletra popular del Comte Arnau: <https://youtu.be/TzJJRXD-6Nk> i després compareu-lo amb el poema VI de Joan Maragall

Totes les veus de la terra
aclamen el comte Arnau
perquè de la fosca prova
ha sortit tan triomfant:

"Fill de la terra, fill de la terra,
comte l'Arnau,
ara demana, ara demana:
què no podràs?"

"Viure, viure, viure sempre:
no voldria morir mai;
ser com roure que s'arrela
i obre la copa en l'espai".
"Els roures viuen i viuen,
pro també compten els anys".
"Doncs, vull ser la
roca immòbil
entre sols i
temporals".

"La roca viu
sense viure,
que res la penetra
mai".
"Doncs, la mar
somovedora,
que a tot s'obre i
dóna pas".

"La mar s'està tota sola,
i tu vas acompanyat".
"Doncs, ser l'aire quan l'inflama
la llum del sol immortal".
"Ni l'aire ni el sol no estimen
ni senten l'eternitat".

"Doncs: ser home sobrehome,
ser la terra palpitant".

"Seràs roure, seràs penya,
seràs mar esvalotat,
seràs aire que s'inflama,
seràs astre rutilant,

seràs home sobrehome,
perquè en tens la voluntat.

Correràs per monts i planes,
per la terra, que és tan gran,
muntat en cavall de flames
que no se't cansarà mai.

El teu pas farà basarda
com el pas del temporal.

Totes les veus de la terra
cridaran al teu voltant.
Et diran ànima en pena
com si fossis condemnat".

 Amb què està connectat l'heroi? A qui representa Arnau?

 L'alumnat ha d'escollir un text teatral per tal de llegir-lo a classe: els versions són: *Les monges de Sant Aimat*, d'Àngel Guimerà; *Lo Comte Arnau* de Frederic Soler; *El Comte Arnau* de Josep Carner, *El Comte Arnau* de Josep Maria de Sagarra (<http://www.ccma.cat/audio/embed/797470/> allowfullscreen scrolling="no" frameborder="0" width="500px" height="281px") i *Anau* de Rodolf Sirera. En acabat s'ha d'escriure un diàleg imaginari entre alguns personatges del món del comte: ell mateix, l'abadessa Adelais, l'esposa Elvira, els fills i les filles d'Arnau.

○ Representeu a l'aula un fragment amb titelles.

El Noucentisme

♣ Pràctiques d'entrenament

Reflexioneu en aquesta enquesta sobre les relacions del poder i la cultura. Després de fer-la pensa per què s'han fet aquests intents de normalització?

	Sí // No	Qüestions
1.-		Coneixes grup de música actuals que creen cançons protesta tot denunciant les injustícies socials?
2.-		Els museus haurien de ser gratuïts tots els dies de l'any?
3.-		Creus que la televisió valenciana À punt mèdia afavorirà la normalització de la nostra llengua?
4.-		Et sembla que el carnet Jove ajuda els joves perquè accedisquen a la cultura?
5.-		El govern valencià ha creat El Banc de llibres . Penses que és una mesura per tal que es democratitze l'educació i la cultura?
6.-		Consultes la cartellera abans d'anar al cinema?
7.-		La Generalitat contribueix en les iniciatives editorials?
8.-		Opines que l'ajuda institucional en organització de festivals de música, cinema, dansa, teatre serveix per reviscolar l'economia i l'aparició de joves creadors?
9.-		Penses que cal fomentar el gust per la lectura des de les institucions públiques?
10.-		La inversió en la cultura és necessària en ple S. XXI?
11.-		Coneixes els programes d'À punt: " Plaerdemavida " i " Una habitació pròpia "?
12.-		Saps qui era Empar Navarro (1900-1986)?

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Noucentisme és una etapa de la nostra història cultural entre 1906 i 1923 aproximadament. El 1906 s'inicià el Glossari d'Eugeni d'Ors aparegut a les pàgines de La veu de Catalunya; la publicació d'Els fruits saborosos de

Josep Carner i les Horacianes de Miquel Costa i Llobera; la celebració del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana i la col·laboració entre modernistes i noucentistes. Aquest moviment no fou tant sols cultural sinó fruit de l'estratègia política: escoles primàries, l'ensenyament tècnic i professional, l'orientació de mestres, biblioteques, museus, etc... Eugeni d'Ors fou l'artífex aquest denominació.

Durant el Modernisme començà la professionalització dels intel·lectuals i a l'afermament, entre àmplies capes de la petita i mitjana burgesia, d'una consciència basada en l'autoestima i en l'assumpció de la pròpia identitat. Entre les fites més destacades aconseguides pel **Nocentisme** d'aquest procés, i pel que fa a les de major repercussió en el conreu de la llengua i de la literatura en general, cal subratllar, en l'àmbit de la política fundacional, l'Institut d'Estudis Catalans (1907), l'Escola Catalana d'Art Dramàtic (1913), la Biblioteca de Catalunya (1914) i l'Escola de Bibliotecàries annexa (1915), amb la subsegüent xarxa de Biblioteques Populars; en allò concernent la modernització de l'idioma, hi ha la celebració de I Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906), seguit de la creació d'aquelles plataformes que, com ara la Secció Filològica de l'IEC (1912) o la càtedra per a Pompeu Fabra (1912), van fer possible des de l'autoritat institucional la codificació de la llengua empresa per aquest, amb la promulgació de les Normes ortogràfiques (1913), la publicació del Diccionari ortogràfic (1917) i de la Gramàtica (1918) i, anys més tard, des d'una dinàmica diferent per bé que en gran part deutora de la noucentista, del Diccionari General de la Llengua Catalana (1932).

Què volen dir els termes “normativització” i “normalització”? Quin paper van jugar Pompeu Fabra i Carles Salvador? Abans de fer la recerca a Internet llegiu-vos aquest text en què incideix sobre la unificació de la llengua. Quines reticències calia superar en aquella època i a l'actualitat?

“Molts valencians i balears creuen encara que l'obra d'unificació del català escrit suposaria la supeditació de llurs varietats dialectals al català de Catalunya. No es pretén de supeditar cap varietat a una altra: es tracta simplement que cadascuna de les tres grans regions de llengua catalana, es realitze una obra de

Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera
més poderós que el roure, més verd que el taronger,
conserva de ses fulles l'eterna primavera
i lluita amb les ventades que atupen la ribera,
que cruixen lo terror.

No guaita per ses fulles la flor enamorada;
no va la fontanella ses ombres a besar;
mes Déu ungi d'aroma sa testa consagrada
i li donà per terra l'esquerpa serralada,

depuració, de redreçament de la llengua. Cadascuna d'elles té els seus clàssics dins de la gran literatura medieval: que cadascuna els prenga per models per depurar i redreçar la seua varietat dialectal; i això sol faria que, sense eixir-nos-en els uns i els altres del nostre català, ens trobaríem escrivint modalitats no molt diferents d'una sola llengua literària. Les diferències que encara trobaríem entre el català de Catalunya, el català de València i el català de les Illes, potser es reduïren a unes quantes divergències morfològiques, les quals per llur nombre i per llur importància no justificarien de parlar, com encara alguns parlen, d'una llengua valenciana i d'una llengua mallorquina enfront d'una llengua catalana.”

Fabra, P. La tasca dels escriptors valencians i balears. 1920

Miquel Costa i Llobera (1854-1922) encapçalà amb Joan Alcover (1854-1926) l'anomenada Escola Mallorquina. Del primer us posem a continuació un poema que ha estat musicat per Maria del Mar Bonet. Ací es demostra com el paisatge fou una font d'inspiració dels poetes de l'època. Els poetes mallorquins passaren de la Renaixença fins al Noucentisme tot deixant de banda el Modernisme. El poeta pollencí va obeir a una tripolaritat: sentiment del paisatge (en solitud, normalment sense més presència que la del poeta), sentiment elegíac i sentiment religiós. per font la immensa mar.

Quan lluny, damunt les ones, reneix la llum divina,
no canta per ses branques l'aucell que encaptivam;
el crit sublim escolta de l'àguila marina
o del voltor qui puja sent l'ala gegantina
remoure son fullam.

Del lim d'aquesta terra sa vida no sustenta;
revincla per les roques sa poderosa rel;
té pluges i rosades i vents i llum ardenta,
i, com un vell profeta, rep vida i s'alimenta

de les amors del cel.

Arbre sublim! del geni n'és ell la viva imatge;
domina les muntanyes i aguaita l'infinit;
per ell la terra és dura, mes besa son ramatge
el cel que l'enamora, i té el llamp i l'oratge
per glòria i per delit.

Oh sí: que quan a lloure bramulen les ventades
i sembla entre l'escuma que tombi el seu penyal,
llavors ell riu i canta més fort que les onades
i, vencedor, espolsa damunt les nuvolades
sa caballera real.

Arbre mon cor t'enveja. Sobre la terra impura,
com a penyora santa duré jo el teu record.
Lluitar constant i vèncer, regnar sobre l'altura
i alimentar-se i viure de cel i de llum pura...
Oh vida! oh noble sort!

Amunt ànima forta! Traspasa la boirada
i arrela dins l'altura com l'arbre dels penyals.
Veuràs caure a tes plantes la mar del món irada,
i tes cançons tranquil·les aniran per la ventada
com l'au dels temporals.

 Llegeix la primera estrofa d'“El pi de Formentor” i, després inventa un poema emulant Miquel Costa i Llobera:

Mon cor estima un! Més vell que,
més poderós que, més verd que, conserva,
i lluita amb,
com

Les avantguardes

Pràctiques d'entrenament

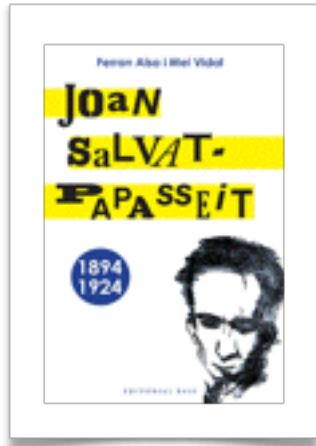
Els joves com tu en ple S.XXI han de tenir o no un esperit d'avantguarda? A fi que pugues reflexionar sobre aquest assumpte et proposem a continuació una enquesta on valores els ítems des de 1 (creus que té poca incidència sobre el teu futur) fins al 10 (penses que és molt necessari). Cal que penses que és adequat i/o necessari que tinga en compte el govern envers els joves. En acabat tot seguint les indicacions del docent fareu un escrit argumentatiu a partir de les dades resultants més interessants.

1-10	Línies programàtiques a potenciar	1-10	Línies programàtiques a potenciar
	1.- Garantir l'equitat. A favor de la igualtat d'oportunitats.		10.- Tenir cura del talent emergent.
	2.-Facilitar l'accés al món del treball.		11.- Fomentar la creativitat i la competència.
	3.- Fomentar hàbits de vida saludable.		12.-Potenciar la cultura de l'empresoria entre la joventut.
	4.- Potenciar el diàleg intergeneracional.		13.- Potenciar l'autonomia i la solidaritat.
	5.- Afavorir l'emancipació integral.		14.- Generar una alfabetització tecnològica responsable.
	6.- Potenciar la cohesió social.		15.- Fomentar l'orientació escolar i professional.
	7.-Estimular les polítiques inclusives.		16.- Educar els joves per prendre decisions responsables.
	8.-Protegir els/les joves més vulnerables		17.- Potenciar i promoure les activitats esportives en la ciutat.
	9.-Desenvolupar la cultura de l'esforç.		18.- Creació d'un observatori de joventut.

Teoria pura i dura

Els moviments d'**avantguarda** van ser alhora moviments socials i creadors d'una nova teoria de l'art: l'antiart _és a dir l'eliminació les doctrines del passat. Es reivindicà el somni, la follia, l'atzar i l'absurd. Els antecedents els trobem en alguns escriptors del Modernisme Hi havia dues maneres d'entendre les avantguardes: una reelaboració de les formes tradicionals i un acte de subversió. S'iniciaren l'any 1909 i foren liquidats el 1940 arran de la invasió nazi de París, que en dispersà els grups principals, encara que podem remarcar les seues influències fins ben entrat el S.XXI. Aquests moviments es manifestaren cronològicament en dos períodes: el **primer període** (futurisme, cubisme i dadisme) durà aproximadament des de 1909 fins a 1929, any de la crisi monetària a la borsa de Nova York. Es produïren les manifestacions més lúdiques, imaginatives,

subversives i rupturistes de les avantguardes. I el **segon període**, (exclusivament surrealista) arribà fins al 1940 i va estar marcat per la invasió nazi de París. Aquesta etapa es caracteritzà per la intel·lectualització de les avantguardes i, sobretot, pel compromís social i polític, que dugué alguns dels surrealistes més destacats a militar activament en el Partit Comunista. Ací teniu un exemple de manifest:

1. Sigueu, almenys, cada u de vosaltres, una cuca de llum.
2. La grandesa de Goethe es troba en ço que féu, no en ço que deixà de fer.
3. Només són Poetes aquells qui canten en la lluita i blasmen en llurs cançons.
4. En la sublim llegenda, Jehovà és el comparsa. Aquella és grandesa: la dels àngels rebels.
5. Sigui la vostra moda tota nua cruesa.
6. Mai no vulgueu saber quina és l'hora quieta del repòs: pregunteu a la mar - màxim cavall de força- per què llurs braves ones festegen el neguit eternament.
7. No coneguèssiu altra majestat que aquelles de les intel·ligències actives.
8. Si junt un cel calent us ha sigut donat un zenit i una mar blava, no per això reposeu. Us ha sigut donat perquè us ho mereixéssiu.
9. No menyspreuèssiu mai la persistència dels pescadors de canya; menyspreueu llur paciència si us és grat.
10. Aquell qui de vosaltres, i per la Llibertat, no hagi posat qualque vegada sa llibertat en perill, aquell no és jove; aquell qui per la Vida no s'apresti a morir, aquell tampoc no és jove. Ni ésser lliure ni viure, no és donat a tothom.
11. Vulgueu alleugerir-vos de mentida: tota galanteria, per exemple. No acceptéssiu companys encarcerats per fora i buits per dins...
12. Els grans mots de Jesús *-edifiqueu damunt la pedra viva-* no foren dirigits als febles sinó als forts; més aviat als vells amb cor de joventut que no als joves

amb ànima de vell.

13. Tot el que surti sa de la ment vostra parireu amb dolor; mes no ho vulgueu parir sense dolor, car sou vinguts en temps de dures proves. Quiscun d'entre vosaltres té vint anys.
14. Tingueu, com cal, impuls. I tingueu reflexió. No massa reflexió ni massa impuls: que essent un xic infants, no féssiu el pecat d'arribar a semblar-ho.
15. Aquells qui en ésser vells recorden amb enyor llur joventut, aquells, encara serven la il·lusió i l'esperança de dominar el món. Caldrà que desconfieu dels joves que no vulguin copsar aquest desig.
16. És un petit poema. Cada nova vegada que el tren travessa els camps -els travessa cent voltes cada dia-, els homes de la rella, de la falç i del càvec abandonen llurs eines i fixen son esguard en el vèrtig que vola. Cada nova vegada, sota el sol, quan el tren ja és lluny i es difumina, els homes de la rella, de la falç i del càvec retornen a les mans. Mes ho fan tan de pressa que diríeu que el tren els ha deixat vergonya de llur lent caminar damunt la feina. Hi haurà qui, entre vosaltres, no senti la vergonya d'avençar poc a poc?
17. Recordeu Lil·liput? Cada u de vosaltres pot ésser Gulliver, si es disposa a marxar-hi. (Viviu a Lil·liput.) Si us voleu apresar els peus i els braços, si us voleu apresar àdhuc el cos, tingueu l'ànima lliure ferament.
18. Els flacs temen a Déu; els fermes l'esguarden fixo. Penseu que Déu s'esguarda a si mateix, i que sols Ell és gran, resa el llibre sagrat.
19. Els pobles que aixecaren les piràmides no jaieren al sol ni el saberen mai témer. Amb tot no en féssiu fressa, car aquells temps són llunys: cada u de vosaltres basteixi un ideal de tanta dignitat que àdhuc permès li sia dansar als pics més alts de les velles piràmides.
20. No poséssiu mai limits a la vostra noblesa; vol dir: no feu mal enc que comporti bé. Odieu el tirà àdhuc si us ha caigut intel·ligent, odieu l'ignorant malgrat que sigui esclau.

- On explica quina és l'actitud del moviment avantguardista? Quines són les causes?
- Analitza el destiantari, la intenció de l'autor i l'estil d'aquest autor.
- Podries dir en què consisteix un manifest?
- Busca'n altres a Internet.
- Quina concepció creus que tenien d'ells mateixos els autors dels manifestos?

Els autors avantguardistes més importats en la literatura catalana foren Joan Salvat-Papasseit (1894-1924) i J. V. Foix (1893-1987).

Un enemic del Poble fou la revista que dirigí Salvat-Papasseit, amb col·laboracions de Joaquim Torres-Garcia i Josep Maria de Sucre. **Arc-voltaic** és una revista que aparegué a Barcelona i de la qual sortí només un número publicat al febrer del 1918. També fou dirigida per Papasseit que comptava com a col·laboradors amb E. Eroles, J. Torres-Garcia, J. Folguera, etc., amb il·lustracions de Barradas. Era una publicació sobre literatura i art

que responia al corrent avantgardista de l'època. La coberta de l'únic número que aparegué fou il·lustrada per Joan Miró.

Foix treballà en la difusió de les Avantguardes mitjançant la col·laboració en publicacions com La Revista, Trossos —que dirigirà—, La Cònsola, L'Amic de les Arts, i finalment com a director de la secció literària de La Publicitat, on col·labora des de 1923 fins 1936.

Partien de la base que l'art havia de canviar perquè la societat havia canviat, i es tractava de fer un art nou que trencara amb el passat i que incorporés els avanços tècnics de l'era de la industrialització. Però a l'hora de plasmar aquests punts de partida a la tela (pintura) o al paper (poesia) varen sorgir les diferències que varen provocar el naixement de quatre moviments principals: el cubisme, el futurisme, el dadaisme i el surrealisme.

- El cubisme

Influïda per les arts plàstiques, cosa que s'observa en la disposició de les lletres o la disposició d'aquestes en el text. Apareix el 1907 de la mà de Pablo Picasso (Les senyorettes d'Avinyó) i George Braque. Es desenvolupa sobretot en pintura, tot i que també presenta derivacions importants en literatura. Cal pintar no la realitat de visió sinó la realitat

de concepció. L'espectador ha de reconstruir mentalment l'objecte.

Tècniques: destaca també en literatura, no només en pintura, l'ús del collage. En literatura, el calligrama. La imatge és de Josep Maria Junoy 1920.

 DÓNA'M LA MÀ JOAN SALVAT-PAPASSEIT (1894 - 1924)

Dóna'm la mà que anirem per la riba
ben a la vora del mar
bategant,
tindrem la mida de totes les coses
només en dir-nos que ens seguim amant.

Les barques llunyes i les de la sorra
prendran un aire fidel i discret,
no ens miraran;
miraran noves rutes
amb l'esguard lent del copsador distret.

Dóna'm la mà i arrecera la galta
sobre el meu pit, i no temis ningú.

I les palmeres ens donaran ombra.
I les gavines sota el sol que lluu

ens portaran la salabor que amara,
a l'amor, tota cosa prop del mar:
i jo, aleshores, besaré ta galta;
i la besada ens durà el joc d'amar.

Dóna'm la mà que anirem per la riba
ben a la vora del mar
bategant;
tindrem la mida de totes les coses
només en dir-nos que ens seguim amant.

 El mecanisme literari conegut amb el nom “d’hipertextualitat” fa referència a les modificacions que es fan a un escrit anterior **-hipotext-** i que té com a resultat l'**hipertext**. Fes una recerca a Internet sobre el títol d'aquest poema tot intentant saber qui fou el primer que l'emprà i quins canvis s'han anat fent al larg de les èpoques.

Ací teniu un fragment del manifest futurista de T. Marinetti de 1912

1. Cal destruir la sintaxi col·locant els substantius així tal com naixen.
2. Cal emprar el verb en infinitiu, per tal que s'adapti elàsticament al substantiu i no el sotmeti al jo de l'escriptor, que observa o imagina. El verb en infinitiu, sol, pot donar el sentit de la continuïtat de la vida i l'elasticitat de la intuïció que la percep.
3. Cal abolir l'adjectiu, per tal que el substantiu nu conservi el seu color essencial. L'adjectiu, tenint com té un caràcter de matis, és inconcebible dins la nostra visió dinàmica, ja que suposa una pausa, una meditació.
4. Cal abolir l'adverbi, vella sivella que manté unida una paraula amb l'altra. L'adverbi manté a la frase una empipadora unitat de to.
5. Cada substantiu ha de tenir el seu doble, o sigui, el substantiu ha d'anar seguit, sense conjunció, pel substantiu al qual està lligat per analogia. Exemple: home-torpediner, dona-golf, gentada-ressaca, plaça-embut, porta-aixeta. Com que la velocitat aèria ha multiplicat el nostre coneixement del món, la percepció per analogia esdevé cada vegada més natural per a l'home. Cal, doncs, suprimir el com, el quin, el tan, l'igual a. Millor dit, cal fondre directament l'objecte amb la imatge amb la que evoca, tot donant la imatge d'escorç mitjançant una sola paraula essencial.
6. Abolir també la puntuació. Com que han estat suprimits els adjectius, els adverbis i les conjuncions, la puntuació naturalment s'anul·la, en al continuïtat diversa d'un estil viu que es crea per si mateix, sense les pauses absurdes de les comes i dels punts. Per tal d'accentuar certs moviments i poder indicar les seves direccions, s'utilitzaran signes de les matemàtiques: + - x; = > <, i els signes musicals.
7. Els escriptors, fins ara, s'han abandonat a l'analogia immediata. Han comparat, per exemple, l'animal a l'home o a un altre animal, la qual cosa equival encara, poc més o menys, a una mena de fotografia. (Han comparat, per exemple, un fox-terrier amb un petitíssim pura sang. D'altres, més avançats, podien comparar aquell mateix fox-terrier trepidant amb una petita màquina Morse. Jo, en canvi, ho comparo amb una aigua bullint. En això hi ha una gradació d'analogies cada vegada més àmplia, hi ha relacions cada vegada més profundes i sòlides, per bé que llunyaníssimes.) L'analogia no és altra cosa que l'amor profund que lliga les coses distants, aparentment diferents i hostils. Només per mitjà d'analogies amplíssimes, un estil orquestral, en un temps policrom, polifònic i polimorf, pot abraçar la vida de la matèria."

- a) Explica en què consisteix la tècnica futurista?
- b) Creus que hi ha algun moviment artístic igual en ple segle XXI?

- El futurisme

L'any 1909 Filippo Tommaso Marinetti va publicar el manifest fundacional del futurisme, en què proclamava la bellesa de la velocitat; l'èxit de l'atzar per damunt de l'intel·lecte, un atzar que s'havia de plasmar literàriament amb la destrucció de la sintaxi, amb la imaginació sense fils conductors racionals i amb les paraules en llibertat, sense signes de puntuació que les limitaren. Un exemple són els cal·ligrames com a jocs en l'espai.

Propugnava com a font d'inspiració artística el perill, l'audàcia, l'esport, l'heroisme, la violència física i verbal, la guerra, la màquina... i rebutjava el sentimentalisme, l'art tradicional, l'academicisme i els museus i les biblioteques, que considerava cementiris de l'art.

Per als futuristes, tot havia de reflectir el món modern i canviant: en definitiva, el futur.

a) A partir de la teua creativitat o imaginació esporga aquest poema que tens més avall tot intentant que continue tenint el mateix significat. Després fes el contrari i amplifica'l.

- El dadaisme

Més tardà, el dadaisme (del francès dada, veu infantil que no significa res) va anar més enllà que el futurisme. Es van enfrontar a l'art

burgès i a més a més als ismes anteriors. Eren caòtics i violents, els dadaistes varen sorgir en plena Primera Guerra Mundial, concretament l'any 1916, com a resposta contra la societat que l'havia provocada. Els capdavanters del moviment varen ser Tristan Tzara i Francis Picabia. Aquest darrer, fugint de la guerra, va viure a Barcelona el 1916 i el 1917, on va fundar la revista "391", portaveu del dadaisme a Catalunya. Els dadaistes exigien la destrucció absoluta dels mitjans d'expressió tradicionals que havien encaminat l'home cap a la mort d'ell mateix i defensaven una expressió totalment espontània.

Tots els artistes que s'adherien a aquest moviment participaven d'un esperit rebel que propugnava l'autonomia del "jo" creador i un desig d'alliberament mental. Fixa't en aquest manifest Dda de T.Tzara del 1918.

Agafeu un diari
Agafeu unes tisores
Trieu en aquest diari un article que tinga la llargada que compteu donar al vostre poema
Retalleu l'article
Retalleu a continuació amb cura cadascuna de les paraules que formen aquest article i poseu-les dins d'una bossa
Agiteu suaument
Traieu a continuació cada retall un després de l'altre
Copieu conscienciosament en l'ordre en que han deixat la bossa
El poema se us assemblarà.
I heus ací que sereu un escriptor infinitament original i d'una sensibilitat encisadora, encara que incompresa de la plebs.

Tristan Tzara, "Manifest Dada", [Manifestos d'Avantguarda](#), [Antologia](#)

Ara cal experimentar amb la poesia. S'han de dur de casa fotos i imatges per tal de pegar-les en el text que escriureu. El resultat ha de ser un foto-collage: un full pintat prèviament que duu un escrit i enganxat imatges (dibuixos i/o fotos). Aquestes han d'anar relacionades amb la temàtica del poema que et presentem tot seguit. Es tracta d'un poeta posterior a les avantguardes.

Miquel Martí i Pol

Després

No serà falaguer, l'estiu, i la tardor
-saps prou com l'estimàvem-
serà potser en excés melangiosa.
Quan s'escurcin els dies te'm faràs més present,
perquè el silenci fa més densos els records, i més íntim el temps que ens és donat per viure'ls.
A ulls clucs et veuré: tot serà tu

per la cambra, pels llibres, en la fosca.
Després passaran anys i esdevindràs translúcida i a través teu estimaré el futur potser sense pensar-te ni sentir-te.
Arribaràs a ser una part tan íntima de mi mateix, que al capdavant la mort se t'endurà de nou quan se m'endugui.

- El surrealisme

El surrealisme (del francès *surréalisme*, *superrealisme*) va ser un producte del dadaisme. En la creació dels textos estava present l'espontaneïtat i la manca de control racional. André Breton, que va publicar el manifest fundacional del surrealisme el 1924, havia militat en el moviment dadà, però se'n va separar i va crear una nova teoria estètica: la literatura, alliberada dels entrebancs del bon gust i de la lògica, havia de ser un mitjà per fugir del racionalisme, que només havia contribuït a l'empobriment de la civilització.

Segons André Breton, si l'ésser humà està atent al seu inconscient i als seus somnis, descobrirà en ell la dimensió de la realitat, de la qual la imaginació és part integrant i forma la superrealitat. Per arribar a la superrealitat són necessàries unes experiències privilegiades: l'amor, el somni i la descoberta de la vida urbana.

Els surrealistes defensaven la llibertat total, que en literatura comportava fer ús de l'escriptura automàtica (les idees es plasmen al paper sense rectificació posterior) i del collage.

□ ◦ Llegeix aquest text escrit per Salvador Dalí on hi ha els trets principals del Surrealisme. El pintor empordanés tracta de provocar una societat establerta, uniforme i hipòcrita. Cal que escrigues un altre escrit imitant-ne l'estil amb cinc punts.

“ Abans de tot, crec indispensable de denunciar el caràcter eminentment envilidor que suposa l'acte de donar una conferència, i encara més, l'acte d'escoltar-la. És doncs amb les màximes excuses que reincideixo en un acte semblant, que pot considerar-se sens dubte com el més allunyat de l'acte surrealista el més pur, que com explica Breton des del segon manifest, consistiria a, revòlvers als punys, baixar al carrer i tirar a l'atzar, tant com es pugui, sobre la multitud.

No obstant, en un cert pla de relativitat, l'innoble acte de la conferència, pot ésser utilitzat encara amb mires altament desmoralitzadores i confusionistes. Confusionistes car, paral·lelament als procediments (que cal considerar com a bons sempre que serveixin a ruinar definitivament les idees de família, pàtria, religió) ens interessa igualment tot el que pugui contribuir també a la ruïna i descrèdit del món sensible i intel·lectual, que en el procés entaulat a la realitat pot condensar-se en la voluntat rabiosament paranoica de sistematitzar la confusió, aquesta confusió tabú del pensament occidental que ha acabat essent cretinament reduïda al no-res de l'especulació, o a la vaguetat, o a la bestiesa.

L'innoble esnobisme ha vulgaritzat les troballes de la psicologia moderna, adulterant-les fins al punt inaudit de fer-les servir per a amenitzar subtilment les conversacions espirituals dels salons, i sembrar una estúpida novetat en l'immens podrimener de la novel·la i el teatre moderns. No obstant els mecanismes de Freud són ben lletjos, i per damunt de tot ben poc aptes a l'esplai de la societat actual.

Efectivament, aquests mecanismes han il·luminat els actes humans d'una claror lívida i enlluernadora.”

Dalí, Salvador. "Posició moral del surrealisme". "Hèlix" Les avantguardes

La literatura de preguerra

⊗ Teoria pura i dura ⊗

En aquesta època es consolida la industrialització i com a conseqüència d'açò s'enforteix el moviment proletari. Hi ha a més a més un canvi cultural: comença el cinema en color i so; la ràdio arriba a quasi tots els llocs, augmenta l'escolarització i el poder adquisitiu de la ciutadania. per últim cal assenyalar que la premsa mostra una major tècnica alhora que una incipient manipulació de la informació. Amb l'arribada de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) acabà la possibilitat de supervivència del Noucentisme. Pel que fa a la poesia van dominar el Postsimbolisme i les Avantguardes, sobretot el Surrealisme. Durant la Guerra hi hagué una clara tendència de la literatura de caire antifeixista.

Hi hagué l'aparició de dramaturgs amb plantejaments nous: la proposta de comèdia burgesa o alta comèdia que mostrava la societat burgesa sense un punt de vista crític i des de l'arribada de la República es consagrà un teatre alternatiu, revolucionari i crític i mordaç. Remarquem Josep Maria Folch i Torres (1880-1950) centrat en teatre infantil, reelaboració de contes populars i universals.

La novel·la després d'un període de crisi -esgotament del Realisme i el Naturalisme-torna amb força a partir de 1925.

Les traduccions al català de llibres estrangers queden a càrrec dels nostres escriptors més coneguts.

Respecte a la novel·la ens centrem una mica en els autors que ja foren coneguts al Modernisme: Prudenci Bertrana -Josafat (1906) i Víctor Català. Quant als joves autors destaquem Miquel Llor, Josep Maria de Sagarra, Francesc Trabal, Salvador Espriu i Mercè Rodoreda. Del primer expliquem tot seguit una mica l'obra i et posem un fragment.

La novel·la comença amb l'arribada del tren que condueix la Laura i en Tomàs a la ciutat dels sants, després del viatge de nuvis. El text mostra l'entusiasme del marit davant del paisatge de la Plana a les envistes de la ciutat. Mentrestant, la Laura ho contempla tot amb escepticisme i recorda l'ambient que aquella mateixa hora es respira a Barcelona. És una obra on ja es veu un model de novel·la psicològica deudora de Freud i atenta a les novetats europees.

“Ja arribem, aboca't” Fa ell amb la il·lusió d'ensenyar-li el poble. “Veus? Allò és la fàbrica de paper que et deia, amb la franja vermellosa. Som parents de lluny. A l'altra banda hi ha la plaça de bous. No trobes que fan joc? Veus el campanar de les “Mosteles” sense creu? Els maleïts francesos se la varen emportar. Els Pirineus ja són nevats”.

I la Laura segueix amb la mirada aquell índex que assenyala, joiós, els camps de crelles renegrides per la tardor que comença, els turons nus, calcinats, el doble rengle de xiprers que duen al cementiri i les teuleries roges. Quatre capellans, amb el baix dels pantalons de vellut blanc de pols, passen per la carretera del pont, sota el tel de boira de la vesprada provinciana, en aquella hora fina que a Barcelona comencen a resplendir els aparadors, mentre els salons de te encenen els llums i els músics eixorden el públic amb els esgarips d'unes cançons de negres que a tothom agraden i ningú no entén.

Llor, Miquel . Laura a la ciutat dels Sants.

 Fes un resum del fragment.

 A partir de les paraules que hi ha subratllades has de crear un altre text que les incloga i d'altres que afegiràs tu. No ha de tenir cap semblança pel que fa al significat.

Com a mostra de poesia d'aquest període tenim el poema quatre del llibre segon de les Estances de Carles Riba. Aquest poeta s'apropà més al Simbolisme. Aquest poema demostra la temàtica amorosa que el va fascinar entre els anys 1920 i 1930.

Morir tal vegada seria
com quan, dormint, un tust precipitat
ens esbatana els ulls a la tenebra,
i ens redrecem, dubtant si fou realitat
o si un somni que s'esmunyia
deixà entortolligat
al nostre sentit afuat
un esquinçall ronser de febre.
L'horror és de sentir que entre la veritat
i nosaltres no hi ha sinó un pas de tenebra,
i que el peu serveix d'amagat
la covardia de la voluntat.

[1921]

Estances. Llibre segon

 Fixa't en el recompte sil·làbic i en la rima.

 L'alumne/a elimina els versos imparells d'aquesta composició de C. Riba. Després s'arranja perquè tinga significat, és a dir, que el resultat siga més llegible i més ben construït gramaticalment. Finalment tindreu un altre poema que siga l'altra cara de la moneda.

La postguerra: moment zero

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Quan va acabar la Guerra Civil, l'any 1939, es va engegar un procés d'unificació i de substitució lingüística de totes les llengües peninsulars a favor del castellà. Es prohibí l'ús del català en tots els àmbits públics i es va abolir l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

La nostra llengua va perdre més terreny en trenta anys que en tres segles. Per fi, dos anys després, s'articulà la primera resistència cultural a l'exili i en acabant, a l'interior. En el 1951 es produí l'assentament de la Dictadura i una certa liberalització a partir de la qual es donà permís per traduir al català algunes obres europees, sempre amb el vistiplau de la censura franquista.

Destaquem revistes com *Poesia*, més tard *Ariel*, *Dau al set*, *Serra d'Or* (1959), *El Pont*... També trobem diverses editorials com: *Edicions 62*, *Proa*, *Moll* a Mallorca i *3i4* a València. En aquestes dues ciutats la repressió no fou tan agressiva ja que es tractava d'uns territoris que no tenien un nacionalisme tan oposat al règim com existia al Principat.

Els nostres autors tractaren els primers anys un temàtica bastant comuna: la reflexió sobre la condició humana al voltant del conflicte bèl·lic. A més a més es conreenen unes altres tendències narratives: el **Realisme vuitcentista** on destaquem Enric Valor amb *L'ambició d'Aleix* (1948); **la novel·la catòlica** amb Joan Sales que escrigué *Incerta glòria* (1956) i Xavier Berenguer; **la realitat del somni** amb la figura de Joan Perucho. D'aquest autor hem d'assenyalar *Les històries naturals* (1960) i **la narrativa de**

gènere on remarquem Rafel Tasis que escrigué *La bíblia valenciana* (1955) i Manuel de Pedrolo amb *Es vessa sang fàcil* (1954).

Les novel·les i contes més remarcables del període són els que ixen de la ploma d'autors que es mantenen al marge de la tendència hegemònica del **Realisme Compromés**: Pere Calders, Mercé Rodoreda, Llorenç Villalonga i Manuel de Pedrolo.

♣ Pràctiques d'entrenament

✏ Els alumnes per grups fan una recerca sobre la poetessa **Anna Rebeca Mezquita** que per a molts de nosaltres ha passat completament desapercebuda. És una de les autores que no ho van tindre fàcil alhora d'escriure i publicar. Llegiu aquest poema per esbrinar-ne l'estil.

“Plovia”
Assedegada de l'ansietat de viure
Vaig anar a cercar la pluja neaurada;
M'hi vaig voler sentir mullada d'ella,
Que l'aigua correuera per ma espatlla.
Vaig deslliurar mos peus de les sandàlies,
I per els viarons del meu jardí,
Han fet camí mos peus, mullant-se
Amb l'aigua de la pluja
Qui no porta verí.
Dormia l'escorcó l'escorpí dormia;
Semblava que negats foren pel ploure a la
nit;

*No hi havia cridories mentre l'aigua queia,
Sols les flors i les mates vessaven al se sí
El balsam flairós que, juntament amb l'aigua
Lliscava damunt mi
Plovia...
I jo xafava l'aigua amb peus desnús.
Plovia...
I en mi era la nit, negra com el banús.
Plovia...
I jo era blanca com el ploure de l'aigua
Plovia...
I amb l'aigua de la pluja sentia'm batejada*

Tot seguit presentem quatre figures cabdals de la narrativa d'aquest període, les quals destacaren per no seguir els canons del Realisme Històric. També cal incidir en el fet que aquests escriptors varen produir –a grans trets-obres literàries abans, durant i després de la Guerra Civil però que es van fer famosos en plena maduresa en la dècada dels seixanta. El primer i la

quarta va haver d'exiliar-se i tornar al nostre país després de molts anys quan comprovarem que el dictador tenia una vida de llarga durada. El tercer, en canvi, patí un exili interior i la censura franquista s'acarnissà amb les seues obres.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Pere Calders (1912-1994). Fou una figura pràcticament desconeguda quan va aparéixer en el panorama literari. La crítica i el públic el valoraren a partir de la dècada dels 70. Ara el considerem el contista més important del segle XX, tot i que escrigué dues novel·les. Això és possible que ocorregué perquè el seu estil xocava amb el Realisme Social, ja que aquest literat reivindicava – com explicarem més avall – una literatura del somni. Amb aquest motiu emprà la ironia, la qual desmuntava la realitat aparent. Segons afirmà ell: “No se li pot fer a la gent l'estafada que si llegeixen no es diverteixin” <http://www.paperdevindre.net/index.php/inici/entrevista/pag/1>

El nostre autor no conrea la literatura fantàstica-com alguns han interpretat- sinó el que pretén és que el lector veja la realitat del seu voltant amb uns altres ulls.

En molts dels contes de Pere Calders la focalització més freqüent és la fixa en el personatge narrador. Les arrels de la seua escriptura les podem trobar en el Grup de Sabadell sobretot en la figura de Joan Oliver. A nivell internacional sembla que el contista català rep influències de E.Allan Poe, Kafka, Pirandello i Bontempelli.

La seua obra va lligada a la literatura fantàstica. El segle XX aporta una nova concepció del sobrenatural. No podem classificar el nostre autor amb aquesta etiqueta malgrat que fa servir elements i, a més a més, els tracta de manera revolucionària.

Calders crea un nou codi particular de versemblança, capaç de construir la realitat al marge de la lògica racional, amb la paròdia, rebenta els tòpics de la literatura fantàstica. Utilitza el joc retòric com a perspectiva central de desmitificació de les convencions literàries. Ell, al capdavant, reivindica una concepció molt més oberta de la realitat que rebutja la dimensió onírica. El llenguatge emprat té un gran enginy

La seua fama es deu a les narracions curtes que comprén el període de 1939 al 1983. Dins dels contes és impossible descriure allò específic de cadascun segons Amanda Bath *Pere Calders: ideari i ficció* Edicions 62 caldria remarcar la presència d'un esdeveniment sobrenatural, inversemblant o inexplicable que interacciona amb el protagonista i provoca un desenllaç. Per tant tindrem contes que empen aqueix element amb funció explícita i d'altres que no. Ací teniu unes mostres. Contesteu les preguntes que teniu més avall.

a) *Discreció* “Van convidar-lo a pensar i digué que no volia donar molèsties, que ja pensaria a casa.”

 Quina és la idea principal d'aquest miniconte? Explica-la.

b) “la casa a la qual fem referència s'alçava en un barri aristocràtic, el propietari era ric i l'arquitecte va tenir les mans lliures per fer allò que li plagués(...) Hom va estendre contractes d'arrendament a txecs, polonesos, alemanys, russos, a un italià i a uns quants jueves de nacionalitat difícilment definible per a la gent que no podia fer la seva coneixença.(...) L'amo... havia pensat en l'aprofitament de les habitacions que havien quedat lliures, i va posar uns anuncis als diaris en els quals oferia a matrimonis honorables (sense fills) unes cambres de terrat assolellades, independents i amb dutxes d'aigua freda i calenta... Així doncs una nova gent d'una altra qualitat humana va habitar la casa. Poetes, pensionistes, unionaris, una vídua que encara feia bo de veure(...)”

 Completa el cins buits on hi ha punts suspensius. Fixa't en què la informació que afiges ha de tenir coherència amb la resta de l'escrit.

Cròniques de la veritat oculta.1954

c) “Una temporada vaig arribar a ésser tan feliç; que m'ensopia. El cel em queia al damunt,el món se'm feia petit i no tenia aspiracions d'impossible realització ni contrarietats que m'ajudaren a viure. Sembla impossible; vaig estar a punt de conèixer la dissort per un excés de felicitat, com aquella gent que diu que es moren per massa salut.

Què podia fer? Vós mateix. Seguia els jardins públics i els cafès, empaitava les dones, llegia novel·les d'aventures, freqüentava teatres, cinemes i altres llocs de divertiment, sense aconseguir res que em trenqués la placidesa.

(...) allò no podia durar, que contravenia lleis gairebé immutables i que sant hi hauria, o poder diví, que hi posaria terme.

I així fou, i no pas a la simple manera normal, sinó d'un bell estil singular. Succeí que prop de l'hotel on m'allotjava va instal·lar-se un parc d'atraccions, una petita fira que a la vesprada i a la nit nit omplia el barri d'una rara música mecànica. Així que obriren l'espectacle, jo era el primer d'entrar-hi. Tirava al blanc, feia el circuit de la casa de la por, pujava a totes les màquines i menjava de totes les llepolies; el segon dia de visita, ja vaig descobrir el secret de la xica decapitada, i al cap d'una setmana festejava amb ella.

Però no és aquest el cas. La cosa a la qual he fet referència primer, va passar pocs dies abans que el pare se n'anés per anar a una altra banda.

Era un vespre de festa, i la fira es veia molt animada. Tot anava bé, tot feia bonic, i la meua felicitat prenia l'aire de passar-me desapercebuda. I vet aquí que em disposava a pujar a la Gran Roda, quan vaig veure que un individu igual que jo prenia bitllet per entrar al Tub de les Rialles. He dit que era igual que jo, però amb això no n'hi ha prou; és que s'assemblava tant a mi, que era com jo mateix davant meu. Era com la meua imatge fora de l'espill, dotada d'independència.

Quina cosa més intolerable! Em sentia com es deuria sentir un autor que , havent acreditat un pseudònim ple de personalitat, comprovés que un altre se'n serveix. (...).

Recorde que *rodolàrem* per terra, i que tan aviat veia la lluna damunt meu, com sentia el nas colgat en l'arena. Les dents de cada u van conèixer la carn de l'altre: foren provats tots els cops, totes els daus, i no hi havia cap reglament que ens fes nosa. Tan orgullós que he estat, a vegades, de les meues mans, i aleshores n'hauria prescindit de gust, a canvi de tenir una bona pedra al capdavall de cada braç. Aquella vegada, va prevaler la raó, i justícia fou feta. Quan un policia ens va separar, el meu adversari estava desfigurat.

De moment el policia se'ns volia endur. Però jo li vaig explicar el que havia passat, amb testimonis que certificaven la veracitat de les meues paraules, i l'home, comprensiu, digué:

- No hi ha delicte. Jo hauria fet igual. Jo i qualsevol home ben nascut, em pense”.

Cròniques de la veritat oculta. Pere Calders M.O.L.C. “O ell o jo”

 Escriu a continuació un text que imite l'estil de l'original (tipus de narrador, veu i temps verbal). Fixa't per tal que el resultat siga més versemblant i sense cap tipus d'element “sobrenatural”. Per tant el protagonista s'avorreix perquè no fa res i quan va al parc d'atraccions li ocorre una altra cosa.

d) *Costums d'altres terres.* “Els indis alosa són lletjos sense excepció, però molt amistosos i summament hospitalaris. Així que et reben a casa, t'ofereixen la dona a tot drap i ells mateixos et paren el jaç. Això sí: si la dona no t'agrada i la rebutges, et degollen al lloc amb una pedra foguera sense esmolar”.

 Què et crida l'atenció sobre “la lletgesa” d'aquest conte? Hi veus algun elements discriminatori? De quina manera ho planteja l'autor? Raona bé les teues respostes.

L'home estava molt excitat. Era d'aquells temperaments que proven de dominar-se, però encara hi perdia, perquè la pressió interior el tenia vibràtil com una campana feineria.

-Jo no somio ni pateixo al·lucinacions -deia-. Veig una cosa i me la crec si la puc tocar. Si no, la poso en quarantena.

-Però vós dieu que vau topar-hi...

-I tant! Va venir de poc que no em fa caure. Jo caminava mig ajupit, furgant amb el bastó els llocs on podia haver-hi bolets. Hi ha qui diu que els boletaires som cerebrals, imaginatius. Jo dic que hi ha de tot... En el meu cas, puc assegurar que mai no he estirat més el seny que la màniga. De cap, vaig topar amb algú, i sort del bastó, perquè d'altra manera hauria fet el paper de les quatre grapes. Alço els ulls i em trobo amb aquell tipus, dret, rígid, immòbil com un armari de paret. Anava vestit d'aviador de grans altituds, amb aquella mena de granota lluent, de color de plata. «Un que ha anat de corcoll», vaig pensar de primera

intenció.

- I què és el que us va sorprendre?

-Gairebé res: no tenia cara. A dins el casc, vista a través de la finestra translúcida, només una buidor total, il·luminada amb una llum fosforescent. La llum batejava, i, a cada batec, tota la figura creixia, per l'estil de les cadernereres quan estarrufen les plomes. Em vaig escamar, la veritat. Sort que un pensa que a barallar-se sempre s'hi és a temps. Si no, li hauria ventat una bastonada *irreparable*.

Jo (és bo de saber-ho) pico fort.

-Però ell no us molestava pas...

-No i sí. No diré que em fes por, però tampoc no em feia goig. De sobte, ell que em diu: «Bon dia i bona hora», i jo que li contesto: «Salut hi hagi!». Em vaig quedar glaçat, potser pel to metàl·lic de la seva veu, potser perquè em va parlar en un català de curiosa ressonància, qui sap si amb accent tortosí...

-I això que tenia d'estrany?

-Vós mateix! ¿Heu vist mai cap català equipat com un tripulant de coets? No tirem per aquí, nosaltres... Atabalat, em vaig asseure en una pedra, i ell m'imità tot asseient-se a terra, calmós i matusser. Cedint a una inspiració momentània, vaig preguntar-li: «¿Per casualitat, no sou pas extraterrestre, vós?». I ell em va respondre que sí, tan tranquil, i encara volgué saber si jo tenia res a objectar-hi. «Home, no -vaig replicar-li-, sóc demòcrata i de mena sociable».

-I la cara? Ja li havia sortit?

-Ni de bon tros! Continuava amb les pampallugues de la seva fosforescència. A tall de tempteig, vaig oferir-li un cigarret i em digué que no fumava...

-¿Com volíeu que fumés, amb el casc posat i sense boca, segons dieu?

-Precisament per veure com s'ho feia. La veu li sortia d'una reixeta col·locada a la part frontal del casc, i jo, a falta d'ulls davant meu per lligar conversa, clavava la mirada allí.

-No vau preguntar-li on havia après el català? -Sí, i em digué que no en sabia un borrall. Va explicar-me que duia un artifici que traduïa els seus pensaments i els ampliava d'una manera sonora, fos quin fos l'idioma del seu interlocutor. A la inversa, l'aparell recollia les paraules de l'altre i les servia al seu enteniment clares i netes. «Tot automàtic?», vaig preguntar-li. «Tot», va respondre'm. Vaig allargar-li la mà amb ganes de felicitar-lo (encara no em sé avenir de la meva audàcia), però ell no correspongué. Fou una situació delicada, que per un moment va enfredorir l'entrevista. Sóc tan sensible a aquests detalls!

-Els deuen educar d'una altra manera...

-És la reflexió que vaig fer-me, i, per trencar la tibantor, vaig elogiar-li l'aparell lingüístic. «És summament pràctic Us cansareu de vendre'n. Aquí hi teniu un bon mercat». Ell no va mostrar cap interès i m'assegurà que les seves visites obeïen a uns altres objectius.

-Bon punt a tocar. ¿No vau preguntar-li que hi busquen, a la terra?

-Ho tenia a la punta de la llengua, però va semblar-me que calia esperar una mica, per tal de guardar les formes. Érem a freq de migdia i queia una hora serena, amb tot el paisatge perfilat i amorosit pel sol. Jo em mirava el foraster i ell no sé què feia, ja que sense fesomia és difícil d'endevinar els sentiments dels altres. Vam callar durant una estona, i, al final, el vaig emprendre novament: «Ara que ja hi ha més franquesa, ¿em podríeu dir on teniu la cara?». «No en tinc -em va contestar-. No tinc cap de les coses que a vosaltres us serveixen per a compondre la figura».

-I doncs? Amb què omplia l'uniforme?

-Clavat! Vaig fer-li aquesta mateixa observació.

Em va respondre que tot era artifici, una manera aproximada d'adquirir aparença humana, per tal de no desvetllar massa curiositat. Anava ben lluny d'osques!

-Fa **basarda**, això...

-Sí. Soltadament, em va venir una aprensió.

«No m'encomaneu pas radiacions? Sóc pare de família i molt considerat a la casa on treballo». Ell va riure, malament, perquè es veu que aquest extrem no l'han resolt. Em digué que no patís, que no em passaria res. Aleshores, amb més confiança, vaig fer-li la pregunta bàsica: «¿I com és que no us decidiu a baixar del tot? Molt voletejar, moltes llumetes, però d'aterratges pocs i sempre d'esquitllentes. ¿Què us passa?».

"-Això el devia picar!

-No tant com sembla. «Jo bé he baixat-exclamà-. I en dir *jo* faig servir un terme relatiu. No sabeu quants som a dins d'aquesta funda, i, sobretot, no sabeu quants som a fora».

-Es veu que sí. Aleshores, vam sentir un tret, i al cap d'un instant es va presentar un pagès amb una escopeta de dos canons sota l'aixella. Duia un parell de perdius **pengim-penjam** i el seguia un gos petit i tronat, que era un manyoc de nervis. El pagès, en veure aquella figura, es va quedar de pedra. Però va dissimular, i em demanà foc, tot mirant de reüll el meu (diguem-ne) company. El gos començà a lladrar i a fer salts de través al voltant del sexòfor, el qual es va aixecar i retrocedí a poc a poc, mentre deia amb una veu amable: «Quisso, gosset bufó... Qui és la fera de casa?». Però al final va perdre el comportament i ens digué que si no ens endúiem aquella bèstia lluny d'allí la desfaria a puntades de peu. Em va semblar que tremolava, però potser eren les contraccions i les dilatacions del seu sistema intern. El pagès digué que ens guardaríem bé prou de maltractar-li el gos, i estic convençut que ja feia comptes a base d'una perdigonada vindicadora. El que pot la inconsciència! Vaig demanar-li que agafés l'animal i el tingués a part, que en acabat ja l'hi explicaria tot i li donaria una propina.

-I el sexòfor?

-Va dir que se li feia tard i que ens havia de deixar, amb gran **recança**

de part seva. Se sentí un xiulet estrany, i en un alzinar de la dreta va brillar una resplendor molt intensa. Va semblar-me que tot brunzia i l'herba s'inclinà pentinada per un vent càlid. «Us acompanyaré un tros», vaig dir al visitant. «Un tros, només», em va respondre. De tant en tant, es girava per veure si el pagès aguantava el gos.

-Veure amb què? No dieu que no tenia ulls? -Es deuen espavilar amb altres peces. Us asseguro que no es perdia cap detall. Pel camí, vaig demanar-li si voldria fer el favor de gravar-me un jeroglífic a la cantimplora, i s'excusà dient que no tenia temps, que ja tornaria un altre dia. De cop es deturà.«Un que heu dit?». «Un jeroglífic -que li repeteixo jo-. Com a record, perquè em creguin. Ja hi ha precedents...». Es va posar a riure (només el so, ja s'entén), i em digué que som una colla de sonats.

-Així mateix, amb una expressió tan típica?

-Tal com ho conto. Reprengué la marxa, i jo estava neguitós pensant que se n'aniria sense deixar-me cap penyora. «Si almenys em comunicéssiu un missatge!»; vaig suplicar-li. S'aturà novament, i em va fer l'efecte que reflexionava. «D'acord -digué-, us en deixaré un: vigileu-vos la demografia! Deixeu-vos d'ortodòxies i de floritures morals. Ara esteu preocupats per la falta d'estatges i us **afeixuga** la recerca de pis. Però no sabeu el que és buscar planeta!». A mi, això de la demografia, em va evocar fatalment el trasbals de la reproducció. Sense engaitar, sense pensar-ho gaire, vaig preguntar: «I vosaltres? Com us reproduïu?». «Com les calcomanies!», em respongué. Però em sembla que era per enllestir, perquè tot seguit m'ordenà que m'aturés i va emprendre una correguda cap al bosc d'alzines. Abans de desaparèixer entre la vegetació em va fer

un gest que devia ser d'adéu, i, gairebé de seguida, els arbres es van estremir, el terra trontollà i un objecte volador va enlairar-se majestuosament amb

l'aparat de sempre: llums de colors i un *zumzeig* especial. Va parar-se a uns dos-cents metres d'altitud, oscil·là com *si* es gronxés i sortí disparat com una fletxa cap a la banda de Manresa.

- I no va passar res més?

-Home, Déu n'hi do! Vaig allargar quinze pessetes al pagès i no les va voler, *ni* va admetre explicacions. Estava enfadat, perquè deia que amb tantes anades i vingudes li espantavem la caça. Afegí que l'any darrer, uns forasters com aquell li havien fet una cremada a l'era i va dir que no trobava bé que gent com jo els donéssim audiència. Això és tot: poseu-hi la data i llestos.

-Però ¿voleu que, a l'atestat, hi figure el vostre nom i l'adreça? No us ho aconselle... En virtut del meu càrrec, sé que això us portarà molèsties. Al capdavant, el vostre *testimoni* no aporta res de nou als casos registrats fins ara...

-Què no? Quina poca vista! Es pot dir que hem fet un descobriment sensacional. De debò que no pesqueu l'ona?

-Què potser us referiu a l'aparell traductor? -No, i això que l'aprecio. Es tracta d'una cosa més important: ara sé que els gossos els fan por. Estic convençut que aquesta és la causa que no baixen més sovint!

-És una teoria atractiva. Ara que ho dieu, hi caic. I no els critiqueu! A mi tampoc no em fan peça. Bé, vós mateix: firmeu ací, poseu-hi la pòlissa corresponent i ja veurem que passa.

Calders, Pere. *Invasió subtil i altres contes. "El millor amic"*

(1978) Edicions 62

1. Fes una recerca de tot allò que et crida l'atenció. Per aquest motiu tens unes paraules en negreta. Comenta-les.
2. Els mots en negreta és possible que no en sàpiques el significat. Intenta de recompondre'l amb el context lingüístic.
3. Quants personatges intervenen?
4. Quina opinió té l'extraterrestre dels humans?
5. Quin tarannà té el foraster ?

Per acabar amb el nostre autor hem d'afegir que innova a partir de les fonts que manipula. La manca de projecció política dels seus escrits narratius li assegurà que la censura el deixés tranquil tan bon punt es legalitzà les publicacions en català en el nostre país. Aquesta mancança potser fos deguda a les ganes que tenia d'entretenir i divertir al públic. Que ningú pense que Pere Calders no va sofrir des que es va exiliar ja que alguns dels seus contes deixen entreveure un testimoniatge que adquireixen caire universal. Ell va ser un vertader talent d'aquest tipus de subgènere narratiu que podríem batejar, segons Amanda Bath com realisme màgic.

•Reblar el clau: Relaciona el text amb la informació extreta sobre el següent vídeo:<http://www.tv3.cat/3alacarta/#/videos/2992030> Material sensible: Calders (TVC, 2008).

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Llorenç Villalonga (1897-1980). Fou un incipient poeta, un dramaturg i un excel·lent narrador. Va rebre dues influències: per una banda l'ideari del seu mestre teòric Ortega i Gasset i el mestratge pràctic de Proust. Amb Bearn Villalonga intentà introduir-se al mercat literari castellà però sense cap

repercussió.

De tota la seua obra pararem atenció a dues novel·les: *Mort de Dama* (1931) i *Bearn* o *la sala de les nines* (en castellà 1956- en català 1961). *Mort de Dama* (1931) Llorenç Villalonga la dedicà "a tot aquella gent que no s'enfadin" però s'enfadà tothom. La reacció més negativa fou la de l'Escola

Mallorquina, sobretot aquell que se sentiren més vinculats. Aquesta fou la seua primera novel·la i la primera moderna a Mallorca i aquells que volgueren promocionar una novel·lística fins llavors inexistent a l'illa. Pel que fa als orígens de l'obra cal dir que l'autor la signà amb el pseudònim *Dhey*, el qual emprà des de 1931 al 1954. Quant a l'argument val a dir que se centra en l'agonia de Dona Obdúlia Montcada, una dama de l'alta aristocràcia mallorquina que simbolitza aquest grup tronat i, que està a punt de morir. Ella evoca, mig moribunda, la seua biografia, l'esplendor d'una societat ferida com ella de mort i, a més a més, s'atreveix a imaginar els seu propi enterrament. A partir d'ella s'elaboren una sèrie de cercles de personatges. Trobem els aristòcrates o més prompte "botifarres" encapçalats per ella i la superestructura oficial dirigent. En acabat tenim el paràsit de casa bona -Remei Huguet-, el xueta servil, Jacob Collera. Darrere l'agonia de la protagonista s'amaga l'agonia d'una Mallorca regionalista, que Villalonga parodia hàbilment un seguit de personatges arquetípics que es disputen l'herència suculenta de la dama: dona Maria Antònia, Baronessa de Bearn, na Remei Huguet, n'Aina Cohen, poetessa folklòrica i rural. Sense cap mena de dubte aquesta obra és una peça clau per conèixer la història i a la cultura mallorquines, escrit amb una mestria i un sarcasme que una part de l'illa no li va perdonar mai. Ací teniu mostra de l'obra. Fixeu-vos-hi bé:

"Molt lamentable - explicava Lluís Salvador-. És clar que totes ses persones tenen sa seva pudor especial.. Es diu pudor, no és ver?... i es cans coneixen son amo dins sa fosca. Tots pudim...

- Per l'amor de Déu, Altesa -protestava Dona Obdúlia-, tots, no!

- Tots sí, senyora -seguia el príncep, ja perdut dins els seus imbrogli poliglots-. Geruch. To smell. Odeur, en francès, i també puanteur. Pudor. Això és. Tots pudim. Vostè put.

Dona Obdúlia es congestionava:

- Ah, no, senyor! Jo no pud ! Qui pud és Vossa Altesa!

El príncep, pacient i didàctic, no comprenia la indicació de la dama.

- Sí, senyora, també. Vostè, jo, tots pudim. Cada persona, igual que cada planta, té la seva pudor.

Dona Obdúlia s'aixecà de la cadira. Vint generacions de Montcades li pujaren a la cara.

Veig que Vossa Altesa està de broma -digué-.

I li repetesc: qui put és Vossa Altesa. Lluís Salvador no s'explicà mai la irritació de la seva amiga. No es deia pudir? Geruch, to smell, puanteur, pudor?... Quant a la senyora, passada la indignació del primer moment, com que a la fi tenia bon cor, acabà per creure que l'arxiduc era un «penjat» i que li havia volgut fer una broma, cosa que resultava ben amable tractant-se d'un Habsburg. «Jo no comprenc», deia Remei, sempre

que contaven aquella festa, «com Dona Obdúlia tengué valor per fer frente a s'Arxiduc. Era un cosí de la Reina! L'haurien poguda tancar a sa presó per desacato!»

Però Dona Obdúlia no era poruga. Li sobrava valor per a enfrontar-se amb un príncep i per col·locar-se sis plomes al cap, verdes, grogues o morades”.

 Els alumnes improvisen un diàleg a partir d'aquesta situació original. Es tracta d'un exercici nomenat “drama” o també conegut per joc de rols.

Bearn o la sala de els nines (1956) De bell antuvi cal aclarir que és Bearn, ja que es transforma en un mite perquè representa l'existència idíl·lica a Binissalem d'un refugi moral i físic d'un llinatge que s'enfonsa. Llorenç Villalonga l'usa la primera vegada el 1938. La ironia, la versemblança, el misteri, el pensament, fan que l'obra esdevinga l'elegia d'un món perdut. També la narració aconseguix que puguem relacionar l'espai amb la nissaga. Té alguns trets d'autobiogràfics ja que l'autor mallorquí era fill d'un militar i pertanyia a la classe alta de l'illa, tal volta per aquest motiu podem entreveure reflexada la tradició familiar dels personatges amb la seua, així com la relació amb son pare i els records d'infantesa. Don Toni és l'eix central de la història car manipula amb reflexos de misteri que giren a l'entorn de la seua vida. Podem afirmar que la novel·la és una mostra d'ambigüitat i de contrastos (serenitat/tempesta, bé/mal, raó/fe, veritat/mentida, ortodòxia/heterodòxia...)

La novel·la està dividida en tres parts; una introducció en forma de carta-pròleg, la novel·la pròpiament dita, subdividida en dues parts: la primera "Sota el signe de Faust" i la segona "La pau regna a Bearn" i un epíleg que clou la narració. En la introducció, el narrador escriu una carta a Miquel per tal de demanar-li consell per portar a terme les instruccions de don Toni.

L'obra doncs es constitueix de dues parts que responen a les etapes de la vida de don Toni i a una identificació simbòlica de cadascuna amb un mite literari: la primera, "Sota la influència de Faust", respon a l'època tempestuosa. La segona discorre més aviat dins la calma d'aquestes muntanyes i el referent literari al·ludit és *Les Metamorfosis* d'Ovidi.

La primera part, " Sota la influència de Faust", el protagonista esperonat per la joventut decideix de vendre la seua ànima al dimoni després de la negativa de Maria Antònia i se'n va amb la seua neboda a París.

  Esbrineu per parelles quins texts de la Literatura Universal han tractat aquest mite de Faust.

La segona part, "La pau regna a Bearn". Ací don Toni dedica el seu temps a escriure les Memòries amb l' intent de fixar les últimes imatges del seu món i fer un homenatge a dona Maria Antònia. La decrepitud es va apoderant de Bearn, Maria Antònia envelleix i perd la memòria. Els últims capítols expliquen la mort dels senyors, que Llorenç Villalonga fa coincidir amb el final del carnaval. El narrador és subjectiu ja que adreça la carta personal al seu amic i alhora ofereix al lector múltiples perspectives sobre els fets narrats.

"A les set en punt resàvem el rosari a la capella. Després sèiem al pati o, si era a l'hivern, vora la foganya fins que avisaven pel sopar. Deien que el senyor no anava mai al llit abans de l'alba, però era difícil de saber-ho, perquè, aixecat de taula, es tancava i ja no el vèiem fins l'endemà a les dues, en què apareixia molt satisfet, com si el món constituís per a ell, cada dia, una novetat. Després d'informar-se de com havíem passat la nit ens dirigíem al menjador amb una certa cerimònia, la senyora i jo davant i ell una mica enrera i a l'esquerra de la senyora. Aquell ordre, aquella precisió de convent o de palau, ha perdurat fins fa pocs anys, en què començaren a aixecar-se tard i a conculcar l'horari.

Darrerament, quan sonava la campana pel dinar, dona Maria Antònia, en lloc de baixar al menjador, cridava na Caterineta perquè la pentinàs i desapareixia per l'esquerra. Aleshores el senyor, que no s'havia rentat, demanava aigua calenta i desapareixia per la dreta. La veritat és que l'existència a Bearn resultava envejable. En aquests paratges on havien succeït tantes coses (on en succeïen encara, en el pla moral, ja que el senyor escrivia massa i sense fre) res no semblava dissonar. Dona Maria Antònia no posà mai en dubte que aquella tranquil·litat fos perfectament consolidada. Duia la pau en si mateixa i el desordre dels darrers anys venia a constituir per a ella com la forma d'un ordre nou. Bearn fou com una anticipació del Paradís, amb els boscs, les ovelles i les postes de sol; amb la vella casa de pedra i la vella foganya, amb les primaveres i els hiverns, les hortènsies i les neus... Com enyoraré tot això quan d'aquí a poques setmanes ho deixi per sempre! I, malgrat tot, Miquel, jo he patit aquí com no es pot explicar. Aquest paradís no era per a mi el definitiu, sinó el terrenal que l'home acaba sempre per perdre. Aquí va créixer l'arbre del Bé i del Mal, però Dona Maria Antònia no captava sinó un aspecte de la tràgica dualitat que informa, en canvi, l'obra pòstuma del senyor, aparentment tan frívola. Els seus ulls blaus i tranquils no tenien res a veure amb els ulls petits i vius de l'espòs, voltats d'arrugues, ni amb els meus, massa negres i que poques vegades han conegut la ventura. En la seva serenitat no superada, ella hauria aconseguit, a qualsevol lloc del món, reviure la sentència del vell Horaci: "De tots els racons de la Terra aquest és el que millor em somriu."

Villalonga, Llorenç. Bearn o la sala de les nines.

 Conta l'argument que recordes d'una pel·lícula on algun dels personatges siga gran i acabe morint. Creus que es pot preparar la mort? Què opines sobre l'eutanàsia?

- **Reblar el clau.** Busca l'adaptació cinematogràfica o teatral d'alguna de les seues obres indicant les dades (títol, director, any) i a quina obra fa referència.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Manuel de Pedrolo (1918-1990). Aquest autor ha donat l'entrada dels corrents europeus de l'època i ha experimentat les tècniques narratives que es duïen nord enllà de les nostres fronteres. El seu mèrit doncs ha estat conrear tots aquests gèneres narratius donant-los la seua personalitat pròpia. El seu nom apareix en tots els manuals de literatura catalana a causa de la seua obra cabdal i nombrosa: setze llibres de poesia i també de teatre i finalment el que ens interessa ara és la seua col·laboració en la narrativa d'aquest període amb més d'un centenar de títols.

Per conèixer una mica la seua personalitat hem extret del seu llibre *Diari 1986* Edicions 62 alguns consideracions al voltant de temes diversos. Pel que fa a la censura ja hem dit més amunt que tal volta ell fou l'escriptor que més problemes tingué i se li podria aplicar aquest aforisme: "Si en algun moment o altre de la conversa algú et diu que penses massa, senyal, en primer lloc, que pensa d'una altra manera i, sobretot, que pensa poc."

Quant a la joventut fa la següent reflexió: "Veig nois i noies amb els cabells com l'Arc de Sant Martí, com un canari empeltat de corb, com un ocell tropical que s'ha emportat la jungla amb ell, o testes severament rasurades, convertides en bassal de sol. I em fixo sobretot en un xicot, ben adolescent encara i amb faccions de nena (potser ho és) que, des del front fins a la nuca, s'ha deixat una ratlla prima de sis punxes que es drecen altes i ben separades, tan agressives i afilades com sis punyals.

Ningú no ens assegura que als trenta o als trenta-cinc anys no els trobarem darrere d'una taula o a l'altra banda d'una finestreta si visitem un organisme oficial..."

La crítica literària ha remarcat que el nostre escriptor introduí corrents europeus que s'estilaven en aquell moment com:

- L'existencialisme: Aparegué en tots els gèneres i els temes eren l'ètica de l'autorealització, la inevitabilitat de la mort i la llibertat:

"No prohibeïsis, no obliguis; no permetis, tampoc, que ningú prohibeixi o obligui els altres. Només en això s'ha de ser "intransigent".

- Freud: La repercussió en l'inconscient dels personatges és, tal volta, influència de la psicoanàlisi d'aquest autor i la sexualitat de l'ésser humà.

- La novel·la de gènere com per exemple *Joc brut* (1965) que es pot classificar com un novel·la negra on Xavier s'enamora de les cames de la Juna, aquesta se n'aprofita però a la fi se'n va amb el seu amant, en Pol.

“Vaig mirar-la. Era als meus peus, el rostre alçat, però humil.

-No m'hi casaré, Xavier... Tu i jo ...T'estimo, t'estimo a tu... No podia saber...

-Calla, Juna!

Però ara ja no cridava. Dintre meu una veu, una veu estúpida, no parava de dir: Sí, sí, sí...

I ella se'n va adonar. Però aleshores els ulls la traïren. Fou una cosa breu, com un llampec triomfal que alhora revelava un menyspreu infinit. Tot va capgirar-se, a fora i a dintre. L'espai d'uns segons, no hauria pogut dir on era, el cap em voltava, tot jo em sentia endut per un menyspreu encara més amarg, més punyent, que el dels seus ulls. Imbècil, imbècil! Em deia. He estat a punt de tornar a caure en la trampa”

1. La novel·la gòtica anglesa d'Henry James i Virginia Woolf. L'obra pedroliana que mostra l'objectivisme nord-americà és *Totes les bèsties de càrrega* (1967). Els personatges d'aquesta no tenen noms i ell n'és el protagonista. La realitat s'exagera tant que esdevé un mostre i la Mare simbolitza la pàtria.

“Què passa, ara?

-Han de firmar -li diu un dels dos individus que hi ha prop seu.

-Firmar?

-Naturalment. Es fa sempre. Donen fe que la intervenció ha anat normalment i amb èxit.

-Però si encara no ha acabat!

-Ja no falta gaire -diu l'altre-. I no poden esperar més, els reclamen en altres sales.

-Sempre són els mateixos?

-Ja n'hi ha prou -diu l'home-. No es pot ser amable amb vós. De seguida abuseu!

La cua avança ràpidament, els testimonis gairebé no s'aturen, omplen els fulls de gargots i un dels infermers els va retirant cap un calaix que ha obert sota la taula. Els doctors, ara, ja es poden moure amb una mica més de llibertat; l'especialista en cirurgia cranial ha introduït una agulla hipodèrmica al crani de la dona i l'èmbol es va omplint d'un líquid de color allimonat que després, quan ha retirat l'agulla, deixa que s'escapi cap un cilindre de cristall. El seu company, el cardiòleg, va lleugerament més avançat, car ara arrenca un menut fragment de pell del pericardi i el col·loca damunt l'orifici per tal d'estalviar-se una hemorràgia, si els lligaments de la malalta s'afluixaven. Al seu costat, l'infermera trencada de color exhibeix, amb orgull, la petita peça, semblant a una rodeta de rellotge, que obstruïa el cor intervingut. L'individu de l'uniforme es torna a atansar a l'escaleta, potser més inclinat que abans, però sempre optimista i satisfet.

-Estem enllestit -diu.

Els darrers testimonis ja passen davant la taula i ell salta de l'escala, seguit pels seus acompanyants. El ginecòleg deu haver renunciat a discutir amb la infermera, s'ha tornat a ajupir davant la pacient i, darrera del tendal, només es veu la seva mà i un braç que s'allarga.

-Ja la cus -diu un dels homes.

-Sí -contesta l'altre, i el de l'uniforme afegeix:

-Ens podem felicitar que tot hagi transcorregut sense incidents. Em penso, em penso, que us haureu guanyat la citació.

Als dos homes se'ls aclareix la mirada, es llambreguen l'un a l'altre, exclamen:

-Gràcies, senyor!

I l'uniformat, modest, sense donar-hi importància:

-És d'estricta justícia”.

2. La novel·la eròtica. A continuació mostrem un fragment de *Els quaderns d'En Marc*, obra anònima, tanmateix la crítica sempre ha cregut que l'autoria és de Pedrolo.

“- No hi va haver ningú; quan vam dormir plegats, doncs, encara tenia el fil. I força que l i va agradar de trencar-me'l tot i que fos tan poc convencional...! Oi que està creixent?

- S'ha interromput.
- Potser una mica.
- T'excita, no que et conti aquestes coses ?
- No té res d'estrany.”

3. La novel·la de ciència-ficció, d'entre les quals destaquem *Mecanoscrit del segon origen* (1974) que ha estat l'obra més venuda amb 1.055.785 exemplars. Potser gràcies al consum escolar.

✎ En aquest fragment de ciència-ficció que tens a continuació se'ns descriu físicament un ésser extraterrestre. Cal que ara el descrigues centrant-te en el seu tarannà, és a dir, la seua

psicologia.

“I al cap de ben poques hores tots dos van saber que procedia d'un altre món. També aquest cop va ser de Dídac qui descobrí l'intrús, potser perquè precedia l'Alba al moment d'anar a sortir de la protecció del marge al llarg del qual havien anat avançant per la banda de sota.

La criatura, puix que difícilment se n'hauria pogut dir un home, s'amagava darrera un munt d'herbes, en un extrem de l'hort, i semblava que vigilés la masia. D'esquena, tal com la veien, tenia l'aparença d'una espècie de pigmeu al qual hagués crescut un coll molt llarg i, al capdamunt, una protuberància en forma de pera invertida, o sia amb la part de dalt considerablement més gruixuda, més ampla, que la part de baix. No se li distingien ni pèls ni cabells i la pell, rosada com la d'un garrí, feia una impressió desassossegadora de nuesa. De fet, hi anava, de despullada. Tenia unes cames, o potes, lleugerament tortes i robustes, i els braços, un dels quals repenjava en el munt d'herbots, semblaven, comparativament, llargs i prims. De l'indret on la pera del cap començava a aprimar-se, li sortien uns petits apèndixs en forma tubular que no paraven de bellugar-se.

Es van imaginar que podien ser unes antenes. (...)

- **Reblar el clau.** Mireu la primera part d'aquest reportatge i contesteu les preguntes: <http://www.youtube.com/watch?v=A-n-ksMN3PE>

1. Quina peculiaritat té l'obra de Pedrolo respecte al moment històric i la censura?
2. De quina família era originari ?
3. De què va treballar abans d'escriptor ?
4. Quin tarannà tenia Manuel de Pedrolo ?

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Mercè Rodoreda. És la novel·lista catalana més llegida del S.XX i la que més projecció internacional ha tingut. Conreà també el teatre i la poesia, però aquesta lliçó se centra en l'aspecte psicològic en la narrativa. Dins d'aquesta tingué dues línies creatives: la fantàstica i la psicològica.

Les lectures de Proust, Joyce i Virginia Woolf influenciaren la nostra escriptora a l'hora de la creació de les seues obres. D'aquesta darrera agafà la passivitat de les protagonistes femenines, com Natàlia en *La plaça del Diamant*, Cecília en *El carrer de les Camèlies* o Teresa Goday en *Mirall trencat*, davant la impossibilitat de canviar tot allò marcat pel pas del temps. La petja de Proust està present en l'estructuració de les obres de Rodoreda, puix que el temps avança impassible i el passat s'hi apodera. El record d'un temps anterior esdevé un malestar de l'actualitat per als protagonistes rodoredians ja que veuen la impossibilitat de recuperar el «temps perdut». Rodoreda seguirà d'aquest autor l'ús del record com l'actualitzador d'un temps anterior; a més a més comparteix la necessitat del record i del secret en el desenvolupament de la narració. En la novel·la psicològica d'ambdós autors es presenta l'esperança del futur, on l'anhel de l'avenir representa la superació del present i del passat agònic.

En resum, la seua obra està condicionada pel pas del temps, per això els personatges segueixen el procés vital -adolescència-joventut-maduresa-. i

les circumstàncies vitals que envolten la vida humana, com per exemple l'enyor i l'exili que hagué de partir l'autora mateixa durant molts anys.

La petjada psicològica marca una extensa part de la producció rodolediana tant en les novel·les com en els contes. L'analitzem tot seguit d'una manera molt més detinguda.

La novel·la *Aloma* (1938) ja mostra aquest tret car hi ha un discurs volgudament realista. El llibre s'arrela a la ciutat de Barcelona el 1934.

“A la Plaça de Catalunya van baixar del tramvia i van agafar un taxi. Li va semblar que tot el perfum de la Rambla entrava per la finestreta. En una cantonada, recolzats a la paret, hi havia dos mariners. Una vegada n'havia vist un de molt a la vora: tenia els cabells i les celles tan rossos que semblaven blancs. Estaven preparant les parades dels dinars: se'n veien moltes piles per terra. I les parades dels ocells. Una mica més avall del Liceu tres o quatre noies enraonaven com si es barallessin. Una portava un vestit blau elèctric molt escotat. Joan va dir: “No entenc com poden aguantar aquesta vida.” Quan van arribar a port el sol ja era una mica alt. El voltava un tel de boira que s'anava desfent. Faltava mitja hora perquè arribés el vapor.”

Mercè Rodoreda, *Aloma*

 Quina tipologia és la dominant d'aquest discurs? Per què? Demostrea-ho.

La plaça del Diamant (1962) és l'obra més coneguda de l'autora. Vet ací l'inici del llibre:

“La Julieta va venir expressament a la pastisseria a dir-me que, abans de rifar la toia, rifarien cafeteres; que ella ja les havia vistes: precioses, blanques, amb una taronja pintada, partida en dues meitats, que ensenyava els pinyols. Jo no tenia ganes d'anar a ballar ni tenia ganes de sortir, perquè m'havia passat el dia despatxant dolços i les puntes dels dits em feien mal de tant estrènyer cordills daurats i de tant fer nusos i agafadors. I perquè coneixia la Julieta, que a la nit no li venia de tres hores i tant li feia dormir com no dormir. Però em va fer seguir vulgues no vulgues, perquè jo era així, que patia si algú em demanava una cosa i havia de dir que no. Anava blanca de dalt a baix: el vestit i els enagos emmidonats, les sabates com un glop de llet, les arracades de pasta blanca, tres braçalets rotllana que feien joc amb les arracades i un portamonedes blanc, que la Julieta em va dir que era d'hule, amb la tanca com una petxina d'or.

Quan vam arribar a la plaça els músics ja tocaven. El sostre estava guarnit amb flors i cadeneta de paper de tots colors: una tira de cadeneta, una tira de flors. Hi havia flors amb una bombeta a dintre i tot el sostre era com un paraigua a l'inrevés, perquè els acabaments de les tires estaven lligats més enlaire que no pas el mig, on totes s'ajuntaven. La cinta de goma dels enagos, que havia patit molt per passar-la amb una agulla de ganxo que no volia passar, cordada amb un botonet i una nanseta de fil, m'estrenyia, ja devia tenir un senyal vermell a la cintura, però així que el vent m'havia sortit per la boca la cinta tornava a fer-me el martiri. L'entarimat dels músics estava voltat d'esparreguera fent barana i l'esparreguera estava guarnida amb flors de paper lligades amb filferro primet. I els músics suats i amb mànigues de camisa. La meva mare morta feia anys i sense poder-me

aconsellar i el meu pare casat amb una altra. El meu pare casat amb una altra i jo sense la meva mare que només vivia per tenir-me atencions. I el meu pare casat i jo joveneta i sola a la plaça del Diamant, esperant que rifessin cafeteres, i la Julieta cridant perquè la veu li passés per damunt de la música, no seguis que et rebregaràs!, i davant dels ulls les bombetes vestides de flor i les cadenetes enganxades amb pasta d'aigua i farina i tothom content, i mentre badava una veu a l'orella va dir-me, ¿ballem?"

Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*, 1962

1.-Digues el significat d'aquestes paraules que apareixen al discurs:

a) toia.

b) enagos:

c) rotllana:

2 .-Quina caràcter té la protagonista? Com creus que pot evolucionar una senyoreta al llarg de l'obra si és així?

3.- Mira el vídeo i descriu Natàlia. has canviat la teua opinió sobre ella després de la lectura del fragment? Raona la teua resposta.

4.- Com has pogut remarcar hi ha moltes descripcions en aquesta lectura. Les enumeracions són una eina important per descriure paisatges i ambients. Classifica les que hi trobes en aquesta graella:

nom + adjectiu	comparança	preposició + nom

1) "Recorre sovint el camí que porta a l'hort del teu amic, no siga que les males herbes te dificulten vore el camí" . Proverbi indi

2) "L'autèntica amistat arriba, quan el silenci entre els dos amics és amè."
Erasmus de Rotterdam

3)"Un pare és un tresor. Un germà és un consol. Un amic és les dues coses". B. Franklin

4) "No busques un amic per a matar les hores. Busca'l per a viure les hores". K. Gibran

5) L'amic ha de ser com els diners, que abans de necessitar-los ja saps el valor que tenen".
Sòcrates

6) "Si l'amistat només s'alimenta de la gratitud, és com una fotografia, que amb el temps s'esborra." Romania

7) "Reprèn a l'amic en secret i lloa'l en públic". Leonardo da Vinci

8) "L'home més ric del món no és el qui conserva el primer euro que va guanyar, sinó el qui conserva el primer amic que va tenir".M. Manson

9)"Un germà pot no ser un amic. Però un amic sempre serà un germà".D. de Falero.

10)"L'amistat duplica les alegries i dividix els problemes".F. Bacon

11) "L'autèntica amistat és com la fosforescència: resplandix millor quan tot s'ha tornat fosc".
R. Tagore

12)"L'amistat no pot ser molt forta, quan ni uns ni altres no són capaços de perdonar-se els defectes". J. de la Bruyere

13) "L'amic fals és com l'ombra, que ens segueix mentre dura el sol". C. Dossi

14) "L'amic de veritat riu amb les teues gràcies, encara que no siguen tan bones i plora amb tu amb els teus sofriments, encara que no siguen tan greus". A. Glasow

15) "Quan la meua veu calle per la mort, el meu cor et seguirà parlant". R. Tagore

16) "L'amistat és una ànima que habita en dos cossos, un cor que habita en dues ànimes". Aristòtil

text

Estimada Anna,

Acabava d'enviar-te la meua carta quan vam rebre les vostres. L'alegria nasqué a l'acte i encara dura. Vols que et diga una cosa? Saps el famós personatge de Balzac en la Comèdia humana, el metge Bianchon? Balzac a punt de morir exclamà convençut: "Si Bianchon estigués ací, ell sí que em salvaria...". Moltes vegades quan he estat terriblement cansada amb un cansament com el d'aquells rucs que no poden tirar endavant malgrat els crits i les vergassades, he pensat, i només de pensar-ho semblava que la càrrega s'allegés: "Si tingués l'Anna aquí...!". T'he recordat molt més que no et penses i he enyorat més que no imaginaràs les teues sol·licituds maternals. Quantes vegades m'havies pujat el cafè amb llet al castell junt amb les notícies que l'endolcien o l'amargaven segons el vent d'on venia! "Diu que a les cinc t'esperarà al cementiri!" o bé "La família torna!". Estimada Anna, vas lligada a la millor època de la meua vida. Sé que, tant si ens trobem d'ací dos anys o d'ací deu, la nostra amistat serà tan saborosament fresca i tan colpidorament forta com quan corries pel parc una nit sense estrelles per advertir-nos que una tempesta acabava d'esclatar. Una amistat, a més a més, assaonada pel temps i que l'absència haurà valorat. Tinc els teus retrats davant mentre escric. Tant tu com en Bartra doneu la sensació d'haver assolit allò que Huxley en diu "la pau de les profunditats". Jo, ai lasseta de mi!, canvie d'angoixes com de vestit i de la blava passe a la groga que encara és pitjor. He passat penes i misèries, vaig viure sola un any i mig, he viscut molt i he produït poc. D'ençà que els alemanys són fora, és a dir, d'ençà que sent una sensació de seguretat al meu voltant —hem viscut molt de temps sota un règim d'alertes i bombardeigs; a Bordeus els alemanys hi feien una base submarina—, m'ha agafat la febre d'escriure. El drama és que no puc. Treballe fins l'embrutiment per a mal viure. Faig camises de dormir i combinacions per a un magatzem de luxe. Això sí, ho faig magistralment. Tinc una màquina i un maniquí i el meu desig més fervent és de veureu-ho tot en flames. Confidències sentimentals? Mercè, Mercè, com t'has tornat? Aspire com a suprema felicitat, a posseir un vestit de gasa negra amb estrelles brodades, pailletées, un braçalet bonic i moltes sabates exquisides. L'amor? No el vull ni amb minúscula ni amb majúscula. És un joc que, a mi, em decep. No sé mai si guanye o si perd. [...]

Mercè Rodoreda, Cartes a l'Anna Murià (1956-1957). Bordeaux, 29-II-1945

Després d'haver llegit aquesta carta contesta les qüestions que tens tot seguit.

- a) Els actuals correus electrònics, missatges de mòbil, de Whatsapp formen part del gènere epistolar? Per què? Substitueixen les funcions de la carta tradicional com la que acabem de llegir?
- b) Intenta rastrejar a partir de l'escrit la personalitat de l'autora, el seu ofici, el temperament, les aficions...

Reblar el clau. Per saber-ne més consulteu aquest web <http://www.lletra.cat/expo/mercerodoreda/>

⊗ Teoria pura i dura ⊗

EL LLIGAM: En aquest apartat ens centrem en la dècada dels setanta fou la del vertader esclat de la literatura catalana car a mesura que el règim franquista anava anihilant-se el camí lent cap a les llibertats es posava en marxa i això repercutí directament en la nostra cultura.

Pel que fa a la narrativa des dels anys setanta fins a l'actualitat cal dir que l'arribada de la democràcia acaba amb la persecució i marginació de la llengua i literatura catalanes. Comença l'albabetització i les editorials, amb el suport oficial, es llacen a l'aventura de la publicació de col·leccions de gènere més especialitzades. Els premis literaris augmenten la seua dotació i, per tant l'aparició de nous escriptors. Les edicions també creixen espectacularment les vendes gràcies al consum escolar. La crítica literària s'especialitza ja que apareixen revistes com "L'illa", "Caràcters" i "Lletres valencianes" que fan pensar en la recuperació del nostre circuit.

Tot i així, hi ha problemes. Si ens fixem, una novel·la premiada pot arribar a vendre entre 700 a 2000 volums i els escriptors no poden, encara, dedicar-se de ple a la creació literària ja que ho han de compaginar amb intervencions als MMCC. A més a més, algunes institucions amb les seues actuacions secessionistes pretenen destruir la unitat de la llengua.

El maig del 68 comportà una ruptura també en el camp artístic i literari. Aqueix any aparegué *La torre dels vicis capitals* de Terenci Moix el qual féu palés els "canvis". Les darreres alenades de modernitat arriben amb la mort del dictador. El Realisme Compromés és abandonat i en el seu lloc apareix la Postmodernitat, l'era de la saturació de la informació i del llenguatge és arribada. S'exalça la crisi de la raó, el nihilisme mòrbid i la no distinció entre art i literatura. En la narrativa breu catalana actual hi ha la tendència a emprar el recurs de **la metaficció**. És un recurs antirealista on apareix la reflexió sobre el procés de creació literària en aquestes obres. El fan servir Jesús Moncada, Carme Riera, Ramon Solsona, Sergi Pàmies i Quim Monzó. Per últim hem de remarcar com a tècnica literària **el textualisme** on un escrit **l'hipertext** manipula un altre anterior, **l'hipotext** que és l'original.

En aquell moment hi hagué un gran canvi en la creació narrativa, un pont que connectà els escriptors anteriors que van produir obres en els 60, però que procedien i començaren la seua producció abans de la Guerra Civil -Pere Calders, Mercè Rodoreda, Manuel de Pedrolo i Llorenç Villalonga- amb les noves generacions que escriuen en la dècada dels 80 i que és la literatura més actual com analitzarem en l'apartat següent.

Val a dir que iniciem aquest breu estudi dels escriptors Baltasar Porcel, Terenci Moix i Montserrat Roig, els quals van establir els lligams que acabem d'explicar.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Baltasar Porcel (1937-2009) Ha estat considerat per la crítica com un pont entre la literatura catalana i la castellana ja que va ser un escriptor bilingüe. Tot i que inicià la seua producció sota els cànons de Realisme Social imperant a la fi dels seixanta- també el combina amb el llast

existencialista que empra un realisme diríem màgic, influenciat per Cesare Pavese i Camilo José Cela.

En les primeres obres ja apareix el que anirà repetint-se al llarg de la resta de llibres: el mite d'Andratx. La ciutat on va nàixer va ser el punt de partença per mostrar tot el que ell coneixia bé. Es va servir de l'experiència per crear una plataforma d'imaginació. També viatjà molt i en una estada a París va poder comprovar com el seu ideal anarquista es posava en pràctica -d'alguna manera- en el maig del 68.

Cavalls cap a la fosca (1975) és una bona mostra d'una visió nostàlgica i mitificadora del passat. Utilitza una concepció nietzscheana i combativa del sentit de la vida amanit amb un llenguatge bell, poètic. Valga aquest conte sencer per acabar de copsar el seu estil narratiu:

“Divagava jo un dia per la Rambla barcelonina i l'atmosfera grisa, de lluminositat zenital i aguda em convidava a una malenconia inquieta. Mirava el brancatge espectral dels plàtans despullats. M'atabalava la massa automobilística, aquesta incessant desfilada de llautó planejava de ficar-me pels carrers del Pi, estrets vagament ombrívols, i mirar breus aparadors d'antiquaris, ganiveters, llibreters de vell. Em vaig apropar al semàfor, esperant el pas dels vianants.

I allà vaig veure l'Alexandre, a l'altre costat del carrer, esperant també el llum verd. Galtaplè i abstret amb un abric llarg i marró, estava dret, portant sota el braç una capsa negra. Vaig sentir un efluvi d'alegria i vaig moure un braç. «Alexandre!», que el vaig cridar i vaig recordar, amb diàfana, absorbent invasió de passat, el gran Alexandre que venia els estius, important i cerimoniós, al qual tant, tant, vaig admirar. Era, tot això, divuit anys enrera. «Alexandre!», aixecava jo el braç...

Els estius, les nits fresques de juliol, envaïdes per la humitat tènue de les altes muntanyes, llunyana i quieta la mar, els cels d'un blavenc titil·lant, i el poble, després de sopar, en un silenci replet del càntic dels grills, remorosos i aspres pels rostolls i els ametllers propers. Al cafè de la plaça il·luminaven la terrassa col·locant bombetes embolicades en papers de colors. Penjaven, les bosses brillants i vermelles, grogues, verdes, entre el vast fullatge dels pins. L'Alexandre havia estat anunciat pel pregoner, a esclatada de corneta, i a tots els bars se l'anuncia va a la pissarra futbolera: «Alexandre el Magne, el Magne deia Grans il·lusionistes del món. Vegi'l aquesta nit. Números sensacionals. Ha actuat als millors locals de París. El que Mai s'ha Vist.» I anava acudint la gent, amb pausa, la panxa plena, i a la terrassa es prenia un cafè, una gasosa, un gelat variat.

L'Alexandre era un geni. Tothom ho deia. Apareixia l'Alexandre, lleuger i rodanxó, els peus plans, d'estatura baixa i somriure crispat. Vestia de frac, vull dir amb cua pingüina, i armilla florejada. Al seu darrera, sonava un pas doble a la gramola del bar. Tenia la cara embotiria i uns ulls de mirada fixa i opaca, l'Alexandre, i amb el rictus de somriure inalterable semblava, amb el llum d'un focus que li encenien, un capgròs de les festes de la Beata Caterina. Es treia el barret de copa, saludava. I de dintre sortien tres coloms que practicaven un vol lent arran dels caps, entre els xiscles de les senyores, i després es posaven, endormiscats, fins al final, damunt la caseta del gos del cafè. Realitzà, l'Alexandre, números fabulosos. Com aquell d'en Josep Tafarra. Demanà un voluntari per a hipnotitzar-lo, el Magne, i d'una taula escèptica s'aixecà, entre rialletes incrèdules, el picapedrer Tafarra. Era alt, de barra enorme. L'Alexandre el mirava, feia gestos amb les mans davant dels seus ulls. De

sobte, s'afluixà la mandíbula d'en Josep Tafarra, amollà un ronquet feliç, i l'Alexandre es dedicà a donar-li ordres: en Tafarra es tragué la camisa i les sabates, que diposità a la falda de la dona del jutge de pau local, que contemplava l'espectacle a primera fila; després, bramà moduladament; per últim, es menjà un ram de clavells i escrijà contra el president Truman i el general Franco. Va passar-se, a partir de l'endemà, en Tafarra, dues setmanes sense sortir al carrer.

Un altre any, portà el cocodril. El duia dins una mena de banyera de zinc. La bèstia romania letàrgica, entre dues aigües. Alexandre el Magne començà a fer sorolls guturals aguts. L'animal inicià un moviment acompassat. L'Alexandre accelerava la vocalització informe i el saurí embogia, saltant i donant cops de cua, xisclant com una criatura ploranera. L'aigua del recipient esquitxava tota la terrassa. I, de cop i volta, donava l'Alexandre una ordre esclafidora: el cocodril quedava dret i feia i una precària reverència. La gent aplaudia, meravellada.

Es presentà, també, amb madame Pornponof, Sylvia Pomponof. Sortia, la senyora, envoltada de música de vals, amb somriure estàtic. Usava un banyador platejat, irisat, que premsava el seu cos ample, la seva carn d'un blanc farinós i proveïda de tremolor molt vivaç. Enrinxolava els seus cabells de cromatisme carbassa en múltiples cargolets. L'Alexandre la ficava dins un sac morat, que li lligava al coll. Feia manyagadures, el cap blanc i safranat de madame Pomponof, per damunt del fardell violeta. I enmig d'un silenci opressiu, l'Alexandre agafava un xerrac i s'afanava a aplicar-lo al sac, pel mig. Brollava un raig de sang, que s'escampava per la pista de la terrassa, de ciment pòrtland. La faç de la senyora Sylvia reflectia innombrables dolors. Arribava a l'altra banda, el xerrac, i tot l'emalum trontollava. La gramola expel·lia un altre frenètic pas doble, queia el sac i saltava, gràcil, encisadora, la voluminosa dama, sense cap xerracada.

Jo la mirava, més tard, a la fonda del poble, veïna de casa meva, bevent un vas de llet, intentant entreveure pel seu cos indicis de l'instrument dentat i ajudava sempre l'Alexandre a traslladar les seves maletes a l'autocar de línia, quan marxava. Solia donar-me dues pessetes i un parell de cigarrets rossos...

...El semàfor va canviar a verd. Caminaren els vianants. Jo vaig esperar l'Alexandre, «Alexandre», li vaig repetir potser amb emoció. Ell em va mirar: «Ja vinc, senyor», va contestar ràpidament i es va agenollar, obrint la capsa fosca. Va treure raspall, betum, tamboret i em va colpejar una sabata. Jo la hi vaig avançar i l'Alexandre, amb gran habilitat, va procedir a raspallar amb rapidesa. La seva boca, les seves galtes inflades, d'un granat tumefacte la pell, romanien en un somriure galvanitzat,

Una pluja fina iniciava la seva caiguda”.

ALEXANDRE, REALMENT EL MAGNE (1968)

Tots els contes (1984) Baltasar Porcel

- Per què Alexandre tenia aquest pseudònim?
- De quants personatges es tracta més? Per què? Quin tret especial té cadascú d'ells?
- Quina relació té el narrador amb els altres personatges?

- **Reblar el clau.** Si vols saber més. consulta el web: http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=34441&p_ex=baltasar%20porcel

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Terenci Moix (1943-2003). Ha estat el cànon dels joves escriptors pel seu tarannà literari iconoclasta, egocèntric i alliberat. En la seua època mostrà un aire nou que acabà amb l'Espanya tradicional. Col·laborà als mitjans de comunicació: "Tele-Exprés", "Tele-estel", "Destino" "Serra d'Or", "El país"etc...

Tingué èxit com a escriptor. Canvià d'escriure en català al castellà només per diners i fama, la qual cosa va aconseguir momentàniament car vengué 1.500.000 exemplars de *No digas que fue un sueño* (1986), és a dir, un supervendes de l'Editorial Planeta. Hores d'ara és difícil trobar un llibre seu en les prestatgeries de qualsevol llibreria.

Es movia pels llocs que freqüentaven la "gauche divine" de Barcelona i Madrid. *La torre dels vicis capitals* és la ruptura amb el Realisme històric. Critica la cultura, l'educació, el sexe i els mass-media de l'època franquista.

Hui en ple segle XXI aquest recull de contes encara resulta sorprenent. Terenci emprà elements del pop, del cinema de Hollywood, de l'estructuralisme i del maig del 68. Va saber lligar l'esperit revolucionari els 60 amb el refinament de l'alta cultura. També fou icona gai ja que fou el primer escriptor conegut a declarar-ho en públic, cosa que ajudà, en certa manera, l'èxit cinematogràfic de Pedro Almodóvar.

Pauet

Per a l'Arnau Olivari, un conte antibressonià.

COM ERA NITAIRE! COM ESTAVA PLE D'AMOR (QUALSEVOL mena d'amor mentre no estigués mancat de luxúria forta) envers la nit, ben ple de nit, tanmateix! Una mica de passeig per una ciutat soliu, llòbrega, sense arbres, de cases tan altes que quasi s'atansaven al cel; negre el cel, com un sostre també nitaire, perquè era com si, de dos anys ençà, el dia —diguem-ne l'imperi del sol sobre una cortina blavenca— ja no hagués tornat a existir. La nit en el sentit, ben exacte, d'un desenrotllament de la negror: no pas cap clapa, ho pas estels tafaners. La nit tota negra, i ell vinga amunt i avall: poesia, diguem-ne, de poca sociabilitat.

Com ara el seu costum. Li agradava rondar entre els mariners ianquis via Grècia —de passada per aquest port sempre nitós— i guaitar-ne el comerç blanc-i-fosc amb les meuques capgirades de moltes cruïlles ramblenques. Li agradava de retrobar la imatge d'una nit que encara no havia viscut —ja la viuria quan tindria divuit anys, almenys— però sí que l'havia imaginada, desitjada, escorcollada en les fondàries de la seva infantesa atrotinada. Aquesta nit tenia un llit al bell mig d'una cambra molt ben il·luminada amb llums infraroigs que s'encenien i apagaven, s'encenien i apagaven segons una musiqueta de Bach o potser de Sibelius, la qual tenia, sapigheu-ho, un esdevenir-se prudent, somort, d'un «apa, anem» color de cendra. Xiulet d'una bombeta veneciana, amunt i avall, que també creava un lligabosc d'ombres sovint boterudes. Quimeta, Rafaela, Sibil la-la-Cassandra, qualsevol nom que al capdavant tingués la meuca, no hi feia res; si el nom es descobria, el misteri esdevenia una pedrota massa dura i no prou roent per a poder donar plaer a la mentalitat

reprimidota del púber. El secret era un altre: que ella es deixés anar, el cap penjant enfora del llit, el cabell ben enrevessat, els ulls closos, l'ànima absent. Si ell hagués tingut setze anys, si més no, ben cert que l'hauria feta seva, posseïda, que en diuen a les novel·les verdendes; vull dir tot corrompent-se la pròpia virginitat... No ésser pas gran —o no ésser-ho prou— vol dir, però, anar pitof i esguardar els marins i despullar la Fifi i lligar-la a una estaca ben gruixuda i aleshores garfir unes tenalles i començar a convertir-la en una neo-sant Bartomeu. Preneu nota: s'agafa la víctima per l'orella —la víctima ben nua i ben lligada al pal— i se li apliquen les tenalles amb un cert mirament. Es claven les tenalles darrere les orelles —no pas, però, si abans no has posat en el pickup un disc de Boccherini per tal que la gent que passa pel carrer no senti els crits— i aleshores es comença a estirar. La meuca vinga tombar el cap d'una banda a l'altra i mossegar-se els llavis. La cosa rutlla. Es pot fer amb molta suavitat: dolç, dolç... En arrencar la pell cap avall, la pell llisca com si fos un ballarí de dansa sobre gel. No te n'adones que ja li has arrencat la pell del coll. Ara, com que hi ha la clavícula, cal que facis un saltet amb les tenalles —no tan fort, bèstia, que s'esquinçarà la pell!—; ara segueixes, com si dibuixessis, pit avall. El pit, tanmateix, és més difícil de fer perquè té més revolts. Si aquí no t'hi mires bé..., així, més suau... Oh, bé, que cridi: cridar rai, que escau a tots dos. Les mans, no les podràs fer, que les té lligades. Bé, vaja..., amb tot, ja tens una pell nova, en forma de dona. Una altra. Que no sigui dit.

Ara, te'n cal una d'home. L'home, te l'emportes a la cambra bizantina que tens amagada a la tomba d'aquell bisbe de Cluny. Amb l'excusa del turisme, ja tens l'home dins la tomba, tot guaitant-se els capitells i remuguejant segle tal i imatgeria, escaient o no, o gairebé veïnejant amb el gòtic. Ni se n'adona, que l'has lligat en una de les columnes. Ben despullat, el sistema ha de ser el mateix: les mans no les tindràs mai, si sempre les has de lligar. Te'n podries estar, però si no les lligaves no creiem que ell s'ho deixés fer, tot això d'arrencar-li la pell. Altrament, dues mans sense pell també et faran bon doll. L'home et cal d'un caire un xic atlètic, per tal d'aconseguir allò que els hel·lènics en deien *pathos*. L'espellares sense que ell se n'esfereís. Va quedar, pobre turista, amb els músculs rajant-li sang.

I el nitaire, bavós i adolescent, tornà a casa tot procurant que l'àvia Pepeta no el sentís tornar. Vivien tots dos sols, i l'àvia Pepeta sempre li havia dit que quan tingués disset anys li contaria d'on vénen els nadons. Pauet, en la seva cambra de color de rosa amb dibuixets d'*Alice in Wonderland* a les parets, va aplanar el llit i es despullà a corre-cuita. Aleshores, posà a terra la pell de la dona, inflada amb coixins i retalls de roba, i va col·locar-hi al damunt la pell de l'home sacrificat a la tomba del bisbe Cluny-look. Que en feien, de goig! Deixà el llum encès, com altrament cada nit, i se'ls mirava amb un ull obert i la mà ben amatent. El tremolor solia durar tota la nit. L'endemà, abans que l'àvia no el vingués a cridar per anar a col·legi, es posava el pijama, cremava les pells, les llençava vater avall i se'n tornava al llit.

De debò, ja començo a tenir ganes de fer els setze anys.

Barcelona, VII-1968. *La torre dels vicis capitals* (1966) Moix, Terenci

- Quins elements has remarcat que li donen una mica de misteri a l'ambient?
- Quina edat té el protagonista i quin és el seu comportament?
- Escriu-li una carta de deu línies on li aconselles alguna cosa perquè pugui canviar alguna cosa de la seua vida.
- Hi ha algun contravalor en la seua actuació?

- **Reblar el clau.** Busca informació referida a l'autor, indica quines novel·les estan relacionades amb la temàtica de l'egiptologia i argumenta-ho.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Montserrat Roig (1946-1991). Aquesta escriptora igual que els altres dos-hagué d'alterar la tasca literària amb la traducció i el periodisme per poder sobreviure. En aquest camp destaca un treball de recerca que li va servir perquè li atorgaren el premi Serra d'Or de la crítica el 1977 per *Els catalans als camps nazis*. Montserrat era una dona ideològicament d'esquerres, nacionalista i feminista, tal volta per això els temes que més sovintejaven la seua obra foren les relacions entre les dones, els rols socials que se'ls adjudicaven, la sexualitat femenina i les relacions de poder entre sexes.

Escrigué també contes com el recull *Molta roba i poc sabó i tan neta que la volen* (1989) *El temps de les cireres* (1977) és una novel·la centrada en Natàlia que torna a Barcelona després de 12 anys d'exili i troba els canvis en les tres generacions familiars. Açò és una tècnica realista. Es retrata molt bé els ambients de la ciutat car l'autora sempre va viure a L'Eixample. La crítica afirma que aquesta fou la seua millor novel·la.

“En Joan Miralpeix començà a pujar l'escala, se sentia fatigat. Sempre que alguna cosa li anava de gairell, en Joan Miralpeix se n'anava a dormir. Això ho havia fet des de petit. Feia una becaina i se sentia millor. Quan la Natàlia se'n va anar de casa també va fer una llarga dormida. La Natàlia encara no tenia els vint-i-cinc anys, era menor d'edat, però qui era ell per anar-li al darrera i fer-la tornar? Es quedà buit per dins quan l'Encarna li va dir, la nena se n'ha anat, s'ha emportat tota la roba. Què havia de fer, ell? En Lluís li telefonà, no et preocupis, tornarà aviat. On vols que vagi? Una noia sola, sense diners, sense ajuda de ningú... Però la Natàlia no tornava, res, tampoc no escrivia... S'adormiria i li passaria el maldecap. Era al primer replà i ja bleixava. En Joan Miralpeix ja ho sabia, que no s'havia portat bé amb ella el dia de comissaria, «no li vaig voler dir res, em recordava massa coses». Aquell dia, l'Encarna li havia obert la porta, estava molt nerviosa, ha telefonat la policia, diuen que tenen la nena... Ell de seguida pensà la veritat, «és per política». Però ell no hi tornaria, a tot això, ho tenia ben colgat al fons del seu cos. I ara venia la Natàlia, que mai sabia el que volia, egoista, que no s'ocupava de la Judit, per a revenir-li l'olor del passat... En Lluís li deia, no ho creguis pas, la Natàlia no se'n va anar per la qüestió de comissaria ni tampoc perquè tu no l'anessis a veure a la clínica. Doncs, preguntà al seu fill, se n'anà per allò que passà a l'hotel de Lloret? En Lluís va somriure, ets un càndid.

En Joan Claret, que tantes influències tenia a Madrid, ho aconseguí tapar. T'has deixat atrapar de la manera més beneita, li havia dit en Lluís. En Lluís li feia por, tenia la mirada freda. Amb ell, en Joan Miralpeix no s'hi havia barallat mai. Es temien» s'observaven, es guaitaven, s'oloraven com si fossin dos gossos però no discutien mai. Amb la Natàlia no, amb ella era diferent: per què s'assemblava a ell? Per què buscava allò a què ell havia renunciat? La Natàlia tenia la mirada fonda de la Judit i el geni del vell Miralpeix. EI pare de la Natàlia pujava ara l'escala cansat, s'aturà al segon replà, «haves d'haver parlat amb la nena». Justament això li havia dit dom Jesús Maria Farriols quan ell anà a Montserrat per a demanar-li ajut: «vós teniu l'orgull a dins i us fa mal». Però no, ell no era orgullós, ell només volia reposar”...

EL TEMPS DE LES CIRERES (1977) Montserrat Roig

 Transformeu aquesta narració en un diàleg entre Lluís, Joan, Natàlia i Encarna tot basant-vos al màxim amb els fets contats.

Una altra obra que remarquem és un recull d'articles Digues que m'estimes encara que sigui mentida (1990) on Montserrat Roig reflexiona sobre la creació literària tot barrejant alhora vivències. Creiem que aquest llibre és com el seu testament ja que el va crear un any abans de morir. Ella afirmà que l'objectiu dels escriptors a l'hora d'escriure és atrapar el temps.

I l'última obra que recull la seua col·laboració en premsa en l'**Avui** durant els anys 1990 i 1991 és *Un pensament de sal, un pessic de pebre*. El darrer article és de 2 dies abans de morir, això impressiona. Cada article és una perla, un regal per a l'enginy i la intel·ligència.

Per què no els prohibim de llegir? (29-XI-1990)

No he cregut mai que la literatura pugui ser una assignatura. Si em permeten l'exageració, diria que la literatura és el món a través de la paraula. I el món, el que veiem i el que projectem, no es pot tancar dins un espai tan concret, i a voltes tan ròneg, com és ara un aula...Hauríem de prohibir-los llegir. Treure la literatura com a assignatura, fer desaparèixer els llibres que no són de text de es aules. Avui, el batxillerat s'està convertint en una tortura per als adolescents. la imaginació, que era atada la bàsica, l'han empresonada. Potser podríem salvar la literatura si la convertim en un art clandestí, perseguit. Aleshores, els adolescents, que viuen amb passió l'edat de la transgressió- si més no els més interessants- buscarien amb delit els llibres i llegirien d'amagat. I descobririen que endinsar-se en altres mons, que són dins d'aquest, és la més dolça de les revenges.

Jo també m'hi apunto (21-II-1991)

Jo també m'apunto als moments de plenitud efímers, m'apunto a 'escalf de vi que comparteixo amb els amics, m'apunto a la ironia que matisa sense destruir, m'apunto a les àries de Verdi i a les obertures de Wagner, m'apunto a la poesia i a la música sense saber, com Strauss al Capriccio, què són primer, si els sons o els mots, m'apunto a l'amistat que no troba explicació racional i que, tanmateix, no deixa de durar, m'apunto al diàleg dels intel·ligents, m'apunto a la maldat quan aquesta és gandula i a la beneiteria quan calla, m'apunto al silenci de l'amiga que només m'escriu quan té alguna cosa a dir-me, i també m'apunto al record d'un poti-poti que vaig menjar un dia a la vora del mar.

 Què opines sobre la funció de la literatura en la societat actual del S.XXI? És necessària?

- **Reblar el clau.** Si voleu saber més sobre l'autora ací teniu aquest web.<http://www.tv3.cat/videos/4325170/Montserrat-Roig-Retrat-duna-mirada>

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Quim Monzó. És l'escriptor de contes i novel·les més important del panorama actual i juntament amb Pere Calders, de qui rep influència, el més rellevant del S.XX.

Participa en els mitjans audiovisuals, tradueix i escriu narracions. Ens centrem ací només en la seua vessant contista. La crítica s'ha ocupat abundantment de la seua obra literària tot afirmant que Quim Monzó és un espill de la modernitat urbana, un escriptor divertit i un estilista rigorós i sòlid.

Ha sabut connectar els referents culturals amb els diferents estrats culturals contemporanis, els nodreix amb elements populars que deriven del còmic i del rock. Ell sempre ha acceptat no tenir una formació literària estricta en termes acadèmics.

Les seues fonts podem trobar-les en el Grup de Sabadell (Oliver, Trabal i Obiols) i després en Pere Calders: parteix de situacions quotidianes per traure'n el màxim partit narratiu. Tot això pel que fa a l'àmbit nacional, en canvi en el panorama internacional s'ha deixat endur per Freud i la psicoanàlisi, així com per l'Existencialisme i el Marxisme. Quant al panorama literari ha tingut contacte amb l'avantguardisme, el textualisme, Kafka, Borges, Cortázar etc . . .

Segons ell mateix descriu el procés d'escriptura de les seues obres narratives com un procés d'improvisació sense pla previ, que basa la seua eficàcia en el llançament immediat a la paperera de nombrosos inicis i esborranys descartats per inviàbles i en la metòdica i reiterada redacció de dalt a baix dels esborranys que funcionen:

"Un conte el comence a escriure sense saber cap a on vaig, i em deixe portar. Per això el cinquanta per cent dels contes que escric se'n van a la paperera, perquè potser tenen inicis brillants però no funcionen, no van enlloc: no són contes, en tot cas són narracions. No pots començar un conte sabent com acabarà ni què passarà, perquè llavors ja no l'escrius."

(Eva Piquer: "Quim Monzó periodista", Revue... , 1998).

A continuació hi ha tres discursos. Llegeu-los i empleneu la graella.

a) Quan, un matí, Gregor Samsa va despertar-se d'uns somnis neguitosos, es va trobar al llit transformat en un insecte monstruós. Jeia damunt l'esquena dura, talment com una closca i, si aixecava una mica el cap, veia la panxa bruna, segmentada per estreps arquejats, com un voltam, i tan prominent que el cobrellit, a punt de relliscar del tot, a penes s'aguantava. Les cames, molt nombroses i dolorosament primes en comparació amb el gruix que tenien abans, s'agitaven indefenses davant dels seus ulls. [...]

De primer va creure que podria sortir del llit començant per la part inferior

del cos, però aquesta part —que, d'altra banda, encara no havia vist, i de la qual no es podia fer cap idea precisa— va resultar molt difícil de moure. Tot va anar molt a poc a poc. I quan, finalment, gairebé furiós, va reunir totes les forces i va agafar impuls cap endavant sense miraments, va equivocar la direcció, es va donar un cop molt fort contra els peus del llit, i la coïssor que va sentir li demostrà que precisament la part inferior del seu cos potser també era, en aquell moment, la més sensible.

Va provar, doncs, de treure primer la part superior del cos, i va girar el cap, amb precaució, cap a l'espona. Ho va aconseguir fàcilment i, malgrat l'amplada i la pesantor, la massa del seu cos va començar a seguir, lentament, el moviment del cap. Però quan, per fi, el cap li va penjar en l'aire, fora del llit, va tenir por de continuar amb aquell mètode perquè, si es deixava caure així, seria ben bé un miracle que no es fes mal al cap. [...] I es va posar a bellugar tota l'estesa del cos rítmicament, amb la intenció de balancejar-se per sortir del llit. Si es deixava caure d'aquesta manera, el cap, que mantindria vigorosament alçat en el moment de caure, quedaria probablement indemne. L'esquena semblava molt dura; segur que no es ressentiria del cop contra l'estora. El que més el preocupava era pensar en el terrabastall que originaria i que, possiblement, provocaria inquietud, si no angoixa, darrera totes les portes. Però s'havia d'exposar a aquest risc.

Quan Gregor ja tenia mig cos fora del llit —el nou mètode era més un joc que un esforç, només calia anar-se gronxant cap endarrera— se li va acudir que tot seria molt fàcil si algú venia a ajudar-lo. [...]

Ja s'havia desplaçat tant, que aviat perdria l'equilibri si continuava aquell balanceig, i no podia trigar gaire a prendre una decisió definitiva, [...] Gregor es llançà amb totes les seves forces de dalt a baix del llit. Es va sentir un cop sec, però no va ser, pròpiament, un terrabastall. L'estora va amorosir una mica la caiguda, i també l'esquena era més elàstica del que Gregor havia pensat; per això es produí aquell soroll sord, no massa perceptible. Però no havia tingut prou cura a mantenir el cap dret, i s'hi va fer mal; el girava i el fregava a l'estora amb ràbia i dolor.”

Kafka, Frank. *La metamorfosi*.(1915)

b) " Quan, un matí, l'escarabat va sortir de l'estat ninfal va trobar-se transformat en un noi fat. Jeia damunt l'esquena sorprenentment tova i desprotegida i, si aixecava una mica el cap, es veia la panxa, pàl·lida i inflada. El nombre d'extremitats s'havia reduït de manera dràstica i les poques que sentia (quatre, en comptaria més tard) eren dolorosament carnosos, i tan gruixudes i pesades que bellugar-les li resultava impossible. Què li havia passat? Ara l'habitació li semblava petitíssima, i menys intensa l'olor de florit que hi trobava abans. A la paret hi havia suports per penjar-hi l'escombra i el pal de fregar. En un racó, dues galledes. Contra una altra paret, una prestatgeria amb bosses, caixes, pots, una aspiradora i, repenjada, la post de planxar. Que petites li semblaven ara totes aquelles coses que, abans, gairebé no podia abastar en la totalitat. Va moure el cap. Va intentar girar-se a la dreta, però aquell cos gegantí pesava massa i no se'n sortia. Ho va intentar un segon cop; i un altre. A la fi va haver de reposar, esgotat.

Va tornar a obrir els ulls amb frisança. ¿ I la seva família? Va girar el cap a l'esquerra i els va veure, a una distància inconcreta, immòbils, observant-lo astorats i amb por. Li sabia greu que sentissin por; si hagués pogut els hauria demanat disculpes per aquell trasbals pel qual els feia passar. Cada nou intent de moure's per anar cap a ells resultava grotesc. Intentar arrossegar-se d'esquena li era especialment difícil. L'instint li deia que potser si es girava fins a quedar de bocaterrosa els moviments li resultarien *més fàcils (...)*“

Gregor” Guadalajara, Quim Monzó(1996)

c)I aleshores va passar una cosa que em va fer estrènyer les dents: els braços i les cames se m'anaven escurçant com les banyes d'un cargol que una vegada havia tocat amb el dit, i sota del cap, allà on el coll s'ajunta amb les espatlles, sentia que una cosa s'estirava i em

burxava. [...] I em vaig posar a caminar per damunt de les brases, molt a poc a poc, perquè la cua em pesava. Tenia la cara arran de terra i caminava amb les mans i amb els peus. [...] Em vaig acostar al pedrís, vaig travessar la casa per entre flames i brases, de pressa, cap al salze, cap als créixens, i [...] em vaig posar a caminar pel fang i pels bassals, i a les manetes els agradava enfonsar-se en aquella pasta flonja, però els peus, al darrera, es cansaven de tant quedar-se enganxats. [...] A la matinada, no sé si l'endemà o un altre dia, vaig sortir a poc a poc i vaig veure les muntanyes altes sota un cel tacat de núvols. Vaig córrer pels créixens i em vaig aturar a la soca del salze. Les primeres fulles encara eren a dins dels brots, però els brots ja verdejaven. No sabia cap on tirar; si em distreia, els brins d'herba em burxaven els ulls —i entre els brins em vaig adormir fins que el sol va ser alt. Quan em vaig despertar vaig caçar un mosquit molt petit i després vaig buscar cucs per entre l'herba.”

Tots els contes. Mercè Rodoreda (1958)

La metamorfosi

Literatura comparada	Kafka	Monzó	Rodoreda
Veü narrativa			
Adjectius			
Verbs: temps predominants			
Connectors			
Ànims dels personatges			
Quin és el més original per tu?			

- Escriu ara en cent cinquanta paraules un discurs que tinga com a protagonista un animal. Com es diuen aquest tipus de narracions? Quines coneixes?
- Quin conte t'agrada més i per què. Reflexiona la teua resposta.
- El recurs dels personatges mutants ha estat present a tot arreu i en totes les èpoques: L'home llop i la caputxeta, el Gat amb botes, el dimoni, els vampirs i els fantasmes, el mite d'Apol·lo i Dafne. Tri'an un i cerca informació a Internet per contar-la a l'aula oralment.
- Ovidi va escriure Les metamorfosis aproximadament l'any 2-8 abans de Crist. Està format per 12000 hexàmetres i organitzat en quinze llibres, dos-cents cinquanta mites i llegendes (romanes i gregues). Intenta llegir més dades interessants sobre aquesta obra i relaciona-la amb els tres fragments anteriors.

· **Reblar el clau.** Podeu veure aquests vídeos per a saber-ne més <http://www.youtube.com/watch?v=uifxYWCsQiI>

1. Què és un eufemisme ?
2. Segons Monzó per què s'usen i quina paraula pretenen evitar ?

<https://www.youtube.com/watch?v=YT-HTkUwO-M>

Empar Moliner (1966). El seu iaio li regalava el setmanari En Patufet i això la posà en contacte amb els contes tradicionals dels germans Grimm i dins de la nostra literatura amb Josep M. Folch i Torres i Josep Carner. A més ha rebut influència del grup de Sabadell -Joan Oliver i Francesc Trabal- però creiem que és una deixeble directa de Quim Monzó, com podrem remarcar en el fragment que llegirem tot seguit.

Va ser actriu de teatre, coneguda per Joan Brossa i més tard fins a l'actualitat es dedica als serveis informatius de Com Ràdio, la tv3 i als articles d'opinió de "El País"

El 1999 publica el primer recull de contes L'ensenyador de pisos que odiava els mims. Són unes narracions curtes i ferotges carregades de sàtira. *T'estimo si he begut* (2004) mostra com les situacions quotidianes sempre tenen un punt de ridícul.

Fa servir frases curtes per trencar els clixés actuals. El títol és ben expressiu ja que fa referència a la necessitat que tenen algunes persones de posar-se en estat d'embriaguesa per ser sincers. Consta de tretze contes independents tret dels dos darrers car narren un viatge des de dos punts de vista diferents.

"-Teniu -fa la senyora Salmeron. I allarga una ampolla de vi d'uns nou euros a la senyora Biosca. -Poseu-lo en fresc.

La senyora Biosca inspecciona l'etiqueta i el preu, mig arrencat:

-Ai! No sé per què, em pensava que portàrieu algun vi dels del curset.

Els Salmeron i els Biosca s'han conegut en un curset de tastar vins. Des del primer dia, la senyora Salmeron procurava seure al costat de la senyora Biosca, i la senyora Biosca, al final, els va convidar a sopar. Han vingut molt mudats, els Salmeron. Els Biosca, en canvi, els reben en roba d'estar per casa: ella porta una mena de xandall de color blanc, i ell, texans descosits i una samarreta amb el dibuix d'una ovella negra enmig de tot d'ovelles blanques.

-Maria! -crida el senyor Biosca. S'obre una porteta més petita que les altres, i apareix una minyona. Els Salmeron li donen la bossa i les jaquetes.

-Passeu -els convida la senyora Biosca.

La segueixen escorreguts. S'imaginaven que els Biosca eren rics, això sí, però que tinguessin minyona, ni un pis tan luxós. L'home, justament, sempre va sense afaitar i gasta un mòbil gros i passat de moda. Pertot arreu hi ha baguls antics amb gerros al damunt, llums de peu al costat dels baguls, i sofàs i butaques de color blanc d'esquena als baguls i els llums.

Un nen petit, en pijama de cos sencer, juga a la catifa del menjador.

-Àlvar, ¿què hi fas tu aquí? -pregunta la mare quan el veu. L'alça per les aixelles. -Què portes cacona?

-Mira que en saben... -diu la senyora Salmeron, aprensiva, per dir alguna cosa.

La senyora Biosca es col·loca el bolquer a l'altura del nas i l'ensuma.

-Sí que portes caca. Oh i tant que en portes... -I fa petar la llengua de disgust.

-¿Porta una tova? -s'estranya el marit-. Però si l'acabe de canviar!

Ella li traspasa la criatura i l'home també l'agafa per les aixelles, el sacseja, es posa el bolquer a l'altura del nas i l'ensuma. (El senyor Salmeron pensa en el curset de tast.) Es confirma: el nen va brut.

La senyora Salmeron s'estranya que no sigui la minyona l'encarregada del nen, però no ho diu. Segueix la senyora Biosca a la cuina. Sap que hi entén, de restauració moderna, sempre en parla, i s'imagina que soparan tot de requisits. Ha allixonat el seu home perquè s'empasse qualsevol cosa que els donin sense fer cara de fàstic i perquè, sobretot, si es queda amb gana, calle. Però ja veu que el menjar no pot ser més senzill. Hi ha sopa freda, li sembla, i costelletes de cabrit". [...]

“Aprengui a tastar vins” de *T'estimo si he begut* (2004) Empar Moliner

El darrer llibre *Busco senyor per amistat i el que sorgeixi* (2005) és un aplec de cròniques periodístiques.

Per concloure cal dir que Empar Moliner és nervi en estat pur i té molta personalitat. Sap retratar la desorganització de la nostra societat, que s'angoixa en un món cruel. L'autora reflexa les nostres contradiccions i inquietuds, tot posant en relleu la complexitat social del S.XXI.

- **Reblar el clau.** Per tenir més informació i conèixer l'autora us recomanem aquest vídeo <http://www.youtube.com/watch?v=TeP5rBVCEtY>

Biel Mesquida (1947). L'obra que creiem que el donà a conèixer al panorama literari català fou *L'adolescent de sal* (1975) la qual va estar tres anys censurada potser per l'aposta que en fa ver l'autor per la llibertat del cos.

És una de les obres més colpidores dels anys '70, tot i semblar desgavellada està relacionada amb l'avantguarda francesa, la novel·la simbolista i el tema de l'adolescència perduda. Podem entreveure també reminiscències de Freud. És molt conegut el recull de contes *Self-service* (1977) que va crear amb la col·laboració de Quim Monzó.

D'entre tota la seua extensa producció només remarquem dues novel·les:

Excelsior (1995) ambientada també a Mallorca on es narra com un jove escriu un diari de les vivències amoroses i *T'estim a tu* (2002) que retrata

l'illa en plena actualitat, la qual és presonera del turistes i d'una burgesia desorientada.

“Mare, per què ens desfressam de negre per plorar?”

De vegades tens la pell de marbre d'una senyora antiga, de vegades la tens d'aram d'una foravilera d'ara mateix. En aquesta fotografia feta a la coberta del iot del teu cosí del Principat, el Xim Puigdelabellacasa, amb el fons de l'illot de Formentor, apareixes amb tot l'esclat de la teva noblesa corporal, com si fossis la vertadera model d'una escultura romana trobada a les excavacions de Pollentia: la cabellera llarga i onada, negra de tinta xinesa, et tapa mitja esquena, a l'oval de la cara, davall aquella semicircumferència bombada del front, hi ha les celles fines i arquejades sota les quals el gris lila dels ulls espurneja amb constel·lacions de lluentors i la carnalitat perfilada dels llavis somrients deixa al descobert el vori lluent d'aquelles dents omnívores. El pedestal d'aquest cap té l'esclat d'una foguera de Sant Joan: el mallot negre s'arrapa als pits orgullosos, descriu la cintura de càntir, s'arrodoneix a la voluptuositat de les anques i vibren les cuixes damunt els genolls amb aquelles cames tan desitjades que no s'acaben mai. Va ser el dia d'aquesta foto que conegueres en Jordi Oliver i t' enamorares d'ell com si fos l'únic home del món.

La germana del teu senyor-avi, la teva bèstia Elionor, a la qual donaves el malnom de bèstia, et deia de nina "Madea" i et quedà per sempre aquest nom en lloc de Dionísia, que era el del bateig. Et colgares per primera vegada amb en Jordi a la Vil·la Velló d'Or, que és damunt la planta del Pi de la Posada a l'extrem oposat de l'hotel Formentor, que havia construït en estil modernista els anys trenta el teu oncle Ramon, amic de Ramaugé, Mir, Rusinol, Cittadini i Bernareggi, en uns terrenys comprats a Adàn Diehl. Recordes aquell mes d'agost de 1990 com el més feliç de la teva vida. Els matins us aixecàveu tard, berenàveu dins la pagoda xinesa damunt el pantalà, agafàveu la llanxa i partíeu cap a Calaloscans o els calons perduts als peus del puig de la Victòria. Dinàveu a la gran terrassa, on sempre hi havia un fotimer d'amics i convidats. Les sestres dins aquella cambra ombrívola del capcurucull de la torre, amb un llit amb Cobricel de roses pintades a mà, duraven hores. Cap al tard passejàveu agafats de la mà per camins de garriga i, de vegades, arribàveu fins a les Cases Velles, la possessió de Costa i Llobera. Els vespres eren lents, càlids, ensagnats de tramuntanes magnífiques; enfora brillaven els llums de la badia de Pollença com garlandes de festa puntejades pel parpelleig del far de cap Pinar. Escoltàveu músiques demodés com el "Bésame mucho" de Nat King Cole, el "Tender is the night" de la Fitzgerald o "Easy to love" de Charlie Parker. I en Jordi et contà que volia anar a fer un màster d'economia a la universitat de Berkeley i que després es volia casar amb tu. I tu, una rica hereva de casa bona, li pagares els dòlars del màster i et passares aquell any següent anant a San Francisco dos pics al mes. Quan en Jordi tomà us casàreu i al cap de cine mesos va néixer n'Elionor.

Mallorca és una illa quasi grega on el fat fa matx. En Jordi volia un fill que fos l'hereu, el mascle, el patriarca. Tu no li podies negar res. Quedares embarassada un desembre.

Aquell juliol i agost en què semblaves un zepelí, en Jordi sempre tenia feina als hotels i a la immobiliària i et passaves el dia avorrida, sense ganes de veure ningú, amarada de nostàlgies i malenconies. Somniaves en aquell estiu primer, quan li deies: "Jordi, estic emperduada de tu, empardalada de tu. Jura'm que no em deixaràs mai!" I en Jordi feia uns jutipiris amb els dits, escopia en terra, dibuixava una creu amb la sabata i deia: "T'ho jur. No et deixaré mai." Ara, a un no res de parir, el senties llunyà i allunyant-se. Va ser un nin, que va néixer el dia de sant Bernat, i li posares Jordi Bernat. El part va anar tan bé que al cap de quinze dies ja nedaves en les seductores aigües formentoreres. I malgrat que l'alegria del nin fos contagiosa, en Jordi s'allunyava a poc a poc de tu."

El cor mai no fa vacances, Biel Mesquida

Aquest fragment tracta sobre els records de joventut. Saps què volen dir aquests conceptes: "tempus fugit" i "carpe diem"? Cerca'n el significat i a continuació escriu un discurs on narres uns records -tal i com ocorre en aquesta història- com si fosses ja major i pensares en vivències pròpies de la teua joventut.

- Reblar el clau. Fixa't en les influències d'aquest escriptor. http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=4fJ92jp7dYk#t=48.

Sergi Pàmies (1960). El seu estil sembla transparent, sense cap mena de sofisticació ja que mostra els personatges i els ambients d'una manera analítica. *T'hauria de caure la cara de vergonya* (1986) és un recull de setze contes divertits on hi ha un caixer automàtic que esdevé un assessor moral, una hostessa nimfòmana, un fetus que no vol nàixer fins que torne son pare... Els personatges de Pàmies solen ser individus semisolitaris, insatisfets, sense massa ambicions ni història. Volen fugir del present perquè d'alguna manera els angoixa.

La seua primera novel·la fou *La primera pedra* (1990) té com a protagonista un personatge que és un suplent en tots els sentits i que de cap de les maneres se sent fracassat malgrat ésser un zero a l'esquerra.

L'instint (1992) està ambientat en un poblet on desapareixen els personatges principals ja que el que hi ha és una col·lectivitat, tenen tanta importància les persones humanes com els objectes. És una novel·la que als adolescents no els sol agradar la primera vegada que se la lligen, car els trenca tots el cànons que tenien presents. L'eix temàtic s'inicia quan un petit poble es queda a les palpentes a causa un tall accidental del subministrament elèctric. Això fa palés l'instint de supervivència i la intuïció dels personatges.

a) Fixa't en els signes de puntuació que ha emprat l'autor i comenta'ls.
b) Com he comentat més amunt l'acció de la novel·la transcorre majoritàriament a les palpentes. Això provoca una situació de por. Narra tot seguit una experiència pròpia -o inventada- en què no hi haja llum. Cal tenir en compte aquests consells: la por es manifesta a tres nivells: la conducta (evitant una situació, mostrant inquietud o hipervigilància; els sentiments i pensaments subjectius (esperar sempre el pitjor, preocupar-se per no poder afrontar una situació...); i la reacció fisiològica (suor, mareig, tensió muscular, mal de panxa, mal de cap...). *Sentimental* (1995) és la tercera novel·la que gira a l'entorn del tòpic de l'home que se'n va comprar tabac i no torna. Comença una fugida accelerada amb viatges, incendis, accidents i assassinats.

L'últim llibre de Sergi Pàmies no és el darrer perquè el va escriure l'any 2000. Consta de nou relats amb una temàtica bastant comuna com la família, la por i la mort. L'autor mostra l'estat anímic i mental dels personatges.

"Envio sobres buits a gent que no conec. Fa temps m'agradava telefonar a un número qualsevol, però me'n vaig atipar. El plaer que proporciona sentir una veu llunyana que despenja el telèfon a mitjanit s'**esvaeix** massa ràpidament. M'estimo més els sobres buits, **repeteixo**. **Escric** el nom del destinatari a màquina o a mà, depèn del que m'inspira. La forma, la mida i la mena de sobre varien en funció de la identitat. Cada nom triat a l'atzar a la guia telefònica m'empeny a prendre una decisió o una altra. Si, posem per cas, selecciono algú que es diu Sampedro Vílchez, de seguida **intueixo** que el sobre ha de ser capitonat, amb les dades escrites a mà, amb retolador negre i majúscules. Per a una empresa que es **digués** Mobles Ventura, en canvi, triaria un sobre rectangular de finestreta i l'adreça l'**escriuria** a la carta i a màquina. M'agraden les adreces llargues: avingudes amb nom de general, polígons, urbanitzacions, números dobles d'edificis, escales, pisos i, al final, la contrasenya del codi postal. No hi poso mai remitent. Al principi vaig estar temptat d'inventar-me correspondències misterioses entre persones escollides a l'atzar. Però aquest joc no s'adaptava al meu propòsit: provocar un instant de dubte i **aconseguir** que, durant una estona o unes hores, la persona que ha rebut el sobre pensi qui caram l'hi deu haver enviat i per què. No faig mal a ningú i no puc considerar-me un psicòpata. A la televisió parlen constantment de gent que col·lecciona cadàvers d'insectes o espia les veïnes amb un telescopi, per no parlar dels que assassinen, segresten o extorsionen. Això meu amb prou feines és una dèria. M'agrada imaginar-me algú sense respostes davant d'un sobre buit. Jo tampoc no en tinc, de respostes. Fa deu dies vaig pensar que seria una bona idea enviar-me'n un, de sobre buit. No va ser fàcil triar-lo. Al final vaig optar per un d'invitació, amb paper bo i pestanya llarga. A l'hora de tancar-lo, mentre llepava suaument la tira de cola ensucrada, vaig sentir una esgarrifança que vaig interpretar

com d'esperança de tornar-lo a veure. L'adreça la **vaig escriure** a mà i, en el moment de deixar-lo caure dins la bústia, **vaig intuir** que, durant el trajecte que separa la condició de remitent de la de destinatari, el sobre s'**ompliria** i em **sorprendria** amb un contingut imprevist. Contràriament al que havia pronosticat, el sobre no arriba. Fa dies que espero el carter. Quan entra a l'escala maldo perquè no se'm noti la inquietud de veure que avui tampoc no porta cap sobre buit per a mi (tant me fan els secrets dels altres que porta). Suposo que deu haver-se perdut, o que potser algú ha sentit la curiositat d'obrir-lo, i torno a entrar a casa una mica inquiet, malhumorat, indignat per la negligència del servei de correus."

"Destinataris" Pàmies, Sergi. *Si menges una llimona sense fer ganyotes* (2006)

	temps verbal	Conjuga'l
1.- s'esvaeix		
2.- repeteixo		
3.-Escric		
4.-intueixo		
5.- digués		
6.-escriuria	posa'l en pretèrit perfet simple	
7.- aconseguiria		
8.-caure	Posa'l en present de Subjuntiu	
9.- vaig intuir		
10.- s'ompliria		
11 sorprendria		

Jo duia les sabates mal cordades i ella es va acostar per avisar-me que, si em trepitjava els cordons, podia prendre mal. No ens coneixíem, però va resultar que era la dona de la meua vida. **Agenollat** i una mica avergonyit, me les vaig cordar davant d'ella, amb l'actitud **reverencial** del donzell que espera el cop d'espasa que l'ha d'investir cavaller.

L'incident, una mica grotesc, va ser l'excusa per engegar una conversa, molts somriures, una mirada mantinguda al llarg dels anys, viatges, quatre fills i la mena de responsabilitat que obliga a fer servir paraules tan suspectes com

«maduresa» o «compromís». En el procés va quedar clar que els homes i les dones de la nostra vida no ho són mai els que imaginem, i que aquest títol de noblesa sentimental és, des de tots els punts de vista, **discutible**. La temeritat de creure's excepcional es paga amb el preu d'una inèrcia que desmenteix bona part de les expectatives. Com que a partir d'un moment determinat no hi va haver gaire diferència entre ser feliç; i no ser-ho, vam concentrar-nos en les dues qüestions que mantenen la civilització: la intenció i l'interés comú. Va ser aleshores quan, en un gest de **rebel·lia simbòlica**, vaig decidir no dur mai més sabates amb cordons. Sabia que això equivalia a traïr els meus principis en matèria de calçat, a renunciar al convenciment que el món comença pels cordons, ben nuats, de les sabates, a oblidar el ritual d'ajupir-se i, com explicava Charles Trenet quan tenia noranta anys i li costava molt cordar-se-les, prometre que creuràs en Déu si et concedeix les forces per, encabat, aixecar-te. Acostumar-me als mocassins -de pell girada, amb costures marcades o sense, de sola dura o pneumàtica, clàssics o informals, amb borles o sense-va ser, contra pronòstic, relativament fàcil. I, encara que no ho admetés, em semblava una **aberració** haver cregut durant tant de temps que eren el calçat dels conformistes i que els cordons, en canvi, expressaven més caràcter i creativitat. Era una bajanada però no em va sorprendre: aleshores ja sabia que entre els càstigs que comporta fer-se gran hi ha comprovar que pots **menysprear** durant anys el que més endavant acabaràs fent amb tota normalitat. Però tornem a les sabates. Els mocassins eren més fàcils de posar i de treure, i això, en un caràcter inclinat al mínim esforç, és important. També m'asseguraven que mai més no se'm discordarien els cordons i que, per tant, cap dona de la meua vida no s'acostaria per prevenir-me que, si me'ls trepitjava, podria prendre mal (havia descartat les botes perquè em semblaven el calçat dels que fan avançar-i retrocedir-la història i jo tenia una ambició més d'estar per casa). Vist amb la perspectiva dels anys, però, puc certificar que amb mocassins també pots prendre mal, i que, de totes les coses irracionals que arribem a fer, estimar sempre la mateixa dona -de la teua vida o no, no és, ni de bon tros, la més **absurda**.

Pàmies, Sergi. *La bicicleta estàtica*, "La dona de la meua vida". (2010)

1. A quina conclusió arriba el protagonistita?
2. Quin tipus de narrador hi ha al fragment?
3. Quin concepte té de l'amor?
4. Què opina sobre la parella de la seua vida ?
5. Fixa't en les paraules en negreta i esbrina si són o no iròniques.

Isabel-Clara Simó (1943). Estudià Filosofia i Periodisme. Es doctorà en Filologia romànica. Ha estat guardonada amb el premi Sant Jordi, l'Andròmina i el de crítica Serra d'Or, entre d'altres.

Ha sabut crear en les seues obres personatges complexos que viuen situacions difícils com *La Nati* (1991), *Raquel* (1992), *Històries perverses* (1992), *T'imagines la vida sense ell ?* (2000).

Potser Dorothy de *La salvatge* (2002) és una de les més punyents. Joaquim Simon –un senyor ric i divorciat- acull aquesta xiqueta de catorze anys amb el propòsit de reeducar-la quan arribà a sa casa de Barcelona procedent dels EUA. Finalment qui acaba essent un ésser salvatge és ell perquè s'obsessiona per ella car volia dominar-la. La fi de la novel·la és d'allò més cruel i una mostra de viva actualitat del que ocorre a aquelles xiquetes/dones que en ple S.XXI sofreixen assetjament per part de les seues parelles.

Una altra obra que ompli les prestatgeries dels adolescents és Júlia (1983). Els crítics creuen que és el llibre més emblemàtic de la literatura catalana contemporània i un èxit de vendes. Té una dona, també molt forta psicològicament, com a protagonista. Ella es troba immersa en un poble marcat per la lluita de classes fins el dia que es proposà d'aconseguir un futur millor. Com que tingué l'oportunitat de casar-se amb el patró, ho aprofità sense dubtar-ne. Júlia és una dona que supera tots els entrebancs per assolir els seues objectius. L'escriptora d'Alcoi, a banda d'escriure novel·les també ha conreat les narracions curtes. Remarquem *Dones* (1997) on l'autora trenca amb els tòpics que té la nostra societat sobre les persones femenines com diria James Finn Garner:

“Ho havia dit a taula, tot ploriquejant:

—L'únic! L'únic de tota la classe que no en té!

Les sabatilles *Nike* —això sí: *Nike-air*, si no, no valen— estaven de rigorosa moda.

I eren caríssimes.

—Doncs te les fotràs a l'oli —havia dit en Pep, furgant-se un queixal amb l'escuradents. (Redeu, i quin vici més lleig que té! Entre això i els pets que es tira, em té martiritzada. Si serà animalot...)

La Paca feia que sí, que eren massa cares, i se li trencava el cor, de veure el seu Lluís mortet d'enveja.

Veges les altres mares, perquè es gasten tants quartos, i en unes *wambes*...

—Sóc l'únic, mare —li deia al llit, quan ella entrava a veure si dormia. Tanta ràbia que li feia que hi entrés sense trucar, i ara s'hi repenjava.

—No serà tant, home! Algú hi haurà que no les té!

—Sí: jo! Bé, el Marc no les té, però ell té calculadora electrònica, i no les necessita.

El prestigi. Als catorze anys és molt important, el prestigi. Gairebé més i tot que la resta de la vida.

La Paca va fer veus. «Que n'ets de pesada, tu i les Nike de merda! Fot-li un bolet al teu nano i s'han acabat les raons!», li deia l'Eulàlia, a la feina.

—Però no saps d'un lloc que les venguin rebaixades? Va, dona, que tu això ho saps sempre. A mi, si són robades, o amb la marca posada d'estranguis, tant me fot. Això sí: han de dir «Nike-air», eh? Si no, no les vull.

—Saps qui té unes Nike? La Reme! I és una nena! Avui les exhibia. I se'n fotia, de mi.

—Però si aquestes que portes són quasi noves!

—Una merda són.

Faltaven tres mesos per l'aniversari del Lluís. Si les trobés a bon preu... Vint-i-quatre mil de l'ala... veges d'on les podia treure. Ni que les tingués: bonic era el Pep, que li controlava cada cèntim.”

Isabel Clara Simó. Dones. Ed. Bromera. 1997

- 1) Descriu psicològicament el xiquet.
- 2) Creus que té una bona actitud amb sa mare?
- 3) Què penses sobre “l'honor” dels adolescents?
- 4) Remarca les expressions i/o paraules que siguen col·loquials/familiars i vulgars per què les emprava l'autora? Quina intenció té?

El lector trobarà tot un ventall de diferents personatges que van des de la més tendra fins la més agressiva.

Dins dels reculls de contes tenim *Estimats homes* (2001). Ací Isabel carrega sobre el sexe dominant, poc avesat a ésser objectiu de crítiques. És una prova dels arguments que fomenten la “guerra de sexes” però des d'un punt de vista humorístic.

“Quan neixen, i durant uns anys, són nets perquè els netegen: amare els porta a la dutxa o a la banyera, tant si els agrada com si no, els renta la roba, els canvia quan hi ha taques, i així va fent. Però el nen creix, ja és un homenet, ja pot dutxar-se sol. Creu-t'ho: cap noiet vol dutxar-se, la lluita que s'entaula amb la seva mare és de llarga durada...”

Isabel Clara Simó. Estimats homes. “La brutícia”. Ed. Bromera 2001

- a) Continua aquest fragment amb cinc línies més.
- b) Creus que hi ha algun estereotip? I algun prejudici? Comenta'ls.

“Per provar que no sigui. Però amb el Xuri era diferent: era jo qui li devia coses a ell, que més d'un cop m'havia pagat un bocata quan anava restret de butxaca. I ara feia més d'un segle que no ens havíem vist i no sé si li vindria de gust veure'm. Treballava

d'estranguis al Club Nàutic, adobant barques, netejant cobertes, fent encàrrecs i coses així. Quan hi havia algun perill —tot i que la bòfia el tenia molt vist— s'esfumava. Ningú no sabia com s'ho feia, però literalment s'evaporava. Havia recalat a Barcelona procedent de l' Uruguai feia mil anys, i sempre explicava sopars de duro, que jo ja li coneixia quatre vides diferents que no encaixaven. I quin mal hi ha, eh? En aquest món tothom fa el que pot. I el que no pot es fot finestra avall i tal dia farà un any.

El Xuri, tot i ser més esquerp que una mula, l'apreciava tothom: els ricatxos del club, els empleats autèntics, els xoriços i fins i tot les putes quan anaven desgavellades. Senyal que és un bon tió, oi que sí?

Vaig estar mirant per les palanques, però no hi era enlloc. I com que a ell li fa ràbia que es preguntin per ell o deixar-li encàrrecs —crec que està molt orgullós, de ser-hi d'estranguis, mira quines coses passen—, no gosava fer altra cosa que mirar. A la fi el vaig guipar. Cagondena i com se m'ha fet de vell, el Xuri! La gepa de sempre li havia crescut, i portava una barba d'aquelles de tenir mandra d'afaitar-se, no de fer bonic. Els estralls dels anys, merda de vida.

—Ei, Xuri, encara cures o ja t'has jubilat?

El Xuri parlava un català que ni els de la política lingüística: amb un accent sudaca que et deixava enamorat. Avançava a trompellons per la palanca, amb una galleda a la mà plena d'aigua bruta, i em va mirar com si hagués preferit veure en el meu lloc una altra persona. Veges tu què puc fer-hi jo, si jo sóc jo.

—Mira el guaperes aquest. Què? Encara no t'has mort?

—Hi vaig anant, Xuri, però a poc a poc, que no tinc pressa.

—Aquesta roba que portes és robada o de cal prestamista?

—Me la va regalar ta mare, perquè, com que l'ha prenyada un guàrdia civil, li anava estreta.

No es dignà a rebotar-me l'insult i va girar-se per tornar d'allà on venia,

—Tu, Xuri, va, tió, que vull parlar amb tu.

—Parla'm. Però sense mi.

—Vinga, Xuri, que és important. Vols que fem un conyac?"

Simó, Isabel-Clara. *Estimats homes* (2001)

Quan un home de més de trenta anys parla sovint de la seva mare, és un solitari, o un malalt. O una persona desesperadament sola. La mare no és sols l'úter on tots volem tornar, el fosc paradís que enyorem sense recordar, el ventre del silenci i de la felicitat vegetal, sinó que, també, ella és qui ens reclama la nostra vida, qui demanda el que és seu i que li va fugir, entre les cames i amb laments esgarrifosos; és el perenne retret d'aquell a qui li han pres un tresor ocult i s'exclama i ens exclama que l'hi restituïm. És ella qui ens vol de nou a l'úter.

Per això un ha de fugir, quan les cames ja ens aguanten, de

la potent xuclada de la mare; ha de córrer com un esperitat, perquè els tentacles de la mare són llargs, tant que poden travessar un oceà, tant que poden aplicar-te les ventoses tentaculars a l'ànima. I si ho aconsegueix, estàs perdut, tornaràs al no-res, a la fondària fosca que amaga sota la faldilla, als replecs envellits del ventre, cap al forat que besa devorant.

Un home que s'afaita, que es guanya més o menys la vida, que empaita dones -si pot ser, duradores d'una nit, o màxim dues-, que trepitja merda de gos pels carrers i maleeix l'alcalde, que renega en públic i canta a soles, que somia que serà ric, o poderós, o immortal, que dubta de la pasta amb que l'han fabricat i dubta sobretot de la pasta amb què han fabricat els altres, que sospita dels afalacs i de la foscor, que observa els passavolants amb un petit excés de tendresa o un petit excés de crueltat, que menja quan no té gana i beu quan no té set, que riu dels desgavells i s'entristeix de les certeses, que es contradiu, que se sent culpable -fins i tot quan sí que n'és, de culpable-, que desitja el que no tindrà mai i que sí que tenen els propers, i refusa el que sí que té i li desitgen els propers, que pensa sovint que tot és una merda, que no troba sàvia la vellesa, sinó horrible, ni innocent la infància, sinó diabòlica, que es riu de si mateix: abans que ho facin els coneguts, que desafia imaginàriament perills i s'arransa quan s'hi topa, que fa això i allò, sovint coses desagradables, que s'avorreix una mica però no té mai son. Un home com tots, doncs. Un home així pot abusar dels amics, fer servir de crosses el telèfon eròtic i els concursos de televisió, embriagar-se fent el ridícul, fer una -una de sola- pessigada de coca per saber de què va, barallar-se amb el seu superior a la feina i en canvi afalagar un d'inferior, equivocar-se amb la parella i amb la mida del forat on aparcar, tenir la grip quan hi ha vacances, deixar-se assaltar per un penjat amb una navalla torta, explicar acudits que tothom sap, fer encara més el ridícul, ser un desastre, aproximadament com tots, però el que no pot fer és viure amb la mare, ni estar pendent d'ella, ni visitar-la sovint, ni parlar-ne sempre als amics. No: després dels trenta anys hi ha, al codi genètic, un manual de supervivència ben escrit, i el primer manament és fugir de la mare. I, sobretot, no esmentar-la mai; no per precaució, com si fos un fat que se solidifica quan l'esmentes, sinó perquè no s'hi ha de pensar mai, en la mare. Mata-la. Mata-la de debò. Que no existeixi ni en el replec més amagat de la memòria. Per què et penses, si no, que totes les religions en parlen tant? Per mortificar-nos. Perquè no gosem matar-la i deixar-la així que ens devori. Fes igual amb el pare, tot i que no és tan perillós, a menys que tu mateix l'en facis. Deslliura't. Viu.

Tot això ho pensa Raül en sortir de la feina, on ha aguantat un escriptor que parla de la mare. Què l'ha induït a pensar que Raül té cap interès a saber l'estat de salut de la mare de l'escriptor? És que aquell paio ha vist algun senyal, alguna invitació, alguna mena d'estímul? No, segur que no. És que està atrapat entre les cuixes *ferotges* de la mare i boqueja com un peix, amb l'agreuja que, obnubilat, no sap que li hi va la vida -el peix ho sap perfectament, tan neci com sembla-, i en aquell estat parla de la seva mare a tot aquell que se li posa a davant. Un símptoma terrible. Per si s'encomana, l'home que ha pres la precaució de fugir corrents del costat de la mare i ha salvat així la vida, ha d'escapar-se dels qui han caigut en el parany -un parany al costat del qual la celebrada teranyina és d'una simplicitat infantil- i parlen de la mare després dels trenta anys. El parany pot encomanar-se i trobar-se un amb la necessitat sobtada de visitar la pròpia mare, que endevinarà de seguida que estàs emmerdat de vesc filial i et caçarà per sempre. I, au, al forat de l'úter, on pertanys. Raül n'aguanta molts, d'escriptors, a l'editorial. I això que només és un comptable. No ha dit mai a ningú, d'ençà que hi va començar a treballar, que ell també escrivia, i que ho va deixar córrer quan va veure que no era prou bo i quan va comprendre que per què caram serveix un llibre, i qui necessita un llibre més en un món

superpoblat de llibres. No ho ha dit mai a ningú, ni molt menys ha ensenyat els apunts o els resums que, compulsivament, continua fent. Per no fer, ni tan sols dóna conversa -no li agrada conversar-, i molt menys als escriptors. Per què, doncs, tothom li conta coses?

Simó, Isabel-Clara. *L'home que volava en el trapezi*.

1. Tot bon lector/a ha de marcar el text que llegeix. Destaca, per tant, amb el llapis aquells fragments que tracten la informació rellevant del protagonista, dels homes -en general- i de la mare d'aquell. Caldrà doncs que emprems colors diferents i que et fixes quins trets predominen més si els físics o els psicològics.
2. Quina penses que és la intenció de l'autora? Té un punt de vista objectiu sobre els homes?
3. Fes-ne un resum tot ajudant-te d'allò que hages subratllat en la seqüència.

Per últim cal destacar de la seua tasca periodística recollida en l'obra *En legítima defensa*, la qual és un recull dels articles apareguts durant quatre anys del 1999 fins al 2003 en el diari *Avui* on veiem una periodista que lluita a favor de la dignitat de la dona i la sobirania del seu país. Els texts són autèntiques càrregues de profunditat que fan reflexionar els lectors i despertar-los la consciència.

- **Reblar el clau.** Fixa't en el vídeo on trobaràs informació de la biografia i estil de l'autora:
http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=17248

Carme Riera (1949). Dedicada a la creació literària i a la docència en la Universitat Autònoma de Barcelona d'història i teoria literàries, la qual cosa es veu en la intertextualitat de la seua obra. Podríem classificar-la dins de la **novel·la intimista** a causa de les vivències humanes que es narren i els relats de records. Aquesta tendència és coneguda també amb el nom de prosa poètica.

Comenta quins trets comparteixen i quins són diferents entre la novel·la intimista i la prosa poètica.

Dividim la seua obra en tres etapes: *Te deix, amor, la mar com a penyora* (1975) i *Jo pos per testimoni les gavines* (1977). Són reculls de contes de contingut intimista, confidencial i d'una prosa molt lírica.

“Pocs mesos després d'acabar la meua llicenciatura en Ciències Exactes, vaig anar a casa teva per convidar-te a noces. Em casava amb un company de curs, català, amb qui

sortia des de feia mesos. En Toni i jo t'assabentàvem de la nostra boda amb una visita a l'antiga, una visita de compliment. En Toni la coneixia, la hi havia contada fil per randa, la nostra història, sense oblidar el més mínim detall. Li semblà una història bella i malaltissa. Tu li caigueres bé et trobà intel·ligent, amable, malgrat que en el teu aspecte hi veié qualque cosa rara, inquietant, obscurament perillosa.

El dia del casament em digueres que en Toni tenia les teves simpaties i que em desitjaves amb ell tota la felicitat del món, tota la que tu haguessis volgut donar-me. Ho deies amb un tremolor als llavis, com si un calfred et recorregués el cos. Vaig abraçar-me a tu per donar-te les gràcies i et vaig dir -em sentires?- que continuava estimant-te. Algú veié com et tapaves el rostre amb les mans, algú va notar que ploraves, quan al vespre tornaves a ca teva des de l'hotel on havíem sopat.

No sé si les circumstàncies et faran conèixer aquest escrit, ni tampoc si l'entendràs en el cas que en Toni te'l faci arribar tal com jo li he demanat. Fa mesos, quan vingueres aquell parell de dies a Barcelona, vaig anunciar-te el naixement d'un fill. El terme ja s'acaba. El metge diu que d'aquí a deu dies, molt probablement, ja haurà vingut al món. Tinc por, em fa por. Em sent massa feble i les forces em fallen. Pens que probablement no coneixeré la nina, perquè serà nina, n'estic segura, i no podré decidir, si no ho faig ara, el seu nom. Vull que li posin el teu, Maria, i vull, també, que llencin el meu cos a la mar, que no l'enterrin. Et prego que en aquell redós on l'aigua espià el nostre amor, llencin les meves despulles al fonsal d'immensitat il·limitada. T'enyor, enyor la mar, la nostra. I te la deix, amor, com a penyora.”

Riera, Carme. *Te deix, amor, la mar com a penyora* (1971).

a.) Busca paraules pròpies del dialecte balear i classifica-les segons la categoria gramatical a la qual pertanyen.

verbs	noms	adjectiu

b) Fes una descripció de Glòria -la protagonista d'aquesta novel·la- de Carme Riera. Ací tens una graella perquè pugues dividir els seus trets a partir de la lectura de la seqüència i la teua imaginació.

físic	caràcter	vestimenta	gustos

físic	caràcter	vestimenta	gustos

“El meu desig de tu és tan immens com la mar, més pregon que les simes abismals.

“T’estimaré mentre visqui perquè ningú mai no m’ha arribat tan endins. Vull ésser millor per tu. Eren frases trivials, Ingrid, fins i tot, cursis, amb tuf de seminarista suat i retòrica de sagristia, però a mi em sonaren a música celestial, tal volta perquè les havia estat esperant, no des de feia cinc dies sinó des de mesos ençà, o pot ser anys, qui sap si de tota la vida, i perquè les hi sentia a algú a qui no podia interessar-li per obrir-li portes, perquè la seva obra és molt més coneguda que la meua, ni a la meua edat jo sóc cap trofeu digne d’exhibir. “C’est toujours du Nord que nous vient la lumière“ -una dona de quasi cinquanta anys no té cap dret a l’amor i molt menys al desig físic. Gosar estimar, deixar-se estimar, desitjar ésser-ho amb la mateixa necessitat – no, amb molta més necessitat que no als vint anys – és considerat, a més de perillós obscè” .

Qüestió d’amor propi, Carme Riera (1988)

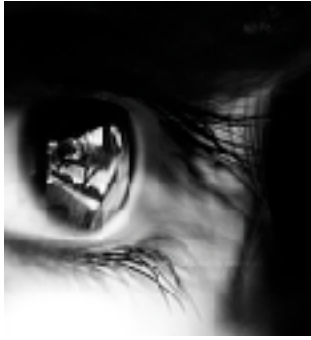
Escriu cinc línies sobre l’opinió que tens sobre si l’amor ha de tenir límits d’edat. Pots argumentar a partir de la teua experiència lectora o cinematogràfica.

☉ La darrera etapa és la de maduresa de Carme Riera. Fa servir el model de novel·la històrica i es llança a favor de la tolerància i la llibertat, contra els prejudicis i els interessos creats. Tot això es veu Dins el darrer blau (1994), la qual està basada en esdeveniments històrics ocorreguts a Mallorca entre 1688 i 1691, quan un grup de jueus que volien fugir de l’illa, van ser jutgats i condemnats a la foguera per la Inquisició. Utilitza un narrador omniscient per tal de crear objectivitat i parcialitat en tot allò que es narra.

- **Reblar el clau.** Escolta la lectura d’aquesta novel·la de 3minuts 58 segons sobre la novel·la: Jo pos per testimoni les gavines i fes-ne un resum. Enumera a més a més quins elements apareixen: lletra.uoc.edu/ca/carme-riera-multi

Albert Sánchez Pinyol (1965). Escriptor, antropòleg i una mica esquerp amb els MMCC. Ha estat un fenomen perquè és l’autor més recent i més traduït (37 llengües). La seua fugaç fama no té precedents en la nostra literatura. Escrigué *Pallassos i monstres* (2000) la qual tractava sobre huit dictadors africans, *Les edats d’or* (2001) que és un recull de huit relats breus.

La pell freda (2002) és una novel·la basada en l’estètica Lovecraft on el protagonista, fugitiu de la independència irlandesa, es trasllada al continent austral com a oficial atmosfèric. En aquella illa es troba Battis Caffó un personatge violent i paranoic. L’obra mostra una relació conflictiva entre el

poder occidental de la metròpoli i els habitants de la colònia.

“Com a bons irlandesos, després de cada derrota ens dedicàvem a preparar amb entusiasme, la següent derrota. I tanmateix va ser aquesta insistència de tèrmits la que va acabar robant l'alè a l'enemic. Va haver-hi un dia feliç. Un dia que, tot passejant per Dublín, vaig entendre que ja no vestia amb uniforme de camuflatge sinó, senzillament, de paisà. La diferència no estava en la roba, la diferència era que ja no tenia por. Els anglesos es retiraven.

He dit que va ser un dia feliç í només un. Aviat se'm va aparèixer un món desolador. Els nostres dirigents governaven amb un despotisme simètric al dels anglesos. Aquestes revelacions no esclaten de cop, ens neguem a acceptar-les i s'imposen lentament. Però en definitiva, quina diferència hi havia entre el palau de Buckingham i les reunions del nou govern? Exercien el poder amb criteris tan pràctics, despòtics i inhumans com els de qualsevol general anglès. No feien res més que mantenir l'ordre que tant havíem repudiat. Per a ells Irlanda no era la finalitat, era l'argument per assolir el govern. Però aquí topaven amb una greu contradicció: en Tom, el sacrifici d'en Tom, de tots els Tom.

La nostra pàtria no era una geografia, era una idea de futur. El nostre patriotisme no creia que els homes i dones irlandesos fossin més bons que els homes i dones anglesos. O que les patates irlandeses fossin millors que les patates angleses. No. A la perversitat de l'imperi anglès nosaltres hi havíem oposat una generositat sense límits. Els soldats enemics no passaven de ser cartutxos humans, dirigits pels interessos més foscos del planeta. Nosaltres lluitàvem amb una consciència superior de la llibertat. Per tant, l'expulsió anglesa havia de ser el pròleg d'un món diferent, més amable, més equitatiu. En canvi, els dirigents de la nova Irlanda es limitaven a reemplaçar els noms dels ocupants pels seus. Van canviar els colors de l'opressió, res més. Era un deliri obscè: els anglesos encara estaven evacuant Irlanda i el nou govern ja disparava contra els seus vells camarades.

Com era possible, em demanava a mi mateix, que després de dècades, de segles de guerra contra Anglaterra, aprofitéssim el primer alè de llibertat per matar-nos els uns als altres? On s'amagava aquella immensa capacitat humana de traïr els principis més elementals? Vaig refusar un petit càrrec en la nova administració. Jo no havia lluitat contra aquesta entitat omnipotent que és l'imperi britànic per suplir-la amb una rèplica diminuta. Tampoc podia allistar-me a les files dels nous rebels. Una guerra civil no és una causa, és un desastre: per increïble que sembli, un any després que Anglaterra evacués el país ja havien mort més irlandesos que en tota l'última guerra.”

La pell freda. Albert Sánchez Piñol

 Raona les teues respostes i exemplifica-les.

- a) Tipus de narrador (omniscient, extern, protagonista o editor).
- b) Perfil dels personatges que hi apareixen.
- c) El narrador és subjectiu o objectiu.

- d) A partir de les descripcions i les narracions el lector entreveu un comportament moral alhora que entra en un desassossec creixent.
- e) L'autor és un antropòleg, creus que es pot remarcar el seu ofici en aquest fragment?
- f) Creus que en el segle XXI la raça humana està patint una crisi de valors?

A partir de les descripcions i les narracions el lector entreveu un comportament moral alhora que entra en un desassossec creixent.

Pandora al Congo (2005) és la segona peça d'una trilogia. Hi ha més imatges metafòriques que l'anterior. Ací un advocat encarrega a un narrador anònim que expliqui la història d'un presoner a Londres per tal de salvar-lo. *Tretze tristos tràngols* (2008) és un recull de tretze contes que barregen la realitat quotidiana, la fantasia i l'humor.

Albert té una independència de pensament i es declara enemic de les frases llargues i subordinades. El seu estil és directe. Els escenaris on transcorren les accions són desconeguts o en ambients cosmopolites.

- **Reblar el clau.** Mira el vídeo on explica per què fa contes: <http://www.youtube.com/watch?v=UTMdvglDp9U#t=18>

Xavi Sarrià (1977). És un escriptor i músic valencià. Ens centrem ara en aquesta obra que es diu *Històries del paradís* de l'editorial Bromera. Et proposem una sèrie d'activitats d'entrenament abans d'iniciar la lectura del primer conte dels vint-i-dos que hi ha al recull.

☺ LLegiu aquesta notícia que està estretament lligada a l'argument del conte titulat "Por". L'article es diu "Matança a Finlàndia"

"Un estudiant mata a trets deu alumnes i se suïcida. La Policia l'havia interrogat el dia anterior pels vídeos de caràcter violent que havia penjat a la xarxa on mirant a càmera amenaçava l'espectador. M.Manyosa | 24 setembre 2008

Un estudiant va protagonitzar aquest dimarts un tiroteig a la localitat de Kauhajoki, a l'oest de Finlàndia, que acabà amb la vida de deu alumnes d'un institut. L'autor de l'atac intentà suïcidar-se i poc després morí a l'hospital. Alguna cosa no s'està fent bé perquè al país que disposa d'un dels sistemes educatius més prestigiosos del món ocorrin aquestes matances, la segona al país nòrdic en menys d'un any.

L'assassí, Matti Juhani Saari, de 22 anys, acudí al centre on estudiava segon curs armat amb una pistola automàtica Walther P22 i tirotejà un grup d'estudiants que realitzaven un examen. Nou dels alumnes van morir a l'acte i un desè morí més tard a l'hospital. Uns altres dos estudiants **resultaren ferits**. Després del tiroteig, Saari va llançar diversos còctels molotov en diferents punts de l'edifici i s'enfrontà a trets amb els agents de Policia que acudiren al lloc de la tragèdia.

Més tard, va intentar suïcidar-se disparant-se un tret al cap i va ser traslladat en estat crític a l'hospital, on va perdre la vida unes hores després. Aquesta matança té una important similitud amb la que protagonitzà un altre jove finlandès, Pekka-Eric Auvinen, no fa ni un any a un institut de Tuusula, a 50 quilòmetres d'Hèlsinki. Auvinen, de 18 anys, assassinà aleshores vuit persones abans de suïcidar-se. Els fets conmocionaren el país.

Igual que Auvinen, Matti Saari, abans de cometre el crim, havia penjat diversos vídeos al portal YouTube en què apareixia ell fent pràctiques de tir amb una pistola automàtica i en acabar es dirigia a la càmera dient "tu seràs el següent a morir". A més, també havia difós una sèrie d'arxius anomenats "**Matança a Kauhajoki Matti Saari**", que contenia fotos, vídeos i missatges violents. Pel contingut d'aquest material, la Policia, alertada per un internauta, l'havia interrogat el dia anterior, però decidí no prendre cap mesura perquè no el considerà perillós, tot i comprovar que era l'autor dels vídeos i que posseïa una pistola automàtica, amb la seva corresponent llicència.

I és que Finlàndia és el tercer país del món amb l'índex d'armes de foc per habitant més elevat, un 30% de la població. El primer ministre, Matti Vanhanen, va prometre que el Govern estudiarà reformar la llei d'armes de foc per evitar que es repeteixin tragèdies similars. Tot i així, ja feim massa tard.

300 estudiants retinguts

També un exestudiant armat va retenir 300 alumnes al gimnàs del seu antic institut a la província canadenca de Saskatchewan. La Policia n'informà poques hores després haver detingut el jove sense incidents. Un estudiant del centre explicà per mitjà d'un missatge de text del mòbil que l'assaltant havia posat una pistola al cap del director. A la pàgina d'internet de la institució s'explica que el seu objectiu és "proporcionar una **educació liberal** dins un context cristià".

Cal saber aquest llistat de lèxic que t'ajudarà a endinsar-te en la lectura sense entrebancs:

soroll, redolar, repenjar, ajupir-se, esfereïdor, turmell, calfred, fer figa, sanglotar, amagar-se.

- a) Marca el signes de la por que mostra el protagonista al llarg del conte.
- b) Assenyala el diferents pensaments que té.
- c) A continuació hi ha una síntesi d'una notícia apareguda al periòdic 25/03/2013 on remarca que Finlàndia és el número u en educació a Europa. L'informe de PISA afirma que en aquest país es posen els professors més preparats a Primària. Només un 8% de l'alumnat no acaba l'ensenyament obligatori (a l'estat espanyol, un de cada tres deixa els estudis). Javier Melgarejo constatà que menys de la meitat dels estudiants finlandesos als quatre i cinc anys van a la guarderia i no comencen l'escola fins els set anys. Relaciona aquest escrit amb l'escrit anterior.

- Quin és el tema del conte.
- Fes un breu resum dels esdeveniments que s'hi narren.
- Durant quant de temps se succeeixen els fets.
- Com és l'espai on passen?

Estic amagat dins d'un armari. Sent la gent cridar. Són crits confusos, borrosos. Els sent però no els distingisc. No sé què diuen. Estic molt nerviós. Tremole. Les cames em fan figa. Tinc ganes de plorar. Déu meu, què faig? No ho sé. Aquest lloc no és massa segur. Serà millor que em moga, que mar-xe, que intente eixir fora. Encara tinc la imatge de la sang i els crits i tots fugint i el cos de la senyoreta Mälkki estés a terra... Déu meu, per què? Tot ha sigut molt ràpid i caòtic. He corregut entre els trets, els crits i la sang i

m'he amagat a l'armari d'una aula. No sé ni com hi he arribat. Déu meu... Però no em puc ensorrar. He de ser fort. He d'eixir d'ací. Ho faig. Avance agenollat entre les cadires i les taules. Intente no fer soroll. Respira fort i ràpid. Ja estic a la porta. Ho he aconseguit. I ara, l'òbric? No, no ho sé... O potser sí... No ho sé. Però he de ser valent.

Òbric la porta. A poc a poc. Tracte de no fer soroll. Però grinyola. La puta porta... Els nervis em cremen l'estómac. Són com agulles. Trac una mica el cap. Veig un passadís llarg i ample. Està buit. Mire a banda i banda. Res estrany. Està completament buit. Però ara comence a veure-ho tot borrós. Em puguen les pulsacions. Per què ho veig tot borrós? Dec estar ferit? Em toque el cos. No tinc cap ferida, però la camisa està tacada de sang. M'espante. Em ve aquella respiració trencada que faig abans de plorar. Però no ho puc fer. No puc plorar... Fes el favor de no plorar! He de mantenir la calma. M'ho repetisc una vegada i una altra fins que aconsequisc asserenar-me. Trac tot el cap per la porta. Em situe. Veig les orles dels antics alumnes. Per tant estic al tercer pis. Hauré de travessar el passadís per a arribar al vestíbul. Allí hi ha l'escala que baixa cap a l'entrada principal. D'acord. Ja sé on estic. Però, i ell? On deu ser? Ja no sent crits. Això em posa més nerviós encara. Però he de fugir d'allà. M'hi decidisc. No tinc més opció.

Ràpid! El batecs em colpegen el pit. M'alce i córrer pel passadís buit. Els passos ressonen i la respiració s'amplifica. Arribe a la paret del final i m'ature. Hi repenge l'esquena i m'ajup de nou. I de sobte un tret. TA! I un altre TA! I un altre TA! Fan un soroll esfereïdor, tant com els crits que els segueixen. I més crits. Però no sé d'on vénen. Em quede glaçat i respire fort, molt fort, i trac mocs pel nas. Què deu estar passant? M'alce d'un bot i córrer de nou. Gire a l'esquerra, travesse una altra passadís i arribe al vestíbul. Veig l'escala i m'hi abalance. Baixe sense pensar, nerviós i confús. Els peus em volen, i em fan saltar els escalons de dos en dos, però caic i redole per l'escala fins que arribe al segon pis. Em colpege les cames i els braços. M'alce i intente seguir. Però no puc. Em quede clavat. Una intensa punxada em travessa el turmell. Faig un crit sec, AAAH!, mentre em pose la mà al peu. Em desequilibre i quede estés a terra. No puc caminar. Respira fort, molt fort, i trac mocs pel nas. Vull alçar-me: no puc... No puc moure'm! Els crits ara són més propers. Els sent. I baixen per l'escala.

Déu meu! Baixen? Intente arrossegar-me agafant-me el peu. No em queden gaires forces, però no tinc cap altra alternativa. M'acoste lentament cap a la classe que hi ha davant de les escales. Em falten uns deu metres. Allí estaré més segur.

L'aldarull que ve de l'escala cada cop és més fort. Torne a veure borrós. Les corredisses ressonen. S'hi acosten. La tensió m'ennuega. La suor em deixa moll. Ho estic aconseguint... El soroll dels que corren creix... S'hi acosten... Vinga... S'hi acosten encara més... Només em falten un parell de metres... Ja hi arriben... Lleve la mà del turmell i l'allargue cap al marc de la porta... Ja estan ací. Els veig volar per les escales. Els reconec tot i els seus rostres desencaixats. Els brams fan tremolar les parets. Jo els cride desesperat, EEEH! Potser és millor que algú m'agafe pels muscles i em baixe. La policia ja deu haver-hi arribat. Ara més fort: EEEH! No em senten... Déu meu... Ningú no em sent! Però, què dic? Seré imbècil! Com puc voler que em porten al braç? Ens quedaríem enre-re... Seríem una presa fàcil... Déu meu... No deu estar massa lluny... Em torne a quedar sol. M'agafe fort del marc de la porta i m'impulse a poc a poc dins l'aula. El turmell em fa molt de mal però aconsequisc entrar-hi. M'arrossegue entre les cadires i les taules. Ja no hi ha renou. El silenci m'engabia. Ara tot ha canviat. Estem ell i jo. La presa i el caçador. Sols. O potser no. Potser n'hi ha més com jo amagats en altres classes. Espere que sí, espere que es distraiga amb ells, que els... bé... que els ho faça abans que a mi... Tinc calfreds i respire fort, molt fort. M'amague darrere la taula de la professora. És més alta i ampla que les altres i té una fusta que arriba als peus per la banda de davant. Ací no em veurà. Espere.

Passen els segons. Els minuts. No puc evitar plorar. Però ho faig gairebé en silenci mentre tanque els punys amb ràbia. No puc fer-hi res més. Em quedaré ací amagat. No hi ha cap altre camí. Esperaré que puguen els policies i em rescaten.

Només desitge que ho facen ràpid, abans que... Déu meu... Ara recorde aquell xic! He tingut un flaix. El tinc vist del menjador. Sempre vestia de negre. No parlava molt. Déu meu... És clar que sí! Ara me'n recorde... Era aquell xic amb qui es van barallar els meus amics al menjador. Deia no sé quines històries de la selecció natural, de la

sobrevaloració de la raça humana, de la mort. Algú em va dir que mirara el seus vídeos a Internet... Sí, ara el recorde... És ell... Déu meu... Però com ha sigut capaç? Tremole.

No sé quant fa que estic ací amagat. Però almenys veig un angle de la finestra. Està just dalt de mi, a la dreta. Això em tranquil·litza. Veig el cel. Neva, com sempre.

Sent una remor des de l'exterior. Deu haver-hi arribat ja la policia? Tant de bo. Intente alçar-me mig metre. La distància suficient per a mirar per la finestra. Trac mig cap i veig l'enrenou que hi ha allà baix. A l'entrada de l'institut hi ha desenes de cotxes i furgonetes de la policia. També tanquetes de l'exèrcit. Tots corren i s'organitzen. Porten armilles antibales i grans armes automàtiques al coll. Un altre dia m'espantarien. Però ara m'alleugereixen la por. La suavitzen. La controlen.

Un soroll. El cor se'm dispara. Què deu haver sigut? Qui el deu haver fet? Em marege. Un altre soroll... Déu meu.. Són passos? Algú ha entrat a l'aula. Respire ràpid però ara tracte de contenir el soroll al màxim. Torne a veure borrós. Un altre pas. Silenci. I un altre. Qui és? És ell? Siga qui siga, camina molt a poc a poc. Em rebenarà el cor... Sembla un caçador... Em busca? Deu ser un policia...? I si és un altre alumne...? S'hi acosta... Ja gairebé el tinc a tocar... El sent respirar... Em deu sentir ell a mi...? M'arrupisc encara més amb els braços contra les cames. S'hi acosta més... I més... I de sobte trets. TA-TA-TA-TA-TA-TA! I més trets. I ara a ràfegues. La persona que hi ha a l'aula corre cap als trets. Desapareix i em quede sol amb el cap entre les cames. I les ràfegues curtes que fan TA-TA-TA-TA-TA-TA! I els crits dels policies que corren amunt i avall per l'edifici i el tiroteig que no cessa TA-TA-TA-TA-TA-TA! Però no dura massa. Després de la tempesta, el silenci.

Al cap d'una estona sent algú que crida noms. Jo brame que estic ací amagat. Una professora entra a classe acompanyada d'un policia amb aquella armilla antibales i la gran arma automàtica penjada al coll. Busquen davall les taules, entre les cadires, dins els armaris i per fi em descobreixen arrupit sota la taula. La professora plora mentre m'agafa, m'estreny contra el pit i em posa la mà entre els cabells curts. Està molt alterada. Molt. Respira fort i trau mocs pel nas. Jo ja no ho faig. Ara estic tranquil. Molt. No puc deixar de mirar aquella gran arma automàtica de l'agent que ha entrat amb ella. I com m'atrau. I com m'ompli de pau. Sí, demà mateix me'n compraré una. Una de ben grossa. L'amagaré sota el llit. La portaré a l'escola. Em protegirà.

a) Quin és el tema del conte.

b) Fes un breu resum dels esdeveniments que s'hi narren.

c) Durant quant de temps se succeeixen els fets.

d) Com és l'espai on passen?

Literatura de masses

⊗ Teoria pura i dura ⊗

El segle XX es caracteritza pel gran desenvolupament tecnològic que afecta a tots els camps i especialment al de les comunicacions. La cultura és una de les beneficiàries passant a ser un bé de consum més accessible a tothom. Internet és hui en dia un pas més a democratitzar-ne la cultura i obrir-li pas a tot arreu.

Però els fets més importants que ens han portat fins ací serien els següents:

- Des del 1945, els EEUU imposa els seus productes internacionalment, i la resta de països els imita o els tradueix.
- Apareix un producte fàcil d'internacionalitzar i que s'explota a través de totes les formes possibles i rentables (novel·la, cinema, televisió...)
- Ràpida i constant substitució de noves modes i mites.
- Massificació del llibre i assentament de noves formes de literatura oral i visual.
- Es transformen i es diversifiquen els vells gèneres i s'adapten als nous mitjans (cançons, guions, periodisme i en les darreres dècades del S.XXI pàgins web, plataformes digitals i blogs com <http://passalavidapassa.blogspot.com>; versos.cat; <http://rodolfodelhoyo.blogspot.com>; <https://laserpblanca.blogspot.com>; <http://vidapervida.blogspot.com>...)

Tot i això la nostra literatura compta amb alguns inconvenients com és el fet de tenir un mercat més reduït i de menys rendibilitat econòmica, a més d'un públic que o bé no està format o està en procés, tot això fa de la necessitat del "proteccionisme" polític a través de beques, premis, etc.

Pel que fa a la **Novel·la d'aventures i viatges** se les coneix des de temps remots ja en els primers textos clàssics grecollatins (L'Eneida, L'Odissea d'Homer) o als mites d'antigues cultures. Al nostre territori el cas més clar i exponent seria Tirant lo blanc.

El tema parteix d'una situació de conflicte a resoldre pel protagonista, es viatja a espais llunyans (imaginari o reals), on s'enfronta als antagonistes i es superaren moltes peripècies. Són relats dinàmics on l'acció transcorre ràpidament.

Joan Perucho a *Les històries naturals* (1960) mostra una barreja d'història, literatura i imaginació per introduir la figura del vampir a les terres catalanes. *Les aventures del cavaller Kosmas* (1981) i *La guerra de la Contxinxina* (1986), aquesta última obra replega els elements característics de la seua obra: viatge exòtic, protagonista heroic i romàntic, recerca d'un ideal inabastable i galeria de monstres i presències intangibles. El llibre de cavalleries serà les aventures d'un home actual catapultat a un passat remot.

Jaume Fuster autor que forma part del col·lectiu "Ofèlia Dracs" que pretén incorporar la literatura catalana a tot tipus de gèneres actuals. D'ell destaquem la trilogia: *L'illa de les tres taronges* (1983), *L'anell de Ferro* i *El jardí de les Palmeres* (1993). Es tracten d'aventures mítiques de la protohistòria on es proposa el retorn a l'aventura, la imaginació i l'èpica, sense abandonar un punt d'ironia inquietant.

“Havíem fet guàrdies, com la nit passada, i aquest cop a mi em tocà la darrera. Roger em va despertar i, en un murmurí, em va dir:

—Vigila, Guiamon, que he sentit renous estranys i tant podrien ser bèsties salvatges com bandolers, soldats del rei o coses pitjors. Vetlla també pel bestiar, que jeuen inquietos, com si pressentissin alguna topada.

Aquestes recomanacions m'ompliren de por i em feren badar uns ulls com taronges. El foc s'havia apagat i les cendres eren ben fredes. El cel era negre com el carbó i només distingia la tossa de les penyes que ens protegien i, més enllà, l'embaum de les muntanyes. També jo, durant les dues hores de la meua guàrdia, vaig sentir tota mena de sorolls paorosos: alguns eren identificables, el renill de l'euga i l'esbufec de les mules, el xiscle d'una òliba, el xiulet del vent..., altres renous feien espant: una mena de petjades, murmuris de veus, grunyts de feres salvatges. Mil vegades vaig estar a punt de cridar Roger i mil vegades em vaig dir que la meua imaginació de poeta em traïa. Fins que arribà l'alba i, tens com un fil de pescar i cansat de mirar la negror com un nigromant, vaig despertar els meus companys.

Vam beure un glop de te fred, vam rosegar un mos de pa sec i vam tornar al camí.

El temps no havia millorat. Se sentien trons per la banda de gregal i l'aire tallava com un ganivet. Avançàvem contra el vent, embolcallats en la roba d'abric que ens havien donat al monestir. Guiós encapçalava la partida i Roger anava a reraguarda, tement qualsevol perill que pogués caure sobre nosaltres.

Els trons eren cada cop més propers i l'aire anava carregat d'humitat, com si la tempesta ens esperés de l'altra banda de la carena que aviat tramuntaríem.

De sobte, Guiós, que anava una mica avançat, es va aturar en sec i va fer mitja volta, tornant al galop de a seva mula cap a on érem nosaltres.

—Alto! Alto! —cridava.

Començà a ploure. I, darrera Guiós, com una partida d'esperits malèfics, aparegué un grup d'homes a cavall. Duien llances, espases, escuts i maces, però no eren soldats. Els comanava un estrany genet vestit de negre. Vaig comptar deu homes, a més del capità.

—Bandolers! —vaig sentir que Poncet cridava al meu costat. I Roger va esperonar l'euga, va desembeinar l'espasa que havia pres al capità de la tropa reial, al setge del Monestir dels Rogets, i va atacar la partida.

—Endavant! Endavant!

Sense ni adonar-me, vaig desembeinar al meu torn el coltell i vaig esperonar la mula. Era millor la certesa d'aquell atac que no pas la incertesa de la vetlla passada. Així començava la batalla de la Serra de Gregal”

L'illa de les tres taronges (1983) Jaume Fuster

⊗ Teoria pura i dura ⊗

Quant a **la novel·la policíaca** i/o **negra** hem de remarcar que és un gènere que naix als EEUU als anys 20, però ja té antecedents a S XIX amb Edgar Allan Poe. És una literatura determinada per factors socials com són:

- Augment de la criminalitat a causa de les aglomeracions urbanes.
- Creació i organització sistemàtica de la policia.
- Avanç de les noves tècniques d'investigació.
- Auge del fulletí i de la premsa sensacionalista i la crònica negra.
- La novel·la policíaca i la negra tenen diferents característiques però s'entrecreuen en aquestes:
 - joc del detectiu amb una oposició radical. Bé (investigació) i Mal (criminal).
 - El criminal ataca la societat, l'investigador restaura l'ordre i castiga el crim.
 - El dolent trenca les normes: és violent actua per poder o venjança.
 - Detectiu pot enfrontar-se a la policia (poc eficient i rutinària).
 - La situació inicial i el desenllaç han de ser versemblants. No tot s'hi val quan parlem d'investigació criminal. La novel·la negra sempre està basada en els més baixos instints de l'ésser humà i sempre hi ha un mòbil per a la mort. És a dir, el desenllaç i la causa del crim han de ser possibles davant dels ulls del lector. La investigació és l'eix central. Els mètodes del crim i la investigació no han d'incloure errors tècnics. Estem parlant d'obres de ficció que han d'eleva la credibilitat de les investigacions criminals al realisme i la professionalitat absolutes. Es treballen els ambients i els personatges a fi que siguin realistes. I és que els assassinats acostumen a estar motivats per odi, sexe, passió, diners, poder... Aspectes molt relacionats amb la vida de tothom.

Rafael Tasis *La bíblia valenciana*, *Es hora de plegar*, *Un crim al Paral·lel*.

La col·lecció "La cua de palla", edicions 62 de Manuel de Pedrolo col·lecció que fracassa. Unes altres obres són *Joc Brut* de Pedrolo, *La corona valenciana* de Jaume Fuster. Cal aclarir El crim, el mal, el misteri, la violència, la investigació, són ingredients essencials de la novel·la negra. Una etiqueta de concreció complexa on tenen cabuda tant l'enigma policíac com el relat criminal al més pur estil americà.

Però està clar que novel·la negra i novel·la policíaca no és el mateix. I és que, a diferència de la novel·la policíaca, que planteja un joc enigmàtic, la novel·la negra diu al lector que té el privilegi de ser testimoni dels fets. I a més, parlen de temes que realment interessin la gent i que actuen com a exorcisme. És a dir, intenten espantar la por i la injustícia presents a

l'actualitat. Per aquest motiu a causa de la crisi econòmica de principis del S.XXI s'estila molt.

“-Té un llumí?

Li vaig donar la capsa de mistos. N'agafa un, l'encengué i xuclà goludament el broquet de la pipa. Amb la capsa de mistos va ataconar el tabac i va fer-la servir de tapadora per tal que la pipa tirés. Vaig sentir enveja i vaig treure la Ben Wade recta. Em va oferit el seu tabac, uns *flakes* de St. Bruno, vaig carregar la pipa i vaig encendre.

-Vosté dirà.

El laboratori era a les envistes del Tibidabo, en un carreró tranquil, de torres modernistes, jardins decadents i silenci. Es tractava d'una torre quadrada, amb jardí i galeria amb vidres de colors. L'interior, però, era diferent. Moquetes, marbres artificials, mobles metàl·lics i llums indirectes.

I un control que no se'l saltava un civil: circuit interior de televisió, servei d'ordre armat, registre de visitants...

Després d' ensenyar la documentació, el doctor Giner, el meu client, em féu passar en una mena de sala de juntes.

Hi havia tres persones més: un barbamec amb unes ulleres de cul de got encastades a la cara. Semblava encostipat i parlava en veu molt baixa. Es deia Gorri i els seus companys l'anomenaven sempre «doctor». Un vellet amb barba de boc i pinta de sayi distret. Encenia els cigarrets de tres en tres i els deixava oblidats als llocs més insospitats. Es deia Julià i era més trempat que un ginjol.

La doctora Altés no semblava pas del ram de la ciència. Hauríeu dit que era una model, o una actriu. Duia uns pantalons de pana cenyits, un jersei gruixut i un (...)

Les claus de vidre (1989) Jaume Fuster

- Identifica tot el lèxic i expressions pròpies del gènere negre.
- Quins escriptors de novel·la negra coneixes?
- Hi ha una mica de diàleg en aquesta seqüència, cosa que li dóna major objectivitat. Per què creus que passa això? De quin tipus de diàleg es tracta, directe o indirecte?
- Què volen dir aquestes expressions: la star, l'escalfapanxes, l'automàtica, el gorilla, la ferramenta, la pipa, els polis, la pasma, el factòtum, la tallant, els civils, la gàrjola.

Ferran Torrent (1951). És un escriptor i periodista empra una llengua popular que l'ha fet famós en tot el nostre àmbit lingüístic, amb diàlegs àgils, incisius, enginyosos i amb uns adjectius contemporanis.

La primera novel·la *La gola del llop* (1983) la va escriure a mitges amb Josep Lluís Seguí. *No m'emprenyeu el comissari* (1984), *Penja els guants Butxana* (1985), *Un Negre amb un saxo* (1987) estan dins del gènere negre. Podem

remarcar com a protagonistes un detectiu que es mou pel món subaltern de València i a Hèctor Barrera, un periodista que recerca la corrupció de les altes capes de la societat valenciana.

En *Cavall i rei* (1989) l'autor sembla a mitjan camí entre la novel·la negra i la de costums. Pel que fa a aquesta remarquem també *Gràcies per la propina* (1994) de la qual s'ha fet una versió cinematogràfica com en *L'illa de l'holandés*(1998), on Ferran Torrent s'inclina una altra vegada per les narracions de costums i ens mostra un escriptor-protagonista, Lluís Dalmau, que sembla que arriba a una illa per motius polítics. Prompte connecta amb els habitants per tal de descobrir-ne la identitat del propietari de tot aquell territori.

“Galipo extragué un petit calendari de la butxaca i el deixà damunt la taula. Amb un dit assenyala el mes d'octubre.

- El nou d'octubre és festa, cau en divendres i és el dia que es reuneixen les autoritats per celebrar el dia de la raça.

- L'autonomia - creguí oportú esmenar-lo.

Tant fa, cony. Eixe dia la jefatura belluga molta bòfia per a vigilar els actes oficials. Mentrestant, nosaltres taladrem la paret de la seu del PSOE, paret mitgera amb el banc aprofitant l'absència d'afiliats xalarem de l'autonomia. Tenim tres dies per omplir el sac. Després, una avioneta s'encarregarà de traure el paper del país. Quan la bòfia s'entere ja serem en alguna platja africana aventant-nos els collons amb un pai-pai.

— Així, de boquirri, pareix molt senzill — respongué Butxana — . Però ja en parlarem el nou d'octubre.

— Això, ja en parlarem. Jo m'ocuparé de fer una bona crònica. Però, amb tot, encara queden uns quants mesos i ara mateix tenim per davant Sandokan.

— L'italià — puntualitzà Nevera.

— Sando m'obsessiona — vaig admetre. Trilita i jo anàrem fins la porta. Des d'allí m'adreçí a Galipo — :

Dilluns al matí seré al teu pis. Et desitge molta sort.

— Tu la necessitaràs més que ell — féu Butxana.

— Possiblement — digui, exhalant una glopada d'aire.

La colla de xoriços s'assegué entorn de la taula, i Penjoll, després de mesurar els gots, on encara restava el solatge aigualit de l'altra ronda, repartí les cartes. Danone tancà la finestra i el silenci retornà a l'habitació. Isquérem al corredor; abans, però, el detectiu em llançà la seua pistola. Era una Heckler nou mil·límetres nova de trinca, petita i lleugera com una papallona. La vaig fitar un punt escèptic: acostumat a defensar-me amb els punys, quan no a guanyar-m'hi la vida, una arma resultava un objecte d'una contundència incontrolada.

— Funciona millor que la teua esquerra — em garantí Butxana”

“El discurs de Taner posava un èmfasi radical en la democràcia interna, tot exclamant que havia arribat l'hora de l'autèntica democratització del partit i que aquestes eleccions primàries no eren sinó el primer pas en aqueixa direcció. Taner digué que eren ells, els militants, els únics dipositaris de la voluntat del partit. «S'ha acabat», hi afegí, «que des d'un despatx de Madrid decidesquen per tots nosaltres.» Dempeus, els militants li dedicaren una ovació que gairebé dura mig minut. Taner demanà silenci i tothom s'assegué de nou. Amb gestos assajats, va dir que ara era el moment idoni per fer canviar les coses, per triar entre els qui volen que continue manant Madrid i ell, disposat a una decidida renovació democràtica del partit.

Els darrers minuts els va emprar criticant els companys de les dues candidatures restants, tot i que posant més èmfasi contra el candidat oficialista. Va acabar dient que cada vot era summament important en aquestes primàries. Taner encetà un torn de preguntes. Aleshores Butxana se'n va anar. Encara li quedava el míting de la nit.

Hèctor Barrera i el comissari Tordera eren a l'habitació 119 de l'Hotel Majèstic esperant la prostituta. Tots dos estaven asseguts en un sofà que havien orientat cap a la porta. Barrera va mirar-se el rellotge. Ara feia deu minuts que havien demanat el servei. Es va mesurar un poc de whisky d'un carro de begudes que hi havia prop del llit. Li n'oferí a Tordera, però aquest preferí encendre's la meitat d'un cigarret que s'havia fumat abans.

-Feia temps que no ens veiem, ¿ oi, Tordera?

-No t'he trobat a faltar.

-Me'n faig càrrec. ¿ Què has fet durant aquest temps? -Moderar el consum de tabac.

-Canvia't als puros. Toni i jo ho fem habitualment. Mira, el paper del puro és una planta i el del cigarret té porqueria química de l' any *que* en demanes.

- També són més cars.

-Però és més sa, i a la teua edat...

- Què passa amb la meua edat?

-Deixa-ho córrer, et posaràs susceptible i ara som socis -Barrera va beure un poc de whisky-. Se m'acut que jo podria fer de policia dolent i tu de bo. No és així com ho feieu abans amb els sospitosos polítics?

-No ho sé, no vaig pertànyer a la brigada políticosocial.

-Però tindries notícies dels teus col·legues, ¿no? -Procurava no barrejar-me amb segons quina gentola. -Bé, no cal que m' expliques els detalls. Però, què et sembla la idea?

-Sempre que funcione, qualsevol idea és bona. Picaren a la porta. Barrera se n' entrà al lavabo, el comissari anà a obrir. No va tindre temps de dir res; hi entraren dos individus corpulents, un li agafà les mans i li les va subjectar rere l'esquena, l'altre li colpejà l'estómac, dalt i baix, diverses vegades, després els costats i a l'últim el pit. El deixaren estirat al sofà pràcticament ofegant-se i se n'anaren. Tot això en un minut escàs. Barrera isqué del lavabo amb una tovallola mullada que estengué sobre el front del comissari. Tot seguit li tocà suaument l'estómac i Tordera es queixà.

-Et fa mal?

-Només quan respire -digué empenyat. Intentà alçar-se del sofà amb l'ajuda

d'Hecto--. Què cony feies al lavabo?

-Evitant que la puta ens veiera als dos i se n' anara.

-I després per què no has eixit?

-Per diverses raons: probablement duien armes. No ens interessa un escàndol: tu ets policia i jo periodista. Al capdavant amb un que n'estoven ja va bé. Així no m'han vist la cara. Em sap greu recordar-ho però ja ho he dit: no et refies d'una puta.

-No tinc el cos per a bromes.

El comissari llançà la tovallola, es dugué les mans a l'estómac i es deixà caure al sofà. Estava ben nafrat i li costava respirar. En silenci Hèctor l'observava.

-Ara encara tinc més interès d'agafar el malparit del xulo -digué Tordera amb una veu fluixa mentre es feia massatges a l'estómac.

, -Només tenim el número d'un mòbil.

-I segur que el canviarà.

-No és probable la clientela es comunica amb ell amb aqueix número -Barrera va mirar el sostre bo i acariciant-se la barbeta-. És curiós, però han estovat sense dir-te res, ni tan sols t'han amenaçat.

Torrent, Ferran. *Cambres d'acer inoxidable* (2000)

1. Quin perfil tenen els policies en les novel·les negres? Coincideix amb l'actual? Per què?
2. Remarca el vocabulari emprat pels personatges i digues quin registre s'ha emprat i amb quin objectiu
3. Identifica traces d'humor, ironia i doble sentit d'aquesta seqüència

Soldada Roja de Joan Bohigues i Manuel Joan Arinyó, *In articulis mortis* de Victor Massanet

Albert Mas i Griera *Escrit als estels*. La crítica que se li fa a aquest gènere és que resulta poc versemblant, ja que fa parlar en català als grups policials i s'imita molt el model americà i ací els detectius no són habituals.

- **Reblar el clau.** L'AVL presenta l'escriptor d'Alfagar. Fes-ne una síntesi: <http://vimeo.com/12399492> i en acabar escriu una entrevista a l'autor. Pots fer una recerca a Internet i/o llegir la seua biografia.
- Respecte a la **Novel·la ciència- ficció** cal dir que és eclèctic i plural. Explota les perspectives de la ciència moderna. El primer a escriure va ser Verne i després. Edgar Allan Poe i Wells. És un gènere que reflexiona sobre el futur. La temàtica és bastant variada. Ací tenim uns exemples.:
 - Cerca de noves fonts d'energia.
 - Societats amb control de la població.

- Respostes a la contaminació.
- Viatge interestel·lar.
- Invasions marcianes
- Colonització de l'espai.
- Catastrofisme.

Els primers a escriure seguint aquests paràmetres fou l'any 1878 *Lo moviment continu* i *L'ull acusador* Antoni Careta. Frederich Pujala *Homes artificials*, *L'illa dels grans experiments* i també Pere Calders en les primeres obres també mostra interès.

El 1970 Benet i Jornet escrigué *La nau*. Després apareix el recull de la col·lecció *Ofèlia Dracs*: *Essa- Efa* (1985) I *Lovecraft, Lovecraft* (1981). Més actuals *L'altra cara del mirall* (1998) de Montserrat Galicia i *Rampines 451* (2002) de Lluís Anton Baulenas.

Tot i haver-hi revistes especialitzades en els temes de divulgació científica com "Tele/estel" o "Ciència" és un gènere que no acaba de quallar, possiblement per dos motius:

- És un àmbit amb necessitats de documentació i assessorament.
- Potser siguen titllats de banals i de superficials.

Tanmateix són formidables crítiques a la ciència deshumanitzada i burocratitzada o un avís als perills que amenacen la humanitat.

"De seguida que va adonar-se que començava a rejuvenir, es va comprar un bastó. Sabia que era estúpid, però tenia por que li ho notessin. El fill i la nora es van limitar a fer-li una pregunta discreta, a la qual ell contestà amb uns mots que treien importància a la cosa, si bé el to era volgudament preocupat:

-No és res; les cames que flaquegen una mica... En Darc, el nét; que tenia tot just deu anys, se n'enquimerà més:

-Avi, que et costa de caminar?

-Una mica...

- Tens més dolor, dones?

S'hi avenia força, amb Darc. Es passaven moltes estones plegats; i al nen li agradava que li contés coses de quan encara hi havia cotxes particulars o cases amb jardí. Ell havia arribat a temps de conèixer-ho, tot això, però ara de cotxes ja només en tenien alguns organismes especialitzats, com els bombers, o els hospitals d'urgència, que combinaven el transport terrestre amb el transport aeri. El sota ciutat era una xarxa immensa i complicadíssima de metres, reforçada per una (...)"

Trajete final "El regressiu" Manuel de Pedrolo

⊗ Teoria pura i dura ⊗

La novel·la històrica

Els orígens cal cercar-los al Romanticisme al S.XIX amb Walter Scott (1771-1832). El considerem el pioner de les novel·les històriques per situar els personatges en contextos reals ben definits. Per tant podem remarcar que l'espai i el temps són elements essencials en aquest subgènere narratiu. Es defineix per contar una història situada en una època anterior a l'escripta, d'ella l'autor fa una lectura personal actualitzada recreant-se en els aspectes que li interessin. S'utilitzaran tècniques narratives més actualitzades. S'han fet darrerament pel·lícules d'aquesta temàtica com *Braveheart* (1995), *Alexandre Magne* (2005) i *Troia* (2004) entre d'altres que porten a les pantalles els elements que són presents en aquestes obres literàries. Així als nostres territoris tenim obres que parlen de diferents èpoques per exemple:

S.XIX: *Un lloc entre els morts* (1986) M Aurèlia Company

Galceran, l'heroi de la guerra negra Jaume Cabré

Les closes Maria Àngels Anglada (1979)

S.XIV: *Crim de germania* (1980) Josep Lozano

Dies d'ira de Vicent Josep Escartí

Els cabells d'Absalom també de V.J Escartí.

Barroc: *Barroca mort* d'Escartí també.

“Vaig contemplar la casa, oberta i contrafeta, com jo, famolenca, i pensí que el bo de mon pare només m'havia deixat, en realitat, un cognom que no podria transmetre a ningú i quatre parets malmeses que, gràcies a Déu, em donarien refugi de pluges i de mals oratges. Tindria una llar on calfar-me a l'hivern, i un llit segur. No res més. A partir d'aquell dia, no tindria cap altre remei que menjar del plat dels pobres vergonyants i anar demanant de casa en casa. Tenia, doncs, tan poc que Déu ni tan sols m'havia deixat el cos mort del meu difunt pare.

I fou, passat tot el disturbí de la riuada, quan, en aquella nova condició en què em vaig veure obligat a viure, m'adoní que la millor i única amiga que tenia ara era, tot just, la mort.

Perquè, el millor moment per aconseguir almoines és quan algú té malalts a casa. Més encara si és moribund o partera, perquè en els seus caps habita la idea que, donant-me un plat de brou calent i un tros de pa sec o uns diners, mostraria Déu la seua bona voluntat envers el pobre, i aquell, en recompensa, els regraciarà sanant el familiar, fent que el part arribe a bon punt, fent morir un o l'altre, o inclús el nen, sense faenes i mals de cap, que també això pot entendre's com mercè del Senyor.

Va ser d'aquella manera i per tots aquells motius que comencí a fer la ronda per les cases dels malalts, com si fos el cirurgià o un confessor veient-ne morir uns i sanar-ne d'altres i, si he de dir la veritat, després de tants anys, puc afirmar que, per molta caritat

que es faça, el que no és d'aquest món, no la passa, i el que sí que ho és per bord que siga, ho conta i sana i viu els anys que li pertocuen. Sé que Déu, en aquests assumptes, no ho fa bé del tot, però també —per seguir dient la veritat— he vist, i ho confesse, grans, miracles obrats per Ell i la seua Santa i Beneïda Mare.....

Dels orígens a la desfeta nacional: Cap de brot de Ramon Palluvé i Cercamón de Lluís Racionero.

És una literatura d'important èxit per raons pròpies i inherents a la literatura catalana com és salvaguardar la memòria col·lectiva d'altres temps on era “normal” la nostra llengua i per tant versemblant.”

Barroca Mort. Vicent Escartí

Josep Lozano (1948). Irrompé en el camp de les lletres el 1980 amb la novel·la premiada *Crim de Germania*. L'autor té una cura especial en el llenguatge autòcton de la comarca de la Ribera, cosa que sedueix el lector. Podem estudiar la seua obra des de tres punts creadors diferents: La narració històrica, la crítica social i el món oníric.

Pel que fa a la primera línia creativa podríem encabir la novel·la que acabem d'esmentar *Crim de Germania*, que com el seu nom indica està ambientada en el primer terç del segle XVI en l'antic Regne de València entre els anys 1519 i 1522. Els capítols que podrien llegir-se per separat mostren un ventall de diferents opinions sobre el conflicte antifeudal de l'època: la visió dels agermanats, els moriscos i els homosexuals —ambdós grups maltractats— l'exèrcit de l'aristocràcia i la virreina Germana de Foix, o l'autèntic braç de la repressió. Fixa't en aquest fragment que tens a continuació.

“València, octubre de 1527

Els criats, diligents, complint les ordres del majordom, buscaren als cofres del palau el joc de taula més luxós: una peça de lli, de color rosa seca, brodada amb fils lleugers de sanefes i figures al·legòriques de la mitologia —el judici de Paris, el corn de l'Abundància, Alexandre el Gran, rei de Macedònia, i les dues cares de Janus. A més de les deu estovalles blanques d'orlanda, amb els caps llistats de blau, per a les taules que ocuparien els cent comensals, i les tretze dotzenes de torcabocues almandesques, per tal d'aromar-les totes amb aigua almescada.

També tragueren per a tal avinentesa la coberteria de plata daurada, la vaixel·la de Castel-Durante i les belles copes de Murano que la reina-virreina Úrsula Germana de Foix tant apreciava. Així com plats d'obra de Manises, forquilles franceses, ganiveteria milanesa i gobelets de Flandes per als convidats.

A l'entrada hi hauria la invenció d'un magnífic arc triomfal, tot muntat amb fusta i teles de seda, on podria llegir-se en lletres d'almanguena, a mena de divisa cortesana: «En el Regne de la pau: amor de poble i amor de príncep són bons veïns». La sala estaria molt ben emparamentada amb magnífics domassos a les parets, i garlandes de baladre trenades amb roses xalandrines, també tapissos d'Arras, així com baietes al trespol.

I al voltant del luxós baldaquí, des d'on presidirien el banquet els virreis de València, gran s rètols de lletres daurades sobre fons vermells, amb els mots llatins:

«Pax et Bonum»..”

Lozano, Josep. *Crims de Germania*. Ed Bromera

a) Fes una narració d'un mínim de deu línies on contes els preparatius de la teua festa. També cal que descrigues la sala on se celebrarà i els convidats.

b) Redacta un text semblant però ara el resultat ha de ser totalment diferent perquè canviaràs el temps i l'espai: Tria entre Nova York, Londres o Pequín i l'època ja no és al S.XVI sinó al S.XXI. Transforma tot el que calga.

Dins d'aquest primer subapartat temàtic també assenyaalem *El mut de la campana* (2003). En aquesta no hi ha un personatge protagonista col·lectiu com en l'anterior sinó que hi ha fra Bernat Crestalbo. Aquest prengué els hàbits més aviat per ambició que no pas per vocació, cosa que el menarà a la perdició ja que caigué en la temptació de la carn.

“Encara romanien al balcó. Cap d'elles no s'havia llevat la carasseta. Embullat entre la gent que no deixava de transitar, estiguí observant-les a certa distància durant una llarga estona, potser quasi un quart d'hora; fins que s'adonaren que les mirava. Al capdavall, però, haguí de tornar-me'n al monestir, i vaig cometre la imprudència de passar de bell nou per davall seu, i una d'elles, que no vaig veure quina era, va tirar-me un ou ple d'aigua perfumada, amb tant d'encert que l'andròmina va trencar-se sobre la meua tonsura, i em va vessar pel cap una mica de líquid tebi, agradós i de bona olor. L'objecte encara el poguí recollir bastant sencer, era un ou d'oca, en bona part daurat, que tenia sobre la corfa, pintada, una enigmàtica figura encara tendra: un coret de color mangra, amb ales, cames i peus, calçats aquests amb unes mitges verdes. També hi havia unes lletretes maldestres davall la figureta escrites de fresc i quasi esborrades pel contacte amb el líquid vessat, que deien: «Poseu-li ales al cor, perquè el vostre temps es mor.»

Així que vaig llegir la frase mirí cap amunt, per veure si podia esbrinar quina d'aquelles rialleres dones m'havia llançat l'inofensiu projectil. I la més alta, com si endevinàs la meua intenció, va llevar-se de la cara una màscara de paper lacat, molt fina, i un mocador de seda blanc que li cobria els cabells i va somriure'm, mirant cap a la dreta i abaixant l'esguard, en un gest ràpid de complicitat, que va pertorbar-me per complet. La vaig reconèixer al primer colp d'ull: era l'actriu de la nit anterior, la dels cabells rogencs.

En adonar-se que la mirava, va esbossar als llavis un gest d'assentiment, i en acabant va fer-me l'ullet. I jo, com un beneit, en veure el seu gest de complicitat, vaig mirar a un altre lloc i se'm van envermellar les galtes de vergonya, així com la testa i també les orelles, que em flamejaven com enceses per un foc sobtat.

Tot seguit, vaig fixar els ulls en el terra i me n'aní amb rapidesa, encorregut, desangelat, empegueït, com un gos sanat de fresc, mentre una colla d'estudiants, vestits amb caps d'ase, em deien sorneguers:

-Compte, fraret; compte, fraret! Que el dimoni va soltet. Mireu-lo, mireu-lo com corre, sembla un esperitat que l'acabaren de condemnar al foc més pregon de l'infern!

De colp i volta vaig pensar, com un descobriment, que ja m'havia fixat en ella abans de veure-la a la casa de farses de l'Olivera, en altres circumstàncies, a la Seu, en la celebració de la Candelera, però de lluny i tot passant, quan pujava les grades de la reixa de l'altar major per a prendre la comunió. Duia un hàbit de sarga blanca i un cordó de llana negra nugat a la cintura, el dels franciscans, amb un tros penjant per davant i tres nues, com si hagués fet algun vot. Després, en eixir de missa, l'acompanyava Maria del Prado, la filla del bufó del rei, també conegut per àlies Cagaoli, amb qui parlava animadament. En aquella ocasió, només per uns instants, vaig quedar-ne corprès”.

Josep Lozano *El mut de la campana* (2003)

Conta l'argument d'una pel·lícula on algun personatge caiga en una temptació com per exemple la compra impulsiva, menjar dolços, etc...

Quant a la realitat social que hem esmentat abans cal col·locar el recull de narracions curtes *Històries marginals* i el conte “*Després de les tenebres*”. Ara l'eix temàtic és la realitat que envolta l'autor, de la seua societat i del seu parlar d'Alginet. Per últim hi ha les narracions oníriques, com la novel·la *Ofidi* (1990) on s'hi juga amb la realitat, l'estrany i el meravellós.

- Reblar el clau <http://www.locantich.cat/2011/05/univers-de-poesia-vint-preguntes-josep.html>

Joan Francesc Mira (1939). És l'intel·lectual valencià viu més important del nostre país. Va ser professor de grec a la Universitat Jaume I de Castelló, assagista, col·laborador dels mitjans de comunicació i traductor. Compta amb una sèrie d'obres molt interessants per a la literatura contemporània:

Els cucs de seda (1974); El bou de foc (1974); El desig dels dies (1981); Viatge al final del fred (1983); Els treballs perduts (1989); Borja papa (1996); i Purgatori (2003) entre d'altres. Els trets més importants de la seua narrativa són la renovació de les veus i el mode així com la focalització, la qual cosa l'allunya del relat tradicional. És un escriptor que integra erudició i ficció. Es pot remarcar la influència de Proust, de Joyce i de Norman Mailer. Algunes d'aquestes obres tenen un fons històric per això l'hem posat en aquest apartat.

“Cal dir que no plou massa sovint, per aquestes terres nostres. Alguns cops a

l'any, però, s'esdevé que plou massa. I llavors cau l'aigua, concertada i espessa, hores i hores i de seguit. O dies. Fa mal, de veure tanta part de la nostra ració total de pluja malgastada així, d'una manera tan bèstia. Perquè és una meteorologia ben poc planificada, la nostra: o no plou, o plou fora mesura. Hem de reconèixer, però, en descàrrec dels sants del departament d'aigües i vents, que els llauradors de l'Horta no són excessivament afeccionats a congraciar-se'ls amb tridus i novenaris. Hi tenen poca influència, diríem.

Quan plovia tant, no anàvem a escola. Hi passava a prop un sequial no massa gros, però que els dies de grans pluges rebentava infaliblement. Tot, el carreró de l'escola venia llavors de banda a banda, amb dos pams d'aigua rogenca i fangosa. La mestra, quan endevinava el panorama, no es molestava ni a sortir de casa. I de tota manera, a mitjan octubre ja havíem tingut temps sobrat d'avorrir l'escola ben avorrida, i els dies d'aiguat arribaven com un alliberament.

Sovint, quan plovia així, jo acudia a cal meu amic Toni Baixauli, a mirar de fer passar entre tots dos la tarda grisa i humida. A cal meu amic Toni Baixauli tenien casa de corral gran, quadra i andanes, i torre de colomer.

Quan ens veia arribar el vell Baixauli, de mal nom Pixaterra, avi del meu amic Toni, se li enfosquia la cara: ja sabia que per molt que ens volgués vigilar, el seu nét i jo havíem d'acabar enfilant-nos per l'escala del colomer prohibit.

El vell Pixaterra feia sempre cara d'amargat. No el vaig veure que somrigués una sola vegada en tots els anys que el vaig conèixer. Com tots els vells de l'horta, s'afaitava només cada diumenge; i si érem a mitjan setmana, i més a la llum de les vesprades de pluja, la seva cara era tota una màscara fosca, de color de cendra i de fang brut. Una cara on només tenia vida la taqueta vermella de la punta del caliquenyo cada volta que el vell Baixauli li pegava xuclada.

El seu nét, el Toni Pixaterra, i jo, jugàvem a xavos negres per la banda coberta del pati, guaitant l'ocasió oportuna, que inevitablement havia de produir-se: el vell Baixauli igual que li havia passat al seu pare -primer a portar el nom de Pixaterra-, patia de no sé quina malaltia estranya per la qual havia d'anar a pixar a cada moment. D'aquesta manera, tan bon punt se n'entrava el vell cap a la quadra, el Pixaterreta i jo enfilàvem silenciosament l'escala de l'andana. Miquelet, el Pixaterreta menut, s'encarregava de dir-li al vell qualsevol mentida que pogués retardar el descobriment de la nostra escapada, amb la promesa que algun dia l'havíem de deixar pujar a ell també a la torre.

En entrar a l'andana, ens envaïa, més densa encara en l'atmosfera humida, aquella olor de palla i de garrofes, de cebes i d'alfals sec, que fan totes les andanes. Aquella olor, única i excitant, era ja una olor d'espais closos i a banda. La travessàvem ràpidament, saltant bales de palla i sacs d'ordi o de dacsà, i sempre ens embutxacàvem al pas un grapat de garrofes per rosegar allà a dalt. L'andana tenia una porta finestra que donava directament al corral, amb un cavallet de ferro i una corriola per pujar bales o sacs. Tocant a la porta aquella, a l'exterior, començava l'escala - de la torre: una

escaleta de ferro, vertical, clavada a la mateixa paret com les escales dels pous o de les basses fondes. De la porta de l'andana a la portella del colomer podia haver-hi uns tres o quatre metres d'escala, en línia recta. La torre estava construïda damunt mateix de la teulada de l' andana. Aquella era la part més emocionant de l'aventura: allà, en aquella escala, era on havia passat allò, i allà mateix era on *podia* tornar a passar. Més que més si l'escala de ferro estava tan relliscosa per l'aigua de la pluja. Era qüestió de segons, enfilat-nos com les sargantanes, arribar a dalt, obrir el forrellat de la portella, entrar i tancar.

L'interior de la torre era una peça quadrada d'uns dos metres de costat. Una cambra baixa de sostre, que un home d'alçada normal no hi estava dret. A la paret del fons hi havia obrats els nius de pondre; una dotzena, que de fora vists eren com tants forats rodons i negres ordenats sobre la calç esgrogueïda, com un enorme sis doble de dominó vell. A les parets de banda i banda corrien les finestres baixes sense venta-. llons i amb barronets de fusta per entrar i eixir els coloms, quan n'hi havia hagut. Perquè feia molts anys que no n'hi havia, de coloms. De coloms, ni el Toni Pixaterra ni jo no n'havíem vist mai en aquell colomer, si no era algun de perdut o de foraster que batia l'ala abans d'arribar a les finestres de la torre, a penes flairava l'aire brut de la mort.

Tot era brut, dins la torre, d'una brutícia seca com de museu abandonat. Les teranyines penjaven esfilagarsades, a punt ja de desfer-se i d'anar a espesseir les capes de pols grisa del terra. Sota la pols, un estrat de colomassa tenia ja una consistència mineral. Ningú, tret de nosaltres, no havia tocat res des d'aquell dia. I nosaltres, sense dir-nos res cercàvem cada vegada d'imaginar-nos com devia haver estat el colomer aquell vespre que els colomins van iniciar la seva agonia.

Ara, dels colomins quedaven només els esquelets d'ossets blancs, d'ossets tan trencadissos, i alguna, ploma enganxada en la palla intacta dels nius. Els menjadors de terrissa encara tenien granets d'arròs colgats sota la pols i les teranyines. De tant en tant, entrava una ventada d'aire fred i, algun esquitx de pluja.

Mirant enfora, endevinàvem el volum de les *morerres* i dels canyars, les cases, els camps sembrats i els guarets, totes les formes que apareixien i es fonien sota l'aiguat. L'horitzó esborrat amagava la mar i les muntanyes del Vedat de Torrent, i ni els campanars dels pobles més propers ni els edificis més alts de la ciutat no es distingien entre l'espessor de l'aigua i dels núvols baixos. Miràvem per les finestres de barronets, amb l'esguard perdut -o fix en un bassal que i s'anava formant, en alguna figura encaputxada de sac que caminava allà lluny vora la via del tren, i ens semblava que totes les coses assolien des d'allà dalt una forma de realitat distant i diferent. El cercle tancat de l'horitzó formava llavors un món llunyà i tot nostre. Un món del qual havíem fugit en la nostra escapada, i del qual érem alhora el centre i el melic.

L'estat de contemplació no solia durar gaire, i el progrés de les precioses i rares sensacions era interromput cada vegada pels xiscles del vell des del corral.
«Ja esteu allà a dalt una altra volta!...»

Mira, Joan Francesc. *Els cucs de seda*(1975)

1. Subratlla les parts descriptives d'aquest text i raona perquè ho són.

2. Quines informacions trobes que són pressuposades?

3. Podries detectar la tendència ideològica de l'autor a partir de la lectura d'aquesta seqüència?

4. Com a exercici de recapitulació us proposem que feu per parelles una guia de viatge amb intenció literària. Tria una comarca valenciana i busqueu a Internet tot el que hi ha al quadre. Després de recopilar la informació cal que la redacteu individualment. Quan tingueu la redacció del vostre company haureu de puntuar-la per saber quin nivell d'escriptura té.

Proposta de viatge	Bé	Suficient	Insuficient
Elecció d'un lloc amb la seua argumentació			
Situació en el mapa.			
Rutes			
Climatologia			
Monuments			
Gastronomia			
Compres			
Oci			
Originalitat literària			

COMPETÈNCIA 1

★Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de texts escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls. L'alumne/a ha de ser competent en comprensió lectora. Hi ha tres processos:

- Primer extraurà informació literal, tot captant les idees i els conceptes fonamentals del text.
- Després es farà una lectura interpretativa on l'estudiant fa una interpretació global, integrarà i deduirà la informació no explícita.
- El tercer és la lectura reflexiva o valorativa en què es posen en funcionament els coneixements externs del discurs i previs del lector alhora que s'elaboren judicis i es valora la informació.

A fi de ser avaluat l'alumne/a ha de tenir present aquests indicadors de la graella.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
●Sap fer una lectura interpretativa on l'estudiant fa una interpretació global, integrarà i deduirà la informació no explícita.	●Sap interpretar les idees principals i també les informacions implícites.	●Valora les idees principals i les secundàries així com el contingut en funció dels coneixements previs i els obtinguts en altres fonts d'informació.
●Sap extreure les idees secundàries que donen suport a la idea principal.	●Introdueix alguns elements valoratius sobre el propòsit del discurs.	●Aporta criteris personals en la seua valoració.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
● Vincula entre si les diferents informacions explícites del text.	● Sap integrar el contingut en el context específic.	● Avalua opinions oposades i pot arribar a un raonament abstracte.

♣ Pràctiques d'entrenament

 Per parelles els alumnes abans d'iniciar aquesta unitat didàctica han de cercar informació en diferents suports en paper i digital sobre la premsa. Demostren així que ha desenvolupat estratègies de gestió d'informació. A més la seleccionen i l'organitzen. Convé tenir en compte que aquella que està escrita en la nostra llengua té les seues limitacions i, per això, la recerca és d'allò més concentrada en un parell de diaris i d'alguns setmanaris.

 E O 1. Empra el registre estàndard de manera acceptable a l'àmbit acadèmic. També s'han de comentar els diferents tipus de subgèneres periodístics.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

L'article d'opinió: Són escrits que exposen anàlisis, crítiques i valoracions sobre fets i assumptes actuals d'interés general. Hi ha articles d'opinió de col·laboradors habituals del mitjà de comunicació i altres de col·laboradors més o menys esporàdics, entesos en els fets o situacions que comenten.

L'estructura d'un article és molt diversa. S'acostuma a seguir la tipologia textual expositiva o argumentativa. Els raonaments són divulgatius. El títol pot suggerir el to de l'article: humor, informació crítica, etc. Hi ha quatre tipus d'article d'opinió:

- El comentari: és un article concís que té un espai propi en el diari o revista. El redacta un periodista habitual del mitjà i els temes són molt variats.
 - La columna: és un article que ocupa una o dues columnes impreses del mitjà informatiu. El columnista treballa habitualment al diari en el qual té reservat un espai una o dues vegades per setmana. Acostuma a ser un personatge de prestigi, que gaudeix de la confiança de la direcció i és afí a la línia editorial i a la seua ideologia. És el gènere periodístic més personal i l'estil pot ser molt variat.
- La col·laboració: és l'article d'opinió més extens. La direcció l'encomana a col·laboradors versats en alguna matèria.
 - L'acudit: és l'expressió d'una opinió en què l'especialista mira l'actualitat des d'un punt de vista crític i incisiu.

☀ Llegeix amb atenció aquest article d'opinió i després respon les qüestions

que se't demanen.

© Text 1

L'àrbitre

El telèfon mòbil és un instrument decisiu per a qui han vingut a aquest món a manar, però és un invent molt cruel si un ha vingut a aquest món a obeir. La diferència entre rics i pobres, segons Josep Pla, consisteix que els pobres es passen la vida escoltant. Aquest principi es manifesta avui de forma molt plàstica amb l'actitud física que adopta una persona davant aqueix aparell. Hi ha dues formes de parlar a través del mòbil: amb el cap alçat o amb el cap inclinat. És un acte reflex. El primer cas indica que un mana i el segon que un obeeix. A partir d'ara fixe's en aquest detall. Quan sona la musiqueta del mòbil la dona comença a furgar molt nerviosa en el fons de la bossa i

l'home es palpa amb sobresalt els pantalons i la jaqueta. El grau de descontrol que desperta aqueix so ja és una definició. Alguns es posen instintivament en peus. El cap pot donar ordres pel mòbil a un subaltern a qualsevol hora del dia, sense que ningú ni res el detinga. Ho fa parlant amb la barba feia dalt i la mirada al capdavant per a imposar el seu criteri. El subaltern haurà d'estar llest per a atendre la seua telefonada enmig d'un embús, en el llit durant la migdiada o mentre pren una copa en el bar amb els amics. Sense adonar-se rep la veu de l'altre costat amb el tronc lleugerament doblegat i la vista en el sòl, senyal que accepta el que se li diu. L'aparent rebel·lia de dur el mòbil apagat només la hi poden permetre els quals han vingut a aquest món a manar, no els quals han vingut a obeir. Per a una quantitat ingent de ciutadans, que fins a fa poc es creien lliures, la tonadeta del telèfon els recorda que segueixen estant lligats a la seua esposa o al seu marit, als seus pares o als seus fills, als seus caps, als seus creditors i a tota classe de pesats, i dependrà en quin costat estigues per a saber si aqueix instrument ha vingut a lligar-te o a alliberar-te. Però aquest no és el cas. Ací es tracta d'explicar que l'actitud física que s'adopta davant l'aparell és una expressió d'èxit o de fracàs en la vida. Quan algú parla d'amor o de negocis pel mòbil amb el front cap a l'alt, està guanyant; si ho fa amb l'espinàs un poc abatut, és que ja ha perdut. El propi aparell és sempre l'àrbitre."

L'àrbitre" MANUEL VICENT 21/09/2008

- 1.- Distingeix les idees principals de les secundàries.
- 2.- Descriu els prototips de persones que hi apareixen al discurs.
- 3.- Valora els pros i les contres de l'ús que se'n fa.
- 4.- Opina sobre la telefonia en el context de la comunicació actual.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
L'alumne/a ha assolit aquest nivell si s'adona quina és la idea principal i si remarca els motius perquè el periodista haja emprat aquest títol.	L'estudiant demostra que ha assumit aquest segon nivell quan separa la idea principals de les secundàries. També si sap separar les idees implícites que s'extrauen. A més podria arribar a la conclusió que pot canviar algun hàbit personal.	Gràcies als coneixements previs i altres informacions pot valorar les idees exposades en aquest article i posicionar-se davant de l'eix temàtic de l'escrit. Pondera els pros i les contres en la nostra societat.

* Text i gramàtica

La modalització són les marques lingüístiques i no lingüístiques que indiquen la subjectivitat i la presència de l'emissor. Quan pretén que la seua opinió es faça palesa emprà tot a una sèrie de recursos que anem tot seguit a exposar. Aquests instruments doncs són els elements de la seua petjada al text. Hi ha, per tant, una sèrie de marques que denoten la seua petjada. En l'oració "Aquest llibre és de lectura imprescindible" hem col·locat el darrer adjectiu en cursiva per assenyalar el posicionament de l'autor respecte allò que diu. Aleshores afirmem que hi ha modalització. En canvi, quan no interessa que sapiguem qui és la persona que l'ha escrit, s'oculten les seues marques sota una aparença d'objectivitat i neutralitat, per exemple amb l'ús de la passiva, anomenem a aquest recurs impersonalitat. En canvi, per marcar la seua presència en el missatge de l'emissor es faran servir els díctics de primera persona.

Un text modalitzat té actituds i/o opinions respecte d'allò que es diu. De totes formes existeix una modalització explícita quan l'emissor ens demana, ens aconsella o ens ordena alguna cosa als receptors i també hi ha una altra que és implícita que intenta possiblement el mateix objectiu de convèncer-nos, per exemple però d'una manera més indirecta amb dades i altres mitjans. Esmentem alguns dels recursos modalitzadors:

Qualsevol tipus d'oració que no siga assertiva té subjectivitat i per això ho incloem en aquest apartat.

La interrogació retòrica, és a dir, aquella que no espera cap resposta. Els **proverbis**: "Qui no pot segar, espigola"; "si vols estar ben servit fes-te tu mateix el llit"; "És preferible vestir sants que despullar borratxos"...

Els **díctics personals** de la primera i segona persona (emissor/receptor/ en nombre singular i plural).

Les perífrasis d'obligació i de probabilitat.

Els **substantius valoratius**: "desgràcia, sort, alleujament"...

Els **canvis de registre o llengua** són emprats de vegades amb una intenció subjectiva.

La ironia. Es tracta de dir allò contrari al que expressem. La **derivació:** ús de diminutius, augmentatius i superlatius (homenot, peuarro, donota, polsim, plugim, boníssim, caríssima).

Els **verbs performatius** (d'opinió en primera persona) com “felicitar, lamentar, opinar, criticar, rebutjar...”

Les **interjeccions i vocacions** que criden l'atenció del receptor. I per últim els **adverbis:** “evidentment, afortunadament...”

Els exercicis que hi ha tot seguit estan basats en el **text 1** que duu de títol “l'àrbitre”.

1.- Fixa't en la construcció d'aquesta enumeració i refes-la tot canviant les paraules de l'original per altres que tu vulgues:

a) “la tonadeta del telèfon els recorda que segueixen estant lligats a la seua esposa o al seu marit, als seus pares o als seus fills, als seus caps, als seus creditors i a tota classe de pesats, i dependrà en quin costat estigues per a saber si aqueix instrument ha vingut a lligar-te o a alliberar-te.”

b) la tonadeta del telèfon els recorda que segueixen _____ o _____, als _____ o als _____, als seus _____, als seus _____ i a tota classe de _____, i dependrà en quin costat estigues per a saber si aqueix i _____ ha vingut a _____ o a _____.

c) Digues la categoria de les paraules que has posat en el buits.

d) Tens tot seguit una sèrie de paraules que mantenen una relació semàntica. Digues quina és en cada cas. Explica si són o no elements modalitzadors.

	relació semàntica	modalització Sí / /no	categoria
guanyat//perdut			
home//dona			
manar//obeir			
ric//pobres			
alçat//inclinat			
lligar-te//alliberar-te			
mòbil//aparell			
pantaló//jaqueta			

e) En el cas que hages trobat que són subjectives, canvia-les per paraules objectives.

f) Fes oracions tot emprant aquestes parelles de paraules.

g) Transforma quatre adjectius del discurs en adverbis.

h) Exposar oralment al teu company la síntesi d'aquest article periodístic en forma objectiva sense mostrar la teua opinió ni la de l'autor. Quan el teu col·lega ho haja fet cal que un dels dos conte el resum final pactat entre els dos.

i) Quin temps verbal predomina i quina persona? Exemplifica-ho i explica la intenció de l'autor a l'hora d'emprar-los.

☀ Llig els dos articles d'opinió i en acabat respon les preguntes següents.

© Text 2

Oltra: **"Els valencians i les valencianes no deixem ningú a la deriva de la Mediterrània"**

Qüestionada sobre la resposta ciutadana amb l'arribada de 630 migrants a bord del vaixell Aquarius el passat 17 de juny, la vicepresidenta del Consell, Mónica Oltra, ha destacat que els valencians i les valencianes "no deixem ningú a la deriva de la Mediterrània".

Durant el programa de la ràdio d'À Punt, Les Notícies del Matí, la també consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives ha fet un balanç del dispositiu d'acollida desplegat en la costa valenciana. "En aquest moment, totes les persones tenen una destinació d'acollida, o bé han sigut derivades a altres comunitats autònomes, o bé a França", ha resumit Oltra.

Sobre les acusacions a l'efecte crida que aquesta situació podria provocar, la vicepresidenta del Consell ha recordat que el que hi ha és "un efecte eixida de la gent que vol fugir de l'horror. Tenim l'obligació moral i legal d'acollir aquestes persones", ha manifestat, i ha confirmat que es tracta de persones que fugen de guerres, violacions i persecucions, com és el cas de nombroses dones nigerianes segrestades pel grup terrorista Boko Haram.

Mentre es tramiten les peticions d'asil, l'administració ha engegat nombrosos programes d'integració i alfabetització. També, en paraules de la vicepresidenta, és necessari desenvolupar de manera paral·lela una política internacional "en la qual s'estabilitze aquests països i s'acabe amb la pobresa".

"Acollir és créixer". 43 dies després de l'arribada de les embarcacions, Oltra ha valorat la solidaritat del poble valencià i dels 900 voluntaris que es presentaren per a traduir, així com de l'equip de sanitaris, lletrats i les nombroses empreses que donaren aliments i material necessari. "Tot això mostra una societat hospitalària i oberta", ha manifestat.

D'altra banda, amb el rescat de nombrosos xiquets no acompanyats a bord de l'Aquarius, la Generalitat Valenciana ha llançat de nou la campanya "Millor en família. Acollir és créixer". "Estem animant les famílies perquè acullen", ha dit, a més de remarcar que molts dels menors han sigut esclavitzats i torturats, i que viure en família és la millor recuperació després de patir aquests traumes.

À punt mèdia. Notícies. Política | 30/07/2018 11:45. Elena Tamarit

- 1.- Distingeix les idees principals de les secundàries.
- 2.- Quines són les paraules "clau" que hauries d'utilitzar a l'hora de resumir el discurs. Subratlla-les i comenta els motius.
- 3.- Valora què hi ha de positiu i de negatiu en aquest tipus d'acollides a partir del que ha exposat la consellera i vicepresidenta.
- 4.- Opina sobre l'interès que ha provocat aquest assumpte aquest estiu als mitjans de comunicació Per què hi ha hagut tanta repercussió?

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
L'alumne/a ha assolit aquest nivell si s'adona quina és la idea principal i selecciona la informació segons la seua importància. Reté en la memòria a curt termini allò que ha llegit.	L'estudiant demostra que ha assumit aquest segon nivell quan separa les idees principals de les secundàries. Pot fer una síntesi oral de l'escrit. Quina és la idea implícita que és el motiu bàsic de l'arribada d'aquestes persones? L'estudiant anticipa el contingut de l'article a partir del títol.	Gràcies als coneixements previs i altres informacions pot valorar les idees exposades en aquest article i posicionar-se. Quina és la problemàtica de fons? Es valora la importància, o no de les societats que acullen gent necessitada.

1. Busca les repeticions del discurs que hi ha i escriu-les.
2. Posa els connectors textuais que trobes i classifica'ls.
3. Escriu un camp semàntic.
4. Omple les buits tot imitant el model:
 - a) "no deixem ningú a la deriva de la Mediterrània" ⇒ "no deixem ningú a la _____ de la _____";
 - b) "és necessari desenvolupar de manera paral·lela una política internacional "en la qual s'estabilitze aquests països i s'acabe amb la pobresa" ⇒ "és necessari desenvolupar de manera _____ una _____ internacional "en la qual _____ aquests països i s'acabe amb _____"
- 5) Remarca quins són els verbs performatius d'aquesta oració extreta del discurs: "Estem animant les famílies perquè acullen", ha dit, a més de remarcar que molts dels menors han sigut esclavitzats i torturats, i que viure en família és la millor recuperació després de patir aquests traumes."
- 6) Les interjeccions són elements típics de la modalització. Cerca'n diverses i explica la seua presència, o si de cas la seua absència.

© Text 3

“Els fluxos migratoris continuaran perquè, com el mateix procés de globalització que inclou també la mobilitat de les persones, són imparables”

El 17 de juny passat atracaven al port de València l'*Aquarius* i dos vaixells més amb 629 migrants a bord. Dues setmanes després, el 4 de juliol, el vaixell de Proactiva Open Arms arribava al port de Barcelona amb 60 persones rescatades al Mediterrani central. El ministre de l'Interior italià i líder de la Lliga Nord, Matteo Salvini, i el govern maltès s'havien negat a permetre el desembarcament en ports italians o de l'illa. I per això, a pesar de la distància i l'escassetat de provisions i combustible, van anar cap a València i Barcelona, que havien mostrat la seua disposició a acollir els migrants.

Són dos episodis més que donen compte de la gasiveria europea a l'hora d'afrontar la mal anomenada "crisi dels refugiats". Res de nou, perquè, des de la passada crisi econòmica, Brussel·les no coneix altra resposta que la construcció de l'Europa fortalesa. Hem tornat dues dècades enrere i entre les mesures adoptades per la reunió del Consell Europeu dels dies 27 i 28 de juny destaquen: redoblar els esforços per posar fre als traficants de persones que operen a Líbia o altres llocs; intensificar el suport al Sahel, a la guàrdia costanera de Líbia i a les comunitats del litoral i del sud, i fomentar les condicions d'acollida humanes i els retorns humanitaris voluntaris; millorar la cooperació amb altres països d'origen i trànsit, així com el reassentament voluntari; aplicar la

declaració UE-Turquia en la seva totalitat, evitar nous encreuaments des de Turquia i aturar els fluxos; desenvolupar el concepte de plataformes regionals de desembarcament per a les persones rescatades al mar, que han de permetre distingir ràpidament i de manera segura entre migrants econòmics i sol·licitants d'asil (...)

Diari Avui. Antoni Segura i Mas, catedràtic d'Història contemporània de la Universitat de Barcelona- 11 juliol 2018 2.00 h

1.- Distingeix el contingut de la notícia del text 2 i el del text 3 i compara'ls en la graella que tens més avall.

	QUÈ?	QUI?	QUAN?	PER QUÈ?	ON?	COM?
Text 2 A punt mèdia						
Text3 Avui						

2.- Fes una llista de paraules que recordes que hagen eixit a l'escrit.

3.- Has d'inferir el significat dels mots desconeguts subratllats a partir del context gramatical: "donen compte de la gasiveria europea a l'hora d'afrontar" i "Els fluxos migratoris continuaran perquè, com el mateix procés de globalització que inclou també la mobilitat de les persones, són imparables". Posa'n un sinònim de cadascun.

4.- Detecta la tendència ideològica de l'emissor.

5.-Exposa les informacions pressuposades o implicades del fragment.

6.- Aporta criteris personals per valorar els continguts exposats.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
L'alumne/a ha assolit aquest nivell si s'adona quines són les idees. Reconeix el tipus de text i veu els seus trets. Pot predir com acabarà aquest article fent ús de la seua lògica.	L'estudiant demostra que ha assumit aquest segon nivell quan separa allò principal d'allò secundari. Sap quina és la intenció de l'autor i remarca els arguments que ha emprat a fi de convèncer els lectors. El lector pressuposa allò que no està explícit.	Gràcies als coneixements previs i altres informacions pot adonar-se si hi ha sarcasme, ironia i/o humor. Detecta la tendència política de l'autor. Valora els coneixements d'Antoni Segura com a catedràtic en l'exposició de la informació tot valorant el seu criteri d'autoritat en la matèria.

1.- Creus que el substantiu en negreta és valoratiu? Raona la teua resposta: “**crisi dels refugiats**”.

2.- Posa sinònims del mot subratllat de l'exercici anterior.

3. Manipula aquesta oració i emplena els buits per tal que tinga un significat coherent amb la resta del text: “**Brussel·les** no coneix altra resposta que la construcció de l'**Europa fortaleza**” → “_____ no coneix altra resposta que la construcció de _____”.

4.- Busca titulars de premsa a Internet que segueixen els següents esquemes semàntics i que estiguen modalitzats:

- a) Algú fa alguna cosa ➔ (el president del govern dimiteix).
- b) Alguna cosa és la causa d'una altra ➔ (Torna la universalitat al Sistema Nacional de Salut).
- c) Algú sofreix o experimenta alguna cosa (per alguna raó, per l'acció d'algú) ➔ (Els taxistes continuen en vaga).
- d) Alguna cosa passa (Comença l'Arenal Sound 2018 a Borriana).

5.- Busca un camp semàntic.

6. -A partir d'ací “redoblar els esforços” fins a la fi del fragment “han de permetre distingir ràpidament i de manera segura entre migrants econòmics i sol·licitants d'asil” destaca un temps verbal. Quin és? Per què l'ha usat l'autor? Amb quina finalitat?

7. -Quin tipus de sintagma és el següent i quina és categoria de cadascuna de les tres paraules: “el reassentament voluntari”?

COMPETÈNCIA 2

★ Reconéixer el tipus de text, l'estructura i el seu format i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics.

● L'alumne/a competent en comprensió lectora haurà de saber distingir els diversos tipus de text (narratiu, instructiu...) i identificar-ne les seues característiques com l'estructura, el lèxic i la morfosintaxi. Si es reconeix l'estructura del discurs això permetrà relacionar les parts del discurs.

- La comprensió global de la informació ajuda a detectar i interpretar els connectors textuais, els substituïts...
- A més també es podrà remarcar la identificació dels diversos formats (continus, discontinus, mixtos, múltiples o hipertextuals).

A fi de ser avaluat l'alumne/a ha de tenir present aquests indicadors de la graella.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
● Reconèixer els tipus de text i el seu format, interpreta els trets lèxics i morfosintàctics.	● Reconeix el tipus de text i la seua estructura. ● Interpreta el significat dels mots de manera precisa.	● Reconeix amb facilitat les estructures textuais.
● Interpreta el significat d'alguns mots de manera precisa i els elements morfosintàctics senzills (subjecte, verb, complement, oracions, simples...)	● Interpreta els elements morfosintàctics com ara les perífrasis verbals, els pronoms febles, les oracions adjectives...	● Interpreta el significat de paraules noves segons el context. ● Interpreta els elements morfosintàctics complexos (oracions subordinades, combinacions pronominals)
● Identifica marcadors senzills de l'estructura global i connectors textuais.	● Identifica marcadors de l'estructura global, connectors i substituïts.	● Identifica amb facilitat marcadors de l'estructura global, connectors textuais, i substituïts.

♣ Pràctiques d'entrenament

- 🗨️ Per parelles els alumnes abans d'iniciar aquesta unitat didàctica han de cercar informació a Internet sobre la piràmide dels aliments i les taules estadístiques relatives a diferents països. Intenta cercar al seu llibre de Biologia i Geologia d'enguany per tal d'assegurar-se que entén tot el lèxic especialitzat abans de llegir el discurs a classe.
- 🗨️ E O. L'alumne haurà d'explicar oralment a l'aula les relacions lògiques que hi ha sobre aquest assumpte com per exemples les comparacions i la causa-efecte.

⊗ Teoria pura i dura ⊗

El text explicatiu. Són discursos que informen sobre un assumpte presentats de forma clara i concisa. S'organitzen seguint un ordre lògic. Sovint exposar i explicar són termes utilitzats indistintament per referir-se als textos que tenen una finalitat informativa o didàctica. Solen aparèixer en àmbits administratius, dels mitjans de comunicació, divulgatius, acadèmics i científics. Destaquen per la seua neutralitat, impersonalitat i objectivitat.

En general, identificar-los no és fàcil ja que en un discurs normalment hi ha una barreja de diferents tipus i sempre predomina un, el més extens. En una exposició pot haver narracions, descripcions, etc. Només sabrem ben bé la tipologia d'un text si atenem a la finalitat amb què ha estat elaborat: si el propòsit no és descriure, si no fer entendre allò que es descriu, parlarem de text expositiu.

«**Explicar**» i «**exposar**» són dos verbs que expressen conceptes estretament connectats; tant, que sovint s'ha utilitzat «exposició» i «explicació» per referir-se a una mateixa classe de seqüències.

Exposar equival a «informar», és a dir, transmetre dades amb un alt grau d'organització i jerarquitització, i **explicar**, és l'activitat que, partint d'una base expositiva o informativa necessàriament existent, es fa amb finalitat demostrativa.

L'estructura ha de presentar una organització lògica i jeràrquica de les informacions, que es pot desenvolupar analíticament o sintèticament. Es manifesta típicament a les lliçons, a les conferències, als fullets explicatius, etc. L'estructura clàssica d'un text expositiu és:

1. Introducció: on es presenta el tema de què es parlarà.
2. Desenvolupament del tema
3. Conclusió: sol correspondre a una síntesi del que s'ha dit.

Característiques dels textos expositius

La llengua del text explicatiu ha de tendir cap a la màxima claredat. Per això, la sintaxi ha de ser senzilla i el lèxic clar i precís (en la modalitat divulgativa, tanmateix, no s'abusarà de la terminologia que serà emprada en la modalitat especialitzada).

Tipus de text expositiu

Les formes d'exposició són sempre presents en els àmbits de la ciència, la tècnica i l'ensenyament. Es poden establir sis tipus diferents de missatges expositius:

- text científicotècnic especialitzat, propi dels especialistes d'una matèria; text de semidivulgació, adreçat a un públic universitari o amb uns certs coneixements del tema; text de divulgació, dirigit a un ampli sector de la societat; text científic pedagògic, propi de l'educació, llibres de text, etc.; text d'investigació, del tipus tesi doctoral o similar; text científic oficial, informes d'equips investigadors.

Recursos

En l'explicació, l'emissor coneix allò de què parla i en sap més que el receptor. L'emissor vol fer-se entendre pel receptor i per això fa servir diferents tècniques com l'exemplificació i la definició, juntament amb una sèrie de recursos com les fotografies, les gràfiques, els esquemes o els dibuixos (que funcionen de suport no verbal); en l'escrit, la subdivisió en apartats, l'ús de títols i subtítols i la utilització de recursos gràfics (negretes, cursives, etc); en l'exposició oral, la repetició, els

canvis d'entonació i les pauses expressives, etc.

Elements lingüístics: Oracions atributives; aposicions; expressions per denominar vinculades a les definicions (noms, infinitius, oracions precedides pel nexce que, oracions interrogatives indirectes, oracions de relatiu substantivades); abundància de subordinació; connectors de causa i conseqüència, que expliciten l'organització lògica de les idees (ja que, perquè, consegüentment, tanmateix...)

Recursos lingüístics

El verb de l'explicació és el **present d'indicatiu**, encara que no s'ha de descartar la presència dels altres temps verbals -els diferents temps de passat-, si en suport de l'explicació es recullen esdeveniments, anècdotes, declaracions, etc., que s'arrangen en el temps.

La utilització d'**adjectius** i d'**adverbis** prové de la necessitat de donar una idea exacta d'allò de què es parla perquè pugui ser entesa l'explicació, i no de la intenció de buscar un efecte estètic ni de fer conèixer el nostre punt de vista o sentiments sobre l'objecte explicat, com passa sovint en les descripcions i en les argumentacions. És per això que s'empren els **adjectius** «imprescindibles», és a dir, els **especificatius** o **classificatius**. De fet, la selecció dels noms (substantius i adjectius) i dels verbs en l'explicació es fa amb el propòsit d'obtenir la màxima claredat i la millor precisió possibles.

L'**ús dels termes** ens assegura una interpretació única. Els termes comporten una absència d'ambigüïtat, i evitar l'ambigüïtat és una condició bàsica de tot text explicatiu.

Pel que fa als **connectors**, conjuncions o altres tipus de locucions amb valor relacionant, hi tenen un paper principal sobretot aquelles que estableixen connexions lògiques entre els elements lingüístics: **les causals** (perquè, ja que, per això, per aquesta causa, per + infinitiu...), **les il·latives** (doncs, per tant).

☀ Llegeix amb atenció aquest article divulgatiu extret de Fundesplai i després respon les qüestions que se't demanen.

La nova piràmide de l'alimentació saludable -maig 10, 2017- [Educació en el lleure](#), [Menjador escolar](#), [Promoció de la salut](#), [Recursos](#)

Activitat física diària, equilibri emocional i tècniques culinàries saludables són algunes de les novetats de la nova piràmide de l'alimentació saludable que va presentar la SENC (Sociedad Española de Nutrición Comunitaria) el passat mes de desembre del 2016.

De tota manera, el missatge nutricional general segueix sent similar al de les edicions anteriors, però amb les següents incorporacions:

- Potenciar els hàbits saludables, l'equilibri emocional i les tècniques culinàries saludables
- Afavorir la temporalitat, la sostenibilitat i la proximitat dels productes, en el que es respecten les pràctiques ètiques en la seua producció

La nova piràmide manté les fruites, hortalisses i verdures al segon esglaó (encara que se'n recomanen més de 5 racions al dia), a diferència de la piràmide de l'Alimentació Mediterrània, que situa les verdures, hortalisses i fruites a la base de la piràmide, al mateix nivell que els cereals.

Hui us volem presentar la **Piràmide de l'Alimentació Saludable i el Lleure** que hem creat des de Fundesplai, amb el nostre equip de nutricionistes.

L'educació per als hàbits de vida saludable és un dels pilars del nostre projecte educatiu, i està en primer pla en els nostres menjadors escolars, als casals, les colònies, els esplais, els nostres programes de salut i en totes les altres accions educatives que realitzem amb xiquets i joves. Aquesta piràmide que us presentem es tracta d'una adaptació pròpia de la nova piràmide de l'alimentació saludable de la SENC, combinada amb la de l'Alimentació Mediterrània i **adaptada per a la població infantil i juvenil**. A més a més, paral·lelament a l'alimentació saludable, fem recomanacions de l'activitat de lleure i exercici físic per promoure hàbits de vida actius i saludables entre els/les xiquets/es i joves.

Hàbits alimentaris saludables

Aliments de consum diari

- **Fruita fresca i de temporada:** 3-4 racions al dia
- **Verdures i hortalisses fresques i de temporada:** 2-3 racions al dia
- **Farinacis** (pa, pasta, arròs, patata): 4-6 racions al dia, preferiblement cereals integrals
- **Aigua:** 6-8 gots al dia
- **Oli d'oliva:** 3-6 racions al dia
- **Fruits secs:** 1-2 racions al dia
- **Làctics** (llet, iogurt, formatge): 2 racions al dia, preferiblement en forma de làctics fermentats (com el iogurt) o formatges baixos en greix

Aliments de consum setmanal

- **Llegums:** 2-4 racions per setmana
- **Ous:** 3-4 racions per setmana
- **Peix:** 2-4 racions per setmana
- **Carn blanca** (pollastre o titot): 2 racions per setmana

Aliments de consum opcional, ocasional i moderat

A la nova piràmide de la SENC encara hi ha la presència de caramels, dolços, sucre i snacks a l'esglaó de consum ocasional. El nostre posicionament davant d'aquesta proposta, i assumint el compromís amb l'alimentació saludable, és eliminar-los de la nostra piràmide al considerar-los molt poc saludables. Igualment considerem fer omissió expressa de les begudes ensucrades que, malauradament, formen part de la dieta infantil generalitzada a la nostra societat.

A l'esglaó de consum opcional, ocasional i moderat hi hem col·locat els **aliments que pel seu contingut de sucre, sal i/o greixos saturats, no són saludables si se'n fa un consum regular**, com és la brioixeria, la mantega, els sucus industrials, la carn roja i la carn processada com els embotits o els frankfurts.

Si es volen consumir aquests productes s'ha de fer d'una manera ocasional i moderada.

Hàbits de lleure saludables

Pel que fa als hàbits de lleure i activitat física, que no només tenen beneficis de salut sinó també educatius, psicològics i socials, proposem 3 esglaons diferenciats:

Activitats diàries (cada dia 30-60 minuts)

- Tenir un estil de vida actiu
- Pujar i baixar escales
- Fer els desplaçaments habituals a peu, en bicicleta o patinet
- Anar a jugar al parc
- Participar a la cuina en la preparació dels àpats
- Fer els àpats acompanyats, participant de la convivència i l'activitat social al voltant de la taula
- Participar en la resta de tasques de la llar i de l'escola de manera activa
- Jugar amb els amics i amigues a pilota, a jocs de grup, a la xarranca, saltar a corda i altres jocs tradicionals

Activitats setmanals (3-5 vegades per setmana, 1h)

Fer esport o activitats físiques intenses com:

- Natació
- Esports d'equip
- Excursions a la natura
- Dansa, gimnàstica rítmica, esportiva, expressió corporal o arts circenses
- Arts marcial
- Atletisme, ciclisme, patinatge
- Esports de raqueta
- Equitació, esports aquàtics i altres esports

Inactivitat o activitat sedentària (poc freqüent o ocasional)

En aquesta secció s'inclouen totes les activitats que requereixen estar assegut i inactiu físicament com jugar a videojocs, veure la televisió,... activitats que sovint s'associen també a la soledat i a l'aïllament social.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
L'alumne/a ha de reconèixer el tipus de text que ha llegit. Relaciona la imatge amb el discurs a fi de captar-ne més ràpidament el sentit. S'adona dels elements informatius bàsics, sobretot, de l'estructura. Comprén el lèxic, connectors i estructures morfosintàctiques senzilles	A més reconeix l'estructura del discurs (relació de les idees, solució-problema, així com és capaç d'interpretar el lèxic més específic sobre l'alimentació i els connectors més habituals als textos explicatius. No mostra cap dificultat a l'hora d'interpretar connectors i estructures morfosintàctiques.	L'estudiant reconeix els elements informatius que configuren les estructures complexes del text (causa-efecte, comparació d'idees...). Identifica la progressió temàtica dels paràgrafs i distingeix les unitats de construcció textual i la terminologia sobre l'alimentació.

- 1.- Quines novetats hi ha a la piràmide del 2017?
- 2.- Què vol dir "la proximitat del producte"?
- 3.- Defineix "lleure" i posa un sinònim.
- 4.- Assenyala els connectors oracionals i els textuals.
- 5.- Destaca una comparació d'idees.

✱

Text i gramàtica

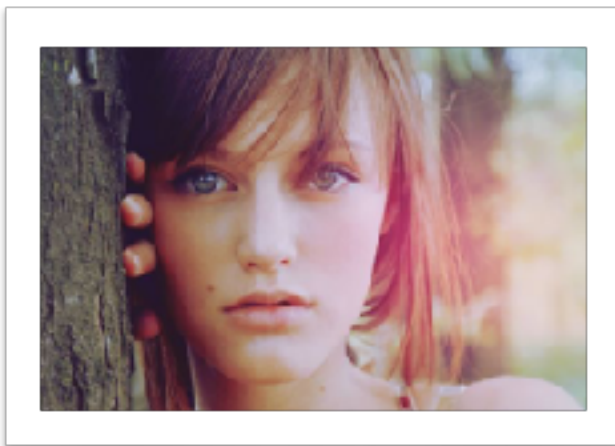

La cohesió. És la propietat textual que connecta la relació sintàctica i semàntica entre paraules, sintagmes i oracions, és a dir, entre totes les parts del discurs. Remarquem tot seguit dos grups de relacions cohesives la referència i la connexió.

1. **La referència:** Remissió d'un element lingüístic "A" (determinant, pronom) a un element "B", de manera que "A" només podrà interpretar-se a partir del coneixement de "B". Remarquem dos tipus de referència l'exofòrica (cap a fora del text) i l'endofòrica (cap a dins del text).

Representació: El fenomen de la referència textual és un cas particular de la funció referencial del llenguatge. Els mots de la llengua serveixen per referir-se al món general (representació), a l'entorn immediat (deïxi) o al text mateix (referència endofòrica).

- **Denotació:** Els noms propis es diferencien dels noms comuns pel fet de la denotació. Un nom propi es refereix a elements individuals.
- **Actualització:** La referència que els noms comuns i altres mots lèxics, fan a un conjunt d'objectes es pot actualitzar en només un. Quan diem, per exemple “la taula o aquesta taula” estem concretant la referència i dirigint-la cap a un únic ésser. Aquesta funció es realitzada per l'article i els demostratius. De vegades usem l'article davant d'un nom quan aquest forma part del nostre esquema, per ex. “el cambrer” en l'esquema “anar al restaurant” quan no el coneixem.
- **Deïxi:** El significat d'aquest mot és “assenyalar”. És la referència a elements presents a l'entorn immediat de la comunicació. Està relacionada amb el subjecte discursiu i les coordenades bàsiques - jo- ara- ací, això és, persona, temps i lloc. Les formes que indiquen persona són els pronoms personals febles i forts de la 1ª i 2ª pers., els demostratius, els possessius, de 1ª i 2ª pers, i les formes verbals de la 1ª i 2ª. El temps i l'espai queda marcat pels adverbis i locucions adverbials. **Deïxi discursiva:** Pot ser anafòrica (referint-se al que s'ha dit abans) i catafòrica (al que es dirà després).
- **Anàfora d'identitat referencial:** Relacionada amb la regla de repetició. Per a què un text siga coherent cal que es reprenguen alguns elements al llarg del seu desenvolupament. En aquest tipus d'anàfora hi ha

coreferència entre l'element (pronoms/altre) referidor i el mot a què es refereix . Per Ex. “En Joan s'ha comprat un llibre sobre la 2a Guerra Mundial”. “- Sí ,l'he vist al seu prestatge “. Aquesta identitat de referents s'anomena anàfora de referència. El pronom fa l'ofici de substitut.

L'anàfora d'identitat referencial pot ser total o parcial:

(total): Aquests són els alumnes de 4t d'E.S.O i (parcial):

Alguns assisteixen als cursos de polonés (cobreix parcialment la significació de l'antecedent).

- **Anàfora sintàctica:** Es realitza amb els pronoms personals forts i febles de 3^aper., els possessius de 3^a i l'article. Ex: Per postres, vam comprar *taronges i pomes*. Van posar-se a dinar i van menjar-s'ho tot. *La fruita*, però va quedar. Era massa madura. Per a què ens aparega un S.N definit de tipus anafòric cal que primer estiga precedit per “un/una”.
 - **Catàfora:** És la remissió a elements posteriors al desenvolupament del text. Ex: Aquest fenomen es pot mostrar en les oracions següents. Ex: Fixeu-vos en aquests exemples.
 - **El·lipsi:** Ha estat tractada sempre com a mancança o incompletud però per a la lingüística textual és un mitjà de cohesió textual.
- I em vindries a cercar fins a Finlàndia.

1.- Amplia -sense copiar de l'original- aquesta sèrie. “Aliments de consum diari: Fruita fresca i de temporada: 3-4 racions al dia verdures i hortalisses fresques i de temporada: 2-3 racions al dia”... _____

2.- Defineix aquests dos conceptes tan semblants “explicar” i “explicar-se”: El verb _____ té una variant pronominal, el verb _____. Ambdós són verbs transitius, això és, _____ dir, necessiten un complement directe. Per exemple _____ i _____. En la primera acepció del verb, la diferència més important rau en _____ en el complement directe del verb _____, que es refereix a la mateixa persona gramatical que el subjecte. Per exemple _____. En canvi _____ en al segona i la quarta, el pronom fa de complement indirecte del verb, com ara _____. Hi ha un sentit del verb que només es pot dir amb explicar-se. És quan significa _____.

3.- Digues quin és l'antecedent de la paraula subratllada, especifica la categoria i assenyal-la si és una anàfora o una catàfora:

Exemple	Antecedent	Categoria	Anàfora/ catàfora
Aquesta piràmide que <u>us</u> presentem			
és eliminar- <u>los</u> de la nostra piràmide al considerar- <u>los</u> molt poc saludables			
A l'esglaó de consum opcional, ocasional i moderat <u>hi</u> hem col·locat			

Si es volen consumir aquests productes			

4.- Quina relació semàntica mantenen aquestes paraules extretes del discurs “les verdures, hortalisses, fruites i cereals”? Posa l’hiperònim de les tres i hipònims de cadascuna d’elles.

5.- Continua la frase sense copiar-la de l’original: “L’educació per als hàbits de vida saludable és un dels pilars del nostre projecte educatiu” _____

6.- A partir de la informació que has extret del text redacta’n nou amb aquestes paraules en estil col·loquial que tracte sobre la vida saludable. Has d’emprar almenys cinc d’aquests connectors (tanmateix, ja que, perquè, però, doncs, a condició que, encara que, malgrat, per tant, en cas que...)

- Natació
- Esports d’equip
- Excursions a la natura
- Dansa, gimnàstica rítmica, esportiva, expressió corporal o arts circenses
- Arts marçials
- Atletisme, ciclisme, patinatge
- Esports de raqueta
- Equitació, esports aquàtics i altres esports.

7.- A continuació tens l’inici d’una novel·la El perfum. Història d’un assassí. Forma part de la literatura universal. Després de llegir-la trobaràs una graella en què hi ha els criteris a tenir en compte a l’hora de llegir. Puntua el teu company quan ho faça.

“Al segle XVIII visqué a França un dels homes més genials i abominables d’una època en la qual sovintejaren les figures genials i abominables. Aquí narrarem la seua història. S’anomenava Jean-Baptiste Grenouille, i si el seu nom, a diferència del d’altres monstres genials, com per exemple De Sade, Saint-Just, Fouché, Bonaparte, etcètera, ha caigut en oblit, sens dubte no ha estat perquè Grenouille fos inferior a aquests homes cèlebres i tenebrosos pel que fa a l’altivesa, el menyspreu pels seus consemblants, la immoralitat, en un mot, a la impietat, sinó perquè el seu geni i la seua única ambició es limitaren a un terreny que no deixa cap senyal en la història: al regne fugisser de les olors. A l’època a la qual ens referim regnava a les ciutats una fetor a penes concebible per a nosaltres, homes moderns. Els carrers, pudien a fems, els patis interiors pudien a orins, els bucs de les escales pudien a fusta podrida i a excrements de rata, les cuines, a col podrida i a greix de moltó; les cambres sense ventilació feien pudor de resclosit, les alcoves pudien a llençols llardosos, a edredons humits i a la punyent olor dolçassa dels orinals. Les xemeneies pudien a sofre, les adoberies pudies a lleixius corrosius, els escorxadors, a sang coagulada. Els homes pudien a suor i a roba bruta; en llurs boques pudien les dents corrompudes, llur alè podia a ceba i llurs cossos, quan ja no eren joves, a tumors, a llet agra i a formatge ranci. Pudien els rius, pudien les places, pudien les esglésies, podia sota els ponts i dins del palaus.

El pagès podia com el capellà, l'oficial d'artesà com l'esposa del mestre; podia tota la noblesa i fins i tot podia el rei, podia com una fera, i la reina podia com una cabra vella tant a l'estiu com a l'hivern. Perquè al segle divuit encara no havia estat deturada la corrosiva activitat dels bacteris, i a causa d'això, no hi havia cap ocupació humana, sia creadora, sia destructora, cap manifestació de vida en gestació o en decadència que no anés acompanyada d'alguna fetor. ..”

		Nom:	Nom:	Nom:	Nom:
Fluïdesa	És monòton				
	Ignora la puntuació				
	És ràpid				
Reconeixement de paraules	Invertix o substituïx mots				
	Afig o omet paraules				
	Salta línies				
Ús de la veu	Pronuncia amb dificultat				
	Quequeja				
	Emptra mots crossa				
	Volum massa alt//baix				
Context i postura	S'equivoca i canvia el significat				
	Mostra tensió				
TOTAL					

COMPETÈNCIA 3

★Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

●L'alumne/a ha de tenir hàbits de consulta. Això consisteix a localitzar diferents tipus de coneixements -cercadors, bloc especialitzats, enciclopèdies en línia, biblioteques, museus, arxius...

● La gestió implica que l'estudiant selecciona la informació i estableix una jerarquia segons la seua importància. Cal saber cercar en fonts diversificades, analitzar-les, sintetitzar-les, valorar la fiabilitat i integra-les en esquemes del coneixement de l'adolescent.

● La saviesa adquirida es podrà fer servir en la vida quotidiana i adquirir altres coneixements en diferents àmbits.

A fi de ser avaluat l'alumne/a ha de tenir present aquests indicadors de la graella.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<p>●Localitzar, (noms propis i els termes bàsics)seleccionar i organitzar la informació de fons de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors...).</p> <p>●Cerca informació, la selecciona, la localitza, pren apunts o enregistra per recordar-la i/o tornar-la a usar en un altre moment. Sempre prioritza les dades que s'adapten a les seues necessitats</p>	<p>●Organitzar i valorar la informació de fonts diversificades (selecció d'Internet, bibliografia especialitzada...).</p> <p>●Cal fer servir també la biblioteca i no sols Internet. Tot el que hi ha a la xarxa no és fiable. Cal esbrinar bé la font en la qual es treballa. Es fixa en els catàlegs de les biblioteques.</p> <p>●Es compara la informació en diverses fonts</p>	<p>●Sintetitzar la informació de tot tipus de fonts valorar-la amb sentit crític.</p> <p>●Aportar els vostres coneixements anteriors, les vostres experiències personals a fi de relacionar-los i créixer intel·lectualment.</p> <p>●Sintetitza tota la informació a partir de fitxes. Empra fonts solvents procedents d'autors de prestigi reconegut.</p>

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<p>● La cerca d'informació es farà a casa i a l'institut. La recerca pot combinar-se amb dades extretes de llibres/enciclopèdies. per això es consultaran els índex i síntesis que es troben. es destriarà allò principal d'allò secundari.</p>	<p>● Cal conèixer la biblioteca per això cal assistir a les activitats que s'hi realitzen amb aquest objectiu.</p> <p>● No s'ha de reunir molta informació. S'ha d'administrar de manera reflexiva.</p>	<p>● L'alumne ha de tenir una fitxa de recollida d'informació per passar posteriorment a la seua anàlisi.</p> <p>● Sap explicar per què determinades informacions no són acceptables.</p>

♣ Pràctiques d'entrenament

 Per parelles els alumnes abans d'iniciar aquesta unitat didàctica han de recopilar informació sobre aquest tema científic "la vida de les abelles" en diverses fonts a fi de comparar-la. L'alumne sap anticipar-se a la informació de cada text tot fixant-se amb els títols i les imatges.

● L'abella de la mel, abella europea o abella occidental (*Apis mellifera*) és una espècie d'himenòpterapòcrit de la família dels àpids. És l'abella que s'utilitza preferentment (però no exclusivament) en apicultura en tot el món.

El seu nom científic prové del llatí; *Apis* significa "abella", *melli-*, "mel" i *ferre* "portar" ("abella que porta mel"). El nom va ser creat el 1758 per Carl von Linné qui, adonant-se més tard que, en realitat, les abelles no porten mel, sinó pol·len, intentà corregir el nom pel de *Apis mellifica* ("abella que fabrica mel")

BIOLOGIA: En la zona de clima temperat les abelles sobreviuen durant l'hivern en forma de colònies i l'abella reina comença a pondre ous des de mitjans d'hivern. Aquest comportament es desencadena probablement per l'augment de la llargada dels dies. L'abella reina és l'única femella fèrtil de la colònia i diposita tots els ous d'on eixiran les altres abelles (mascles i femelles). L'abella reina no ix del rusc excepte pel curt període de l'aparellament o quan es forma un eixam nou per establir una nova colònia. La reina pon un únic ou en cadascuna de les cel·les preparades per les abelles obreres. De l'ou n'ix una larva que serà alimentada per les obreres "mainaderes". Aproximadament després d'una setmana la cel·la de la larva és segellada per les obreres i arriben a l'estadi de pupa. Després d'una altra setmana emergeix una abella adulta.

Durant els primers deu dies de les seues vides les obreres netegen el rusc i alimenten les larves amb el comportament anomenat trofal·làxia. Després d'això fan cel·les amb cera que surt d'unes glàndules del seu cos. Del dia 16 al 20 les obreres reben nèctar i pol·len de treballadores més velles i l'emmagatzemen. Cap el vintè dia de la seua vida les abelles deixen el rusc per anar a recol·lectar nèctar i pol·len fins el final de la seua vida. La població d'un rusc saludable està entre unes 40.000 i 80.000 abelles.

Tant les obreres com la reina s'alimenten de "gelea reial" durant els primers tres dies de l'estadi larval. Aleshores a les treballadores se'ls canvia la dieta per nèctar i pol·len o mel diluïda, mentre la reina continua rebent gelea reial. Aquesta alimentació fa que la reina desenvolupe els seus òrgans genitals i a més siga més gran que les obreres que resten infèrtils.

La cel·la on es desenvolupen els ous destinats a ser reines és d'una mida més gran i de forma diferent (com de cacauet).

Encara que les obreres siguen infèrtils, en determinades circumstàncies poden pondre ous però com no poden aparellar-se amb abellots d'aquests ous no fertilitzats només en poden eixir mascles d'abella.

La vida mitjana d'una reina d'abella és de tres o quatre anys. Encara que hi ha informes d'alguna que ha arribat a 7 o 8 anys. L'abella reina s'aparella en llocs molt allunyats del rusc on se'n concentren de diversos orígens. Diversos mascles aconseguixen acoblar-se amb una mateixa reina i, com que els genitals masculins queden enganxats al cos de la femella, tots els abellots que han aconseguit acoblar-se moren per esquinçament. La reina conserva per sempre el semen dels mascles. En el rusc hi haurà abelles de la mateixa mare però de diferent pare i les obreres instintivament saben si són germanes també de pare.

La vida de les obreres és variable, les abelles nascudes a la primavera viuen unes poques setmanes. Les abelles nascudes a la tardor viuen uns quants mesos ja que hibernaran dins del rusc.

La mel té com a matèria primera el nèctar que les abelles emmagatzemen en un segon estómac i el porten al rusc on les abelles obreres el tornen a digerir i amb enzims trenquen el sucre complex en sucres simples. Aquests productes simples s'emmagatzemen en cel·les per a assecar-lo fins arribar a menys del 20% d'humitat, aleshores segellen la cel·la amb mel amb un tel de cera.

apliense.xtec.cat

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<p>Cerca les informacions sobre la vida de les abelles en enciclopèdies en paper i electròniques.</p> <p>Elabora un recull mínim de fitxes, ordenades sobre la forma de les abelles i la seua vida.</p> <p>Escriu un discurs on explica la vida de la colònia de les abelles.</p>	<p>Busca informacions adients i sap seleccionar tant de llibres com de webs.</p> <p>Elabora el recull de fitxes ordenades per temes i amb la referència de cada informació.</p> <p>Redacta la síntesi sobre la vida d'aquests insectes.</p>	<p>Sap triar el millor material que i es fixa amb el material gràfic que l'acompanya.</p> <p>Crea un recull ben classificat del material treballat.</p> <p>Escriu un text ben il·lustrat on posa en evidència el perill de la supervivència d'aquests insectes.</p>

- 1.- Fes un esquema i després un resum del discurs.
- 2.- Opina sobre quina de les fonts treballades és més vàlida i fiable i ho enraona.
- 3.- Creus en la importància d'aquests insectes per al seu hàbitat?
- 4.- Què penses sobre la seua supervivència en l'actualitat?
- 5.- Coneixes alguna ciutat on s'haja produït mel de les abelles que hi habitaven.
- 6.- La lectura que has fet a Internet ha estat atenta i selectiva? Explica-ho.
- 7.- Quins llibres has consultat de la biblioteca? Per què? Quins ha estat més vàlid per a la teua recerca?

*

Text i gramàtica

Vam explicar a l'apartat anterior teníem la referència i ara exposem la **connexió**: És una relació cohesiva de tipus semàntic entre enunciats. Els connectors són els mots que apareixen en el discurs explicitant la connexió. Ex: Tinc mal de panxa. No eixiré de casa (relació causa-conseqüència, sense nexes).

Si hi ha més d'un verb en una frase aleshores deixem de banda l'oració simple per ampliar més l'estudi amb aquests quatre termes:

- **Coordinades**: Hi ha una relació que s'estableix per mitjà de conjuncions entre proposicions que sintàcticament són iguals.

Ex: Em van esperar, però no vaig anar-hi.

- **Subordinades**: La relació entre les proposicions no és la mateixa que entre les coordinades, ja que ara a nivell sintàctic hi ha una certa dependència entre una i altra.

Ex. Camine perquè tinc colesterol.

Efecte Causa

Si analitzem aquest exemple des d'un punt de vista semàntic veiem que hi ha una interdependència entre les dues proposicions. Tenir aquesta malaltia és la causa que provoca un efecte, el fet de passejar per reduir-lo, si es té la voluntat de millorar la salut, és clar. En el quadre següent podreu estudiar totes les subordinades que responen a l'esquema: causa/conseqüència.

Si comparem la sintaxi catalana amb la castellana ens adonarem que el connector **perquè** pot ser causal i final en català, però només causal en castellà (porque). "**Pues**", causal en castellà, no el podem traduir per **doncs**.

- **Juxtaposades**: Són aquelles oracions que no posseeixen cap connector.
Ex. Estic cansant-me, el xiquet no para de plorar.

- **Oracions complexes:** Són aquelles que tot i tenir SN i SV posseïxen una proposició inserida en un dels dos constituents. Aquest procés té lloc quan una oració simple pot ser introduïda en l'estructura d'una altra oració on funcionarà com un dels seus constituents. Fixeu-vos en aquest exemple: “Arnau vol un pastís de xocolate” veiem un subjecte “Arnau” que té un desig. En el cas que fos un verb d'acció la cosa es complicaria més perquè la llengua no té paraules per a tot i en aquestes ocasions empra el fenomen de la inserció. El resultat seria una oració complexa:

Arnau vol + que Mireia vaja amb ell a la platja.

“Arnau vol” és l'oració matriu o bàsica, mentre que “que Mireia vaja amb ell a la platja” és la proposició inserida. Hi ha dos tipus d'inserció, la que s'encapçala mitjançant un nexse (conjunció) com en l'exemple que acabem de mirar amunt introduïda per “que” i l'altre mètode fa servir una de les formes no personals del verb, a condició que el subjecte de les proposicions coincidezca. Quedaria “Arnau vol anar amb Mireia a la platja”.

Des d'un punt de vista sintàctic distingim tres tipus d'insercions:

1. I. adjectiva.
2. I. substantiva.
3. I. adverbial.

1.-Adjectives

El nexes són: “que, què, qui, on, el qual, la qual, els quals i les quals”.

Hi ha de dos tipus:

les **explicatives** que sempre van entre comes i no afegeixen cap significació important, com per exemple: “Els jugadors, que arribaren cansats a la porteria, s'estiraren sobre la gespa”.

L'altre tipus són les **especificatives** que no porten comes però si que restringeixen el significat de l'antecedent (és a dir, l'element al qual es refereixen): “Els jugadors que arribaren a la porteria s'estiraren sobre la gespa”.

2.- Substantives

Són d'allò més freqüents i poden realitzar les mateixes funcions que un nom o (SN). Pot aparèixer també l'estructura preposició + infinitiu.

Fan la funció de subjecte en “No tindran descompte aquelles persones que vinguen tard”.

En canvi actuen com a CD en “Els alumnes volen anar a Mallorca en juny”.

La funció de C.Atribut es pot apreciar en “Noèlia sembla que està morta”.

En l'oració “Recordeu que hem eixit prompte” actuarà de CRV, encara que cauria la preposició de per anar la conjunció “que”. Per últim tenim el CN, C.ADJ, o C.ADV en “Hèctor està prop de guanyar una medalla”.

3.- Adverbials

Equivalen a un adverbi sintagma adverbial i fan la funció de C

Circumstancial de temps i de lloc: “Quan arribà et mirà fit a fit” i “Anem on vulgues”.

Mireu el següent quadre perquè pugueu entendre la classificació que fem.

En el procés de producció-recepció del text, el connector és una pista per a una interpretació més ràpida i fiable del missatge que l'emissor vol transmetre. Si no ho aconsegueix, arribem a la conclusió o que la pista és errònia, o bé li falta informació per interpretar-la.

Ex. En Marc és ric perquè va néixer a Edinburg (cal imaginar unes condicions contextuais bastant específiques: la desigualtat nord-sud).

Classificació dels connectors segons el significat:

- a) **Conjunció:** Relació d'addició o progressió entre els fets exposats. Ex: “Ahir vaig anar al cinema i hui vull anar al teatre”.
- b) **Disjunció:** Expressa una relació excloent. Ex: “o vas al cinema o et quedes a casa”.
- c) **Condicció:** Hi ha una relació de dependència entre les proposicions.
 - condició real: “la terra és ben seca perquè aquest hivern ha plogut molt poc”.
 - condició hipotètica: “Si fos ric em compraria un iot”

ORACIONS COORDINADES	LOCUCIONS CONJUNTIVES	EXEMPLES
COPULATIVES Unides per nexes que indiquen addició	i, ni.	Ens divertirem <u>i</u> ballàrem fins la matinada. No ens ha telefonat <u>ni</u> ens ha cercat.
DISJUNTIVES Hi ha dues alternatives entre les quals cal optar	o, o bé.	T'espere <u>o</u> me'n vaig?

DISTRIBUTIVES Hi ha alternança.....	ara...ara, adés...adés, no sols (solament) sinó, ni...ni, o ..o, mig...mig, ja... ja, el mateix...que, l'una ... l'altra.	<u>Ara</u> corre, <u>ara</u> s'asseu. <u>Adés</u> pensa una cosa, <u>adés</u> una altra
CONTINUATIVES Indiquen successió una respecte l'altra.	encara, a més (o de més) a més, endemés, així mateix.	Li ho dic bé i <u>encara</u> em contesta així. <u>A més</u> d'explicar-nos on era el carrer, ens hi acompanyà.
EXPLICATIVES La segona proposició aclareix la primera.	Això és, és a dir, o siga...	Em digué que me n'anara, <u>és a dir</u> , que no volia veure'm mai més.
ADVERSATIVES* Expressen oposició	però, altrament, sinó, sinó que, tanmateix...	No vull que m'espantes, <u>sinó</u> que m'encoratges. No m'agrada passejar <u>però</u> ho faig.

Tractem algunes dels les proposicions subordinades, ja que estan estretament relacionades amb el discursos explicatius i els argumentatius que ja hem estudiat en apartats anteriors. Són les causals, les il·latives, les finals i les adversatives.

Per tal d'entendre-les bé cal que compregues el mecanisme de creació de la majoria d'aquests tipus d'oracions, el qual està basat en un esquema "lògic" de causa-conseqüència.

És a dir la primera és el motiu/motor i la segona és -d'alguna manera- la resposta/seqüela de l'anterior.

Pel que fa a les causals i il·latives seguim aquest esquema:

Veiem en l'exemple del quadre dues oracions simples que enllacen tot seguit. Les oracions causals són les que subordinen amb un conjunció la raó o el motiu a l'oració principal. Ex: S'ha enfadat perquè no l'entén.

Normalment la subordinada va darrere de la principal, tot i que de vegades pot aparèixer davant. Les principals conjuncions causals són aquestes: "perquè (IND), ja que , puix , puix que, car, per tal com, vist que".

En canvi, si la proposició subordinada es refereix a la conseqüència estem davant d'una il·lativa: Ex: No l'ha entés així que s'ha enfadat.

Les proposicions finals responen a l'esquema:

CAUSA-POSSIBLE EFECTE-POSSIBLE	
Invertir diners ➡➡➡➡➡➡	guanyar beneficis

El resultat d'unir aquestes dues oracions simple és: Ex: S'han d'invertir molts diners perquè augmenten els beneficis.

Recordeu que la diferència entre causals i finals és que en les primeres el verb va sempre en indicatiu mentre que en les segones el porten en subjuntiu. Les conjuncions més important de les finals són: perquè, a fi que, per tal que.

Quant a les adversatives formarien part de les proposicions coordinades, encara que d'alguna manera se'ls podria aplicar l'esquema lògic que estem mantenint tot al llarg d'aquesta mena d'introducció a la sintaxi.

Per tant, les adversatives des d'un punt de vista semàntic estan relacionades amb les concessives ja que responen a l'esquema:

CAUSA QUE PRODUUEIX L'EFECTE INESPERAT	
Plou ➡➡➡➡➡➡	isc de casa

Si subordinen l'efecte inesperat tindrem una coordinada adversativa.

Ex. Plou però eiriré de casa.

Les conjuncions adversatives són: "però, altrament, sinó, tanmateix, no obstant això, en canvi, per contra i més aviat".

ORACIONS SUBORDINADES	CONJUNCIONS O LOCUCIONS CONJUNTIVES	EXEMPLES
CAUSALS La proposició subordinada assenyalava la causa de l'acció de la principal.	perquè, ja que, puix que, car, per tal com...	No ve amb elles <u>perquè</u> està fart.
CONSECUTIVES/ IL·LATIVES La proposició subordinada incideix en una conseqüència derivada de l'acció de la principal.	Doncs, així que, de manera que, per tant...	Ho has fet? <u>Doncs</u> accepta les responsabilitats. Fa bon temps, <u>per tant</u> podem banyar-nos.
CONDICIONALS La proposició subordinada implica la condició necessària perquè s'acomplisca el contingut.	Si, a condició que, posat que, sols que, amb què, en cas que, només que, si bé, mentre...	<u>Si</u> li preguntes et contestarà. <u>Posat</u> que acabem d'hora anirem al cinema. <u>Mentre</u> no ho comentes no passa res.
FINALS La proposició subordinada indica l'objecte del que es diu en la principal.	perquè, a fi que, per tal que...	Li ho he dit <u>perquè</u> se'n vaja. T'ho escriuré <u>per tal que</u> no se t'oblidi.
CONCESSIVA L'objecció de la principal no impedeix la realització.	encara que, malgrat que, baldament, per bé que, tot i que, ni que ...	<u>Encara que</u> vulgues no podràs imitar-lo. Et criticarà, <u>malgrat que</u> t'estima

Connectors metadiscursius

Hi ha també connectors metadiscursius, els quals reflecteixen el procés de construcció del text. També s'anomenen organitzadors textuais. Els classifiquem tot seguit:

1. **Exemplificació/detall:** "per exemple, com a mostra, així, com és ara"
2. **Aclariment-continuació:** "és a dir, en altres paraules, més ben dit, més aviat, de fet, en realitat, dit siga de passada".
3. **Resum-conclusió:** "breument, en poques paraules, en una paraula, en resum, en conclusió, recapitulant".
4. **Represa:** "Com he estat dient, com estava dient, tornant al nostre tema, tornant al primer punt".
5. **Exclusió:** "En cap cas, de qualsevol manera, de cap manera, deixant al marge".
6. **Temporal-espacial:** anterioritat: "abans, fins al moment, fins ara". simultaneïtat: "en aquest moment, aquí ara, mentre"; posterioritat: "pròxim, següent, en segon lloc, primer", finalització: "finalment, per acabar, per concloure, en fi".

1.- Digues quin tipus d'oració és tot fixant-te primer en els connectors: "Encara que les obreres siguen infèrtils, en determinades circumstàncies poden pondre ous però com no poden aparellar-se amb abellots d'aquests ous no fertilitzats només en poden eixir mascles d'abella".

2.- Fixa't en la relació lògica semàntica d'aquesta oració i digues quina de les dues és:

"Encara que les obreres siguen infèrtils en determinades circumstàncies poden pondre ous" ⇒ causa o conseqüència.

3.- Quin tipus de lligam és "aleshores" i quina diferència pel que fa a la seua funció en aquestes dues oracions i posa un sinònim diferent en cadascuna d'elles:

a) "Aquests productes simples s'emmagatzemen en cel·les per a assecar-lo fins arribar a menys del 20% d'humitat, aleshores segellen la cel·la amb mel amb un tel de cera".

b) "Aleshores a les treballadores se'ls canvia la dieta per nèctar i pol·len o mel diluïda, mentre la reina continua rebent gelea reial".

4.- En aquest discurs hi ha una successió de fets referits a la vida dels insectes. Hi ha alguns connectors que ho demostren com "durant" i "després". Reescriu un text curt on hi haja un ordre cronològic en què cada acció vaja encapçalada per una xifra (cardinal o ordinal).

5.- Substitueix els dos elements en negreta i la subratllada per altres paraules (SN, sinònims, pronoms febles i/o elisió):

"La vida de les obreres és variable, **les abelles** nascudes a la primavera viuen unes poques setmanes. Les abelles nascudes a la tardor viuen uns quants mesos ja que hibernaran dins del rusc".

6.- A les frases següents, els mots o grup de mots en negreta fan la funció de complement circumstancial (temps, manera, lloc, d'instrument). Classifica'ls en aquest quadre de sota escrivint una X a la casella que corresponga.

Oracions	Adv.	Prop. Sub.	SN	Prep + nom	Tipus circums.
En la zona de clima temperat les abelles sobreviuen...					
comença a pondre ous des de mitjans d'hivern .					
Aproximadament després d'una setmana la cel·la de la larva és segellada...					
segellen la cel·la amb mel amb un tel de cera .					
L'abella reina s'aparella en llocs molt allunyats del rusc					
se'ls canvia la dieta per nèctar i pol·len o mel diluïda, mentre la reina continua rebent gelea reial					

COMPETÈNCIA 4

★ Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor/a, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seua organització.

- L'alumne/a ha de saber planificar les idees, després produirà el text i acabarà amb la revisió del contingut.
- Planificar implica que l'estudiant es plantege per a qui escriu. Això condiciona el tipus d'escrit i, per tant, s'ha de buscar el registre més adient. També consisteix en lligar els coneixements previs amb la generació d'idees i la seua organització.
- La cerca d'informació està relacionada amb la planificació i l'expressió oral ja que l'adolescent ha d'interactuar amb els seus companys.

A fi de ser avaluat l'alumne/a ha de tenir present aquests indicadors de la graella.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none">● Planificar l'escrit amb generació d'idees bàsiques i organització senzilla d'aquestes.● Cal tenir en compte la intenció del receptor i el grau de coneixement que té de l'assumpte que tractem.	<ul style="list-style-type: none">● Es generen idees i se seleccionen les més importants.● L'alumne és capaç d'organitzar-les de forma clara i entenedora.● Fer llistes de les idees principals i genera de secundàries per donar suport a les primeres.	<ul style="list-style-type: none">● Ha generat alguns dels mecanismes de creació d'idees.● Sap seleccionar les més adients a l'objectiu i el context.● Crea pluja d'idees i mapes conceptuals.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Reflexionar sobre que contindrà el discurs i com el farem més entenedor. Es pot practicar també en grup. ● Fer una llista de les idees principals i les jerarquitzar en esquemes o guions senzills. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Identifica la situació comunicativa i el tipus de text que ha de desenvolupar. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Quan genera les idees, les selecciona i les té en compte a partir dels objectius del receptor.

♣ Pràctiques d'entrenament

 Per parelles els alumnes abans d'iniciar aquesta unitat didàctica han de fer una llista amb huit o més paraules relacionades amb estils, cantants, grups, formats musicals que agraden els joves. Subratlleu les que considereu més importants i organitza-les. En acabat poseu les secundàries.

La música dels nostres adolescents. Quina transcendència tenen les lletres de les cançons? Tot s'hi val? Educació, exigència i esperit crític són la clau.

Natàlia i Irea són amigues. Els agrada molt la música. Escoltar-la, cantar-la, ballar-la... "He fet música des dels 3 anys. Quan l'escolte estic al meu món, em relaxe, sóc jo mateixa. En funció de l'estat d'ànim me'n pose d'un tipus o d'un altre. On més cante és a la dutxa", explica Irea. Les preferències coincideixen bastant, música en valencià, pop anglès, reggaeton i trap. Irea és més d'escoltar-la al mòbil, amb YouTube o el que té descarregat, si és amb l'ordinador o la tauleta via Spotify, i a la dutxa sona l'aparell de ràdio amb À punt Ràdio. La Natàlia gairebé sempre amb el mòbil busca a YouTube les cançons que li agraden, les que li recomanen o les que sent al Musical.ly -xarxa social de gravació de playbacks que arrasa entre els adolescents amb més de 90 milions d'usuaris a tot el món-. Reconeix que a la majoria de cançons de reggaeton i trap que escolta les xiques n'ixen mal parades, en parlen malament i les tracten com si fossen les culpables. "No estic d'acord amb el que diuen perquè són masculistes, però estan de moda i el ritme m'agrada, m'agafen ganes de ballar. Passe de la lletra, les balle i les cante", comenta Natàlia.

PRENDRE CONSCIÈNCIA: Sempre hi ha hagut música masculista o que incita a la violència, cançons de Joaquín Sabina, Pimpinela o Els Pallassos de la Tele en són alguns exemples, però també grups de pop i rock (Loquillo, Radio Futura, The Police, Guns N' Roses, Eminem o One Direction). Per a Joana Gallego, directora de l'Observatori per la Igualtat de la Universitat Autònoma de Barcelona i coordinadora del màster sobre gènere i comunicació de la UAB, el problema és que no en som conscients. "Si pararem atenció a algunes lletres ens sorprendriem. A la nostra societat està arrelada la idea que la dona és dolenta", argumenta Gallego.

El missatge que rebem és que les dones hem d'estar al servei de l'home. Proposa que ens fixem en les lletres de les cançons i que hi pensem: "Parlem-ne en família, preguntem als fills què els sembla el que diu la música que ballen i canten. Comentar, discutir i debatre ajuda a prendre consciència i que pugui haver-hi una distància. Poder desdramatitzar, i si es passen de la ratlla denunciar-ho públicament", explica la professora. Considera que com més es parle del tema millor. Que ix als mitjans i de mica en mica ens adonarem del que ens estan transmetent. Hem de ser curiosos perquè a tots els productes culturals es transmet un missatge amb estereotips i rols que condicionen la nostra manera de percebre la realitat. No creu que la solució siga prohibir la música amb lletres sexistes perquè les accions sancionadores fan que el que està prohibit prenga volada i al final tinguen més èxit. Però considera que s'hauria de fer alguna cosa: "Una possibilitat és que ajuntaments i ens públics es neguen a contractar els grups que són tan misògins per festes majors i celebracions populars i expliquen el perquè. Com a societat també podem denunciar-ho a través de les xarxes socials, deixant en evidència aquest tipus de cançons. Si hi ha molta pressió social potser els mateixos grups o cantants s'adonaran que les seues lletres ja no són adequades. Les sancions haurien de venir de la mateixa societat, que ja no tolera determinades maneres d'actuar".

EL QUE ESTÀ DE MODA: Arnau també li agrada ballar i el que més valora a l'hora de triar la música que escolta és el ritme. Reggaeton, pop valencià i anglosaxó comercial, com ell diu, és el que més sona al seu mòbil. No se sap quasi les lletres però les canta. El reggaeton també, encara que siga masculista: "Totes expliquen més o menys el mateix, parlen del cos de la dona i del que fan amb elles. No en faig cas, quasi ningú els fa cas. Si hi penses deixaries d'escoltar-les, però és gairebé impossible, sonen a tot arreu, a les discoteques, a la ràdio, a les botigues de roba... Estan de moda", diu Arnau.

Quina música els agrada? Segons les dades de l'última enquesta, presentat pel periodista i locutor Xavi Canalies, assegura que el ventall musical sol·licitat és molt ampli. "Als adolescents els agrada molt la música en valencià (Txarango, Xavi Sarrià, Buhos, La Pegatina, Els Catarres, La Raíz o Zoo) i a nivell espanyol ho estan petant Pablo Alborán, Pablo López i OT. Els últims anys el creixement de l'interès dels mil·lennials pel reggaeton ha sigut exponencial (Juanes i Morat, Luis Fonsi amb Demi Lovato, Maluma o J. Balvin) i continuen demanant artistes internacionals (Camila Cabello, Ed Sheeran, Beyoncé, Bruno Mars o Rita Ora). A l'adolescència la música és una via d'escapament, una etapa vital de creixement per trencar amb el que està establert; una època més radical en què els agraden les lletres més estripades".

Criatures. Ara.cat

- 1.- Fes un esquema on es pugua captar les idees principals i les secundàries.
- 2.- Genera huit idees o més en un minut sobre el tema tractat.
3. -Representa-les en un mapa conceptual.
4. -L'alumne/a genera el perfil del destinatari que és un company de la seua edat (registre, coneixements previs, intenció...).

*

Text i gramàtica

IMPERSONALITAT

Als capítols anteriors tractàrem la modalització. En aquest recurs apareix la presència de l'emissor. Ara ens detenim en el recurs oposat. La impersonalitat és el fenomen lingüístic que dóna compte de l'absència de marques d'interlocutors. Quan no hi ha marques d'íctiques de persona —la presència dels interlocutors: la i 2a persona de pronoms febles, pronoms personals, formes verbals, pronoms demostratius i p. possessius— estem davant d'un discurs objectiu, neutral. Això ocorre quan l'emissor decideix no mostrar-se a través dels enunciats que construeix i tampoc no implica el receptor en el seu discurs. En aquest cas l'emissor es distancia del que diu i respecte a qui ho diu. Aleshores parlem de discurs «objectiu», caracteritzat per abundància d'estructures impersonals. Els

exemples més significatius es donen en els anomenats textos científics, especialitzats i divulgatius. Les fórmules lingüístiques que anomenem fórmules d'impersonalització són principalment les següents:

Les construccions impersonals reflexes, oracions amb un subjecte genèric, que contenen el pronom es com a marca de subjecte indeterminat i apareixen sempre en 3a persona del singular: «Es parla constantment de la mala qualitat de determinats productes alimentaris, però no es fa res per tal de posar-hi remei.»

Construccions de subjecte indeterminat corresponent a “hom”, o amb sintagmes nominals de caràcter genèric com ara “la gent, tothom, algú”: «Algú podrà pensar que és bo fumar.»

Construccions esdevenimentals, que descriuen successos i no accions realitzades per algun subjecte en concret. Tenen els predicats amb haver-hi, caldre: «Hi va haver molta gent en la festa del meu aniversari.»

Construccions amb el verb semblar/parèixer: «Sembla que vindran avui.»

Interpretació impersonal d'un verb conjugat mitjançant la 3a del plural, la 1a del plural o la 2a del singular o plural: «Truquen a la porta». «M'han posat una multa». «En valencià posem accent als mots esdrúixols». «Quan penses en estes coses, no pots fer més que tremolar».

El caràcter indeterminat pot donar-se per ignorància de l'emissor, per indiferència, perquè se'l vol ocultar intencionadament o perquè es vol fer referència a un agent global.

Algunes construccions d'infinitiu el subjecte semàntic del qual s'interpreta com a genèric: «Cridar no ajuda gens a resoldre els problemes».

Les oracions passives produeixen un efecte paral·lel al de les impersonals: el fet de destacar l'objecte de l'acció verbal fa que es deixi en segon lloc o fins i tot s'obvie el subjecte lògic (l'agent). Aquesta equivalència es veu clara si comprovem la relació entre les oracions passives i la impersonal següents:

Les seues aptituds foren molt valorades (pel tribunal). O. Passiva.

Les seues aptituds es van valorar molt. O. Passiva reflexa.

Es va valorar molt les seues aptituds. O. Impersonal.

1.- Assenyala tres construccions impersonals del text .

2.- Transforma aquesta oració en 3a persona i mostra objectivitat ja que es tracta d'un discurs directe: “He fet música des dels 3 anys. Quan l'escolte estic al meu món, em relaxe, sóc jo mateixa. En funció de l'estat d'ànim me'n pose d'un tipus o d'un altre. On més cante és a la dutxa”.

3.- Busca termes de la música a l'escrit.

COMPETÈNCIA 5

- ★ Escriure texts de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- L'alumne/a ha de ser capaç d'emprar el tipus de discurs més adient a la situació comunicativa (registre, lèxic i expressions relacionades amb l'assumpte que es tractarà per expressar-se amb claredat i precisió.
- Ordena els paràgrafs amb connectors que permeten seguir el desenvolupament de les idees expressades.
- Respecta les normes morfològiques, sintàctiques i ortogràfiques. Cal escollir el format i el suport més adequat a l'hora de presentar-lo (icònics, gràfics, numèrics, etc)

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Escriure texts suficientment organitzats i connectats amb un registre adequat. ● Cal fer servir construccions morfosintàctiques simples (o coordinades) amb lèxic i ortografia bàsics. ● Fa servir signes de puntuació variats. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Redactar discursos organitzats i enllaçats, amb registre i lèxic adequat i amb morfosintaxi i ortografia correctes. ● Empra connectors per enllaçar les idees. ● Utilitza oracions simples, coordinades i subordinades. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fer escrits molt ben organitzats i enllaçats, en un registre molt adequat i amb plena correcció lèxica, morfosintàctica o ortogràfica. Es dominen els signes de puntuació.
<ul style="list-style-type: none"> ● L'estudiant ha d'acostumar-se a escriure des de la manera convencional fins als blocs o wikis. 	<ul style="list-style-type: none"> ● L'alumne escriu als blocs o wikis i amb aprèn del llenguatge amb hipervincles. 	<ul style="list-style-type: none"> ● S'empren conetors variats. Escriu amb plena correcció ortogràfica.

♣ Pràctiques d'entrenament

... Els alumnes crearan un text individualment i corregiran el d'un company tot seguint les indicacions del professor.

1.- A partir de les idees seleccionades en l'exercici anterior has d'organitzar i de redactar un escrit amb aquests trets:

- a) Creació d'un discurs explicatiu amb aquestes parts (introducció, desenvolupament de les idees i conclusions).
- b) El discurs s'hauria de publicar en una revista juvenil. Per això caldrà tenir en compte el receptor, el registre, la relació interpersonal i la intenció dels interlocutors.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
Si empra el registre adient en la major part del text d'acord amb la situació comunicativa. Ha organitzat el discurs tot tenint en compte les tres parts. També ha creat oracions simples, concordança gramatical, connectors senzills i puntuació bàsica (punts i comes només). Ha pogut cometre alguna incorrecció lèxica.	A més d'emprar el registre per als joves i organitzat el discurs tripartit. Ha usat construccions simples, coordinades i subordinades. Els verbs tenen coherència i hi ha concordança gramatical. No comet quasi faltes d'ortografia.	L'alumne/a ha fet servir el registre adequat, amb les tres parts, ben connectades, els verbs d'una manera coherent i la puntuació clàssica. Ha emprat connectors variats i sense cap falta d'ortografia. L'estudiant d'aquest nivell supervisa el seu escrit: adequació, coherència, cohesió, correcció lingüística, la presentació formal. Després pot prescindir d'un paràgraf.

Ací teniu una eina d'avaluació que ja coneixeu de 3r d'ESO: la diana. L'alumne/a ha d'aprendre a qualificar la seua tasca i la dels seus companys de forma objectiva. Això millorarà el seu procés d'aprenentatge. Hi ha diferents eines per tal de fer-ho. Cal que lliges amb atenció cadascun dels enunciats abans d'assenyalar en quin nivell estàs. Posa una X tot tenint en compte aquells quatre criteris: 1.- Mai; 2.- Puntualment; 3.- Generalment; 4.- Sempre

En acabar s'han d'unir les ics i obtindràs un polígon. Quan més superfície obtingues vol dir que més alta és la teua puntuació i s'apropa més a l'excel·lent. Com que ja has remarcat les notes que has posat oscil·len de l'1 al 4. Per calcular la mitjana caldrà que sumes totes aquestes i després la dividesques pel nombre d'eixos que hi ha. Un cop fet açò has de multiplicar per 2'50 per tal que la nota final siga sobre 10

DIANA DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

Nom i cognom (corrector) _____

Nom i cognom (autor-a) _____

I) PLANIFICACIÓ

A.- Té clar quin és l'**objectiu del text que va a produir**?

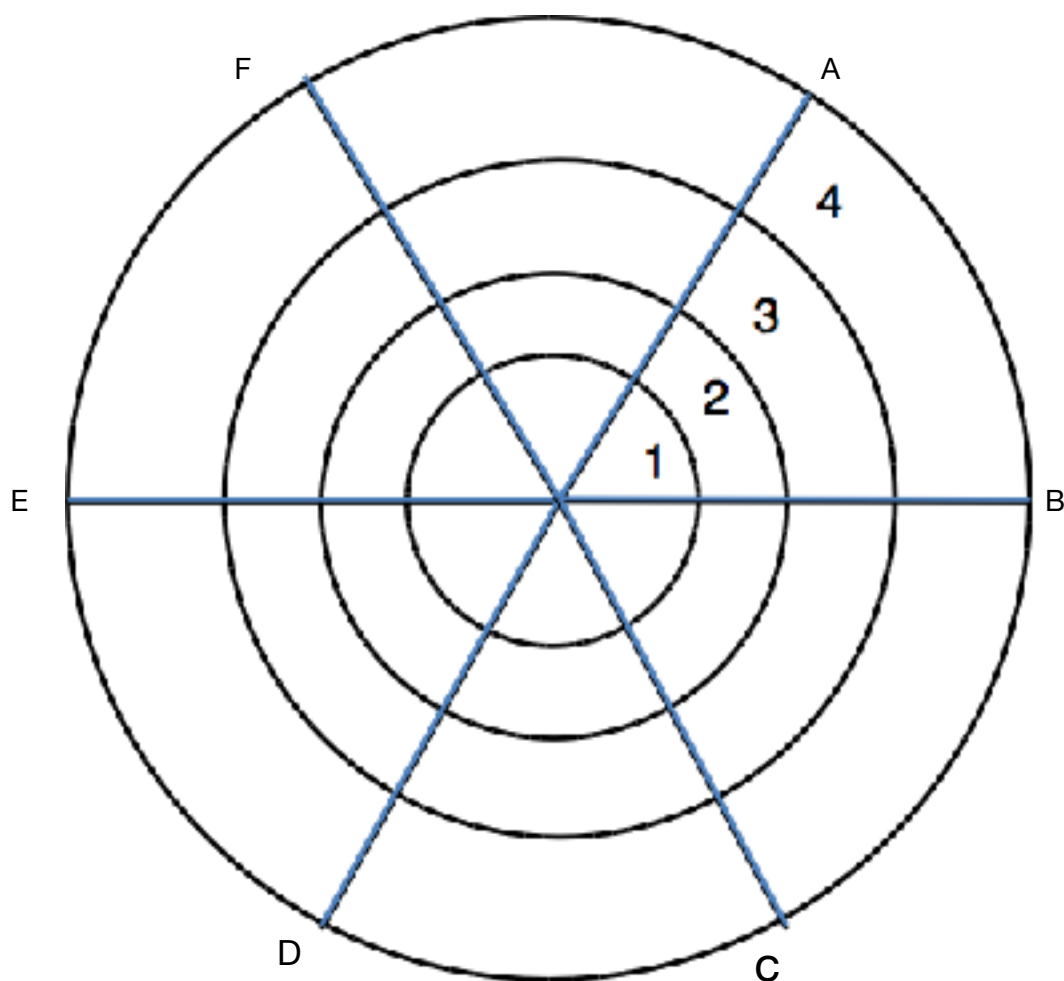
B.- Sap quin és el **propòsit del lector**?

C.- **Identifica el tipus de discurs** que s'ha de desenvolupar i quins trets té?

D.- **Quins mètodes segueix per generar idees?** (diàleg amb els companys, mapes conceptuals o pluja d'idees).

E.- Recerca la **informació** i sap consultar-la?

F.- Selecciona bé les **idees principals i** aprofita **les secundàries**? Les organitza bé?

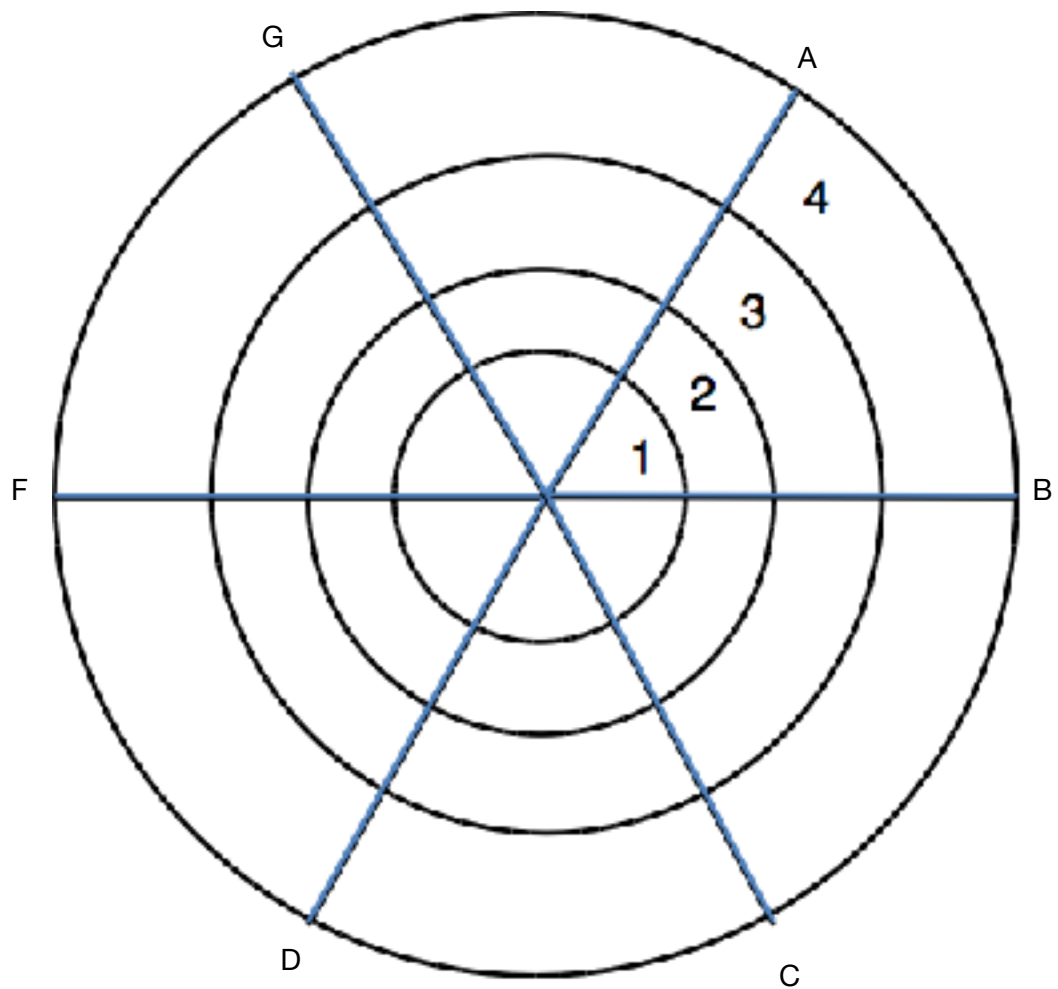
DIANA DE L'EXPRESSIÓ ESCRITA

Nom i cognom (corrector) _____

Nom i cognom (autor-a) _____

II) TEXTUALITZACIÓ

- A.- Sap trobar **el registre adient a la situació comunicativa**?
- B.- El **lèxic** emprat és **precís i ric**?
- C.- Combina les **oracions simples** amb les **coordinades i subordinades**?
- D.- Fa servir **connectors i els signes de puntuació** de forma correcta?
- E.- Escriu amb plena **correcció ortogràfica**?

DIANA DE L'EXPRESSIONS ESCRITA

Nom i cognom (corrector) _____

Nom i cognom (autor-a) _____

III) REVISIÓ

A) La presentació és totalment correcta?

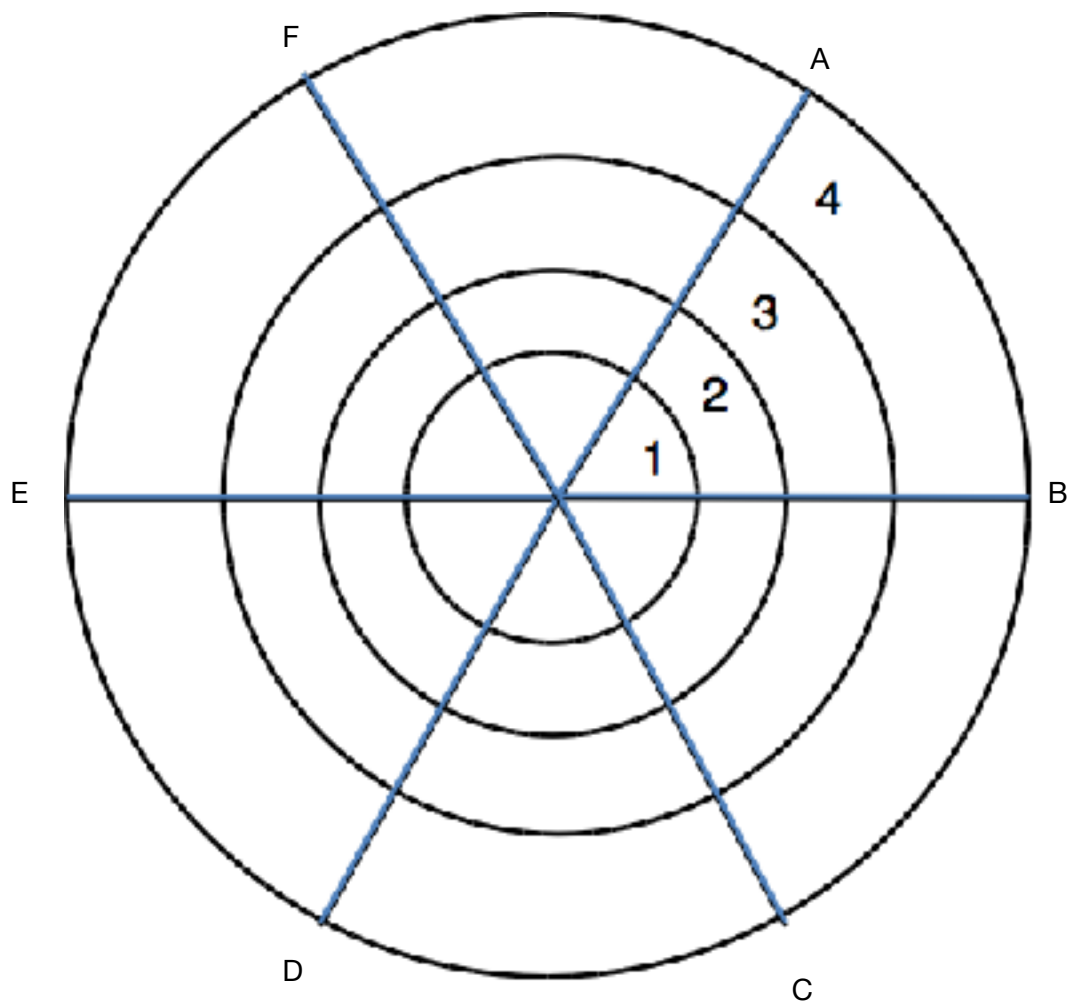
B) S'han canviat els mots genèrics per altres de més precisos?

C) La calligrafia és llegible? Ha deixat marges i en cas d'haver títol és adequat?

D) Els temps verbals estan ben utilitzats?

E) L'escrit es comprén amb facilitat. Té marges?

F) Els paràgrafs estan ben distribuïts i destacats?

*

Text i gramàtica

Els temps verbals

És la categoria que assenyalava el moment en què es produeix l'acció verbal (passat, present o futur). Les marques que assenyalen aquesta temporalitat poden manifestar-se sota la forma d'adverbis temporals (hui-avui, demà, ahir, ara...) sintagmes nominals (aquesta vesprada, la nit...) amb demostratius o morfemes verbals (se celebrarà...). Aquestes marques s'anomenen dictiques perquè assenyalen els elements de la comunicació. En el pròxim apartat de Text i gramàtica seguirem amb deteniment aquesta explicació. El criteri de classificació dels temps verbals és més complex que aquesta adscripció tan simple.

	ANTERIOR abans d'ara	SIMULTANI ara	POSTERIOR després d'ara
Moment ACTUAL (temps absoluts)	Pretèrit perfet + (simple o perifràstic) Vaig llegir o llegí (abans d'ara)	Present - lleg-lligesc/-isc (ara)	Futur + llegiré (després d'ara)
Moment INACTUAL (temps relatius)	Plusquamperfet + Havia llegit (abans d'aleshores)	Pretèrit imperfecte - Cantava (aleshores)	Condicional + Cantaria (després d'aleshores)

Si us fixeu els temps verbals que duen el signe - són els no marcats o neutres en l'oposició temporal, i amb el signe + els marcats. Aquest quadre ens permet també explicar els desplaçaments que s'hi produeixen. Distingim tres valors:

A) **Valors temporals:** es dedueixen de cada casella.

B) **Valors desplaçats:** fruit de l'ús d'un temps neutre (amb el signe per un -) per un + o marcat.

Pretèrit perfet	Present	Futur
	← →	

c) **Valors modals:** (cortesia, irrealitat, desig...) que adquireixen els temps relatius, és a dir -l'imperfet i el condicional- quan apareixen pel present o el futur.

 Els alumnes fixaran en el quadre següent i intentaran recordar quin temps verbal és el predominant en cada tipus per tal de fer l'exercici següent.

verbs	tipus de discurs
Temps absoluts (+ present) 3a persona.	Explicatiu
Verbs "creure, opinar, dir, pensar..." en la persona i en present.	Argumentatiu
Perífrasis d'obligació, imperatiu i futur (2a persona o impersonal)	Instructiu
Predomini dels temps imperfets i dels verbs atributius, haver i tenir. Ús abundant de la 3a persona.	Descriptius
Molts verbs d'acció (pret.perfet, imperfet, plusquamperfet) sobretot imperfectius.	Narratiu
Gran varietat de temps en primera i segona persona.	Conversacional
Temps futurs.	Predictius
Gran varietat.	Retòrics

♣ Pràctiques d'entrenament

Per parelles els alumens lligen els tres texts i intenten classificar-los tot atenent les característiques apreses en 3r d'ESO. Abans caldria fixar-se en els quadres dels temps verbals que dalt i els que teniu més avall de tipologia textual.

1.- Assenyala de quin tipus de text es tracta i raona-ho bé tot atenent, sobretot, als verbs.

a) Amb la crisi i les consegüents retallades no hi ha dia que no es parle del perill de perdre el sistema de salut pública de què gaudíem fins no fa molt de temps. En tenim experiència: l'euro per recepta, les intervencions sense hospitalització, etc.

Quan patim una malaltia crònica o una malaltia greu i estem cansats de píndoles, cures i teràpies doloroses, provem a la desesperada els remeis que ofereix la medicina alternativa. Però no sempre és així. Cada vegada més persones acudeixen a la medicina complementària

b) Això era una guineu a qui agradava molt fer bromes als altres. Un dia convidà una cigonya a dinar a sa casa. La guineu féu arròs de brou i el dugué a taula en dos plats. La pobra cigonya, amb el bec tan llarg, no pogué agafar ni un gra d'arròs. La guineu, en canvi, s'acabà tot el plat i encara l'escurà amb la llengua.

La cigonya decidí venjar-se de la broma de la guineu. Deixà passar el temps i al cap de dos o tres mesos la convidà a dinar a sa casa. El dia de la invitació la guineu pensava: "Que bé que dinaré hui!". Però la cigonya dugué a taula dos tassons alts i estrets, plens de carn tallada en trossos menuts. El bec de la cigonya entrava molt bé dins el tassó, però la guineu tenia el morro massa ample i no pogué menjar res.

La guineu tornà a sa casa trista.

c) Pasteur va començar les seues investigacions estudiant dues substàncies químiques: l'àcid tartàric i l'àcid racèmic. Aquestes substàncies semblaven idèntiques en tot, menys en una cosa: l'àcid tartàric exercia un efecte estrany sobre determinats tipus de llum; semblava com si la desviés, mentre que l'àcid racèmic no tenia aquest efecte.

Els amics de Pasteur se'n reien i li deien que no valia la pena enfadar-se per un cosa com aqueixa. Però a Pasteur no li semblava cap assumpte que no fóra important, va obtenir cristalls de tots dos àcids i els examinà al microscopi. Els Cristalls de l'àcid tartàric eren tots iguals, mentre que els de l'àcid racèmic eren de dues menes. Uns s'assemblaven als cristalls de l'àcid tartàric, els de l'altra mena eren imatges reflectides del primer. (Era com mirar un pilot de guants, uns de la mà dreta i els altres de l'esquerra.)

TIPUS DE DISCURSOS	FINALITAT	GÈNERES	ESTRUCTURA	RECURSOS LINGÜÍSTICS
CONVERSACIONALS	Establir un diàleg entre dos interlocutors. És un text subjectiu basat en l'intercanvi d'informació	Entrevistes, diàlegs teatrals, reportatges...	Estructura de pregunta-resposta o comentari-resposta, amb intervenció 1,2,1,2, etc....De vegades els diferents personatges porten la inicial en cada intervenció.	Riquesa d'oracions segons la prosòdia. És el tipus de text que més s'apropa al llenguatge oral, per això té tanta riquesa de recursos tipogràfics i signes de puntuació. El registres predominants són l'estàndard en els àmbits públics i en el privat, el col·loquial
RETÒRICS	Captar l'atenció cap a la bellesa o raresa del llenguatge. És un text subjectiu. Tal volta siga el que més figures retòriques continga.	Poemes, embarbussaments, eslògans publicitaris, endevinalles...	Forma lliure: versos, per estrofes, per elements visuals, etc....	Figures retòriques de tota mena (metàfores, anacoluts, al·literacions, hipèrbatons, etc.), jocs de paraules, dobles sentits i ironia....

	FINALITAT	GÈNERES	ESTRUCTURA	RECURSOS LINGÜÍSTICS
NARRATIU	Consisteix a relatar uns esdeveniments reals, versemblants o imaginaris, amb la finalitat d'entretenir o d'informar, segons quin siga l'objectiu de la persona que narra.	Novel·les, contes, relats, llegendes; textos que recorden el que ha succeït, com als llibres de memòries, dietaris, biografies; i també en poesia.	1.Plantejament 2. Nus. 3.-Resolució	<p>O r a c i o n s predicatives: verbs d'acció.</p> <p>2. El temps verbal més representatiu és el passat, en pretèrit perfet, simple o perifràstic, pel seu aspecte perfectiu, amb altres temps de passat (imperfet, plusquamperfet, perfet anterior, indefinit).</p> <p>3. Els adverbis i les locucions adverbials de temps i de lloc situen les seqüències de la narració.</p> <p>4. Els connectors poden expressar tant la successió temporal com la causal.</p>

TIPUS DE DISCURSOS	FINALITAT	GÈNERES	ESTRUCTURA	RECURSOS LINGÜÍSTICS
DESCRIPTIUS	Dir com són les coses i les persones. Es detallen els trets. Pot ser objectiva, o subjectiva.	Si es descriuen els trets físics d'una persona parlem de prosopopeia , si són els trets psicològics, etopeia , i si són els dos a la vegada, és el retrat. Si hi ha subjectivitat és una caricatura .	Té dues parts: tema i expansió . L'expansió es pot basar en una enumeració selectiva.	L' adjectivació , o e s t r u c t u r e s equivalents. L'estructura oracional bàsica és l' atributiva . També hi ha els verbs tenir, posseir o portar. Els temps verbals més comuns són el present o l'imperfet.
PREDICTIUS	Ens informa sobre una situació futura.	El comunicat del temps (segona part), l'horòscop...	És possible que (+ present subjuntiu). <ul style="list-style-type: none"> • possiblement (+futur). • pot ser que (+present de subjuntiu). • tal vegada: • si Déu vol. 	A banda del temps futur hi ha també d'altres possibilitats: <ul style="list-style-type: none"> • el temps condicional • el mode subjuntiu • el present d'indicatiu • el futur compost.
INSTRUCTIU	Ens obliga, aconsella o recomana fer una sèrie d'accions a vegades, de per què hem de fer-les i com hem de fer-les.	Lleis, instruccions per al maneig d'aparells...	Presenta primer la finalitat que persegueix i després, exposa un seguit d'instruccions.	Marca d'ordre -acció que s'ha de fer- com s'ha de fer. Serveixen per indicar el pas d'una instrucció a la següent i poden ser substituïdes per recursos tipogràfics (punt, guió ...). Algunes instruccions han de fer-se en un ordre determinat perquè siguin efectives.

TIPUS DE DISCURSOS	FINALITAT	GÈNERES	ESTRUCTURA	RECURSOS LINGÜÍSTICS
EXPLICATIU	Informar i aportar coneixements sobre un tema.	científics diccionaris, enciclopèdies, manuals, llibres de text, exàmens, conferències. divulgatius adreçats al gran públic amb temes d'interès general -fulletons de campanyes, d'informació	1. Introducció 2. Desenvolupament. 3. R e s u m / conclusió.	Els paràgrafs subdivideixen, agrupen i ordenen la informació per fer-ne més clara la lectura. 2. El temps verbal predominant és el present d'indicatiu pel seu valor enunciatiu i atemporal. 3. Al lèxic cal triar el mot precís perquè no es produeixi cap ambigüïtat. Hi apareixen adjectius classificatius i especificatius, però no valoratius, ja que aquest tipus de text no pretén convèncer ningú.
ARGUMENTATIU	Exposa de manera raonada i lògica unes opinions per tal de convèncer a algú que manifesta una altra opinió. Predominen els judicis de fet - objectius- per sobre dels judicis de valor - subjectius-.	A s s a i g s , editorials, articles d'opinió, s e r m o n s , queixes i reclamacions.	1. Exposició (premisses) 2. Demostració (arguments i contraarguments) 3. Conclusió (tesi)	Preguntes retòriques, cites cèlebres. 2. Ús de l'oració negativa per contestar afirmacions de l'interlocutor o d'interrogatives retòriques per cridar l'atenció del lector. 3. Verbs i oracions que expressen causa i conseqüència. 4. Nexes conjuntius: ordinals, distributius i classificatius, adversatius, causals, finals...

2.- A partir d'aquests titulars de la premsa emplena la graella segons l'exemple:

“Divendres a la nit, quatre treballadors de la refineria de Castelló van patir una intoxicació a conseqüència d’emanacions de gas.”

	temps	lloc	protagonistes	causa	conseqüència
	Divendres a la nit	refinaria de Castelló	quatre treballadors	emanacions de gas	intoxicació
a					
b					
c					

a) Quart dia de l'incendi que es va declarar el passat dilluns al terme municipal de Llutxent. Les flames ja han cremat més de 3.300 hectàrees i un perímetre de 35 quilòmetres. El foc continua sense control, però les previsions per a hui són “favorables”, tal com ha afirmat el president de la Generalitat, Ximo Puig.

b) Després d'un intens debat que ha durat més de 15 hores, el Senat argentí ha rebutjat despenalitzar l'avortament fins al compliment de les 14 setmanes de gestació.

c) Espanya i Alemanya firmen un acord per a la devolució de migrants. Món | 08/08/2018 18:15. Espanya i Alemanya han firmat un acord perquè els immigrants que vulguen ingressar en territori alemany des de la frontera amb Àustria puguin ser retornats al país en un termini de 48 hores.

* Text i gramàtica

Volem iniciar aquest apartat amb més informació sobre el verb. Cal recordar que en la nostra llengua hi ha tres conjugacions:

1a conjugació: Acabats en -AR

La majoria són regulars, llevat de anar i estar. La resta s'ajusten al “verb model” i no mostren alteracions en l'arrel d'aquest.

2a conjugació: Acabats en -ER o -RE (dir//dur).

Tenim “rebre, témer, caure, coure, treure, beure, escriure... En negreta teniu les terminacions morfemes de persona mostrades en el verb “perdre”

vendre	perdre	beure	traure	conéixer	créixer
venc	perd	bec	trac	conec	cresc
vens	perds	beus	traus	coneixes	creixes
ven	perd	beus	traus	coneix	creixes
venem	perdem	bevem	traiem	coneixem	creixem
veneu	perdeu	beveu	traieu	coneixeu	creixeu
venen	perden	beuen	trauen	coneixen	creixen

Com a conclusió hem d'afegir entre d'altres apunts que la primera persona de singular del present d'indicatiu que acaben en -C , fan el present de subjuntiu, el pretèrit perfet simple i el pretèrit imperfect de subjuntiu amb -G.

3a Conjugació: acabats en -IR

Aquesta conjugació té dos models: els purs i els incoatius -la immensa majoria, aquests tenen un increment (-EIX) en els persones 1a, 2a, 3a i 6 a del present d'indicatiu, el present de subjuntiu i l'imperatiu.

CONJUGACIÓ PURA		CONJUGACIÓ INCOATIVA	
Present d'Indicatiu	present de Subjuntiu	Present d'Indicatiu	present de Subjuntiu
llig	llija	llegesc (isc)	llegesca(isca)
lliges	lliges	llegeixes (ixes)	llegesques(isques)
llig	llija	llegeix (ix)	llegesca(isca)
llegim	llegim	llegim	llegim
llegiu	llegiu	llegiu	llegiu
lligen	lligen	llegeixen(ixen)	llegeixen(ixen)

Verbs principals purs: ajupir, bullir, collir, cosir, dormir ,eixir, escopir, fugir, grunyar, morir, obrir, omplir, tenir, tossir i sortir.

Verbs principals incoatius: Acudir, arrupir-se, consumir, lluir, mentir, presumir, resumir, afegir, llegir, vestir.

 Llig els dos discursos i contesta les preguntes. Després compara'ls. El segon presenta els fets invertits. Per a aconseguir-ho ha calgut una sèrie de transformacions i de canvis d'ordre. Identifica'ls i explica'ls.

a) Aquella vesprada plovia a bots i barrals, i va pensar que si tingués un ordinador amb alguns programes per jugar, no s'avorriria tant els dies de pluja. Mentre no plovia rai; podia passejar una estona pel barri

en tornar de l'oficina o, havent dinat, podia anar al centre de la ciutat o a fer una partida de tennis amb els companys de la feina; a vegades, fins i tot agafava el cotxe i sortia de la ciutat només pel plaer de sortir-ne. I no s'ho passava pas malament.

Però quan plovia, encara que només fos un xim-xim, el seu humor es capgirava com el temps. Es passava hores i hores amunt i avall pel passadís de casa seva, enganxant el nas als vidres i meditant sobre el destí dels homes en dies com aquell. La seva dona prou que l'animava perquè llegís, o perquè aprofités per adobar l'aixeta del bidet que no tancava bé. Però l'home no estava per punyetes i sempre acabaven discutint.

Per això va pensar a comprar-se un ordinador senzillet, d'aquells de jugar a matar marciàns, a ser el president d'una illa polinèsia i coses per l'estil. En va veure a dotzenes, i finalment se'n va quedar un de japonès.

El dia que li van portar no plovia, però es va estar tota la tarda tancat a casa aprenent de fer anar l'aparell. L'endemà era dissabte i va dir a la dona que hi anés ella sola a comprar a l'hipermercat. Aquell diumenge no va tenir esma ni d'escoltar el futbol, de capficat com estava en un joc d'escacs. Però al vespre no havia acabat la partida i l'endemà va trucar a la feina dient que estava malalt amb angines.

El dia que es va comprar un programa per jugar a tennis va decidir donar-se de baixa del club on anava a jugar dos cops per setmana amb un company de la feina. De nit, somiava que era el president d'una petita illa del Pacífic oriental i es llevava amarat de suor i cridant que el perseguien els nadius.. Cada vespre es passava quatre o cinc hores jugant amb l'ordinador fins que queia de son.

El que més l'havia impressionat de l'aparell era la possibilitat de dominar-lo només amb aquella petita palanca vermella, el joystick, que se'n deia en el llenguatge dels entesos; i l'enorme sensació de poder que li feia l'efecte de tenir quan feia anar aquell comandament. llavors sí que se sentia rei.

Aquella tarda també plovia a bots i barrals i queien llampecs ben forts en algun punt de la ciutat. Cap a les sis la dona va anar a la cuina, va fer cafè i va posar unes galetes en una safata de color groc; va agafar-ho tot i li va portar a l'estudi on tenia l'ordinador. de primer no el va veure, però quan es va acostar amb curiositat a la pantalla, va poder veure el seu marit dins un laberint de colors on era perseguit per una banda de packmans disposats a fer-li la pell. Ella va apagar l'aparell.

. My red joystick : el meu botó polsador vermell.

. packmans : monstres de videojocs de forma esfèrica que es caracteritzen per devorar-ho tot. Varen protagonitzar una sèrie de dibuixos animats.

MY RED JOYSTICK. Rafael Vallbona, a Sabates italianes.

1. En quins moments s'acortuma a avorrir el protagonista?

2. Digueu si són veritat (V) o no (F) les següents afirmacions sobre el text del conte:

- Després de molt mirar botigues, va comprar un ordinador americà.

- Els fills del protagonista amagaven el joystick al seu pare.

- Cada vespre només jugava una estona amb l'ordinador.

- L'ordinador no va aconseguir fer canviar la seva vida.

- El dia que va decidir comprar un ordinador i el dia que va desaparèixer dins l'ordinador coincidiren en una cosa: plovia a bots i barrals.

3. Per què creus que diu l'autor del conte que amb el joystick es sentia rei?

4. Escriu el significat dels següents mots o expressions:

- plovia a bots i barrals:

- no va tenir esma

- es capgirava:

- nadius

- adobar

b) Dilluns va trucar a la feina dient que estava malalt amb angines. El vespre anterior no havia acabat una partida d'escacs amb l'ordinador. Aquell diumenge no havia tingut esma ni d'escoltar el futbol, de capficat com estava en el joc. Dissabte havia dit a la dona que hi anés ella sola a comprar a l'hipermercat. Tot i que no plovia, s'havia estat tota la vesprada del dia anterior tancat, aprenent a fer anar l'aparell que acabaven de portar-li a casa. Se n'havia quedat un de japonès després de veure'n a dotzenes. Havia pensat a comprar-se'n un de senzillet, d'aquells de jugar a matar marciàns, a ser el president d'una illa polinèsia i coses per l'estil. Havia pres la decisió després de passar-se hores i hores amunt i avall del passadís de casa seva, enganxant el nas als vidres, perquè el seu humor es capgirava com el temps, encara que només fos un xim-xim, quan plovia.

(INVERSIÓ CRONOLÒGICA)

COMPETÈNCIA 6

★ Revisar i corregir el text per millorar-lo i tenir cura de la seua presentació.

- L'alumne/a per ser competent en la revisió. S'ha de reconèixer que es cometen errors. Cal, per tant, rellegir-lo, corregir-lo i reescriure'l tot o en part a fi d'eliminar els errors i millorar-lo amb nous elements formals, conceptuals i estètics no previstos al principi i que acaben enriquint-lo.
- Cal revisar aspectes formals com la calligrafia, l'ortografia, la morfologia i la sintaxi.
- Les paraules i expressions poc entenedores i/o els mots genèrics es canviaran per altres més precisos.
- Es tindran en compte els elements que milloren la presentació: calligrafia, tipografia emprada, els marges, la distribució del text i dels títols.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Revisar, corregir i reescriure aspectes formals i conceptuals del discurs. Presentar l'escrit amb claredat. ● Relectura per si es troba algun error i s'esmena. ● Es torna a escriure els fragments incorrectes o foscos semànticament. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Revisar, corregir i reescriure aspectes formals i conceptuals. presentar-lo amb claredat i elements estètics. ● Els canvis que es fan milloren l'escrit. Cal emprar els diccionaris, els correctors ortogràfics... 	<ul style="list-style-type: none"> ● Es torna a revisar en profunditat aspectes formals i conceptuals del text i presentar-lo amb elements estètics. ● L'última versió no conté errors. Per assegurar-se l'estudiant consulta totes les fonts conegudes.
<ul style="list-style-type: none"> ● L'escrit s'ha presentat de forma clara i senzilla. 	<ul style="list-style-type: none"> ● A banda de la presentació clara apareixen elements estètics. 	<ul style="list-style-type: none"> ● L'escrit final no té repeticions innecessàries ni redundàncies.

♣ Pràctiques d'entrenament

 L'alumne intenta posar en pràctica tot allò que ha après a l'hora de planificar un escrit. Ha d'escriure sobre la pèrdua d'un objecte, ja siga real o inventat però sempre versemblant. En acabat corregiran els dos texts que hi ha a l'exercici i el d'un companys/a.

ALGUNA VEGADA HAS PERDUT UN OBJECTE IMPORTANT? EXPLICA-HO

Llig les dues redaccions fetes per alumnes i compara-les. Marca les errades que trobes. Després cal que les puntues de l'1 al 4. La xifra 1 serveix per qualificar quan l'aspecte remarcat és insuficient i el 4 quan està molt bé. Finalment corregiràs la d'un company de la teua classe i li posaràs a la fi uns suggeriments per tal de millorar l'expressió escrita.

a) Recorde un dia en el que jo estava a la biblioteca, a l'institut, crec que l'any passat. Em trobava amb els meus amics estudiant per Física i Química, consultant els apunts i acabant-los si ens faltaven coses per posar. Va arribar l'hora d'anar a classe (anem a la biblioteca després de dinar, i a la vesprada fan més classe) i quan just anavem a guardar el dossier quan em vaig adonar compte que la meua carpeta no estava. La carpeta va desaparèixer. Amb tots els apunts de la majoria del curs.

Em vaig posar a buscar-la. Vaig demanar als meus amics si la tenien a la seua motxilla, res. Vaig buscar per la biblioteca. però res. A veure si fa deu minuts estava traient els apunts de la carpeta, a on estava?

De sobte, vaig pensar i pensar, vaig obrir la meua bossa i sí estava allà.

b) Si que he perdut algo important, malgrat no sembla important, vaig perdre un joc de Pokemon quan era petit.

Era un joc molt especial per a mi, ja que podia dir-se que va ser el primer joc que em compraren a mi.

Caom que sempre li compravem al meu germà, en vaig demanar un. Hi vaig jugar molt a aquell joc. el Pokemon cristal. És de la 2a segona generació i al ser jo menut no l'enteniem per el que vaig demanar ajuda al meu germà gran. És un joc que ens va unir als dos i m'ajudava quan no podia fer algo sol.

Quan se'm va espatllar, vaig sentir molta pena sé que mai podré recuperar aquells moments amb Natxo, el meu germà.

1.- COMPETÈNCIA DISCURSIVA	Puntuació a	Puntuació b	Nom:
1.1 Adequació			
El registre usat és apropiat al tema i la situació comunicativa?			
Hi ha algun mot o construcció que no s'adeqüe al registre utilitzat?			
1.2 Coherència			
S'ha fet una selecció adequada de la informació?			

1.- COMPETÈNCIA DISCURSIVA	Puntuació a	Puntuació b	Nom:
Hi ha alguna idea repetida?			
S'han organitzat convenientment les idees?			
L'estructura és adequada al tema i al propòsit del text?			
El discurs es comprén amb facilitat?			
1.3 Cohesió			
Les frases són excessivament llargues o massa curtes?			
Les frases s'entenen bé o són confuses?			
Hi ha errors de concordança?			
Els temps verbals estan ben utilitzats?			
S'ha fet un bon ús dels sinònims?			
Els connectors entre les frases són adequats i variats?			
1.1 Són clares les relacions temporals, espacials, de causa-efecte, entre les diferents parts del text?			
1.2 Hi ha un abús de la conjunció "i"?			
1.3 S'empren correctament els signes de puntuació? coma, punt, punt i coma, parèntesi...			
1.4 S'ha fet un bon ús dels pronoms?			
2.- CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA			
2.1 Lèxic: vocabulari adequat, precís i variat.			
2.2 Ortografia. accentuació (oberta/tancada, consonantisme).			
2.3 Estructures morfosintàctiques: masculins i femenins, concordances, plurals, terminacions verbals, preposicions, pronoms...			
3. PRESENTACIÓ			
3.1 Hi ha títol i apartats?			
3.2 La presentació formal del text és correcta?			

1.- COMPETÈNCIA DISCURSIVA	Puntuació a	Puntuació b	Nom:
3.3 Hi ha bona cal·ligrafia i les línies són correctes?			
3.4 S'han destacat els paràgrafs?			
3.5 Els marges són suficients?			
3.6 S'han deixat marges en tots els costats?			
PUNTUACIÓ TOTAL			

Suggeriments de millora per al teu company/a:

* **Text i gramàtica**

La variació lingüística dóna compte de les diferències dels usos que presenta qualsevol llengua. Aquestes depenen dels factors (temps, espai, grup social i situació comunicativa). Els termes que s'empren per a denominar-los són: la variació diacrònica, la diatòpica, la diastràtica i la diafàsica. Les tres primeres són com l'ADN de cada parlant i la quarta canvia moltes vegades al llarg del dia tot dependent amb qui parlem.

♣ Pràctiques d'entrenament

🗣️ L'estudiant a casa mira la televisió i intenta comparar diferents programes del canal **À punt mèdia** a fi de comparar programes com un infantil-Doraemon- el programa de Notícies (14:30 o 21:00hores) i

Assumptes interns. Es pot comprovar com s'usen diferents registres segons el públic a qui va destinat.

A continuació et proposem dos exercicis perquè et poses en contacte amb aquesta vessant tan variable de la llengua.

 1.-Escriu un text formal que incloga les paraules que tens tot seguit:

«central, reactor, fuga, nuclear, radioactivitat, radiacions, cendres radioactives, contaminades, iode, cesi, estronci, deixalles nuclears i desmantellament».

 2.- Redacta una notícia que porte com a titular. *«Els neandertals feien servir escuradents per calmar el dolor d'inflamació de les genives»*

En conclusió cal que reflexiones sobre quin tipus de dificultats has tingut quan has creat aquests dos discursos.

Presentem una síntesi dels registres que més apareixen en la vida quotidiana de l'estudiant i que se centren en quatre elements: el tema, la relació interpersonal, el canal i la intenció a l'hora de comunicar-se. Ací tenim tot seguit els cinc registres:

Culte o literari: Són discursos elaborats amb una voluntat estètica. Tenen una gran riquesa expressiva i molta subjectivitat. Inclouen figures retòriques, cultismes i llatinismes. Podem destacar els discursos parlamentaris i els escrits literaris.

Científicotècnic: És un llenguatge objectiu i especialitzat format per lèxic específic i concís. Prevalen els mots monosèmics a fi d'evitar qualsevol ambigüitat. Fa servir cultismes i llatinismes com l'anterior. Apareix a les revistes especialitzades sobre assumptes científics.

Registre estàndard: És aquella varietat que escull les solucions lingüístiques més genuïnes comunes a tot el domini lingüístic, a les zones geogràfiques, socials i a les èpoques. Serveix com a per facilitar la comunicació interdelectal i és el model de referència de la normativa. La funció, per tant, de l'estàndard és unificadora, separadora d'altres comunitats i ajuda a donar prestigi a la persona que el domina. El registre culte és el propi d'un discurs elaborat amb tema específic com els texts acadèmics o la gran majoria dels literaris. El discurs sol ser objectiu, es descriu una realitat inventada o recreada per l'autor. No sol utilitzar l'ambigüitat ni la metàfora perquè intenta que el receptor no malinterprete el missatge de l'escrit. En quant al lèxic es poden utilitzar arcaïsmes, és a dir mots d'origen antic que no s'usen en un registre col·loquial però que si poden aparèixer en un àmbit literari.

Registre col·loquial o familiar: Es manifesta sobretot mitjançant els texts orals, tot i que pot aparèixer en discursos escrits. Fa servir un llenguatge de gran expressivitat, informalitat, subjectivitat, poc elaborat i espontani. En manifestacions escrites abunden les acotacions i els signes

d'interrogació i d'exclamació, les comparances, frases fetes, refranys, les exageracions, les onomatopeies i el sentit de l'humor.

Registre vulgar: Conté els mateixos castellanismes, barbarismes i incorreccions que l'anterior, però es caracteritza per usar paraulotes, sense cap mena d'eufemismes.

Les coses es diuen clarament pel seu nom. Abunden els renecs i els temes com el sexe, la religió i les funcions fisiològiques (menjar, beure, orinar i evacuar el ventre). Sol relacionar-se amb els estrats socials més marginats i amb l'argot propi d'aquests.

El mode es refereix al canal. L'estudiant haurà de distingir les característiques entre l'oral i l'escrit. Tot i això, per exemple en una seqüència narrativa (escrita) potser que l'autor faci parlar alguns personatges o bé simplement imite el parlar d'alguna zona i això es veja en trets de la parla col·loquial, cosa que l'aproparia al canal oral. Tot seguit especificuem una sèrie de trets dialectals que només tenen rellevància en l'escrit entre els dialectes de la llengua catalana: oriental i occidental. Dins de l'oriental el subdividim en dos: central i balear. En l'occidental hi ha el nord-occidental i el valencià.

Trets	Català occidental (valencià)	Català oriental (balear)	Català oriental (central)
Present d'Indicatiu	la persona acabat amb la desinència → -e	la persona no duu cap desinència → ∅	la persona acabat amb la desinència → -O
Present de Subjuntiu	la persona acabat amb la desinència → -a	la persona acabat amb la desinència → -i	la persona acabat amb la desinència → -i
Pretèrit Imp Subj.	Terminació (ara_és) o (era_és)	Terminació (assis_às) o a Menorca (éssis-és)	Terminació (éssis-és)
Verbs incoatiu	Increment → -ix	Increment → -eix	Increment → -eix
Pronoms possessius	Formes femenines amb → -u-	Formes femenines amb → -v-	Formes femenines amb → -v-
Pronoms demostratius	Sistema ternari: "aquest, aqueix i aquell" / "açò, això i allò"	Sistema binari: "aquest i aquell" / "això i allò"	Sistema binari: "aquest i aquell" / "això i allò"

Compara aquestes dues notícies des del punt de vista dialectal i emplena els quadres que tens més avall:

a) Demi Lovato ingressa en un centre de rehabilitació. La cantant i actriu nord-americana va ser hospitalitzada el 24 de juliol possiblement per sobredosi d'heroïna
07/08/2018 - 18.38 Actualitzat 08/08/2018 - 11.39 TV3

La cantant i actriu nord-americana Demi Lovato ha ingressat en un **centre de rehabilitació per a persones amb problemes d'addiccions**, després de deixar l'hospital de Los Angeles on va ser ingressada per una possible sobredosi d'heroïna el 24 de juliol, segons ha informat la revista "People". La veu de "Frozen" ha parlat de l'hospitalització en un missatge publicat al seu compte d'Instagram:

"Sempre he estat transparent pel que fa a la meua trajectòria amb l'addicció. He après que aquesta malaltia no és una cosa que desapareix o s'esvaeix amb el temps. És una cosa que haig de continuar superant, i encara no ho he aconseguit."

b) El sector de l'alimentació adverteix que la llei de residus pot ser inconstitucional. 09/08/2018 10:31h.IB3. La FIAB considera que va contra la unitat de mercat i la lliure circulació de béns dins el mercat europeu.

Preocupació del sector de l'alimentació pel Projecte de Llei de Residus de les Balears. La Federació Espanyola d'Indústries d'Alimentació i Begudes -FIAB- ha presentat un escrit al Parlament, per demanar que es reconsideri l'articulat d'aquesta normativa, que cerca -entre altres objectius- reduir el consum de plàstics a l'Arxipèlag. La FIAB considera, però, que va contra la unitat de mercat, protegida per la Constitució, i que carrega tota la responsabilitat de l'abocament de plàstics només en els productors, i no en els consumidors ni en les administracions.

El sector defensa que la federació -que aglutina les principals associacions alimentàries de l'estat-, es pot veure "seriosament perjudicat" per l'aprovació d'aquesta normativa. D'ell depenen 4.200 treballadors i 480 empreses de les Balears. El 2016, a l'arxipèlag, va assolir un volum de negoci de 572 milions d'euros.

Vulnerar la unitat de mercat, inconstitucional

En aquest escrit, la FIAB reivindica la unitat de mercat entre tot el territori espanyol per fomentar així la competitivitat de les empreses. Adverteixen, de fet, que aquesta unitat de mercat està preservada per la Constitució i la seva vulneració, per tant, podria anar contra la carta magna. També mantenen que hi ha directives europees que prohibeixen que els estats membres restringeixin la lliure circulació d'envasos.

A més, critiquen que es carregui tota la responsabilitat del problema d'abandonament de plàstics en els productors. Asseguren que és un problema social, que no se soluciona amb l'eliminació dels plàstics, si no amb impulsar la reutilització i el reciclatge, i per això, diuen, són necessàries més campanyes de conscienciació i sancionar els que ho compleixin.

Trets	a	b
Present d'Indicatiu		
Present de Subjuntiu		

Trets	a	b
Pretèrit Imp Subj.		
Verbs incoatus		
P r o n o m s . possessius		
Pronoms demostratius		

COMPETÈNCIA 7

★Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics i no verbals.

- Ser competent en comprensió de discursos orals vol dir que l'estudiant obté informació explícita i rellevant, interpretar-la i inferir el sentit global dels missatges. A més cal valorar els texts de manera crítica i raonada.
- S'ha de disposar d'una base gramatical i lèxica. També es reconeixeran els diferents registres i les varietats geogràfiques.
- L'alumne/a aprendrà a passar del significat de les paraules-oracions al textual; a seleccionar allò que és rellevant d'allò que no ho és; l'anticipació del que es dirà i d'allò que no es dirà perquè està implícit; la retenció de paraules i la interpretació del llenguatge no-verbal.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Obtenir informació literal i interpretar el propòsit principal dels texts orals. ● Entén la informació explícita de tota la varietat de texts i el seu propòsit. ● Pot reproduir les dades essencials 	<ul style="list-style-type: none"> ● Relaciona la informació amb els seus coneixements i experiències. ● Entén la informació implícita, els propòsits secundaris i veu les possibles incongruències entre texts i elements no verbals. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valora de manera crítica i raonada les idees, la intencionalitat dels missatges orals i els elements no verbals. ● Sap avançar-se amb imaginació al final a causa de la seua experiència.
<ul style="list-style-type: none"> ● Interpreta els elements no-verbals. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Interpreta els elements prosòdics 	<ul style="list-style-type: none"> ● Capta la ironia i el doble sentit.

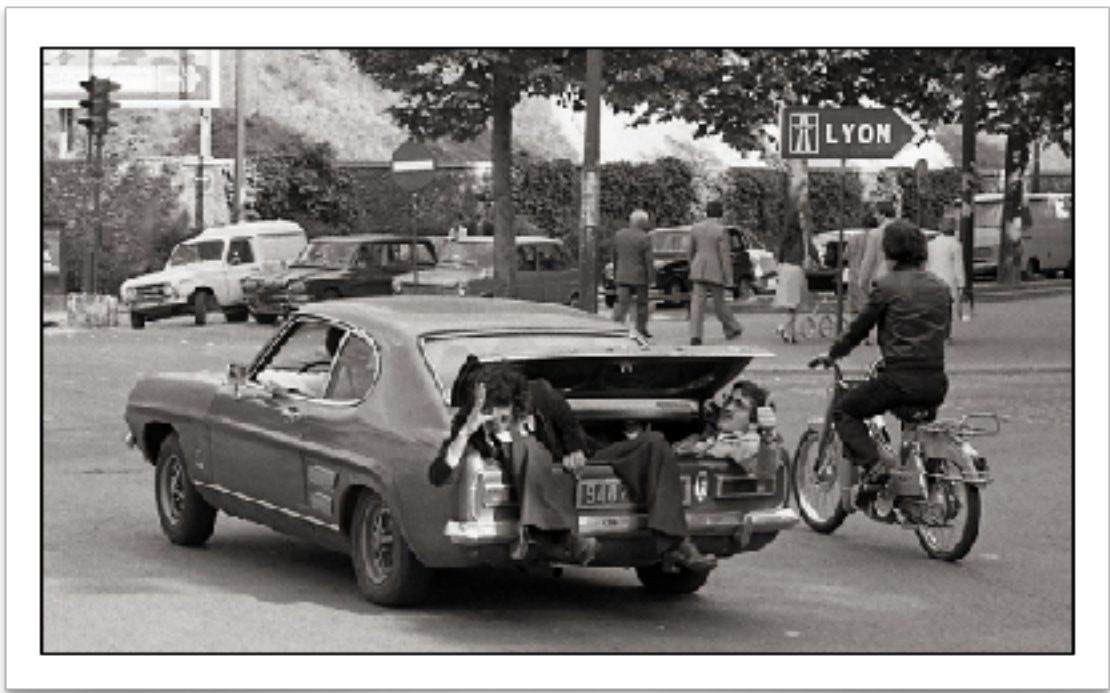
⊖ Escolta aquest vídeo del programa Plaerdemavida emés el proppassat sis d'agost de 2018 a **À punt mèdia** i respon les qüestions que tens més avall.

- 1.- Qui era Rafa Chirbes?
- 2.- Qui va escriure Crim de Germania entre els anys 1973-1979 i amb quina finalitat?
- 3.- De què tracta la novel·la *El mut de la campana*?
- 4.- On està ambientada i per què rep aqueix nom el lloc on transcorre l'acció?
- 5.- Quines obres escriu Josep Lozano?
- 6.- Quin llibre presenta l'escriptora Núria Cadenes?
- 7.- Qui era Bernat i Baldovi?
- 8.- En quina secció del programa apareix *La delicada de Gandia* i de què tracta?

⊖ Atén la informació metereològica d'aquest vídeo i respon aquestes qüestions:

- a) Quin és el propòsit de la informació metereològica?
- b) Què pot passar amb les previsions fetes?
- c) És habitual que cada estació de l'any tinga una temperatura. Trobes que hi ha alguna anormalitat en aquest comunicat del temps?
- d) Quina diferència hi ha entre la paraula "oratge" al País Valencià i a les Illes Balears?
- e) Quines paraules específiques coneixes sobre aquest assumpte? Saps què vol dir "xàfec" i "plugim"? Explica'ls.

Aquests criteris respondrien als tres criteris que s'han de tenir en compte per avaluar.

*

Text i gramàtica

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Entén la informació explícita: els autors, i les obres perquè ha anat anotant-ho tot. ● Entén el propòsit del discurs oral. ● Pot reproduir les dades essencials sense consultar les anotacions. ● Interpreta les gestos dels personatges. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Relaciona la informació amb els seus coneixements i experiències. ● Valora la informació rebuda. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Valora la literatura en valencià i el paper d'À punt mèdia. ● Reflexiona els motius de l'escriptura en castellà d'un dels escriptors aparaguts al programa.

La informació implícita. La definició del diccionari és “Que s'entén inclòs sense ésser expressat formalment”. Quan un parlant no ho expressa tot amb les paraules, és a dir, explícitament, sinó implícitament o siga que es pot interpretar a partir d'allò que hem dit i de les circumstàncies de l'acte comunicatiu. Mirem l'exemple:

-Tens fred?

- a) Sí, des d'ahir.
- b) Tancaré la finestra.
- c) Em llevaré la bufanda per estar dins de casa.

Tenim una pregunta i tres possibles respostes. Les tres respostes varien i són adequades a la pregunta, tot i que responen a situacions comunicatives diferents **【 dependran del temps, el lloc, la relació entre els participants de la comunicació...】**. Els interlocutors han interpretat coses que l'emissor no ens ha dit però que són implícites. Perquè açò puga ocórrer els interlocutors han de compartir una competència lingüística i uns coneixements extralingüístics (l'enciclopèdia col·lectiva formada per sabers culturals, socials...). Els implícits tenen una relació directa amb al cultura de lector. No és el mateix un lector oriental que un europeu, ni un del S.XIX al S. XXI perquè cadascun té uns coneixements enciclopèdics diferents.

Hi ha dos tipus d'informació implícita, la que es fa a partir del discurs, això és les pressuposicions i les que s'extrauen arran dels elements contextuals (implicatures). **Les pressuposicions** fan referència a les informacions implícites que conté un enunciat. Si us fixeu en l'enunciat: “Anna ha oblidat el regal”: això pressuposava que l'havia comprat i l'havia de dur.

Les implicatures són informacions a partir del context extralingüístic. Pel fet d'afectar elements fora del discurs estan relacionats amb la competència pragmàtica dels parlants. Per exemple si el professor dia als estudiants: “-No cal que parleu tots alhora” pensem en el context on el professor ha fet una pregunta i ningú l’ha respost i així incita els alumnes que s’espavilen a seguir-li la classe. Però si en el context on tots estan xarrant no caldrà que s’active cap mena d’implicatura. en relació amb açò tenim l’aportació feta pel filòsof H.P.Grice on amb quatre màximes remarca la col·laboració que ha d’haver entre els interlocutors perquè l’acte comunicatiu tinga èxit:

- 1.- **Màxima de qualitat:** hem de dir la veritat.
- 2.- **M. de quantitat:** cal donar la informació justa, ni menys ni més.
- 3.- **M. de rellevància:** s’han de donar informacions relacionades amb el tema que s’està abordant.
- 4.- **M. de manera:** Hem d’evitar l’obscuritat i l’ambigüitat. Hem de ser clars.

♣ Pràctiques d’entrenament

 L'estudiant fa una recerca a Internet sobre els problemes de salut que ocasiona fumar. Després llig atentament el següent discurs i respon les qüestions que té més avall. FUMAR O NO FUMAR

“Volia fumar, necessitava fumar, fumar era en aquells moments una qüestió de vida o mort... més aviat de mort, perquè fumar era urgent, ho era molt, moltíssim! Fumar era una cosa de ser o no ser, una cosa que m’evitaria el rau-rau de l’estómac, el no sé què que tenia, aquella ruqueria grossa, aquella salivera amarga que pujava i que baixava. Fumar era un plaer; no poder-ho fer, una gran putada! I tot per dir que ho deixava, tot per imposar-me tabús, tot per fer promeses estúpides. Per què coi volia millorar la salut si després aquella suor freda, aquell tremolor de mans, em deixava del tot inútil? I tot plegat per no poder fumar... sóc l’hòstia!

Ara aniria a comprar tabac si no fos perquè he jurat i perjurat als meus pares que no en compraria, que no en compraria mai més!

Si isc de casa em toparé irremeiablement amb la tafanera de la portera, que és d’aquelles que s’apunta en una llibreta tot el que veu sospitosos.(....)

Fumar o no fumar... fumar, fumar era la qüestió. El vint-i-cinc de desembre fum, fum, fum... Que bonic que és el fum. Tampoc contamina tant com diuen... no, i tant que no! I en canvi és bonic el fum, el fum que treus pel nas i t’escalfa les cavitats, el fum que treus per la boca i que et permet fer anells com si fossis una vella locomotora de carbó. És bonic el fum que fa... fa, fa, fum, fum, cony! Estic nerviós! Vull fumar! Vull treure fum! Vull treure fum per la boca, pel nas, per les orelles i també pel cul, deu ser magnífic poder-ho fer amb habilitat! Vull omplir-me els pulmons de quitrà, i em moriré, i serà horrorós, però vull fumar! És esgarrifós... fumaria qualsevol cosa, un din-A4, un calendari porno, un rotlló de paper de vàter. M’ho fumaria tot! (....)

Els caliquenyos! Els caliquenyos del meu pare! Aquells caliquenyos fastigosos que compra! Perquè són fastigosos, però fumables. On deuen ser? On els amaga? No, de cap de les maneres em deixaré temptar, i menys encara per unes trompetes gegantines que no em cabrien a la boca (....)Estic nerviós, molt nerviós. Estic tan nerviós que no puc estar-ho més. Ara voldria posar nerviós a tothom, encara que només fos per fotre’ls. Ai, quins nervis! Salta. No, no saltis que encara et veurà algun veí, sobretot el del tercer quarta de l’edifici del davant. Sospito que aquell fa servir sovint els binocles, uns binocles militars... poca broma amb el del tercer quarta. Potser fuma; quina sort té; no ho sap prou.

Potser el que hauria de fer és prendre cafè, cinc o sis termos pel cap baix. Així em passarien els nervis; o, almenys, si em posés nerviós tindria un bon motiu per estar-ne. Però no, molt malament! He de fer vida sana, com si fos una coliflor tendra i fresca. Tot allò que sigui nociu m’ho haig de prohibir. Prohibir, prohibir, enigmàtica paraula,.. «PROHIBIT PROHIBIR!», No, aquesta frase em sona a poca-soltada feixista. Ai, no... Toca ferro! ...”

Xavier Gual. *Delirium tremens*. Ed. Proa. Barcelona, març 2001.

1.- Quina pressuposició hi ha en aquesta oració? Raona la teua resposta: “Volia fumar, necessitava fumar, fumar era en aquells moments una qüestió de vida o mort... més aviat de mort, perquè fumar era urgent, ho era molt, moltíssim!”

2.- A partir d'aquest enunciat pensa quina implicatura hi trobes: “tot per imposar-me tabús, tot per fer promeses estúpides”

3.- Què et fa pensar en què el protagonista està desesperat?

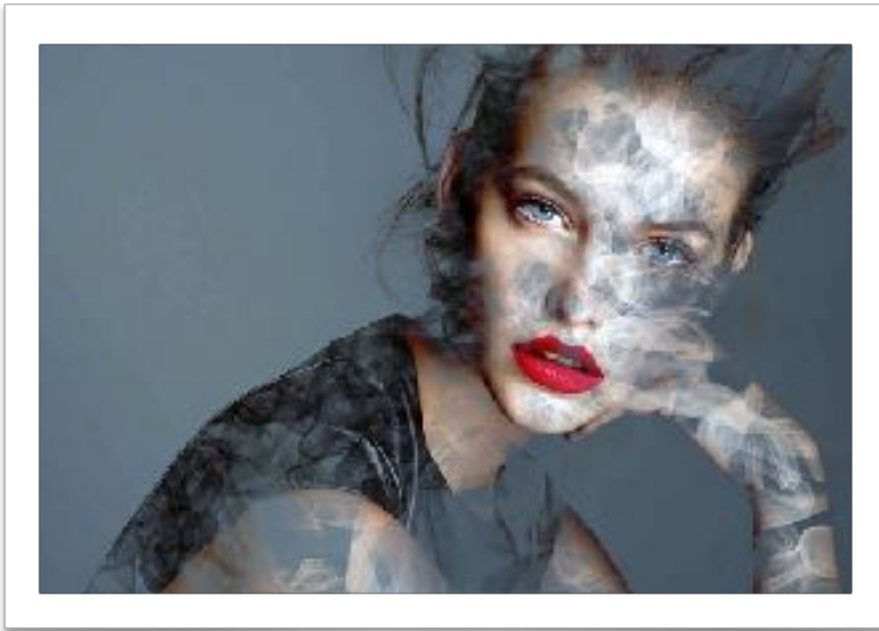
4.-En quin fragment hi ha un penediment.

5.-Per quines coses es troba temptat el protagonista.

6.-Creus que hi ha alguna màxima que es transgredisca ?

7.- En algun moment penses que està delirant? Quan? Per què?

8.- Et penses que té solució aquest problema? Quina?

COMPETÈNCIA 8

★ Produir discursos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

- L'alumne/a ha de crear texts organitzats i enllaçats, amb registre, lèxic, morfosintaxi o prosòdia que siguin adequats.
- L'estudiant adaptarà el seu missatge a les diferents situacions comunicatives (vida quotidiana, àmbit acadèmic, actes formals i informals...). Caldrà evitar les repeticions innecessàries i les digressions.
- També es tindrà en compte la prosòdia correcta i expressiva (pronunciació, fluïdesa, to, pauses...) així com l'ús dels elements no verbals (gestos, mirades, moviments...).

A continuació tens de manera resumida tots els factors que has de tenir en compte abans d'iniciar un discurs oral. En acabat et donarem les pautes perquè puntues dos companys teus. Se suposa que l'estudiant ha còpsat en la competència anterior la comprensió dels missatges orals i ara és capaç de reproduir-los.

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none">● Organitza les idees que ha exposat o exposarà i les enllaça amb connectors.● Empra un lèxic comprensible per a l'auditori i varia l'entonació.● Utilitza els connectors bàsics.	<ul style="list-style-type: none">● Organitza bé les idees amb una presentació, anàlisi i conclusions tot seguint l'esquema que té més avall.● Adequa el registre a la situació.● Mostra un bon nivell gramatical.	<ul style="list-style-type: none">● L'exposició de les idees mostren una estructuració clara amb tesi, argumentació i conclusió final.● L'estudiant pot enllaçar amb els seus coneixements enciclopèdics i la seua experiència a fi d'evitar de quedar-se en blanc.

1.- Es tracta que els alumnes improvisen durant uns minuts sobre algun dels tres temes que tenen a continuació. La resta de classe emplena la graella que hi ha més amunt i els puntua un cop hagen acabat de la forma més objectiva possible.

REGISTRE DE L'EXPRESSIÓ ORAL

	CRITERIS	Nom:	Nom:
1	Pronuncia correctament. Varia d'entonació.		
2	Aconsegueix fer-se entendre i atraure l'interés del públic.		
3	El volum és l'adequat a la situació. Té molta vivesa.		
4	El tema resulta interessant i no es desvia.		
5	L'emissor mostra confiança en ell mateix.		
6	La posició del cos és natural. Mira els ulls de l'auditori.		
7	Emptra recursos: metàfora, ironia, int. retòrica...		
8	El discurs té coherència, adequació i cohesió?		
9	El discurs està ben estructurat.		
10	No sembla que estiga nerviós. Controla la situació. Té fluïdesa.		

Assumptes per a triar:

I. El millor amic de l'ésser humà.

- II. Orígens: el gos a l'antiguitat.
- III. Serveis dels gossos al llarg de la història.
- IV. Tipus de gossos.
- V. Gossos actors.
- VI. Psicologia (la relació dels gos i ésser l'humà, la millor manera de dirigir-se als gossos, comportaments canins. Quines hi ha a València? Les gosses. Què és una gosses? Què és una protectora?)
- VII. Els centres d'acollida. Què és?
- VIII. Campanyers contra el maltractament
- IX. Associacions que protegeixen als animals.
- X. Històries en concret.
- XI. Conclusions.

I.- L'addició a les xarxes socials.

- II.- Què és una addicció?
- III.- Causes de les addiccions, tipus i conseqüències en diferents àmbits.
- IV.- Prevenció i rehabilitació.
- V.- Famosos addictes.
- VI.- Addiccions a les xarxes socials Què són les xarxes socials?

- VII.- Avantatges i inconvenients de l'ús de les xarxes socials, diferència entre les xarxes socials, naixement d'una xarxa social: Facebook.
- VIII.- Addiccions a les xarxes socials, com podem detectar el problema?
- IX.- Tractament i prevenció.
- X.- Conclusions.

I.- Agència de viatges.

- II.- Rutes de cap de setmana.
- III.- Senderisme, cicloturisme, muntanya, neu i turisme rural.
- IV.- Webs i blocs amb notícies sobre el món viatger (informació de països, costums, menjars, climes, llengües...).
- V.- Mitjans de transport.
- VII.- Allotjament i restaurants.
- IX.- Informació i eines per al trajecte i la residència al lloc de destí.
- X.- Viatjar amb xiquets (xiquets de blaquers, persones grans i discapacitats).
- XI.- Conclusions.

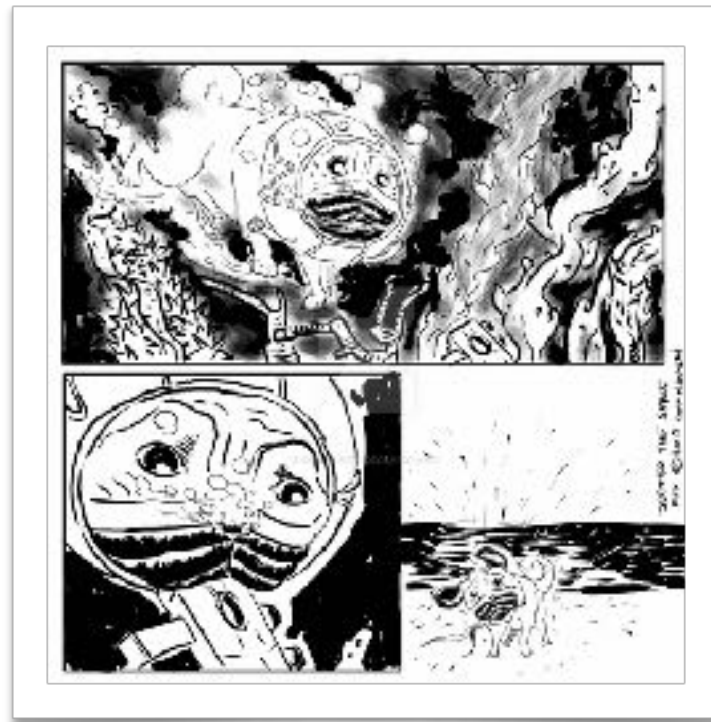
2.- En aquest exercici has de demostrar que saps què fer durant el teu temps lliure. Per parelles i durant cinc minuts heu de familiaritzar-vos amb aquest vocabulari i crear una conversa adequada i correcta.

	excursió	Com et dius?
amic, amiga	excursionisme	Em dic
ballar	exposició	- Antoni
bar	futbol	- Antònia
bar musical	gimnàs	Com estàs?
berenar	jugar	D'on ets?
cafè	museu	Sóc
celebrar	música	- de França
cinema	parlar	- d'Alemanya
colla	passejar	- de Geòrgia
concert	piscina	Sóc
conèixer	pizzeria	- italià
cursa	platja	- italiana
dinar	quedar	- suec
dir-se	regalar	- sueca
discoteca	restaurant	- georgià
enamorar-se	sopar	- georgiana
entrada	eixir	Quant fa que ets a València?
entrepà	teatre	On vius?
esmorzar	treballar	Visc a
esport	trobar-se	A Burjassot
estimar	trucar	al Cabanyal
estudiar	Hola!	Visc al carrer la Pau, a la plaça...
	Bon dia, bona vesprada, bona nit	Què estudies?
		Estudie
		- Matemàtiques
		- a la Facultat de Filologia
		Faig 4t d'ESO a l'IES Conselleria
		Quin curs fas?
		T Faig 3r d'ESO
		Faig el projecte

Quant de temps et quedes a València?	Què fas els caps de setmana?	T'he portat un regal
Podríem trobar-nos a classe?	Què fas els estius?	Com has passat el dia del - teu sant? - teu aniversari?
Et van bé les classes?	T'agrada viatjar?	T'han fet regals?
Em costa una mica l'idioma	Has estat mai - a Itàlia? - a Alemanya? - a França?	Què t'han regalat?
Podries deixar-me la teua llibreta, per favor?	Quins països coneixes?	Com has celebrat - el sant? l'aniversari?
Podré fotocopiar els teus apunts?	Quines ciutats coneixes?	Lligar
Tens telèfon?	Ens tornarem a veure?	Portes - una camisa, brusa, samarreta, faldilla... molt bonica molt elegant molt original
El meu telèfon és el...	Adéu! fins prompte, fins demà!	Et queda molt bé - aquest pentinat - aquest abric - aquesta jaqueta
Et telefonaré - aquest matí, aquesta vesprada, a la nit	Podríem anar - a fer un cafè - a fer una copa - a fer un entrepà - a fer un gelat - a algun restaurant	Et queden molt bé - aquestes arracades - aquests pantalons - aquestes ulleres
Telefona'm//No telefones massa tard	Per què no anem - al cine? - al teatre? - a la discoteca? - al futbol?	Parles molt bé - l'anglès, alemany, valencià...
Coneixes algú de Gandia? No conec ningú	Tinc ganes - d'anar a passejar - d'anar a la platja - d'anar a comprar	Tens uns ulls molt bonics
Vols que ens trobem demà?	M'agradaria eixir de marxa, fora de la ciutat anar al port, al Medusa...	Vols ballar amb mi?
Podem dinar o passejar?	- fer alguna excursió - anar a Port Aventura poder veure el València CF - fer una ruta pel Pirineu - córrer la marató	M'agrades (molt)
A quina hora - esmorzes? - dines? - berenes? - sopes?	Quins bars estan de moda?	Ets molt - amable - simpàtic - simpàtica - divertit - divertida - atractiu - atractiva - carinyós - carinyosa - intel·ligent
Esmorzo a les 8 (vuit)esmorze a les 8:00 ,dine a les 13:45, berene a les 17:00 i sope a les 20:00hores.	Coneixeu algun bar on hi hagi - música en directe? - actuacions?	Estic molt bé amb tu, m'ho passe molt bé amb tu,m'agrada que m'expliques coses... Estic - content - contenta d'estar aci
A quina hora voldràs dinar? Vull dinar a les dotze És molt prompte, - tard!	Hi ha algun local - d'ambient gai? - d'ambient lèsbic?	Tu i jo sempre estem d'acord en tot
On treballes?	Quins restaurants hi ha en aquest barri?	Ens podríem tornar a veure
Quina feina fas?	Hi ha algun restaurant on facen la paella bona?	Ens hauríem de veure més sovint
ixes? alguna vesprada, alguna nit, els caps de setmana...	On es pot menjar bé de preu? A quin cine fan la pel·lícula...?	M'estic enamorant de tu
Vols eixir alguna vesprada?	On podem trobar informació - sobre espectacles? - sobre concerts?	Estic enamorat//da de tu
M'agradaria anar - amb tu o amb la teua colla	On es compren les entrades - per al teatre? - per al concert de...?	Vols que anem - a un lloc més tranquil? a ma casa? a ta casa? T'estime
Ja quedarem T'agrada - la música? - el cinema? - el teatre? - el futbol? - l'excursionisme? - la platja?	Felicitar pel sant o l'aniversari	
Quin tipus de música t'agrada?	Per molts anys!	
Quines pel·lícules prefereixes?	Felicitats! Moltes felicitats!	
Practiques algun esport?		
- al gimnàs? - a la piscina?		
- Quin esport - Quins esports practiques?		

*

Text i gramàtica

Les veus del discurs: En els discursos narratius sobretot i en altres hi ha la presència d'altres veus que no la de l'emissor. Hem intentat que en el quadre que hi ha a continuació es pugui remarcar d'una manera gràfica quan hi ha una situació una mica més complicada i on apareixen més persones/personatges que intervenen. La base de tota comunicació la formen un emissor i un receptor. Aquests poden manifestar la seua presència al text des de diferents perspectives, amb diferents maneres de presentar-se, i només en alguns casos es correspondran amb marques lingüístiques explícites. Són les denominades **veus del discurs**, les quals poden aparèixer d'una manera complicada com veiem en aquest quadre i que ara intentem d'explicar.

ESQUEMA						
nivell extratextual		nivell textual			nivell extratextual	
↑ ↓	Autor model				Lector model	↑ ↓
Autor real		Locutor-narrador	Alocutari	Enunciador		Lector real

L'autor real és una persona de carn i ossos que es dedica a escriure un llibre o el guió d'una pel·lícula. **L'autor model** és com s'imagina un lector

que és aqueixa persona segons les obres que ha llegides d'ell. El lector model és en qui ha pensat l'autor real a l'hora de posar-se a escriure, el seu públic potencial i seguidor. El lector real és aquella persona que llegeix un llibre.

Aquests quatre termes cal agrupar-los per tal de poder-ho entendre: l'autor real i el lector real són persones amb noms i cognoms; els altres dos, autor model i lector model, com acabem d'explicar es mouen a mitjan camí entre la realitat exterior al llibre i l'obra en si. Si ens situem dins del text o d'una pel·lícula tenim els altres conceptes que estan al mig del quadre: El locutor seria un narrador dins de la ficció, l'enunciador un personatge que intervé però que no conta res i l'allocutari seria el receptor, això és, aquella persona que escoltaria o la destinació simplement d'allò que narra el locutor.

Les maneres d'introduir el discurs d'un personatge en un escrit són diverses. Cal tenir en compte que majoritàriament apareixen els verbs dicendi, que són aquells que fan referència a l'acció de dir. En d'altres tenim altres verbs equivalents com són: “confessar, escriure, reconèixer, grinyolar, xisclar, afegir, exclamar, continuar, repetir”...etc. El text que s'introdueix en un altre s'anomena **discurs reportat**. Hi ha quatre tipus.

1. **Discurs directe:** El narrador mostra textualment el que un altra veu ha dit, un enunciador. Va encapçalat per un verb dicendi i entre guionets. És una mena de reproducció exacta del que un emissor diu. En una obra teatral seria equivalent al que diu cada personatge quan porta un guionet davant.
2. **Discurs indirecte:** El locutor reproduceix un enunciat d'una altra persona però mantenint només el significat i modificant la forma per tal d'incorporar-lo al seu text. Hi ha modificacions en els temps verbals i el sistema deíctic (pronoms personals, demostratius, possessius), cosa que no passa en el discurs directe. Aquesta transformació ocorre quan el verb dicendi que s'utilitza està en pretèrit perfet, en canvi si s'usa un pretèrit indefinit aquests tres elements romanen sense cap alteració. Fixeu-vos en aquests exemples:
 - Si veniu cap ací, porteu-me una pizza.
 - Ens va dir que si anàvem cap allà que portàrem una pizza.
 - Ens ha dit que si anem cap allà que portem una pizza
- 3.- **Discurs ind.lliure:** És una versió entre les altres dues anteriors, ja que representa dos actes d'enunciació com el directe, però hi ha canvi dels dèictics com en els indirectes. Veiem l'exemple:
 - No sabia que fer. Però a la fi s'hi va decidir: l'aniria a cercar l'endemà, tot i que, déu meu! Com trobaria un cotxe per anar-hi.

4- **Monòleg interior:** És una tècnica que mostra el pensament d'un individu. És el resultat de la barreja del món real i de l'interior d'un personatge, caracteritzat per les oracions llargues que van sumant idees, de vegades, tot ometent verbs i connectors per tal de fer-lo més versemblant. Al capdavant aquest monòleg té l'objectiu de fer palés els sentiments més ocults o desitjos reprimits d'un personatge.

🤔 Veiem una seqüència d'una novel·la per tal de comprovar si has assimilat tots els conceptes d'aquest subapartat.

“Haviem sortit a passejar vora el mar, entre palmeres.

La llum del capvespre tremolava sobre l'aigua del port. Ens varen dir que n'Andreu havia tornat a l'illa, després que els alemanys perderen la guerra. N'Andreu havia hagut de fugir, perseguit per les tropes aliades i havia travessat els Pirineus, perdut en la desbandada de criminals nazis. De primer, no vaig creure que n'Andreu era a l'illa. Vaig pensar que m'hauria enviat a dir que tornava, que no seria capaç de presentar-se en secret, que li hauria agradat que acudís a esperar-lo al vaixell, després de tants d'anys. No em sabia estar de somiar aquell primerencontre, al peu de la nau.

Percebia en la memòria la força dels seus braços, la calidesa del tacte, l'esplendor dels seus ulls. M'ho digueren per cert: n'Andreu és a l'illa; però jo no ho vaig creure. Necessitava que fos una d'aquelles mentides pietoses que t'ajuden a viure; perquè no era capaç de renunciar d'improvís a les imatges que el desig genera i la ment afalaga. Feia tres dies que n'Andreu era a l'illa. La família havia procurat que ningú no sabés la data d'arribada, perquè temien la meua presència. Encara hauria de donar-los les gràcies: m'evitaren de fer el ridícul i m'estalviaren la decepció de descobrir que arribava acompanyat d'una dona. M'ho havien dit vora el mar i afegiren que n'Andreuera casat. Digueren que feia dos anys que era casat. Algunes setmanes després, en Joan, el germà, el trobà pel carrer i li va dir que tenia ganes de venir a casa, de presentar-nos la seva dona.

Algunes setmanes després, en Joan, el germà, el trobà pel carrer i li va dir que tenia ganes de venir a casa, de presentar-nos la seva dona. S'excusà de no haver-lo fet més prest i va dir que se sentia cansat, que no li era fàcil acostumar-se a la nova situació....

Li va dir que s'exaltava sovint, de nit, que només veia morts entre runes. Preguntà per na Marta. Llavors, vacil·lant, li preguntà per mi:

- Què fa na Teresa?

No vaig saber què li va respondre en Joan, perquè em vaig abstenir de fer-li cap pregunta.”

Janer Manila, Gabriel. *Paradis d'orquídies* (1992)

Analitzem **les veus del discurs** les quals fan referència a la introducció dins d'un enunciat d'un altre personatge diferent de l'emissor principal. Normalment apareix el verb dir o qualsevol

altre dicendi (com hem esmentat més amunt. Anem a pams. Hem escollit aquest fragment perquè és ric en diferents maneres de fer intervenir les paraules dels personatges. Per exemple en la línia dos apareix una mostra de discurs indirecte, on Teresa- la narradora- reproduceix la veu d'uns altres personatges que l'informen de l'arribada d'un vell conegut: Andreu. Aquest procediment destaca per mantenir el significat, tot i que alterna la forma car està introduït per la conjunció "que" i apareix un plusquamperfet que indica que una acció pretèrita és anterior al moment de l'enunciació.

Ens centrem ara en el monòleg interior que com ja sabem és un discurs directe que s'adreça a la narradora mateix. Ací des de la ratlla número cinc "no vaig creure" fins "tants d'anys" és mostra els pensaments de Teresa que en un principi dubta de la presència d'Andreu a Mallorca. No podia pair que aquell senyor arribés sense anunciar-li-ho abans.

A la fi del text hi ha un altre exemple de monòleg interior, és a dir des de la línia vint-i-quatre fins a la vint-i-cinc. En aquest cas la reflexió gira al voltant de la idea que el seu amic era casat i que quan ell preguntà per ella, aquesta es quedà tan corglaçada que no pogué respondre. Predomina en aquests fragments la subjectivitat pròpia de la primera persona. Mostra d'açò són les dues seqüències s'inicien amb l'adverbi negatiu.

Per últim cal afegir que en la línia deu apareix el discurs indirecte lliure. És un altre tipus de discurs reportat. El tret principal és la separació dels dos actes pels dos punts, això és com el discurs directe però després de la pausa no hi ha cap marca que varie el sistema díctic.

En acabat des de la ratlla setze fins a la vint-i-u trobem una sèrie d'intervencions del discurs citat en forma indirecta. Sempre depèn d'un verb de locució- com ja hem esmentat més amunt a l'inici del comentari- per això es repeteix el verb dir (L.17)"digueren", " va dir"(L.18), els qual incideixen en la simultaneïtat de les accions en el passat.

Ens detenim a analitzar un altre cop una oració que ja havíem remarcat: "M'ho digueren per cert: n'Andreu és a l'illa"(L.10).

És evident que es tracta d'una situació d'enunciació intratextual que té lloc a l'interior d'una de més general. Ho expliquem més detingudament:

a) emissor → la gent del poble → " n'Andreu és a l'illa" → receptor → Teresa
--

Veiem com hi ha un emissor col·lectiu (a) i una receptora que és alhora la narradora de l'acció de la història, o siga que aquest és un cas de feed-back, on l'emissor ha esdevingut receptor. El mateix ocorre amb "afegiren que

n'Andreu era casat” (L.16-17) però ara som davant d'un exemple clar de discurs indirecte com ja hem esmentat més amunt.

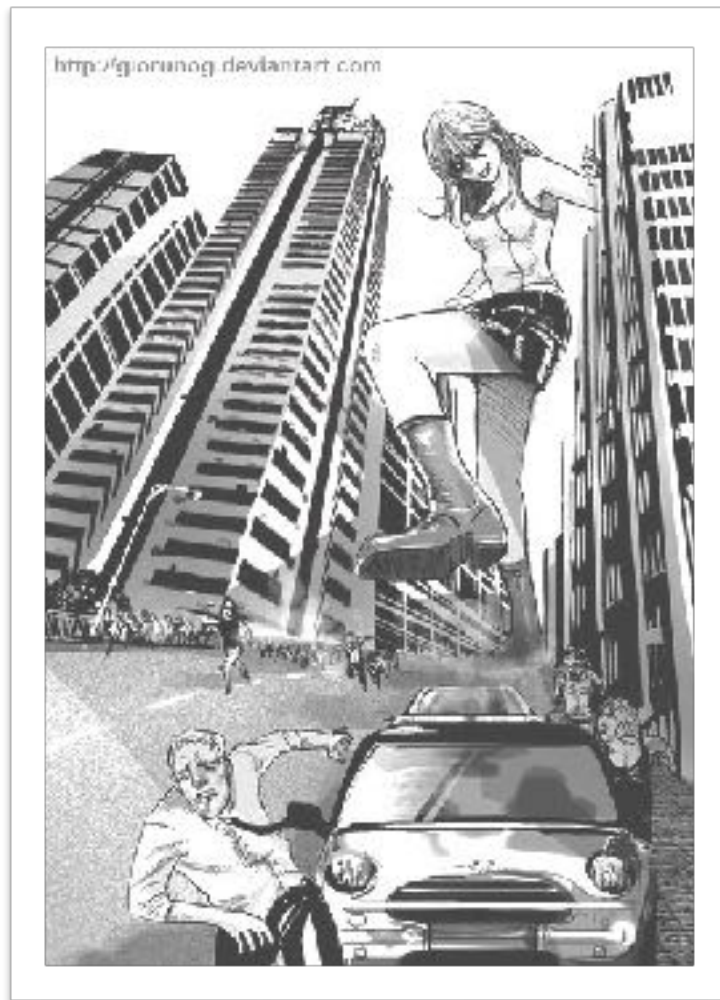
Hem arribat al punt de l'exposició on remaquem uns elements que es troben fora del text.

- **Autor real:** Gabriel Janer Manila, que en cas de no saber que és mallorquí hauríem d'afirmar-ho a partir dels trets dialectals. Pertany a la generació dels setanta i a la revolta individual fracassada. La “por” impregna les seues vivències. Les seues novel·les posteriors esdevenen més grotesques.
- **Lector real:** Són els estudiants que han hagut de llegir-lo per tal de fer-ne el comentari. Disposen d'una sèrie de coneixements que han anat assimilant tot al llarg del curs respecte a la narrativa catalana contemporània i a la reflexió sobre els discursos narratius.
- **Autor model:** Ens trobem a mitjan camí entre el nivell extratextual i el textual. Després d'haver llegit la seqüència el lector s'adona que tenim una lleu idea de com deu ésser l'escriptor, sobretot pel fet d'escollir el català com a llengua per escriure les seues obres en una època en què això no estava ben vist, quan no censurat. Imaginem que l'autor no coincideix amb la ideologia nazi perquè diu que fugiren en “desbandada” en acabar el conflicte:
- **Lector model:** Gabriel Janer Manila escriu per al seu públic, unes persones interessades en la lectura d'obres catalanes. En aquest cas que estimen les narracions que tenen com a tema central les vivències de Teresa en la Mallorca preturística del S.XX.
- **Locutor/ enunciator/ alocutari:** Estem dins del nivell textual. El primer terme, **locutor** equival a narrador i qui s'ha llegit la novel·la sap que Teresa recorda amb molt de rigor les escenes més importants de l'amor estrany viscut pels seus pares. Així conta la seua pròpia història rompuda pel conflicte bèl·lic del 1936-39 i viscuda amb desesperació amb Andreu. Per això la seua tornada en aquest fragment estudiat la trasbalsa tant. Pel que fa a l'**enunciator** hem d'afegir que es tracta de qualsevol personatge que hi intervinga. En el fragment analitzat més amunt hi ha la presència de Joan, el germà d'Andreu el qual intervé a partir del discurs indirecte: “li va dir que tenia ganes de venir a casa, de presentar-nos la seva dona”. Val a dir que el “presentar-nos” el pronom feble de primera persona del plural fa referència a Teresa i la seua família que en aquest cas passen a ésser l'**alocutari**, ja que són els receptors d'aquest discurs citat indirectament.

3 .- Llegeix i emplena la graella que tens a continuació.

Puig considera "irrenunciable" el transvasament Tajo-Segura. Notícies. Política | 09/08/2018 15:50. À Punt. El cap del Consell s'ha referit a la Comunitat Valenciana i a la Regió de Múrcia com l'"horta d'Europa". El president de la Generalitat, Ximo Puig, ha assegurat que el transvasament Tajo-Segura és "irrenunciable" per a "garantir la producció agroalimentària tan potent" de la Comunitat Valenciana i de la Regió de Múrcia, que ha qualificat d'"horta d'Europa". Puig ha agraït que, després d'onze mesos, s'haja desbloquejat aquest transvasament. Així mateix, ha apel·lat al secretari general dels socialistes de la Regió de Múrcia, Diego Conesa, amb qui s'ha reunit a Alacant, a seguir "treballant junts i defensar una posició racional i a favor de la nostra agricultura i de la nostra societat". També ha fet gala que el seu partit no ha fet mai bandera de la confrontació en el tema de l'aigua, però ha assegurat que tampoc deixaran de reivindicar el que és just. Preguntat sobre que encara no s'haja aprovat el transvasament del mes d'agost, Puig s'ha mostrat "esperançat" que en la reunió prevista per a aquest dijous "es complisca el que està previst". "Esperem que hi haja una continuïtat que garantisca el subministrament i l'estabilitat per als agricultors i per a les famílies que viuen directament de l'aigua a través de l'agricultura", ha subratllat. Al seu torn, Conesa ha apostat per "buscar elements de garantia per al reg en la indústria agroalimentària" i ha coincidit amb Puig que els socialistes no faran "política amb l'aigua", sinó que defendran que s'establisquen unes polítiques que en garantisquen el subministrament.

Discurs directe	Discurs indirecte	Discurs indirecte lliure
<ul style="list-style-type: none">●●●	<ul style="list-style-type: none">●●●	<ul style="list-style-type: none">●●●

COMPETÈNCIA 9

★ Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

- S'han d'emprar estratègies diverses perquè augmente la interacció. Després les estratègies es convertiran en hàbits. D'entre aquestes destaquem saludar, prendre la paraula, cenyir-nos a l'assumpte que estem parlant, acomiadar-nos ...
- Un bon parlant cal que sàpiga demanar i oferir aclariments en cas d'ambigüitats, escoltar activament i saber resumir allò més interessant.
- Qualsevol persona ha de saber adaptar-se a la situació, la intencionalitat comunicativa i utilitzar fórmules de respecte i cortesia. La comunicació no oral formarà part també de la comunicació (postura del cos, els gestos, l'expressió facial o la mirada).

Nivell 1	Nivell 2	Nivell 3
<ul style="list-style-type: none"> ● Començar, mantenir i acabar el discurs oral. ● Respectar el torn de paraula i les convencions comunicatives ● Emprar tècniques senzilles per mantenir una conversa cara a cara. ● Saber escoltar i mantenir l'atenció de l'interlocutor. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Saber cooperar amb l'interlocutor per facilitar-li el diàleg. ● Sap resumir allò dit i pot centrar la discussió. ● Expressa sentiments i sentit de l'humor sense ofendre. ● Demana que li repetesquen el que no ha entès. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Inicia, manté i acaba una conversa cara a cara amb estratègies que mostren un estil propi. ● Cooperava amb l'interlocutor per facilitar la comunicació. ● Expressa sentiments, humor i ironia sense molestar els altres. ● Fa aclarir els punts obscurs d'una conversa.

Text i gramàtica

La comunicació: Té lloc entre animals (moviments, gestos, crits, sorolls i olors) i els éssers humans que empren codis, suports, canals (gestos, sons, mots, codis visuals).

El llenguatge verbal és l'instrument fonamental de comunicació oral i escrita el seu procés.

Els signes tenen relació entre ells:

Sintagmàtiques: relació *in praesentia*, depèn de la linealitat. Per exemple la concordança:

“El llaurador esporga el taronger.” Seria una oració correcta perquè hi ha concordança però en canvi “Els llauradors esporga el tarongers” no ho seria perquè presenta dues anomalies.

Paradigmàtiques: relació entre unitats de la mateixa categoria, és a dir *in praesentia*. Funcionen quan estan acompanyats d'altres unitats. Depèn de l'oposició dins de la totalitat del codi.

Saussure veié un lligam entre els escacs i els signes lingüístics. Cada peça val segons el lloc que ocupa en cada jugada i la relació que hi manté amb les altres peces.

Elements de la comunicació		
Emissor	Context	Receptor
	Canal	
	Referent	
	Codi	
	Missatge	
	Propòsit o objectiu	

Nivells d'estudi de la llengua	
Fònic	En formen part el nivell fonètic (els sons) i el nivell fonològic (els fonemes que són les unitats mínimes distintives).
Morfològic	Trobem els monemes (dividits en lexemes i morfemes).
Lexicosemàntic	Fa referència al significat de les paraules.
Sintagma	Format per paraules o conjunt de paraules que tenen significat. Hi ha cinc tipus (S.Prepos, SN, S.V. S.Adj i S.Adv)
Textual	Conjunt d'oracions amb coherència, cohesió i adequació. El discurs és la unitat lingüística superior. Hi ha huit tipus si atenem la classificació d'Adams que gira al voltant de l'objectiu de la comunicació.

Els actes de parla: El llenguatge és una forma d'actuació social i a més a més fem coses amb les paraules. Si remarquem aquests dos exemples ens adonarem de la diferència:

- 1.- "No ha superat l'examen". És una constatació.
- 2.- "Et promet que vindrà". L'emissor en primera persona es compromet que anirà.

De vegades fem servir la llengua per a "jurar, amenaçar, demanar perdó..." i això implica una actuació.

Els enunciats poden ser de dos tipus:

- A) performatius: constitueixen un acte. Necessiten un verb performatiu (en primera persona del present d'Indicatiu). Cal que siga pronunciat en el lloc, temps interlocutors adients. Per exemple: "Jure que sóc traductor."

B) constatatiu: asseveren alguna cosa sobre el món: “ Et vaig felicitar pel teu aniversari”.

Un acte de parla conté aquestes tres parts:

- * **Acte locutiú:** és l'expressió del significat.
- * **Acte il·locutiú:** manifesta la intenció de fer alguna cosa dient-la.
- * **Acte perlocutiú:** o efecte que produeix en l'interlocutor.

El llenguatge és la facultat humana per poder comunicar-se per mitjà d'un codi i les llengües són el conjunt de signes lingüístics regits per una sèrie de normes que serveixen per poder dur a terme el llenguatge.

Els elements de la comunicació, les funcions del llenguatge, la tipologia textual i la classificació prosòdica de les oracions		
	Canal Funció fàtica	
Emissor Funció emotiva-expressiva ⇒ Or .Exclamatives ⇒ Or .Desideratives ⇒ Or .Dubitatives ↓ text conversacional (7)		Receptor Funció apel·lativa-conativa ⇒ Or .Interrogatives ⇒ Or .Exhortatives ↓ text argumentatiu (3) ↓ text instructiu (4)
	Referent Funció referencial ⇒ Or .Enunciatives ↓ Text narratiu (1) ↓ text descriptiu (2) ↓ text explicatiu (5) ↓ text predictiu (8)	
	Codi Funció metalingüística Or .Enunciatives	
	Missatge Funció estètica-poètica ↓ text retòric (6)	

Explicuem to seguit la relació dels termes que tens més amunt a la graella. Quan tractem les funcions de llenguatge ens centrem en l'anàlisi d'una oració o un text molt curt. Ara bé en aquest dossier s'ha volgut treballar una metodologia comunicativa basada en els discursos. Aquests són formes textuais d'organització de la matèria lingüística que reflecteixen uns propòsits comunicatius con ja hem vist a l'esquema de la comunicació més amunt. Cada discurs està relacionat tant a nivell de producció com de comprensió amb el context-

Text narratiu (1): L'hem relacionat amb la funció referencial ja que un narrador conta una trama on cada element troba l'encaix i la història siga coherent i creïble als ulls del receptor/s. També la informació ha d'estar ancorada en un espai i un temps. Estem referint-nos a un narrador en 3a persona. Si el narrador és protagonista -en la persona- i afig els seus pensaments i vivències estariem enllaçant amb seqüències argumentatives.

Text descriptiu (2): L'hem relacionat amb la funció referencial també ja que l'objectiu de les descripcions és reflectir les coses com són. Per això de vegades, veiem com es combinen les narracions i les descripcions perquè intenten contar-nos una sèrie d'accions i com són uns personatges, paisatges... Ens referim al cas que la descripció siga objectiva en 3a persona o millor dit un retrat. Quan l'objecte descriptiu es tracta de manera subjectiva a fi de crear humor ja ens acostaríem a matisacions argumentatives com en l'apartat anterior.

Text argumentatiu (3): Tota argumentació és una interpel·lació a la racionalitat de l'interlocutor. pressuposa l'acceptació dels receptors d'una sèrie de valors, ètics, estètics, socials, polítics...L'emissor el que fa és posar en joc la seua capacitat de persuasió i de validar les seues proposicions.

Text instructiu (4): Té com a finalitat donar ordres, exhortacions, obligacions... Està doncs adreçat al receptor a fi que aquest faça allò que se li demana. Per aquest motiu destaca la segona persona i les oracions són-majoritàriament- exhortatives i imperatives.

Text explicatiu (5): És aquell que té com a objectiu la transmissió de la informació. Com que el referent és l'eix central i per això destaca l'objectivitat de l'emissor i l'ús que fa per tant de la impersonalitat.

Text retòric (6): És un tipus de discurs centrat en el missatge amb la finalitat d'embellir-lo per això connecta amb la funció retòrica que té com a objectiu cridar l'atenció sobre el missatge.

Text conversacional (7): Com que és un discurs que té com a finalitat la transacció es pot encabir dins de la casella de la funció expressiva ja que a l'hora de parlar amb algun comentem els nostres pensaments, sentiments..i també dins de la funció conativa perquè incidim amb els receptors.

Text predictiu (8): És el més difícil d'encabir ja que vol prevenir el futur i el trobem en els discursos prospectius, en horòscops, butlletins meteorològics, previsions econòmiques. És a dir, en el referent i que ocurrà en un futur.

Per últim volem relacionar la classificació prosòdica de les oracions amb les funcions lingüístiques. L'entonació que mostrem a l'hora de pronunciar una oració té molt a veure amb el grau d'imposició que l'emissor imprimeix a l'enunciat. Ací tenim la classificació tradicional d'aquestes oracions segons la seua entonació:

- **Enunciativa:** Afirma o nega un enunciat. És objectiu i per això l'hem lligat a la funció referencial car aquesta vol aconseguir fer entendre un assumpte. També poden fer-se servir en la funció

metalingüística perquè s'utilitza el llenguatge per a explicar-ne el seu funcionament.

- **Interrogativa:** Quan s'interessa per una informació i vol que el receptor reaccione o faci una determinada cosa. Són equivalents en alguns contextes de les exhortatives ja que poden ordenar d'una manera més indirecta. Estan estretament relacionades amb la funció conativa pel motiu que acabem d'explicar i els textos argumentatius i instructius ja que tenen com a objectiu convèncer i donar ordres al receptor.
- **Exclamativa:** Posa de manifest l'estat d'ànim. Com que és propi de la subjectivitat del seu autor està connectada amb la funció emotiva.
- **Dubiativa:** Es crea una incertesa. Això mostra un sentiment de l'emissor i per això l'hem posada en la casella de la funció expressiva i els textos conversacionals.
- **Desiderativa:** Marcada pel desig. L'emissor anhela alguna cosa i la fa explícita. És per tant molt subjectiva per això la lliguem amb la funció lingüística emotiva/expressiva que està centrada en l'emissor i els textos conversacionals (argumentatius).
- **Exhortativa:** Caracteritzada pels manaments o consells. És pròpia de l'intercanvi de béns i serveis. En aquest cas el parlant fa evidents les seues intencions: tant respecte al que vol fer amb l'enunciat -ordenar, per exemple com ja hem esmentat- com pel que pretén que faci el receptor. per aquest motiu l'hem relacionat al quadre amb la funció conativa ja que se centra en l'emissor i els textos instructius perquè tenen com a objectiu manar, donar consells als receptors i els argumentatius que volen convèncer-lo o persuadir-lo.

La relació que hem establert entre els elements de la comunicació, les funcions del llenguatge que estan lligades a cadascun d'aquests i la classificació textual on la base és la transmissió de la informació amb els matisos dels dos grups abans comentats. A més a més serveix tant per als discursos orals com els escrits. Per això teniu tot seguit una graella amb les diferències entre els dos segons el canal. Tingueu en compte que els nous avenços tecnològics han acabat per anar esborrant -de mica en mica- les diferències més fonamentals que es podien remarcar fa uns anys.

COMUNICACIÓ ORAL	COMUNICACIÓ ESCRITA
<ul style="list-style-type: none"> • Expressem els missatges mitjançant la veu i els comprenem amb l'oïda. 	<ul style="list-style-type: none"> • El seu canal és escrit. El receptor capta el missatge amb els ulls.

COMUNICACIÓ ORAL	COMUNICACIÓ ESCRITA
<ul style="list-style-type: none"> • És rica en entonacions. Acostumem a modular la veu segons la intenció o l'actitud que prenguem. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'entonació de l'oral és substituïda pels signes de puntuació.
<ul style="list-style-type: none"> • És espontània. La majoria de missatges orals els transmetem de forma espontània, sense haver preparat o elaborat un pla o esquema previ. 	<ul style="list-style-type: none"> • El receptor rep els signes que componen el missatge al mateix temps.
<ul style="list-style-type: none"> • Les paraules o les frases, no es poden esborrar però es poden rectificar. Penseu que, quan parlem, podem modificar allò que diem segons les reaccions que anem observant en qui ens escolta. 	<ul style="list-style-type: none"> • No hi ha interacció dels interlocutors.
<ul style="list-style-type: none"> • És immediata en el temps i en l'espai. 	<ul style="list-style-type: none"> • El missatge és durador.
<ul style="list-style-type: none"> • Es val de signes o elements no verbals. L'expressió corporal reforça sovint la 	<ul style="list-style-type: none"> • No utilitza codis no verbals.

♣ Pràctiques d'acabament

💬 📄 Per parelles els alumnes intenten posar en pràctica durant tot el curs en aquesta activitat. Cal que pugueu relacionar els tres conceptes explicats a l'apartat "text i gramàtica" a partir del discurs que teniu més avall. **El País Valencià, un bosc de festivals**

✎ Llig aquesta notícia apareguda al periòdic Levante i emplena la graella que tens a la fi

El País Valencià, un bosc de festivals

Des del naixement del FIB en 1995 Castelló, Alacant i València són un referent estatal en la celebració de macroesdeveniments musicals durant l'estiu

Voro Contreras | València 21.05.2018 | 14:01

És una bona notícia que la Comunitat Valenciana compte amb tants festivals de música? Podem dir que la proliferació de macroesdeveniments d'aquest tipus són un símptoma de bona salut per a la indústria musical? Encara que sempre és millor que hi haja festivals que que no els hi haja, ser categòric en aquest sentit és arriscat. Els artistes sempre volen tocar, és el seu treball, però a voltes han d'acceptar condicions, excepte els cap de cartell, que no solen compensar l'escassa oferta de treball fora de l'estiu. I encara que als aficionats els encanta veure en directe els seus músics preferits, els festivals estiuencs solen oferir actuacions curtes i, per tant, poc memorables. També cal criticar l'escassa presència de dones en els cartells (alguna cosa que va despertar multitud de crítiques en les xarxes socials a l'últim SanSan) i, particularment, de grups i solistes valencians (relegats les més de les vegades als pitjors horaris) en la majoria de festivals que se celebren per ací. Així doncs, brau per la música, que diria aquell, però seguim millorant.

L'Arenal Sound (Borriana) i el Rototom (Benicàssim) són els dos esdeveniments amb més assistents en Espanya - juliol és el mes dels festivals: Music Port, Pirata Rock, FIB, A Foc, Low, Iboga i el primer dia de l'Arenal. Igual que se sol dir que fa segles un esquirol podia travessar la península ibèrica saltant d'arbre en arbre, es podria dir que en l'actualitat un aficionat (o no) a la música pot passar l'estiu empalmant festivals de música sense eixir de la Comunitat Valenciana. Aquest tipus de macroevents estiuencs són un dels grans fenòmens culturals i socials de les últimes dècades en el qual, a nivell estatal, València, Castelló i Alacant han aconseguit un protagonisme evident. Fins al punt de comptar amb les simpaties creixents de les administracions públiques, que han reconegut el poder rejuvenidor -a més dels ingressos econòmics- que els aporten este tipus d'espectacles.

«Els festivals s'han anat consolidant, ens han anat singularitzant i hui constituïxen un element diferencial de l'oferta turística i cultural de la Comunitat Valenciana», destacava fa un any Francesc Colomer, secretari autonòmic de Turisme i impulsor de «Mediterràneo Fest», la marca amb la qual la Generalitat vol donar «major visibilitat i rellevància» als festivals musicals valencians.

Entre maig i setembre la Comunitat Valenciana acull al voltant d'una trentena de macroesdeveniments musicals als quals assistixen al voltant d'un milió de persones. Els dos festivals d'Espanya amb major nombre d'assistents -l'Arenal Sound (300.000) i el Rototom (220.000)- estan a la província de Castelló (Borriana i Benicàssim respectivament). I en aquesta llista dels deu esdeveniments musicals més multitudinaris també trobem altres dos festivals valencians: el FIB de Benicàssim (177.000 assistents al llarg de quatre dies) i el Low de Benidorm (80.000 al llarg de tres dies).

A aquests caldria afegir des del passat any el *Medusa Festival*, un certamen dedicat a la música electrònica que en 2017 va batre el seu rècord amb l'assistència de 165.000 espectadors. Aquest últim va ser el passat any, a més, el que més va recaptar a la província de València: uns 22 milions d'euros. El Low, per un altre costat, va deixar un impacte a Benidorm d'uns 14 milions d'euros, la major part d'ells en lloguer d'habitacions d'hotel i apartaments ja que el festival no disposa de càmping.

De les tres províncies valencianes, Castelló és a més pionera en el turisme de festivals, ja que des de 1995 acull el FIB, el més veterà dels «macroesdeveniments» i un exemple a seguir -bandes independents estrangeres encapçalant els cartells, artistes nacionals per a completar i zona d'acampada- per a les desenes de festivals que han sorgit a continuació, molts dels quals ja han desaparegut al no haver mostrat l'instint de supervivència amb el qual sens dubte explica el FIB.

Seguint l'exemple del veterà festival, la qual cosa es coneix -amb tots els matisos del món- com a música «indie» segueix sent la predominant en els esdeveniments musicals estiuencs de la Comunitat Valenciana. Encara així, i tal com demostren les xifres d'assistència anteriorment exposades, altres estils -la música electrònica, la urbana o el reggae i els seus derivats- se'n van assentant i atraient una quantitat de públic cada vegada major i més jove.

Encara que és a l'estiu on es concentra la major part de la trentena de festivals que se celebren a València, Castelló i Alacant, alguns importants ja els hem d'esborrar de l'agenda com l'heterogeni SanSan Festival, que es va celebrar l'abril per primera vegada a Benicàssim després dels problemes sorgits en anteriors edicions a Gandia; o el molt rocker Montgorock de Xàbia, que va tindre lloc la passada setmana. I este mateix cap de setmana Montanejos acollirà el Dies de Camp, mentre que l'Horta Nord Folk conclou hui a Rocafort amb un concert d'Elemotho i Alex Rocks en els jardins de la Casa de la Cultura. També hui té lloc a Xàtiva el segon dels concerts del MIL de Xàtiva (que continua fins al 9 de juny) amb Alidé Sans i Pau Alabajos.

Ja el cap de setmana vinent el focus es trasllada a Alacant, amb la celebració del Spring Festival, amb Els Planetes i Izal com a caps de cartell. El mes de juny s'obri amb el Festival Internacional de Percussió, Percumon, en Sagunt (de l'1 al 3 de juny) i amb el Love the 90's de València (2 de juny) que ja ha esgotat les entrades per a omplir de música danse peterpanesca la Ciutat de les Arts i les Ciències. Aquest serà també l'escenari del Festival de Les Arts, un certamen que celebra enguany la seua quarta edició després d'haver reunit a uns 45.000 assistents en la seua edició de 2017.

L'últim cap de setmana del mes la Marina de València acollirà el 4ever Music Festival un nou festival que tira mà de la nostàlgia per la música dels 80 per a atraure un tipus de públic poc habitual en aquest tipus d'espectacles. El cap de setmana següent, en el mateix lloc però baix un concepte totalment diferent, se celebrarà dos festivals en un: el Marenostrium i el València Music Xperience.

Juliol és sens dubte el mes dels festivals: Sagunt acull el Music Port Fest (6 i 7), Gandia el Pirata Rock (19 al 21), Benicàssim el FIB, la Marina de València de nou l'A Foc (20), Tavernes Blanques el Iboga (del 25 al 29), Benidorm el Low (del 27 al 29) i Burriana el Arenal Sound, que començarà el 31 de juliol i no acabarà fins al 5 d'agost.

En aquest mes se celebren també el Llegendes del Rock de Villena (del 8 a el 11), el Medusa de Cullera (del 8 al 13), el Rototom de Benicàssim (del 16 al 22), el Rabolagartija

de Villena (del 16 al 18) i el Mediterrània de Tavernes (del 23 al 25 d'agost), a més d'infininitat de xicotets festivals en una altra tanta infininitat de festes majors i patronals
v a l e n c i a n e s .

Oració	Funcions lingüístiques	Tipologia textual	Classificació prosòdica
“Encara que sempre és millor que hi haja festivals que que no els hi haja, ser categòric en aquest sentit és arriscat”			
“L'Arenal Sound (Borriana) i el Rototom (Benicàssim) són els dos esdeveniments amb més assistents en Espanya - juliol és el mes dels festivals: Music Port, Pirata Rock, FIB, A Foc, Low...”			
“L'últim cap de setmana del mes la Marina de València acollirà el 4ever Music Festival un nou festival que tira mà de la nostàlgia per la música dels 80 per a atraure un tipus de públic poc habitual en aquest tipus d'espectacles”			

⊕L'aprenentatge cooperatiu⊖

A causa de la importància d'aquest tipus d'aprenentatge caldria ensenyar-lo d'una manera més explícita. El professorat ha d'intentar trencar amb aquest cercle viciós: "com els estudiants no saben i nosaltres ho hem intentat algunes vegades i no ens ha funcionat bé, deixem de banda aquesta forma d'ensenyar."

Els estudiants o són massa individualistes o són massa competitius. Si s'ensenyava d'una manera explícita i persistent, aprendran a organitzar-se millor. Si a més a més els oferim l'oportunitat de revisar periòdicament el funcionament de l'equip, podrem trencar la dinàmica a què feiem referència. Els educadors hem de deixar de lamentar-nos i passar a l'acció.

Des de la tutoria es podria repetir que els grups serveixen per aprendre. Els alumnes han de saber abans d'iniciar l'activitat. En 4t d'ESO l'alumnat haurà de treballar per grups la literatura de manera que es podrà ampliar algun autor/a dels que hi ha al dossier o simplement sintetitzar la informació que hi apareix amb la recerca a la biblioteca i a Internet.

1.- Objectius que ens proposem els docents →	L'alumnat haurà de ser més autònom i preguntarà al professor allò que li interesse per realitzar la seua tasca.
2. -Què han d'aconseguir?	Practicar el treball en comú i parlar en valencià amb plena fluïdesa d'un tema específic.
3.- Distribució:	a) de rols i responsabilitats dins de l'equip. Cada grup dividirà les funcions de cada membre. b) de les diferents tasques si es tracta d'obtenir alguna cosa entre tots.
4.- L'alumnat ha de saber que van a produir:	a) Treball escrit: d'un mínim de cinc fulls i un màxim de deu. No es podrà copiar d'Internet. Només quan es tracte d'algun text que es comente es podrà posar l'original al qual es faça referència. El treball escrit és condició necessària per a fer l'exposició oral b) Exposició oral. Cada alumne parlarà durant cinc minuts amb fluïdesa. Pot acompanyar l'exposició amb un mural o power-point. En cas que hi haja algun problema tècnic -falta de connexió a Internet o que l'ordinador no funcione- l'estudiant farà la seua exposició sense el suport audiovisual.

Cada grup triarà un dels subtemes que hi ha a continuació en cada avaluació. En les dues primeres avaluacions els grups treballaran qualsevol dels tres gèneres: poesia, teatre i narrativa. En el tercer trimestre només es treballarà un dossier fotocopiats de poesia.

1a avaluació	2a avaluació	3a avaluació
La Renaixença	Les Avantguardes	
El Modernisme	La preguerra	Videolit: Dels anys 80 fins als nostres dies: poesia
El Noucentisme	La postguerra	

Per aconseguir açò caldrà augmentar la interdependència positiva de la identitat. Pot ajudar que cada grup tinga un nom i un logotip. Hauran de guardar els seus "papers" al Quadern d'Equip. Com explicarem més endavant.

Les *habilitats socials* que practiquen els nostres alumnes són les següents:

1.- Escoltar amb atenció els companys.	4.- Compartir coses i idees.
2.- Fer servir un to de veu suau.	5.- Estar atent.
3.- Respectar el torn de paraula.	6.- Controlar el temps.

Caldrà que cada grup faça un *Pla d'Equip* on apareix una declaració d'intencions que cada grup es proposa per a un període de temps determinat. Ací es fa constar el càrrec o rol que exercirà cadascú, els objectius que es plantegen tenir en compte i el compromís personal relacionat amb *les habilitats socials*.

Cap a la fi del període, el grup es reuneix per valorar-lo, identificar que fan bé, els aspectes que cal millorar i determinar a partir de la valoració els objectius i compromisos personals del següent Pla d'Equip. Així els membres en un cert temps tenen la possibilitat de canviar allò que no els funciona bé.

A continuació comentem dos recursos didàctics per treballar a l'aula.

A) S'anomena **Quadern de l'Equip**. És una eina per ajudar l'aprenentatge cooperatiu centrant-se en *l'autoorganització*. Sol ser una carpeta amb anelles en què s'afigen fulls. Cal que conste d'aquests elements:

1.- El nom i el logotip (pot ser un dibuix)	Posar nom al grup reforça la identitat dels seus membres i el sentit de pertinença. El logotip serveix a més per posar-se d'acord, defensar el propi punt de vista i acceptar el dels altres
2.- En un altre full es posa el nom dels components del grup.	Hi ha fotos, aficions, habilitats, gustos de cada membre...etc. Açò demostra la diversitat del grup.

<p>3.- Càrrecs i funcions. Es concreten en una graella la distribució de rols dins d'un equip. Són rotatius i amb el temps es revisen les funcions de cada càrrec i s'afigen de nous.</p>	<p>a) Coordinador: Anima els membres de l'equip. Té molt clar que és el que demana el professor. Procura que no es perda el temps i que el grup no perdi el temps i es complesquen les normes de disciplina.</p> <p>b) Ajudant: Vetlla perquè els membres mantinguin l'àrea de treball endreçada. Tots els ajudants vigilaran la neteja i l'ordre de la classe.</p> <p>c) Portaveu: Transmet a la resta dels companys o a qui s'escaiga, els acords i altres qüestions. Col·labora amb el secretari per tal de poder fer efectiva i entendre la transmissió.</p> <p>d) Secretari: Ompli els formularis. Recorda, de tant en tant, a cadascú els compromisos personals i a tot l'equip, els objectius de l'equip.</p> <p>e) Responsable del material: Guarda el material comú i en té cura. Procura que els seus companys porten el material necessari. En començar la classe vigila que tots els col·legues el tinguin preparat i facen un bon ús.</p>
<p>4.- Normes de funcionament.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Respectar allò que diuen els altres. 2) No tenir enveja dels altres. 3) Manar amb educació. 4) Dialogar i posar-se sempre d'acord. 5) No parlar massa. 6) Presentar els treballs dins del termini fixat i bé. 7) No barallar-se. 8) Cuidar el material i netejar-ho tot en acabar. 9) Cadascú ha de fer el seu treball. 10) Deixar-nos coses i compartir-ho tot. 11) No arraconar aquell membre del grup que necessita ajuda. 12) Encoratjar-nos. 13) Demanar la paraula. 14) Complir aquestes normes i fer-les complir.

B) La tècnica puzzle d'Aronson. L'objectiu és dotar el docent de les eines i coneixements necessaris per a aplicar-la optimitzant els recursos i maximitzant els beneficis. S'atén, sobretot, la diversitat. Forma part de l'*aprenentatge significatiu* ja que considera l'alumne protagonista del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Els objectius de la tècnica del puzzle són millorar l'aprenentatge cooperatiu; traure partit de les tutories individuals i grupals; fomentar una actitud positiva entre els membres del grup, augmentar el rendiment acadèmic; afavorir l'aprenentatge significatiu i autodirigit; desenvolupar la solidaritat i les habilitats socials.

El desenvolupament consta de cinc parts. Tot seguit l'especifiquem en aquest quadre:

PRIMER	SEGON	TERCER
<p>S'explica a l'alumnat en què consisteix per tal de motivar-lo. El professor cal que conega els alumnes per configurar els grups posteriorment. El docent no ha d'estar constantment dirigint-los, cal que es deixi un espai perquè es cree l'enginy i la creativitat entre els adolescents. Se'ls haurà d'explicar les normes a l'hora de formar els grups: l'assistència a classe, portar treballat un document, la puntualitat i el repartiment de tasques. Aquests punts serveixen també per <i>al grup d'experts</i></p>	<p>Cada membre del grup ha de tenir present una taula comparativa a l'hora d'elaborar el temari en què conste: objectius, avantatges, limitacions i aplicació pràctica. S'haurà de resumir els punts anteriors per escrit. Per últim s'han d'il·lustrar els conceptes claus per a cada temàtica.</p>	<p>En aquest apartat es dissenya i posa en marxa el grup d'experts. Es reunixen tots els membres dels grups que tinguen un tema o subtema en comú. El grup s'anomena d'experts. Cadascun d'ells s'ha de formar i exposar. Quan tornen al seu grup "nodrissa" sabran explicar-lo bé als altres. El grup d'experts realitza un document on aparega el resum de cada part, els avantatges i inconvenients sorgits a l'hora d'explicar les diferents perspectives i conclou amb una valoració grupal.</p>

QUART	CINQUÉ
<p>Els membres de l'agrupament nodrissa es tornen a reunir amb els experts "formats". Aquests informen la resta dels membres. D'aquesta manera tots han tornat sent "experts" en un assumpte diferent.</p>	<p>L'últim pas és l'avaluació del grau de coneixement mostrat pel grup i per cadascun dels individus. Caldrà respondre a tres qüestions:</p> <p>Què avaluar? És a dir les aportacions de l'alumnat; la diferència entre els coneixements previs i els nous adquirits de forma individual i també d'aquells en els quals no eren experts. Anàlisi de les faltes d'assistència com a indicador negatiu de l'interés mostrat. S'analitzen els recursos bibliogràfics emprats (TIC).</p> <p>Com avaluar? S'empraran diferents eines, en diversos contextos i en diferents temps (registres, rúbriques i dianes).</p> <p>Quan avaluar? A l'inici del procés amb un qüestionari per saber els coneixements previs sobre la temàtica global.</p> <p>De manera contínua al llarg del procés per comprovar quins canvis s'han de fer abans que s'acabe la posada en pràctica d'aquesta tècnica. L'avaluació final tindrà en compte el grau de coneixements i de maduresa mostrats per cadascun dels experts i pel grup nodrissa.</p>

Videolít és una càpsula audiovisual que s'articula a partir d'un text literari. S'inclou en les estratègies d'aprenentatge actiu a través d'un projecte de creació. És una tasca grupal, encara que en el dossier de poesia que teniu hi haurà treball i qualificació individual.

Elaborar un videolít, és, doncs, crear un vídeo experimental, de dos a quatre minuts -segons recomanem nosaltres-, amb llenguatge artístic (imatges, icones, símbols, melodies i efectes sonors...) i llenguatge textual (veus narratives, cançons, grafies, escrits). Per crear-lo, tot i que també se'n podria fer sobre narracions i peces teatrals, si bé, el gènere literari més utilitzat és la poesia. Els temes que apareixen són: la natura (8 composicions); el país (4), l'ésser humà (8); l'amor (12); el somni (2), autors del S.XX, música i cinema.

Com es pot crear? Ací teniu cinc pautes a tenir en compte i més avall uns altres consells:

1.- Llegiu-vos tots els poemes i trieu-ne un o dos per al treball. Expliqueu quin criteri heu seguit. Heu d'afegir el tema i el resum de la composició triada (amb la presentació de l'autor).

2.- Combineu el poema escollit amb les imatges i la melodia. Com si es tractés d'un booktràiler (a l'estil del cinema, síntesi de les suggerències que us haja aportat la lectura d'aquest poema generant certa intriga i promovent l'interés).

3.-Producció del videolít

4.-Important: títols de crèdit

5.-Postproducció del vídeo i penjada en you tube o en un suport que es pugui visionar.

VIDEOLIT

© Teniu en compte que heu de redactar un text, acompanyar-lo d'imatges i connectar-lo a una melodia.

1.-Redacteu quins seran els textos que utilitzareu per a llegir o bé per a incrustar al peu de les imatges; cal que redacteu (o copieu de l'obra original) els passatges que utilitzareu. Una idea poden ser entre 5 i 8 fragments, d'una a tres oracions cadascú). Seran fragments originals vostres o extrets directament de la lectura. Si traslladeu el text escrit a la pantalla, intenteu que siguin fragments breus, de lectura ràpida. No ompliu les imatges amb més de dues línies de text, per exemple.

2.-Busqueu quines seran les imatges (o fragments de vídeo) que acompanyaran el text; podreu fotografiar vosaltres o buscar-les a Internet (imatges / fragments almenys).

No sigueu redundants. Cal tenir en compte que les imatges complementen el text oral o escrit que acompanyarà el videolit, fins i tot, en donaran més profunditat i aportaran metàfores visuals que l'enriquiran.

3.-Seleccioneu quina serà la peça musical o la cançó que acompanyarà com a banda sonora el videolit (indiqueu-ne el títol i l'autor als títols de crèdit finals)

En resum podem imaginar que si ja heu vist alguns exemples de videolits a l'aula haureu de fer un guió o esborrany previ al voltant de la vostra lectura. Heu d'haver concretat una selecció de fragments de text que acompanyen les fotos, ja siga per a utilitzar-los com a peu de foto o com a inserció d'àudio llegida per vosaltres. Heu d'haver buscat o elaborat un grapat de fotos significatives per il·lustrar el vostre text. Recordeu que les imatges complementàries i de contrapunt, els símbols i les icones aporten més informació que la redundància absoluta entre una imatge descrita igual al text. Finalment heu de tenir preparada una peça musical adient. Algunes vegades l'ús de cançons pot distorsionar la comprensió del vostre text oral o del text escrit ja que tres fonts d'informació alhora (música, lletra de la cançó i text oral) entorpeixen el missatge que es pretén comunicar al vídeo.

Normalment se sol preparar tot el material en un Storyboard del qual us mostrem un retall ací. Ajuda a dissenyar el videolit, però no és obligatori fer-lo si us aclariu amb les vostres anotacions i la distribució del material amb què compteu.

Teniu en compte que són importants el títols. No oblideu usar la primera o les dues primeres fotos per a indicar el títol del vostre treball (normalment: Videolit sobre + títol del llibre llegit + autor del llibre + autors del videolit). Al final del vídeo, indiqueu el lloc on residiu (València) i la data de creació. A més, sempre és necessari esmentar la procedència de les fotos, el títol i l'autor de la cançó o música emprats i el programa d'edició del vídeo. Podeu esmentar optativament que és un treball de l'assignatura de Valencià, o de Literatura, i l'institut on estudieu.

Finalment i per acabar la preparació de l'esborrany, guió o storyboard, descarregueu-vos el programa Fotos Narrades 3 per a Windows. Programa que edita / crea vídeos només amb imatges / fotos.

A continuació teniu tres quadres que fan referència als indicadors que serveixen de pauta per a les tres maneres de qualificar:

- 1) L' autoavaluació: L' alumne és capaç de puntuar el seu treball de manera autònoma.
- 2) La coavaluació: Es tracta d'una manera de corregir-se entre iguals.
- 3) L'heteroavaluació: És la més emprada pel professorat ja que el docent valora l' estudiant.

Noms i cognoms. Qualificació	A) ATONOMIA
1.-	És capaç d'identificar i fer ús de les seues fortaleses i debilitats.
2.-	Treballa de manera independent.
3.-	Realitza la planificació d' una tasca i la realitza segons ho ha programat establint estratègies de millora.
4.-	Mostra responsabilitat sobre les seues accions i assumeix les conseqüències dels seus actes.
5.-	
6.-	
Autor:	

Noms i cognoms. Qualificació	B) LIDERATGE
1.-	Fa servir amb habilitat la comunicació i la negociació en la interacció amb els altres.
2.-	És capaç d' organitzar el seu grup tot generant un bon clima i la implicació de tots els seus membres.
3.-	Maneja els conflictes de manera adequada i contribueix que les tensions grupals esdevinguen constructives.
4.-	Influeix positivament en els altres i usa el poder, en cas de tenir-lo, de forma responsable.
5.-	
6.-	
Autor:	

Noms i cognoms. Qualificació	C) INNOVACIÓ
1.-	Té capacitat per imaginar possibilitats i solucions divergents a les situacions plantejades. Promou la imaginació i la proposta de solucions divergents.
2.-	Usa els coneixements previs per anticipar-se a les solucions i estableix objectius d' acció des de les idees generades.
3.-	La iniciativa és un element clau per desenvolupar la innovació.
4.-	La curiositat i l' interès per conèixer altres iniciatives és bàsic.
5.-	Mostra visió de futur des de l' anàlisi crític de la situació.
6.-	
Autor:	

PENSAR Què saps de la poesia a final de curs després d'aquesta experiència?	QÜESTIONAR-SE Quines inquietuds tens sobre el videolit?	EXPLORAR Què t'agradaria investigar sobre aquest videolit?

⊕ **L'expressió oral:**

L'habilitat de parlar en públic no és innata, ningú naix amb aquesta predisposició. Ací tens una explicació breu per tal que sigues un bon orador.

1.- Mirar-se el melic: L'orador no pot obsessionar-se a autoavaluar-se els símptomes del nerviosisme. El públic només percep la tranquil·litat.

2.- De totes formes és impossible no estar nerviós: L'adrelalina (glàndules suprarenals) fan que l'emissor estiga nerviós. Cal ser positiu, si controlem el nerviosisme, les glàndules fan funcionar el cervell més de pressa.

3.- Una bona preparació és la millor garantia: Hem de recordar que és necessària una bona previsió de l'estructura del discurs.

4.- L'experiència i la pràctica són la base de l'èxit: Cada exposició ha d'anar acompanyada d'una autocrítica per tal de millorar la següent.

La primera dificultat és el control dels nervis. Cinc de cada deu persones es consideren tímides. Veiem una sèrie de suggeriments per tal de controlar-los. Aprén aquests consells.

Consells pràctics per dominar el nerviós

- a) El nerviosisme minva si l'orador fa unes passes a l'escenari.
- b) En cas de fallar la veu, cal beure aigua.
- c) Respirar profundament abans de parlar.
- d) La rialla relaxa l'emissor.
- e) El nerviosisme i l'ansietat són causats per l'expectativa d'un esdeveniment, no per l'acció mateixa.
- f) Abans de començar l'exposició s'han de mirar les cares de l'auditori amb desimboltura i buscar contactes visuals agradables.
- g) Dominar el principi (tranquil·litza) i el final.
- h) Cal parlar a poc a poc, qui parla ràpid s'ofega.
- i) És bo arribar al lloc de l'exposició abans d'iniciar el discurs quan no s'ha visitat mai abans aquell lloc.

Els quatre elements bàsics d'un discurs oral

- a) L'objectiu: Per què fem exposicions orals? Té una doble finalitat (informar i convèncer). L'orador caldria que informara sobre l'objectiu, a més a més si ell ho té clar, el discurs tindrà una estructura més lògica i coherent. Cal reflexionar sobre què espera aconseguir i quins coneixements té sobre el tema l'auditori.
- b) El públic: L'emissor s'ha de fixar en l'edat, estudis, formació i nivell dels receptors. La millor manera de copsar l'interés de l'audiència és fer-los preguntes i demanar opinions.
- c) Què? El guió? Cal tenir prèviament preparat un guió amb l'ordre i la connexió lògica entre els punts que s'exposaran. Les parts interconnectades han de convergir cap a l'objectiu final.
- d) Els mitjans: S'haurà de fer servir diferents mitjans (la veu, el llenguatge corporal, els recursos lingüístics i els mitjans audiovisuals).